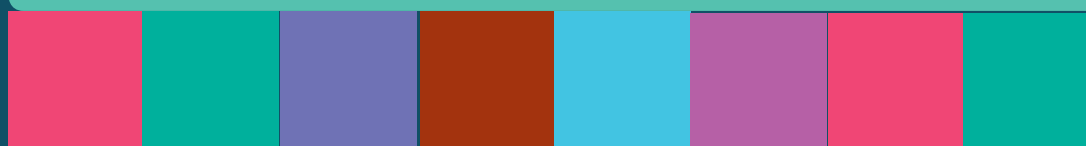

ÉVES BESZÁMOLÓ

az Oktatási és Kulturális Minisztérium
számára

a TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY

2009. évi tevékenységéről

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
Bevezető.....	4
I. A TKA céljainak, feladatainak és szervezeti felépítésének rövid áttekintése.....	4
I.1. Célok.....	4
I.2. A programok táblázata.....	4
I.3. A Tempus Közalapítvány szervezeti felépítése.....	5
II. A TKA működése 2009-ben – vezetői összefoglaló.....	7
II.1. 2009 legfontosabb eredményei címszavakban.....	7
II.2. A 2009. év legfontosabb eredményei számokban/táblázatokban.....	9
II.2.1. A pályázató tevékenység eredményei.....	9
II.2.2. A tudásmenedzsment tevékenység főbb eredményei számokban.....	12
II.2.3. Kommunikációs tevékenységek.....	14
II.2.4. Pénzügyi monitoring tevékenység.....	16
III. A TKA által kezelt pályázati programok eredményei 2009-ben - Az Egész életen át tartó tanulás program.....	17
III. 1. Comenius.....	17
III.1.1. Comenius Iskolai együttműködések.....	18
III.1.2. Comenius Régió együttműködések.....	23
III. 1.3. Előkészítő Látogatások.....	23
III.1.4. Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak.....	26
III.1.5. Comenius tanárasszisztensek.....	30
III.1.6. Comenius tanárasszisztensek – magyar fogadó intézményi pályázatok.....	33
III. 2. Erasmus.....	34
III.2.1. Hallgatói mobilitás Magyarországon.....	36
III. 2.2. Oktatói mobilitás.....	53
III.2.3. Személyzet képzése.....	57
III.2.4. Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok.....	59
III. 2. 5. Erasmus Intenzív Programok.....	61
III.2.6. Erasmus Előkészítő látogatások.....	62
III.2.7. Erasmus koordinátori találkozók.....	62
III.3. Leonardo da Vinci.....	63
III.3.1. A Leonardo mobilitási pályázatok.....	63
III.3.2 Leonardo partnerségek.....	74
III.3.3 Leonardo innovációtranszfer.....	76
III.3.4 Leonardo Előkészítő látogatások.....	83
III.4. Grundtvig.....	84
III.4.1. Grundtvig Tanulási kapcsolatok.....	85
III.4.2. Grundtvig Időskorú önkéntes projektek.....	87
III.4.3. Grundtvig Felnőtt tanulói műhelyek.....	88
III.4.4. Grundtvig Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak.....	89
III.4.5 Grundtvig Látogatások és cserék.....	91
III.4.6 Grundtvig Asszisztensek.....	92
III.4.7. Grundtvig Előkészítő látogatások.....	93
III.5. Szakértői tanulmányutak oktatási döntéshozók és szakértők számára.....	94
III. 5.1. Egyéni pályázatok.....	95

III.5.2. Magyarországon szervezett szakértői tanulmányutak.....	97
IV. A Tempus Közalapítvány által koordinált további pályázatok.....	99
IV. 1. Európa a polgárokért.....	99
IV. 2. EGT/ Norvég Alap – Mobilitási pályázatok.....	100
IV.3. Európai Nyelvi Díj.....	101
IV.4. Pestalozzi Program.....	103
IV.5. Erasmus Mundus.....	104
IV.6. Tempus program.....	107
IV.7. CEEPUS Ösztöndíjprogram.....	107
IV.8. Szakiskolai mobilitás.....	109
V. A TKA, mint tudásközpont 2009-ben.....	113
V.1. A Kutatók Éjszakája 2009-ben.....	113
V.2. A bolognai folyamattal kapcsolatos tanácsadás.....	114
V.3. Szakmai és disszeminációs projektek.....	117
V.3.1. Oktatás és Képzés 2010.....	117
V.3.2. Az LLL Stratégia elterjesztése Magyarországon.....	120
V.3.3. Kreativitás és Innováció Európai Éve.....	123
V.3.4. LLP tematikus monitoring.....	124
V.3.5. Nyelvoktatási konferencia.....	125
V. 4. Alumni for Europe diákhálózat.....	125
V.5. Az Europass mobilitási igazolvány.....	126
VI. Tervek és kihívások 2011-ig.....	127

Bevezető

A Tempus Közalapítvány a Magyar Köztársaság Kormánya által 1996-ban alapított, kiemelten közhasznú, ISO 9001:2000 tanúsítvánnyal rendelkező szervezet. A Közalapítvány esetében az alapító nevében eljárni jogosult szervezet a Nemzeti Erőforrás Minisztérium.

I. A TKA céljainak, feladatainak és szervezeti felépítésének rövid áttekintése

I.1. Célok

A TKA tevékenységi köre az 1996-os alapítástól kezdve folyamatosan bővült, és **mára a Közalapítvány programjainak célcsoportjai a teljes oktatási, képzési és kutatás-fejlesztési ágazatot lefedik.**

A Közalapítvány Alapító Okiratában meghatározott átfogó céljai:

- a magyar szakképzés, oktatás és kutatás-fejlesztés európai felzárkózásának és kapcsolódásának, az európai integráció gondolatának és a Magyar Köztársaság EU-tagságból adódó kötelezettségeinek, feladatainak végrehajtása, az ezzel járó kihívásoknak való megfelelés előmozdítása és támogatása;
- a magyar oktatás keretein belül a nők és a férfiak esélyegyenlőségének előmozdítása, a fogyatékkal élő személyek igényeinek kielégítése, a rasszizmus és az idegengyűlölet leküzdésének elősegítése.

I.2. A programok táblázata

1. táblázat: A TKA által koordinált programok, projektek és kezdeményezések 2009-ben

	PÁLYÁZTATÓ	NEM PÁLYÁZTATÓ
EU-S VONATKOZÁSÚ	<ul style="list-style-type: none"> • Egész életen át tartó tanulás program (LLP) <ul style="list-style-type: none"> ○ Comenius ○ Erasmus ○ Leonardo da Vinci ○ Grundtvig ○ Szakértői tanulmányutak • Leonardo da Vinci II. • Európai Nyelvi Díj • Tempus • Erasmus Mundus • Európa a polgárokért 	<ul style="list-style-type: none"> • Kutatók Éjszakája • Kutatói Mobilitási Központ (Euraxess szolgáltató pont) • Europass Mobilitási Igazolvány • Bologna Tanácsadói Hálózat • Az LLL Stratégia elterjesztése Magyarországon • Az EU klaszterekben folyó munka hazai disszeminációja (<i>kulcskompetenciák fejlesztése; a felsőoktatás modernizációja; a tanulási eredmények elismerése</i>) • Szakmai projektek koordinálása a Közép-Európai Oktatási Együttműködés (CECE) keretében (méltányosság az oktatásban; az iskolavezetés szerepe) • a Kreativitás és Innováció Európai Évének hazai koordinációja • LLP Tematikus Monitoring

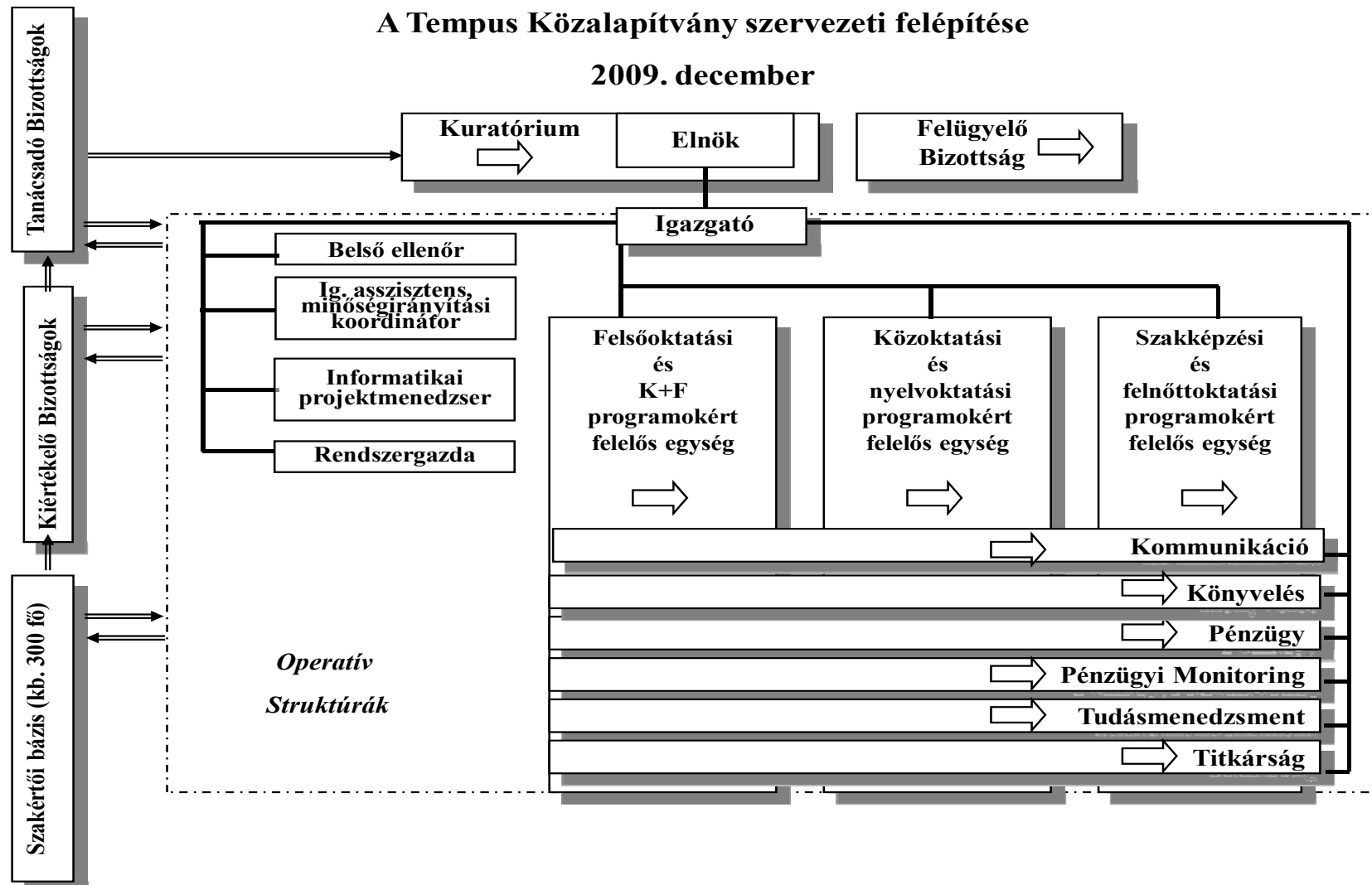
NEM EU-S VONATKOZÁSÚ	<ul style="list-style-type: none">• Nemzetközi programok:<ul style="list-style-type: none">○ EGT/Norvég Alap – Mobilitás○ CEEPUS○ Pestalozzi program• Hazai programok:<ul style="list-style-type: none">○ Szakiskolai mobilitás	<ul style="list-style-type: none">• Képzések szervezése• Alumni for Europe Hálózat
---------------------------------	--	---

I.3. A Tempus Közalapítvány szervezeti felépítése

1. ábra: a TKA szervezeti felépítése a 2009. decemberi állapot szerint

A Tempus Közalapítvány szervezeti felépítése

2009. december

II. A TKA működése 2009-ben – vezetői összefoglaló

II.1. 2009 legfontosabb eredményei címszavakban

- az **Egész életen át tartó tanulás program** folyamatosan bővült, 2009-ben a pályázati keretek megközelítették a **19 millió eurót**, a mobilitási projektekben részt vevők száma megközelítette a **12.000 főt** (a többi pályázati programmal együtt meghaladta a 13.000 főt).
- Közösségépítés, közösségi tanulás (*Community building, community learning*) címmel nemzetközi Grundtvig partnerkereső szemináriumot szerveztünk (2009. december 3-5.). A konferencia rendkívül sikeres volt, 24 országból 69 résztvevőt láttunk vendégül és segítettünk hozzá ahhoz, hogy európai partnereket találjon Grundtvig Tanulási kapcsolat projekthez. A szemináriumon összesen 14 projektötlet született, volt olyan résztvevő, aki többhöz is csatlakozott.
- Sikeresen futnak a Tempus Közalapítvány által koordinált és az **EGT/Norvég Alap által finanszírozott mobilitási program** projektjei. A projektmegvalósítás során olyan, eddig a mobilitási projektekben kevésbé tárgyalt témákkal is foglalkoztak, mint a megújuló energiák hasznosulása, szakképzés és munkaerőpiac összehangolása. A projektek során sikeres együttműködések jöttek létre Magyarország és a „donorországok” intézményei között.
- a Tempus Közalapítvány két alkalommal hirdette meg a Munkaerő-piaci Alap Képzési Alaprészének finanszírozásával a **Szakiskolai mobilitási** pályázatot. A program ezúttal is igen sikeres volt, összesen 62 pályázat érkezett, amelyek közül 42 kaphat támogatást. Ez azt jelenti, hogy összességében 584 szakiskolai tanuló szakmai gyakorlata valósulhat meg.
- A Tempus Közalapítvány 2009-től továbbra is részt vesz egy olyan nemzetközi tematikus együttműködésben, amelynek célja az Egész életen át tartó tanulás programjában elért eredmények feltárása és elterjesztése. Az együttműködés tématerülete a *Készségek fejlesztése és összehangolása a munkaerő-piaci igényekkel*.
- Magyarország továbbra is az egyik legaktívabb országnak számít az **Európa a polgárokért programban**, amelynek hazai információs pontjaként a Tempus Közalapítvány szolgál. A Végrehajtó Ügynökség pályázati adatai alapján 87 testvérvárosi találkozó pályázat, 23 civil projekt és 3 aktív emlékezet pályázat született, ami összesen mintegy 1 081 930 EUR támogatást jelent.
- Nagy sikerrel szerveztük meg az immár hagyományosnak számító *Kutatók éjszakáját*. 20 városban, több mint 600 színes program várta az érdeklődőket. A látogatók száma összesen mintegy 45 ezer fő volt országszerte.
- A *Bologna tanácsadói hálózat* munkájának eredményeként megjelent a Bologna Füzetek első három kötete az aktuálisan zajló kutatások eredményeiről: Felsőoktatási hallgatói szolgáltatások rendszerei, A tanulási eredmények alkalmazása a felsőoktatási intézményekben, A nemzetköziesedés folyamata a magyar felsőoktatásban.
- 'A fiatalok tanulási mobilitásának előmozdítása' témájú *zöld könyvről* a Tempus Közalapítvány szakértők és munkatársak bevonásával konzultációt szervezett és konkrét javaslatokat fogalmazott meg.
- A **Tudásmenedzsment** csoport célja, hogy az Egész Életen át tartó tanulás program sokéves tapasztalatait is bevonva az eredményeket strukturált formában tudja továbbítani az érdeklődők felé. Ennek egyik eszközeként a 2008-ban elindított új tematikus honlap 2009-ben további fejlesztésre került. A portál fókuszában az európai uniós, valamint a hazai oktatási és képzési trendek kapcsolódási pontjai állnak. Az oldal olyan információs felületként működik, ahol aktualitásokkal, szakmai anyagokkal, jó gyakorlatok gyűjteményével kívánjuk elősegíteni az érintett szereplők tájékozódását, hálózatépítését. (www.oktataskepzes.tka.hu). A honlap az első év végére elérte az 58 000 látogatót.

- **Az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram** megvalósítása érdekében létrehozott tematikus munkacsoportok, ún. klaszterek eredményeinek hazai disszeminációja céljából 2009-ben 3 témában szerveztünk szakmai fórumokat, műhelymunkákat.
 - o *A kulcskompetenciák fejlesztése* témában a pedagógusok tájékoztatása és módszertani eszköztárak bővítése volt a cél regionális műhelymunkák keretei között, valamint a jó gyakorlatok és módszertani ötletek gyűjtése a hazai oktatási gyakorlatból. 2010-re a munka folytatását tervezzük a szülők tájékoztatásával és további 3 régióval kibővítve.
 - o *A Felsőoktatás modernizációja* munkacsoport hazai munkája során a tanulási eredmények szerepét vizsgálta a felsőoktatás programfejlesztési gyakorlatában, valamint a képzés minőségének összefüggésében.
 - o *A tanulási eredmények elismerése* témában az oktatási alszektorok jellemző megközelítéseit, ezen belül részletesen a szakképzési rendszer átalakításának folyamatát, tanulságait vizsgálta, valamint a képesítési keretrendszerek szerkezetét általában az Országos Képesítési Keretrendszer kialakításának közelgő határidejére való tekintettel. Ennek érdekében egy áttekintést készítettünk a külföldi vonatkozó szakirodalom feldolgozásával az érintett szakemberek számára nyomtatott formában.
- 2009-ben elkészült az **Oktatás és Képzés 2010 munkaprogram** hazai megvalósítását értékelő összegzés az Európai Bizottság számára, amely szakértői vitát követően kiegészítve nyomtatott formában került kiadásra a szélesebb szakmai közönség számára.
- **Méltányosság az oktatásban és Az iskolavezetés szerepe a tanulási környezet javításában és a tanári munka minőségének és motivációjának fokozásában** címmel 2008-ban projektet koordináltunk 5 közép-európai országgal együttműködésben, amelyből 2009-ben zárókonferenciát szerveztünk és összegző kiadványt készítettünk.
- **Partnerek a tanulásban** címmel regionális hálózatépítő tréningeket szerveztünk az ország 3 régiójában mindenkinek, aki tanul, tanít vagy tanulni szeretne. Rendezvényeink célja volt, hogy közös fórumot, együttműködési, találkozási lehetőséget biztosítsunk a hivatalos struktúrák és az informális hálózatok számára annak érdekében, hogy minden érintett szereplő (tanár, diák, alkalmazott, cégtulajdonos, újságíró, stb.) között beinduljon a kommunikáció.
- 2009-ben a Tempus Közalapítvány látta el a **Kreativitás és Innováció Európai Évének** hazai koordinációját. E munkában 11 kiemelt partnerünk volt (a legfontosabb szervezetek az összes érintett területről). Az év elején meghirdetett ötletpályázat eredményeként összesen 109 szervezet több mint 180 eseménye szerepelt a hivatalos programban, szakmai rendezvények és közönségrendezvények egyaránt, minden érintett területről. Különösen az oktatás-képzés, a K+F és a design területén működő szervezetek voltak aktívak.
 - o Az év folyamatosan frissülő honlapját több mint 47 000 látogató kereste fel, az elektronikus havi programajánló 20 000 e-mail címre jutott el. Az év kapcsán 285 médiamegjelenést regisztráltunk, ami nemzetközi összehasonlításban is nagyon jó eredmény.
 - o Az események között volt többek között innovációs díjátadó, számos kiállítás, irodalmi fesztivál, kkv-k számára szervezett innovációs klub, készségfejlesztés témájú kiállítás, járműtervező verseny, oktatási konferenciák és workshopok, tévésorozat kortárs találmányokról, a természettudományokat népszerűsítő road show, valamint az idén kapcsolódtak az évhez olyan hagyományos rendezvények is, mint a Kutatók Éjszakája, a Design Hét és a novemberi Tudomány Ünnepe.
 - o Az év egyik kiemelt eseményeként konferenciát rendeztünk a kreativitásról az oktatásban, az Egész életen át tartó tanulás program (LLP) által támogatott projektek bemutatásával, amelynek anyagából egy disszeminációs kiadványt is megjelentettünk. Kerekasztal-beszélgetéseket szerveztünk az akadémiai, a gazdasági és a kormányzati szféra együttműködéséről (az év nyitóeseményén), a kreativitásról az oktatásban (az LLP konferencián), illetve a tudás értékesíthetőségéről, a kutatói, feltalálói pálya lehetőségeiről (a Kutatók Éjszakáján).

- 2009. november 21-én *Mikor, hol és hogyan tanítunk idegen nyelveket?* címmel nyelvoktatási konferenciát rendeztünk.

II.2. A 2009. év legfontosabb eredményei számokban/táblázatokban

II.2.1. A pályázató tevékenység eredményei

2. táblázat: Az *Egész életen át tartó tanulás program*¹ forrásfelhasználása a 2010. február 28-i állapot szerint:

Pályázattípus	LLP forrás (2009-es költségvetés)				
	Beadott pályázatok száma	Támogatott pályázatok száma	Támogatási keret (euró)	Megítélt támogatás (euró)	Megítélt támogatás / költségvetés ²
LLP Σ	1 932	1 155	18 986 331	18 788 198	98,96%
Comenius (Közoktatás) Σ	971	453	3 439 825	3 452 761	100,37% ³
Comenius Iskolai együttműködések	299	167		2 589 000	
Comenius régió együttműködések	1	1		22 611	
Előkészítő látogatások	102	85 ³		79 148	
Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak	451	206 ³		508 823	
Comenius tanárasszisztensek	128	41 ³		253 179	
Erasmus (Felsőoktatás) Σ	346	341	8 874 000	8 803 970	99,21%
Mobilitás (Mobilitási főpályázat: hallgatói és oktatói mobilitás, Fogytékossággal élő Erasmus hallgatók és oktatók kiegészítő támogatása, Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzus hallgatói ösztöndíjak)	318	317	8 538 898	8 468 919	99,18%
Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok szervezése	8	5	45 345	45 344	100,00%
Intenzív Programok	9	9	280 894	280 894	100,00%
Előkészítő látogatások	11	10	8 863	8 813	99,44%
Leonardo (Szakképzés) Σ	293	207	5 685 488	5 491 302	96,58%
Leonardo mobilitás	192	149	3 020 800	3 729 569	123,46%
<i>Szakmai alapképzésben résztvevők</i>	külföldi szakmai gyakorlata	122	94		
<i>Munkavállalók / munkanélküliek</i>		31	24		
<i>Oktatók, szakképzési szakértők csereprogramja</i>		39	31		
Leonardo partnerségek	56	24	360 688	360 000	99,81%
Leonardo innováció transzfer pályázatok	11	6	2 274 000	1 362 669	59,92%
Leonardo előkészítő látogatások	34	26	30 000	39 064	130,21%
Grundtvig (Felnőttoktatás) Σ	223	126	896 018	1 074 930	119,97%
Grundtvig Tanulási kapcsolatok	85	44	594 400	737 000	123,99%
Grundtvig Felnőtt tanulói műhelyek	30	7	136 990	152 446	111,28%
Grundtvig időskorú önkéntes projektek	6	4	58 910	58 910	100,00%
Grundtvig asszisztensek	8	4	35 718	35 718	100,00%
Grundtvig szakmai továbbképzés	44	27	25 000	48 340	193,36%

¹ Csak a Tempus Közalapítvány által kezelt (ún. decentralizált pályázatok) vonatkozásában

² Az eredeti költségvetéshez viszonyítva, mivel a program módot ad az alprogramok közötti átcsoportosításra, néhány alprogram esetében magasabb a tényleges lekötés az eredeti keretnél

³ 2010. április 30-i állapot szerint

felőttoktatóknak					
Grundtvig látogatások és cserék	25	17	25 000	24 701	98,80%
Grundtvig előkészítő látogatások	24	21	20 000	16 465	82,32%
Szakértői tanulmányutak ⁴	99	64³	91 000	90 340	99,2 %

3. táblázat: A CEEPUS program forrásfelhasználása

CEEPUS (2008/2009-es tanév)	
Hálózatok száma (összesen)	40
Magyar koordinációjú hálózat	6
Beutazó hallgatók	244
Beutazó oktatók	160
Beutazók száma összesen	404
Kiutazó hallgatók	234
Kiutazó oktatók	154
Kiutazók száma összesen	388

4. táblázat: A szakiskolai mobilitás program forrásfelhasználása

	2009/ 1. forduló	2009 / 2. forduló	Összesen
Megvalósuló projektek száma	14	27	41
Kiutazók száma	172	412	584
Kiutazások átlagos hossza	5 hét 4 nap	4 hét 3 nap	
Felhasznált támogatási összeg (Ft)	95 796 476	204 203 524	300 000 000

2009-ben 3 intézmény nyerte el az **Európai Nyelvi Díj**-at, 1 050 000 forint támogatással.

A **Tempus, Erasmus Mundus, Európa a polgárokért** és **Pestalozzi programok** keretében 2009-ben a Tempus Közalapítvány nem kezelt pályázati keretet.

A tanulási célú **mobilitás** egyre nagyobb hangsúlyt kap az EU oktatási és képzési politikájában. Ugyan egyelőre messze vagyunk attól az uniós célkitűzéstől, hogy a külföldi mobilitásban való részvétel ne kivételnek számítson, hanem a többség számára megnyíló lehetőség legyen, az **évi csaknem 13 ezer résztvevő** már rendkívül tekintélyes szám.

⁴ 2009-ben oktatási és képzési szakemberek számára 6 szakértői tanulmányutat szerveztek magyar intézmények.

5. táblázat: A TKA által koordinált mobilitási programban részt vevők száma (2009-es pályázati forduló)

Egész életen át tartó tanulás program (LLP)	11 996
Comenius	3518
<i>Iskolai Együttműködések</i>	3176
<i>Szakmai továbbképzés pedagógusoknak</i>	206
<i>Tanárasszisztensi akció</i>	41
<i>Előkészítő látogatások</i>	95 ⁵
Erasmus 2008/2009	5 241
<i>Hallgatói mobilitás (tanulmányi időszak + szakmai gyakorlat)</i>	4057
<i>Oktatói mobilitás</i>	911
<i>Személyzeti képzés külföldön</i>	264
<i>Előkészítő látogatások</i>	9
Leonardo	2 484
<i>Partnerségek</i>	380
<i>Mobilitási projektek (összesen)</i>	2 065
<i>Szakmai alapképzésben résztvevők szakmai gyakorlata</i>	1 275
<i>Munkavállalók / munkanélküliek szakmai gyakorlata</i>	237
<i>Oktatók, szakképzési szakértők csereprogramja</i>	375
<i>Kísérő személyek</i>	177
<i>Előkészítő látogatások</i>	39
Grundtvig⁶	689
<i>Tanulási Kapcsolatok</i>	600
<i>Időskorú önkéntes projektek</i>	19
<i>Asszisztensek</i>	4
<i>Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak</i>	27
<i>Látogatások és cserék</i>	17
<i>Előkészítő látogatások</i>	22
Szakértői tanulmányutak	64
Ceepus	415
<i>beutazó hallgatók</i>	255
<i>beutazó oktatók</i>	160
Pestalozzi Program	12
Szakiskolai mobilitás	676
<i>1. kör</i>	172
<i>2. kör</i>	412
<i>kísérők (1. és 2. kör)</i>	92
Mindösszesen	13 086

⁵ 85 intézménnyel kötöttünk szerződést, melyhez kapcsolódóan a kiutazók száma 95 volt (egy intézménytől maximum 2 fő vehet részt előkészítő látogatáson)

⁶ A táblázat csak a kimenő mobilitásokat tartalmazza. A Grundtvig felnőtt tanulói műhelyek akcióiban 106 bejövő mobilitást finanszírozunk, míg a Grundtvig időskorú önkéntes projektek keretében a 19 kiutazón kívül 19 beutazót is támogatunk.

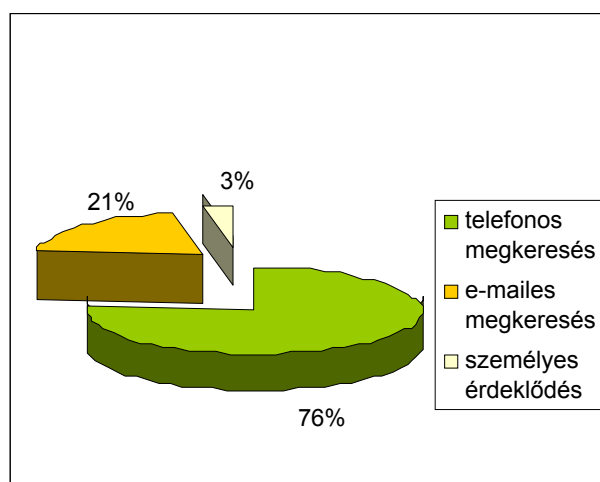
II.2.2. A tudásmenedzsment tevékenység főbb eredményei számokban

II.2.2.1. Az ügyfélszolgálat tevékenysége számokban

A Tempus Közalapítvány ügyfélszolgálat a pályázók részére **telefonon, személyes konzultáció során, valamint e-mailben** nyújt tájékoztatást programjainkról. A megkeresések témája két nagy csoportra osztható: általános tájékozódás ösztöndíj-lehetőségekről (ennek számadatai nem szerepelnek a nyilvántartásban), illetve a TKA által koordinált programokhoz kapcsolódó technikai és tartalmi kérdések.

Az ügyfélszolgálaton 2009-ben **2408 megkeresést** regisztráltunk. A 2008-as adatokhoz képest (2777 megkeresés) kis mértékben csökkent ez a szám, ami részben annak tudható be, hogy 2009-től a Világ-Nyelv programot a Tempus Közalapítvány már nem hirdeti meg. Az érdeklődők többsége, mintegy 76%-a telefonon kért információt a pályázati lehetőségekről, a megkereséseknek csak 21 %-a érkezett e-mailben, illetve 3%-a személyesen. Mivel 2009-ben a legnépszerűbb pályázatok határideje **február**ra esett, ezért a korábbi évekhez hasonlóan idén is az év első hónapjai voltak a legkiemelkedőbbek.

2. ábra: Az ügyfélszolgálat forgalma 2009-ben

A megkeresések többsége, **81 %-a az Egész életen át tartó tanulás** programra vonatkozott, azon belül is a közoktatási programokkal kapcsolatban érdeklődtek a legtöbben, ami az összes LLP megkeresések felét teszi ki. A legnépszerűbb nem LLP-s program az Európa a polgárokért volt.

2008 őszétől regisztráljuk a megkeresés szándékát is, amelynek tanúsága szerint 2009-ben a megkeresések 93%-ában a programokra vonatkozó kérdésre az ügyfélszolgálat az érdeklődőt azonnal a megfelelő információval látja el.

2009-ben a **receptió 2794** telefonos megkeresést regisztrált, melyeket megközelítőleg fele részben az ügyfélszolgálatra, fele részben pedig a kért munkatársakhoz továbbított.

Más szervezetek felkérésére az ügyfélszolgálat munkatársai **előadóként vagy kiállítóként 14 rendezvényen** vettek részt.

II.2.2.2. A képzési tevékenység számokban

2009-ben képzéseinken **4 csoportban 102 fő képzése** valósult meg, amelyből **91 fő végezte el a képzést sikeresen**, azaz kapott tanúsítványt a képzés elvégzéséről. Ez a képzésben résztvevők 89%-a. A képzésben részt vevők aránya nem növekedett 2008-hoz képest, ám a sikerfaktor javult.

A Tempus Közalapítvány 2009-ben **2 új képzési programot** dolgozott ki mobilitás-pedagógia (melynek akkreditációja folyamatban van) és Magyarország 2011-es EU elnökségi felkészülése

témában (VII/1/2010), és 2 meglévő képzési programjának köztisztviselői akkreditációját újította meg 2009-ben, így **összesen 12 akkreditált képzési programmal** rendelkezik.

A Tempus Közalapítvány 2000 óta végzi a képzések részletes és folyamatos **partnerek általi értékelését**. A képzéseket a hallgatók, a vezető oktatók és a megrendelők minden alkalommal kérdőíves formában értékelik. Az értékelések célja a képzések tematikájának, tananyagának, módszertanának folyamatos fejlesztése.

Ennek megfelelően az 5-ös skálán minden érték a 4-5-ös kategóriában szerepelt, ezen belül is az **oktatók kapták a legnagyobb elismerést (4,69** összesített eredmény)

2009-ben frissítettük a TKA honlapjáról elérhető **online képzési igényfelmérő kérdőívünket** is, amelynek figyelembe vételével állítottuk össze a 2010-re szóló képzési tervet.

A képzések végrehajtása mellett a Képzőközpont különböző **képzési szolgáltatásokat** kínál a résztvevőinek. 2009-ben szakmai klubnapot szerveztünk a volt résztvevők számára hatékony kommunikáció témában, illetve a VANDA klubot továbbra is fenntartottuk pénzügyi és vállalkozási ismeretek témákban (**összesen 47 résztvevő**).

II.2.2.3. Esélyegyenlőség számokban

A Tempus Közalapítvány alapító okiratában meghatározott célkitűzés a nők és a férfiak esélyegyenlőségének előmozdítása, a fogyatékkal élő személyek igényeinek kielégítése, a rasszizmus és az idegengyűlölet leküzdésének elősegítése 2009-ben az alábbi **pályázati, képzési és tudásközponti** tevékenységekben volt tetten érhető és mérhető.

a) Pályázati programok

A kuratórium által meghatározott hátrányos helyzetűek támogatását szolgáló bírálati szempontrendszer a következőképpen alakult a 2009-es pályázati évben:

Egész életen át tartó tanulás program/Comenius alprogramban az iskolai együttműködések keretében támogatott pályázatok **80 %-a** vállalta a nemzeti prioritás megvalósítását; a támogatott pályázatok 23%-át hátrányos helyzetű térségben, településen működő óvodák, iskolák nyújtották be; a projektek 62%-ban biztosított a hátrányos helyzetű, roma, migráns és sajátos nevelési igényű gyermekek, diákok részvétele; a Comenius iskolai együttműködést megvalósító intézmények 57%-a a pályázatban vállalta, hogy a tevékenységek pozitívan hozzájárulnak a diákok kompetenciáinak fejlesztéséhez, javítják későbbi versenyképességüket, munkavállalási lehetőségüket.

Egész életen át tartó tanulás program/Leonardo Da Vinci alprogramban az 27%-ban voltak be hátrányos helyzetű tanulókat a támogatott mobilitási projektekbe.

Egész életen át tartó tanulás program /Comenius/ Szakmai továbbképzés pedagógusoknak alprogramban összesen 190 pedagógus pályázata került elfogadásra, ebből 25 pályázó hátrányos helyzetűségére többletpontot és többlettámogatást is kapott.

Az **Egész életen át tartó tanulás program/Comenius tanárasszisztensi akcióban** 2009-ben nem volt hátrányos helyzetű a 40 támogatott pályázóból.

b) Esélyegyenlőség a képzésben

Az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány NŐ 2007 pályázatán nyert VANDA – Vállalkozó Nők, Dolgozó Anyák - projektünket fenntartottuk, 3 klubnap szervezésével. Kiegészítő szolgáltatásként gyerekfelügyeletet biztosítottunk és levelezőlistát működtetünk a projektben résztvevők számára. A klubnapok témáit a csoport igényei alapján állítottuk össze, így pénzügyi és vállalkozási ismeretek témában tartottunk klubnapot. A rendezvények mellett a VANDA projekt résztvevői igénybe vehették a Tempus Közalapítvány ingyenes felnőttképzési szolgáltatását is, prezentációs technikákról szerveztünk egész napos tréninget..

c) Esélyegyenlőség szervezeti szinten

Szervezeti szinten a munkahelyi esélyegyenlőség biztosítása új elemmel bővült, a szülési szabadságukat töltő, anyasági ellátásban részesülő kollégák visszatérésére, a velük való kapcsolattartásra munkahelyi koncepciót dolgoztunk ki (23 fő). A koncepció célja, hogy a tapasztalt női munkatársak visszatérése minél gördülékenyebb, tervezhetőbb legyen mindkét fél számára. Szervezett kapcsolattartással elérhető, hogy a szülési szabadságukat töltő munkatársak is érezzék, hogy távollétük alatt is számon tartják őket, másrészt képet kapnak a szervezeti változásokról, a szakterületüket érintő aktuális folyamatokról, valamint szakmai ismereteiket, kompetenciáikat az otthon töltött időszak alatt is szinten tudják tartani vagy fejleszteni. Ennek érdekében elektronikus hírleveleket kaptak a kollégák, kismama-találkozót szerveztünk, létrehoztunk egy zárt honlapot számukra, valamint azoknak a kismamáknak, akik hamarosan visszatérnek, lehetőséget biztosítunk arra, hogy megismerjék a leendő munkakört, munkafolyamatokat, munkatársakat, csoportot.

Akkreditált foglalkoztatóként, a megváltozott munkaképességű munkatársak számára biztosítottuk azokat a segítő szolgáltatásokat, amelyekre igényt tartottak.

A társadalmi felelősségvállalás jegyében a Tempus Közalapítvány munkatársai részt vettek a MikulásGyár országos jótékonyági akcióban. Az önkéntes munkát vállaló kollégák elsősorban az adományok átvételében, szortírozásában és csomagolásában segítettek.

II. 2.3. Kommunikációs tevékenységek

A TKA által végzett kommunikációs tevékenység része a potenciális pályázók, illetve a képzések lehetséges résztvevőinek tájékoztatása, segítése, a kapcsolattartás a támogatást nyert pályázókkal, valamint az eredmények terjesztése, hasznosulásuk elősegítése. A kommunikációs tevékenység legjellemzőbb eszközei a rendezvények, a kiadványok, a honlap, illetve a médiabeli megjelenések.

2009 fő kommunikációs feladatai közé tartozott az új, még kevésbé ismert pályázati formák népszerűsítése, az eredmények hasznosulásának további támogatása kommunikációs eszközökkel, valamint a kreativitás és innováció jelentőségének kiemelése, nem csak az LLP-t pályáztató szervezetként, hanem az év hazai koordinátoraként.

II.2.3.1. Rendezvények

A TKA rendszeresen szervez különböző **rendezvényeket**: célcsoport- és/ vagy téma-specifikus információs napokat, pályázatíró szemináriumokat, koordinátori találkozókat, monitoring szemináriumokat, valorizációs konferenciákat. 2009-ben **95 rendezvényt** szerveztünk, amelyek között három nagy konferencia, három Kreativitás és Innováció Európai Éve esemény, több nemzetközi szeminárium és számos regionális workshop is szerepelt. A rendezvényeken összesen 3553-an⁷ vettek részt.

2009-ben is lezajlott a hagyományos őszi regionális információs kampány, ahol elsősorban a mobilitási lehetőségekről tájékozódhattak a résztvevők, mintegy 300 fő. Budapesten kívül Szegeden, Miskolcon, Győrben, Debrecenben, Nagykanizsán, Szolnokon és Szekszárdon tartottunk projektbemutatókkal és konzultációkkal kísért előadásokat. A regionális kampány különösen fontos eszköze a földrajzilag kiegyensúlyozott tájékoztatásnak, a (potenciális) pályázókkal való személyes kapcsolat megteremtésének. A további rendezvények közül kiemelkedik a Kreativitás és Innováció Európai Éve kapcsán rendezett áprilisi LLP konferencia és az őszi nemzetközi Grundtvig partnerkereső szeminárium. A Kutatók Éjszakájáról részletesen az V.1. pontban szólnunk.

⁷ E rendezvények számában nem szerepelnek sem a programok működtetésével kapcsolatos egyéb rendezvények (pl. bírálói, tanácsadói bizottsági ülések), sem a képzések.

II.2.3.2. Kiadványok

Az egyes célcsoportok lehetőségeit és tájékozódási szokásait figyelembe véve 2009-ben 38 **féle kiadvány** készült. Továbbra is az évente kétszer 10000-10000 példányban megjelenő *Pályázati Pavilion magazin* a legnépszerűbb és legsokoldalúbb kiadványunk, fontos eszköze nemcsak a pályázati információk eljuttatásának, hanem az eredmények széleskörű terjesztésének és a különböző európai és hazai szakmai háttérrel való tájékoztatásnak is. A magazin az oktatás és képzés minden szintjét, minden területét megcélazza, a pályázókön kívül a szélesebb szakmai közönséghez is eljut. Kiemelendő, hogy 7 új cím jelent meg a *disszeminációs füzet sorozatban*:

- Kreativitás és innováció;
- Creativity and Innovation;
- Hogyan vehetünk részt aktívan Európa közös építésében? – Mozaik magyar koordinálású projektekről az Európa a polgárokért programban;
- Sínen maradni – Idősödő munkavállalók, bevándorlók és nők szaktudásának felfrissítése az egészségügyben, a szociális területen és a szolgáltatásokban;
- Műszaki és természettudományos eredmények a Comenius programban;
- Útinapló – Szakértői tanulmányutak;
- Egész életen át tartó tanulás a három kelet-magyarországi régióban.

Minden kiadvány letölthető a www.tka.hu honlap „Könyvtár” menüpontja alatt.

II.2.3.3. Honlap

Az év során több kisebb fejlesztést is végrehajtottunk a honlapunkon az adminisztrációs felület könnyebb kezelhetősége, a könyvtár kereshetősége, illetve a partnerkereső oldal funkcióinak bővítése érdekében. Pályázatkereső felületet hoztunk létre, és áttekinthetőbbé tettük a nyitólapot az újdonságok kiemelésével. A legfontosabb fejlesztést a módszertani ötletgyűjtemény továbbfejlesztése jelentette. Külön honlapot kapott a Kreativitás és Innováció Európai Éve.

2009-ben **511.072 látogatást** regisztráltunk a honlapunkon, amely az előző évhez képest 2%-os növekedést jelent. A látogatások eloszlása hűen tükrözte a pályázati időszakokat. Legtöbbször februárban (55.488), a legkevesebben augusztusban (28.795) jártak nálunk. Összesen 5.067.836 oldalt töltöttek le. Az év leggyakrabban látogatott oldala továbbra is az **Aktuális pályázatok**.

Az angol oldalunkat 50.269-en nézték meg, továbbra is főként a Study in Hungary oldalait látogatják. A partnerkereső adatbázisban a tavalyi évben 145 bejegyzés szerepelt, összesen 21 országból.

A **hírlevelekre feliratkozottak** száma (az év végi adatok szerint):

K+F: 3574; Felsőoktatás: 2511; Közoktatás: 4215; Szakképzés: 2383; Nyelvoktatás: 2842; Egész életen át tartó tanulás: 2434; Alumni: 1814; Esélyegyenlőségi: 1114, vakbarát verzió: 18; Európa a polgárokért: 1492; Képzések: 2953; Oktatás és képzés 2010 (októberi indulással): 635
Összesen: 25.985 (újabb 2000 olvasó az előző évhez képest)

A **Kreativitás és Innováció Európai Éve** apropóján februárban indult honlapot összesen 47.034-en látogatták meg a tavalyi év során, és 227.411 oldalát töltötték le.

Az **oktatasképzés.tka.hu** honlapot 2009 folyamán 19.637-en látogatták meg (egyedi látogatók száma), és 127.340 oldalát töltötték le. Az év elején, az első hónapokban párszáz látogatói szám után egyre ismertebb lett a honlap, egyre többen nézték. A csúcspont novemberben érte el, amikor is 3017 látogatót regisztráltunk.

Új funkciók a honlapon:

- Kereshető Tudástár a szakirodalomnak
- Jó gyakorlatok gyűjteménye rovat
- Partnerkereső adatbázis együttműködést kereső szervezetek számára
- A **Kutatók Éjszakája** oldalt összesen 182.143-an nézték meg az év során, nem meglepő módon, kiugró volt a szeptember, amikor is több mint 104 ezren látogattak el a honlapra.

II.2.3.4. Médiajelenlét

2009-ben összesen **1807 sajtómegjelenést regisztráltunk** a Tempus Közalapítvány programjaival kapcsolatban (beleértve a pályázati felhívások megjelenését is) a nyomtatott sajtóban és az internetes médiában.

A megjelent hírek, tudósítások, beszámolók 86%-a foglalkozott konkrétan, részletesebben a pályázati programokkal. A **megjelenések fele** – a korábbi tendenciákhoz hasonlóan – **online**. 572 alkalommal kerültek be a hírek helyi, regionális lapokba, ez különösen a Comenius megjelenések esetében szembeötlő, ami a részt vevő iskolák nagyfokú aktivitását jelzi.

A nyomtatott és on-line sajtó mellett **85 rádiós, illetve televíziós híradás** hangzott el a Tempus Közalapítványról, illetve egyes tevékenységeiről, többnyire a TKA munkatársai által adott interjúk formájában.

Ebben az évben a legnagyobb sajtóvisszhangot – jellegénél fogva is – megint a **Kutatók Éjszakája** rendezvény kapta 445 megjelenéssel. Ezt követi a médiatémaként továbbra is népszerű Erasmus 388 megjelenéssel.

A Kreativitás és Innováció Európai Éve kapcsán 285 médiamegjelenést regisztráltunk, ami az összes megjelenések 15,7%-át teszi ki.

II.2.4. Pénzügyi monitoring tevékenység

A projektek szakmai nyomon követése mellett a Tempus Közalapítvány pénzügyi monitoring és audit tevékenységet is végez. Bizonyos programok esetében – pl. Egész életen át tartó tanulás program – a pályázati keretet biztosító szervezet meghatározza a tevékenységgel kapcsolatos pontos elvárásait. A pénzügyi monitoring- és audit tevékenység ellátására a Közalapítvány 2009-ben egy 3 főből álló egységet működtetett. A pénzügyi monitoring csoport a Közalapítvány **pályázató programjaihoz kapcsolódóan** a támogatások felhasználásának megfelelőségét vizsgálja.

A 2009-es évben – a korábbi évekhez hasonlóan – a Közalapítvány ötféle pénzügyi ellenőrzést végzett az LLP (illetve elődprogramjai), valamint a CEEPUS és a Világ-Nyelv programokat érintően.

- Időközi beszámoló értékelése
- Záró beszámoló értékelése
- Tétéles ellenőrzés a pénzügyi beszámolót alátámasztó dokumentumokat illetően
- Helyszíni ellenőrzés a projekt megvalósítása alatt (monitoring)
- Helyszíni ellenőrzés a projekt megvalósítását követően (audit)
- Rendszeraudit

Minden esetben az adott program, alprogram előírásai szerint, meghatározott számban és arányban kerülnek vizsgálatra a projektek. A Közalapítvány valamennyi programja esetében valamennyi időközi és záró beszámoló bírálatára sor kerül. A projektek kiválasztása tétéles ellenőrzésre, valamint auditra véletlenszerűen történik. Kivételt képeznek ez alól azok a projektek, ahol vagy a megvalósítás alatt, vagy a projekt zárása során felmerült problémák miatt célzott ellenőrzést hajtunk végre.

Az **ellenőrzések** mellett nagy figyelmet fordítunk a szabálytalanságok **megelőzésére**. A pénzügyi felhasználás szabályairól telefonos, e-mailes és személyes konzultációs lehetőségeken kívül az információs napokon, pályázati és projektindító szemináriumokon is tájékoztatjuk a projektgazdákat.

2009-es ellenőrzések tapasztalatainak és számadatainak összefoglalása:

A következő táblázat az ellenőrzések adatait összesíti programok szerint. A táblázatban szereplő, 2009-ben ellenőrzött projektek között a 2006-2009-es pályázati fordulók nyertes projektjei vannak összesítve.

6. táblázat: A 2009-es ellenőrzések legfontosabb adatai

Programok	1. Beszámoló ellenőrzések száma ⁸	2. Tétéles ellenőrzések száma	3. Monitoring és audit látogatások száma
LLP/Comenius	604	190	5
LLP/Szakértői tanulmányutakon való részvétel	72	25	-
LLP/Szakértői tanulmányutak szervezése kiegészítő támogatás	6	1	-
LLP/Grundtvig	96	35	2
LLP/Leonardo	181	5	14
LLP/Erasmus	111	12	7
Világ-Nyelv	123	19	1
EGT/ Norvég Finanszírozási Mechanizmus	19	-	-
CEEPUS	57	6	6
Összesen:	1269	293	35

Az **on-line** beszámolás és a beszámolók értékelése, a gyakorlatban való tesztelés és a pályázók visszajelzései alapján gördülékenyebbé tette a munkát, azonban az összetett rendszer tökéletesítése, a változó feltételek mellett, kihívást jelent. Tovább növekedett a hatékonyság, ezzel egy időben még nagyobb súlyt helyezhettünk a támogatások felhasználásának nyomon követésére.

A tárgyalt évben, a 2007-ben és 2008-ban szerződött Erasmus programok kapcsán 7 rendszerauditot zártunk le, melynek során az intézmények folyamatait, belső szabályrendszerét vizsgáltuk meg. A rendszerauditok a komplex folyamatoknak köszönhetően nagy jelentőségre tettek szert, a felkészült koordinátorok széleskörű információval láttak el. A látogatások 80%-ban jó gyakorlatokat, példaértékű megoldásokat mutattak be.

A fenti évben is nagy hangsúlyt fektettünk a CEEPUS intézmények meglátogatására, így a nyertes projektek több mint 25%-át vizsgáltuk. Általános tapasztalat az, hogy a programban résztvevő szervezetek folyamatait, pénzügyi menedzsmentje jól kidolgozottan és gördülékenyen zajlik.

III. A TKA által kezelt pályázati programok eredményei 2009-ben - Az Egész életen át tartó tanulás program

III. 1. Comenius

A Comenius alprogram az oktatás óvodától az érettségig terjedő szakaszára összpontosít. Hozzá kíván járulni a közoktatás minőségének fejlődéséhez, erősíti annak európai dimenzióját, illetve segíti a nyelvtanulást. A COMENIUS alprogram decentralizált része 2009-ben öt pályázattípusból állt:

- COMENIUS Iskolai Együttműködések
- COMENIUS Régió együttműködések
- COMENIUS Előkészítő látogatások

⁸ A számok egyben tartalmazzák az **időközi** és a **záró** beszámolók bírálatát is.

- COMENIUS Szakmai továbbképzés pedagógusoknak
- COMENIUS Tanárasszisztensi akció (magában foglalja a tanárasszisztensek fogadását is)

A Comenius program valamennyi akciója esetén elmondható, hogy 2009-ben jelentősen nőtt a beadott pályázatok száma. Bár a támogatási keret is emelkedett az előző évhez képest, a nagy érdeklődésre való tekintettel továbbra is biztosított, hogy a szakmailag leginkább megalapozott és kidolgozott pályázatok részesüljenek támogatásban.

III.1.1. Comenius Iskolai együttműködések

A Comenius Iskolai együttműködések célja a két- vagy többoldalú nemzetközi iskolai társulások kialakítása révén a közoktatási intézmények közötti nemzetközi együttműködés előmozdítása.

A kiválasztott témának kapcsolódnia kell az egyes iskolák pedagógiai programjához. Olyan célok megvalósításához nyújt a program forrást, amelyek a projekt időtartamán túlmutató érvénnyel bírnak, mint pl:

- ✓ a tanári kar nyelvi és kommunikációs képességeinek és a tanulók nyelvtanulás iránti motivációjának erősítése,
- ✓ a projektalapú oktatás és a csapatmunka meghonosítása,
- ✓ a speciális tanulási igényű tanulók integrációjának elősegítése,
- ✓ az új információs és kommunikációs technológiák alkalmazása a tanításban,
- ✓ a képességközpontú megközelítés és a tantárgyközi ismeretek oktatásának előtérbe állítása,
- ✓ az iskola közelítése a munka világához.

2009-ben az iskolai együttműködésekben belül kétféle projekt típus megvalósításához volt nyerhető pénzügyi támogatás:

- Multilaterális projektek
- Bilaterális projektek

Az együttműködésekben legalább az egyik partneriskolának az EU valamelyik tagállamából kell származnia. A részt vevő iskolák egy általuk kiválasztott téma kidolgozása érdekében fognak össze, és 2 éves időtartamra projekteket hoznak létre.

7. táblázat: A Comenius iskolai együttműködések pályázattípusban választható átalányösszegek

Comenius Iskolai együttműködések	2 éves együttműködések (2009 – 2011)	
	Minimum mobilitások száma	Támogatási összeg (euró)
Mobilitás típusa a kiutazók számától függően (tanár / diák egyaránt beleértendő)		
Multilaterális	4 mobilitás	5 000
Multilaterális	8 mobilitás	9 000
Multilaterális / Bilaterális	12 mobilitás (ha bilaterális projektről van szó, a diákcsereén egyszerre egy időben minimum 10 tanulónak részt kell vennie)	12 000
Multilaterális / Bilaterális	24 mobilitás (ha bilaterális projektről van szó, a diákcsereén egyszerre egy időben minimum 20 tanulónak részt kell vennie)	18 000

Multilaterális projektek

A multilaterális vagy többoldalú együttműködések – attól függően, hogy diákokat vagy valamilyen iskolafejlesztési, módszertani témát állítanak a középpontba – lehetnek tanulóközpontú vagy intézményközpontú projektek.

A tanulóközpontú multilaterális projektek a fent leírt célok szolgálatában, a diákok életkori sajátosságainak megfelelő témát dolgoznak fel egy vagy két tanév során. A legtöbb Comenius Iskolai együttműködések projekt kifejezetten a tanulók együttes tevékenységét támogatja. Lehetőséget biztosít számukra, hogy összebarátkozzanak, kapcsolatot tartsanak más országokban élő diáktársaikkal, önállóan szerezzenek meg és dolgozzanak fel új ismereteket. Mindezt a tananyagtól nem teljesen elszakadva, de azt új, a diákok (sőt, a kevésbé jó teljesítményű tanulók!) számára is érdekes módszerekkel, akár az egyéni tanulási igényeknek megfelelő ütemezésben sajátítják el. A projektek futamidejének a végére a tanulók közösen hoznak létre valamilyen projekterméket, amellyel mások számára is láthatóvá teszik a többéves közös munkát: pl. egy kiállítás gyermekrajzokból, szakácskönyv több nyelven (ilyen sok van), szöszedet egy adott témáról a partnerországok nyelvein, az iskola új honlapja, amelyet a diákok szerkesztenek, iskolaújság vagy a közös külföldi úton szerzett élményeket bemutató CD-ROM.

Az intézményközpontú projektek esetében más iskolai projektektől eltérően nem a tanulók meghatározott tantervi témában való együttműködése a cél, hanem az iskolairányítás, oktatásszervezés, továbbá a pedagógiai megközelítésmódok összevetése és a tapasztalatcsere.

Az ebben a pályázati formában együttműködő intézményeknek lehetősége nyílik, hogy közös munkával dolgozzanak ki módszereket

- ✓ az iskola szervezeti, működési problémáinak kezelésére,
- ✓ a tanteremben jelentkező társadalmi konfliktusok (pl. a tanulók eltérő szociális-gazdasági helyzetéből, etnikai hovatartozásából adódó nehézségek) leküzdésére,
- ✓ így végső soron az oktatási folyamat hatékonyabbá tételére.

A pályázati feltételek megegyeznek a multilaterális projektek esetében, az, hogy egy iskola tanulóközpontú vagy intézményközpontú pályázatot kíván megvalósítani, a benyújtott pályázat témájából derül ki. Mindkét esetben színesíti az együttműködést, ha az oktatási intézményeken kívül más szervezeteket is bevonnak az együttműködésbe, pl. egyesületeket, hatóságokat, szülői és diákszervezeteket, vállalkozásokat.

Bilaterális projektek

A Comenius bilaterális projektek célja, hogy a közoktatási intézményekben tanuló fiatalokat az idegen nyelvek tanulására ösztönözzék és támogassák az elsajátított nyelv aktív használatát. Ezt olyan projektek támogatásával kívánja elérni, melyekben

- ✓ két ország partnerintézményeiből fiatalok egy-egy csoportja vesz részt;
- ✓ a fiatalok közösen kidolgoznak egy témát, amely kapcsolódik képzési programjukhoz;
- ✓ a tanulócsoporthat látogatást tesznek egymás intézményeiben, így az idegen nyelvet új környezetben, képességükkel és szakmájukkal közvetlen összefüggésben, érdeklődésüknek megfelelően használják;
- ✓ a közös munka eredményeként konkrét projektermék jön létre (kiadvány, CD-ROM, honlap, stb., lásd fent).

A Comenius bilaterális projektben a nyelvi fejlődés a munkának csak közvetett – de elengedhetetlen – hozadéka, mely az együttműködés kommunikációs kényszere által történik meg. Egy ilyen projekt sokkal többet nyújt a résztvevőknek, mint egy hagyományos iskolai csereprogram, hiszen céljai az iskola képzési programjának részeként valósulnak meg, új elemekkel gazdagítják azt.

A tevékenységek lehetőséget biztosítanak a tartalomalapú nyelvtanulás gyakorlati kipróbálására, amely általában a tanulók és a pedagógusok számára is motiválónak bizonyul.

Az előző évekhez hasonlóan 2009-ben is a bilaterális projektek is kétéves támogatási időszak alatt valósíthatók meg, így a mindkét partner számára kötelezően teljesítendő, minimum 10 napos diákcseré és a projektmunkák időben jobban eloszthatóak a két év alatt.

Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

A 2009. február 20-i pályázati fordulóra a **Comenius iskolai együttműködések** pályázattípusban összesen 299 pályázat érkezett, amelyek közül a nemzeti értékelés és a nemzeti irodák közötti egyeztetés után 167 kapott támogatást, összesen 2 589 000 eurót.

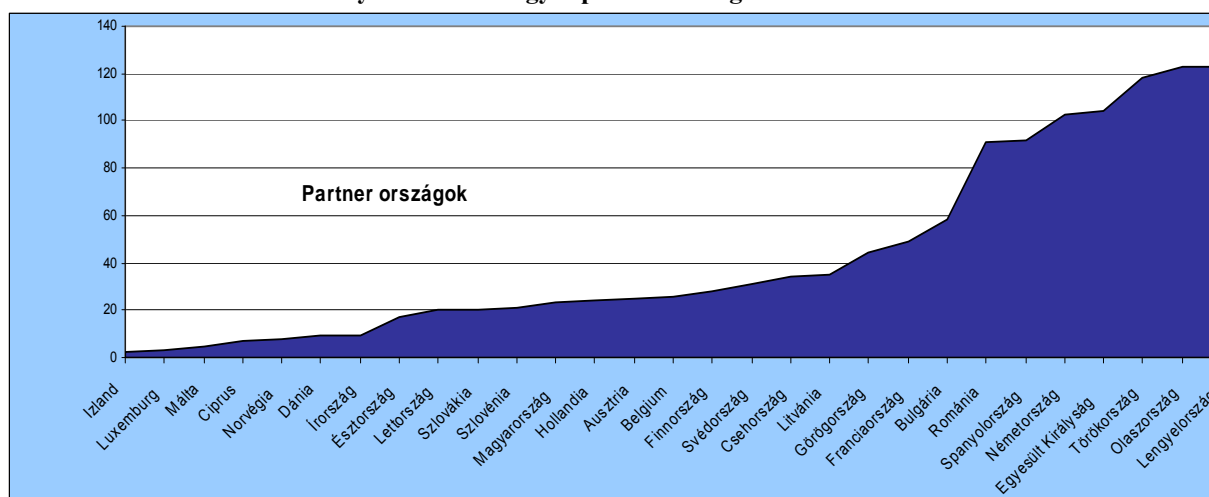
A támogatott multilaterális együttműködések átlag támogatási összege 15 420 euró, míg a bilaterális együttműködések esetén 16 235 euró.

Mindkét pályázattípus esetén nőtt az egy pályázatra eső átlag támogatási összeg, mely feltehetően annak köszönhető, hogy az előző évekhez képest is népszerűbb volt a 24 mobilitást magába foglaló együttműködés.

Bilaterális projektek esetén összesen minimum 324 fő (diák és tanár) mobilitását vállalták a pályázók, a multilaterális projektek esetében pedig 2852 főét. Ez a 2009-ben támogatást nyert projektek esetében több mint háromezer minimálisan vállalt mobilitást jelent – mely jelentős növekedés az előző évhez képest –, aminél a pályázók, ha a támogatási összegük engedi, általában többet is megvalósíthatnak.

A partnerintézményeket tekintve leginkább olasz és lengyel intézményekkel dolgoztak együtt a magyar iskolák, azonban szintén népszerű volt a török, brit és német intézményekkel való együttműködés. Megállapítható ugyanakkor, hogy a középmezőnyben szerepel szinte az összes közép- és nyugat-európai ország, illetve bár alacsony számban, de izlandi és luxemburgi kapcsolatokkal is rendelkeznek a magyar intézmények.

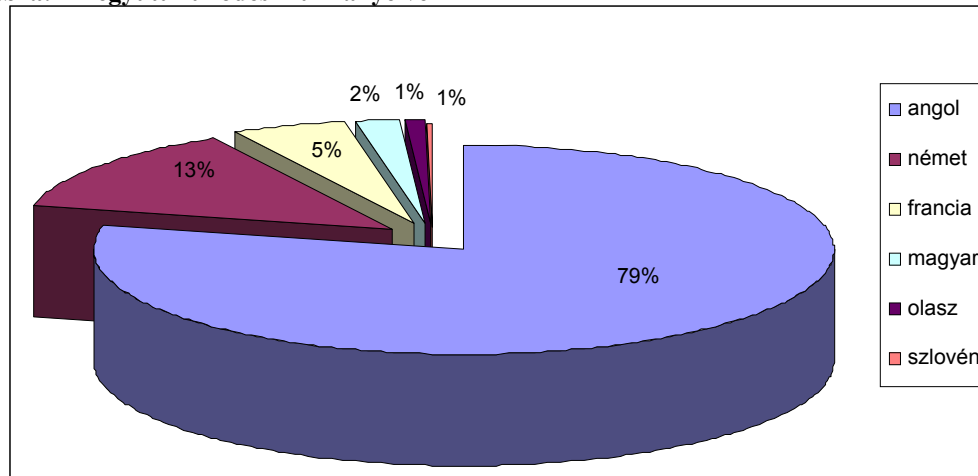
3. ábra: Partnerintézmények száma az egyes partnerországokból

Az előző évekhez hasonlóan az együttműködések munkanyelveként leginkább az angolt választották (feltehetően a közoktatási törvény változásai is ezt a tendenciát erősítik). Az együttműködések 13%-a

zajlott német nyelven, de sikerrel zajlanak francia, olasz, magyar⁹ és szlovén munkanyelvű projektek is.

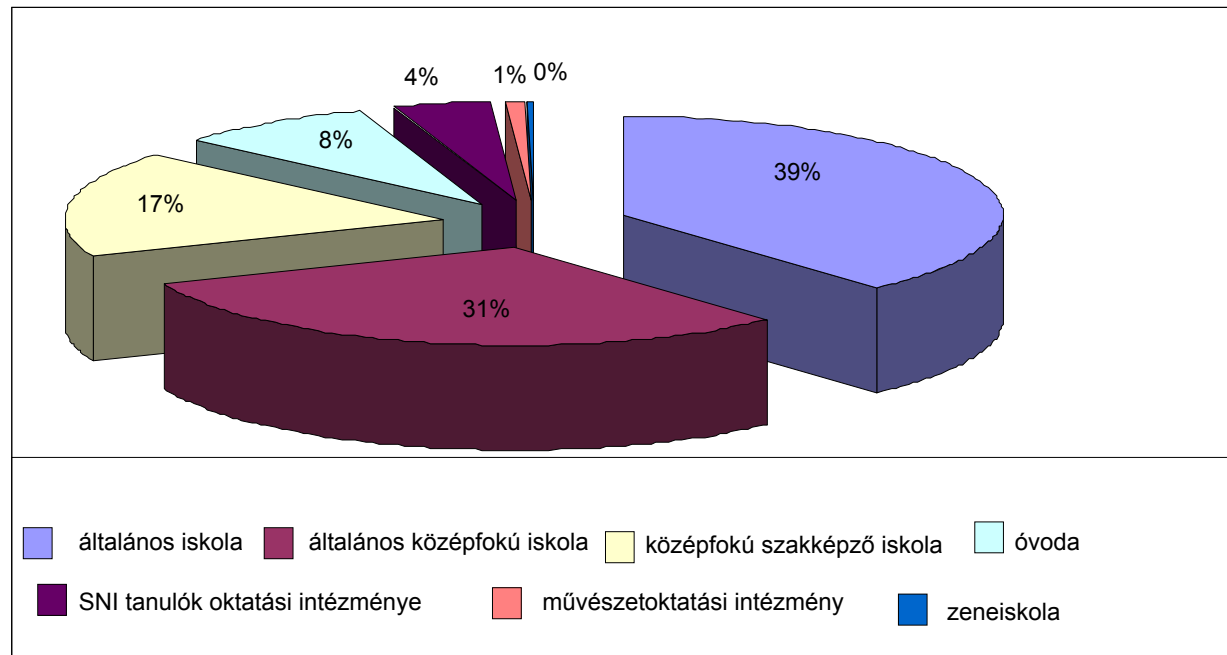
4. ábra: Az együttműködés munkanyelve

⁹ Határon túli magyar iskolákkal való együttműködéseknek köszönhetően

Az intézmények típusát tekintve szintén az előző évek tendenciáinak megfelelően főként általános iskolák és középiskolák vesznek részt a programban, azonban kiemelkedő az óvodák növekvő közreműködése. A támogatott pályázatok 8 %-át képviselik óvodák, mely jelentős növekedést jelent az előző évekhez képest. Az óvodák számának növekedése azért is tekinthető kiemelkedőnek, hiszen esetükben az együttműködésekben való részvétel akadályja a nyelvtudás hiánya, illetve az egy intézményen belüli óvodapedagógus létszám miatt nehezen megvalósítható mobilitások.

5. ábra: A támogatott pályázatok intézménytípus szerint

Az együttműködésekben valamennyi régió képviseltette magát, azonban évről-évre a közép-magyarországi régióból érkezik a legtöbb pályázat, és kevéssé reprezentált a dél-dunántúli és nyugat-dunántúli régió intézményeinek részvétele.

Megfigyelhető, hogy a projektek igen nagy hányada választott általános témát (a partnerországok kultúrájának, mindennapi életének, iskolarendszerének, szokásainak megismerése). Ez részben az intézmények profiljára (általános ismereteket oktató intézmények) vezethető vissza, részben pedig arra, hogy újonnan létrejött társulásokról, partnerségekről van szó. Továbbra is nagyon népszerű téma a környezeti nevelés és az egészséges életmód. A szakképző intézmények esetében előfordulnak konkrétan a szakmai képzéshez kapcsolódó témák; pl, informatikai szakközépiskola esetén on-line útmutató (guide) elkészítése Ausztriába és Magyarországra érkező diákok számára, gépipari és informatikai szakközépiskola esetén új, innovatív technológiák és azok energiahatékonysága.

A tervezett projekttermékek esetében az intézmények 90%-a tervez valamilyen elektronikus kiadványt (honlap, hírlevél, CD, DVD), és továbbra is népszerűek a kiállítások, és az Európa sarok felállítása.

Megállapítható, hogy a legtöbb téma az idegen nyelvekhez kapcsolódik, emellett legnépszerűbb a rajz- és kézműves foglalkozások keretében történő munka, de nem maradnak le sokkal a történelem, földrajz, új technológiák és az anyanyelv sem.

A nyertes pályázók főleg a városokban (146 intézmény) működő iskolák közül kerülnek ki, sokkal kisebb arányban nyert támogatást kistélepülés intézménye (21 intézmény).

Az iskola tanulóinak létszámát tekintve mindössze a programban részt vevő iskolák ötöde kis létszámú (100-400 tanuló) iskola, és ők elsősorban többoldalú projekteken dolgoznak. Legnagyobb arányban

a nagy, 400-1000 fős iskolák kaptak támogatást, ennek oka a pályázati tapasztalat és a megfelelő létszámban bevonható tanári gárda lehet.

A támogatott pályázatok kivétel nélkül tanulóközpontúak, azonban közvetve – a projektek természetes velejárójaként – intézményfejlesztési célok is megvalósulnak, melyet számos jó példa bizonyít; pl. a projekt eredményeként elkészült 3D-s képek használatát beépítik a tanítási órába, az intézményben a feladatokat, versenyeket projektmenedzsment szemlélettel bonyolítják le, illetve a projektek komplexitása elősegíti a kompetenciafejlesztésre irányuló programok sikerességét is.

A Comenius iskolai együttműködésekhez hasonlóan a projektmenedzsment elemeire épülő e-Twinning programhoz számos olyan intézmény csatlakozott, melyek még nem nyújtottak be pályázatot a támogatást is biztosító iskolai együttműködések programba. Az e-Twinning program a projektmenedzsment megismerésén túl kiváló lehetőséget biztosít a partnerintézmény-kereséshez, így az eddigieknél is szorosabb együttműködést tervezünk szélesebb pályázói kör bevonása érdekében.

III.1.2. Comenius Régió együttműködések

A Comenius régió együttműködések elsődleges célja az oktatás európai dimenziójának erősítése azáltal, hogy lehetőséget biztosít helyi és regionális oktatási hatóságok kétoldalú (bilaterális) együttműködésére. Az együttműködések keretében lehetőség van jó gyakorlatok kialakítására és/vagy cseréjére, eszközök kifejlesztésére, az oktatás európai dimenziójának erősítésére, valamint európai tanulási gyakorlatok megismerésére. Amennyiben az együttműködés határmenti régiók között valósul meg, a kifejlesztett eszközök használatának fenntarthatóságát is biztosítani kell. Elvárás, hogy a Comenius régió együttműködések segítsék a pályázó térségek hozzájárulását a fiatalok számára oktatási területen nyújtott lehetőségek fejlesztéséhez. Legfőbb célja nem a diákok és tanulók megvalósításba történő közvetlen bevonása, hanem a partner térségek közötti strukturált együttműködés elősegítése.

A 2009-ben először meghirdetett **Comenius régió együttműködések** pályázattípusban 1 pályázat érkezett (Győr-Moson-Sopron megyéből), mely a nemzeti értékelés és a nemzeti irodák közötti egyeztetés során támogatást kapott; összesen 22 611 eurót.

A pályázattípus célcsoportjának elérése kihívást jelent a közalapítványnak, mivel a pályázattípus megjelenése előtt csak közvetett kapcsolatban álltunk. A nemzeti iroda jelenleg kiemelt feladatának tekinti a célcsoport közvetlen megkeresését, és kiemelt figyelmet fordít a programhoz kapcsolódó információterjesztésre.¹⁰

III. 1.3. Előkészítő látogatások

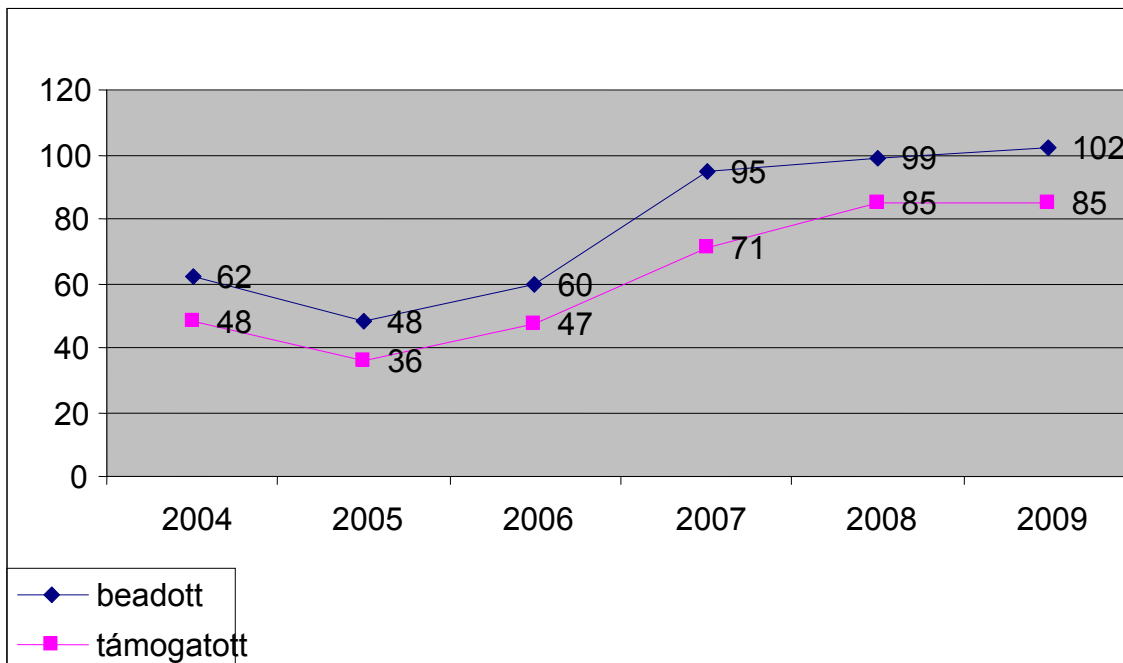
Új partnerintézmények személyes megismerését, valamint a már meglévő partneriskolák közötti személyes kapcsolatfelvételt, ezek által pedig az iskolai együttműködések hatékonyabb előkészítését segítik az *előkészítő látogatások*, melyekre külön lehet pályázni a Comenius program költségvetésének erre a pályázati programra elkülönített keretéből. A pályázati forma lehetőséget nyújt Comenius Régió, Comenius Hálózatok, Comenius Multilaterális projektek és Comenius Kiegészítő tevékenységek pályázatok támogatásból történő előkészítésére is.

¹⁰ 2010-ben már 8 pályázat érkezett a Nemzeti Irodához. Az intézmények közötti további kapcsolatteremtés elősegítése érdekében, a Tempus Közalapítvány partnerintézmény-kereső szemináriumot szervez 2010. december 2-4-én.

Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

Úgy tűnik, egyre több intézmény ismeri fel a pályázatban rejlő lehetőségeket, hiszen 2009-ben (az elmúlt 3 év tendenciáját erősítve) 102 előkészítő látogatásra irányuló pályázat érkezett, amelyből (az előző évvel megegyezően) 85 nyert támogatást, mely 95 fő kiutazását biztosította. A támogatott pályázatok közül 82 irányult Comenius Iskolai együttműködések, egy pályázat Comenius Régió együttműködések és két pályázat Comenius Multilaterális projektek előkészítésére. A pályázatok összes támogatása 79 148 euró volt.

6. ábra: A pályázatok számának alakulása 2004 és 2009 között

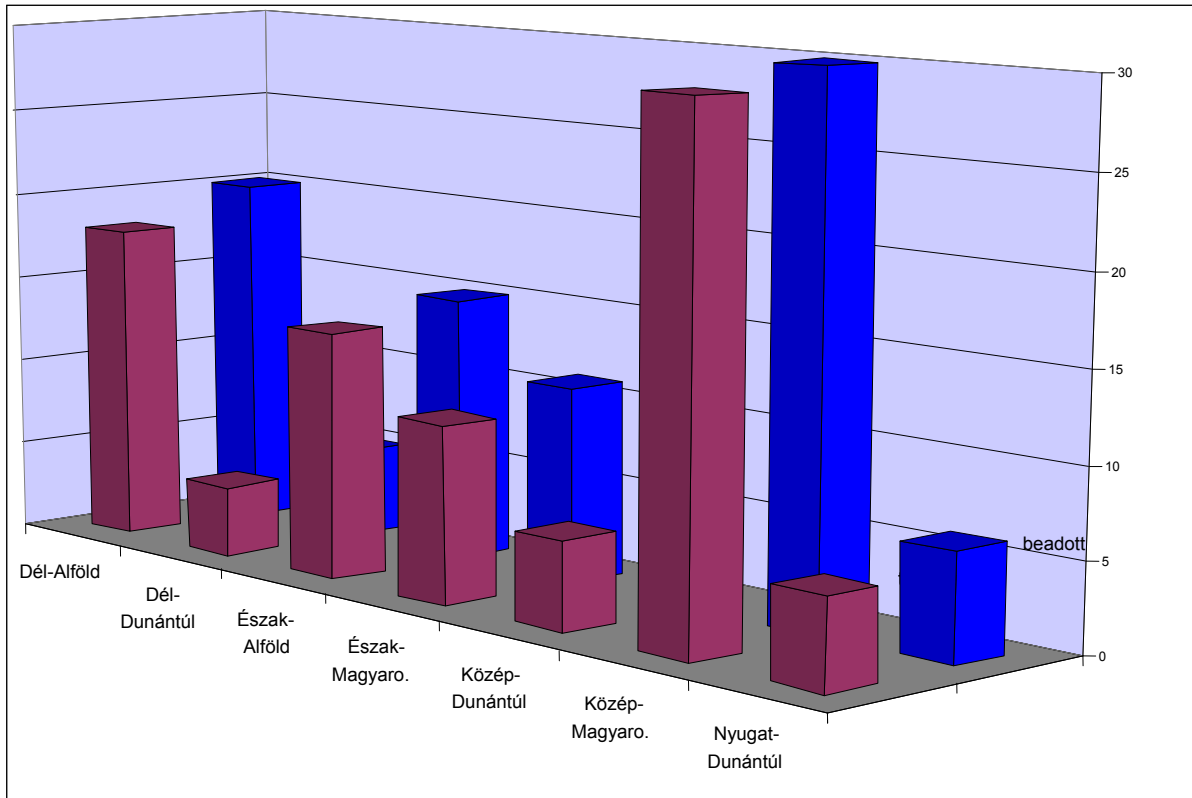

Az intézmények egy pályázati esztendőben egy sikeres pályázattal rendelkezhetnek, és egy intézményből legfeljebb 2 fő kiutazását támogatta a Nemzeti Iroda. Az egy főre megítélhető támogatás összege 1000 euró volt, így egy intézmény legfeljebb 2000 euró támogatáshoz juthatott a program keretében.

Az előkészítő látogatások főként egy-egy konkrét partnerintézményhez irányultak (92%), a partnerkereső szemináriumokon való részvétel 8%-ot tett ki.

Az előző évekhez hasonlóan a legtöbb pályázat a Közép-Magyarországi régióból érkezett, és a legtöbb támogatott pályázat is ebből a régióból került ki. Minden régió képviseltette magát, azonban Dél-Dunántúlról, Közép-Dunántúlról és Nyugat-Dunántúlról meglehetősen kevés pályázat érkezett, összesen mindössze a beadott pályázatok 17%-a, mely sajnos az előző évek tendenciáit erősíti.

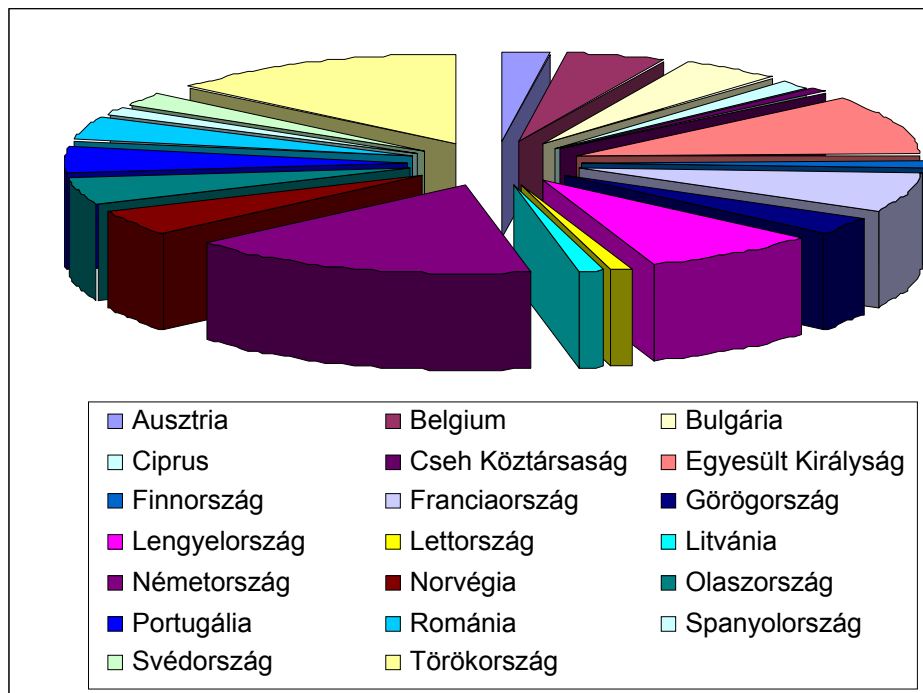
7. ábra: A beadott és támogatott pályázatok régióinkénti megoszlása

A pályázók 2009-ben 20 országba utaztak el és vettek részt előkészítő látogatáson vagy partnerkereső szemináriumon.

A célországok között a legnépszerűbb Németország, Törökország és az Egyesült Királyság voltak. Bár alacsony számban, de megjelent a célországok között Csehország, Lettország és Litvánia is.

8. ábra: Az előkészítő látogatások célországai

Az előkészítő látogatáson részt vett intézmények közül – a 2010. évi pályázati határidőkre – 79 közoktatási intézmény nyújtott be pályázatot az Iskolai együttműködések pályázati programba, és 1 a Régió együttműködések programba, ami jól mutatja, hogy már az előkészítő látogatás pályázat beadásakor is komoly szándék jellemzi az intézményeket egy nemzetközi együttműködésben történő részvételre.

2009-ben 13 intézmény pályázott, melyeknek az elmúlt 9 évben nem volt Comenius Iskolai együttműködések projektje, míg 44 olyan intézmény, mely az elmúlt 9 évben nem pályázott Comenius Előkészítő látogatásra.

III.1.4. Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak

A program célja az oktatók készségeinek fejlesztése, a szakmai kompetenciák javítása nemzetközi környezetben. Az akció 1-6 hetes, az Európai Unió valamely tagállamában tartott intenzív kurzusokon vagy szakmai és módszertani továbbképzési programokon való részvételhez nyújt egyéni ösztöndíjat pedagógusoknak.

A program keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- Általános továbbképző kurzusokon való részvétel;
- Nyelvtanár-továbbképző kurzusokon való részvétel;
- Comenius Hálózat vagy Comenius Többoldalú Együttműködési projekt, vagy a Nemzeti Iroda, illetve a közoktatás terén működő európai egyesület által szervezett olyan rendezvényen való részvétel, melynek programja megfelel az akció célkitűzéseinek;
- Szakmai konzultáció, hospitálás, illetve szakmai gyakorlat egy közoktatási intézményben, vagy egy olyan szervezetnél, melynek tevékenysége fontos szerepet játszik a közoktatás területén (civil szervezetek, önkormányzatok, stb.);
- Nyelvtanfolyamon való részvétel.

Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

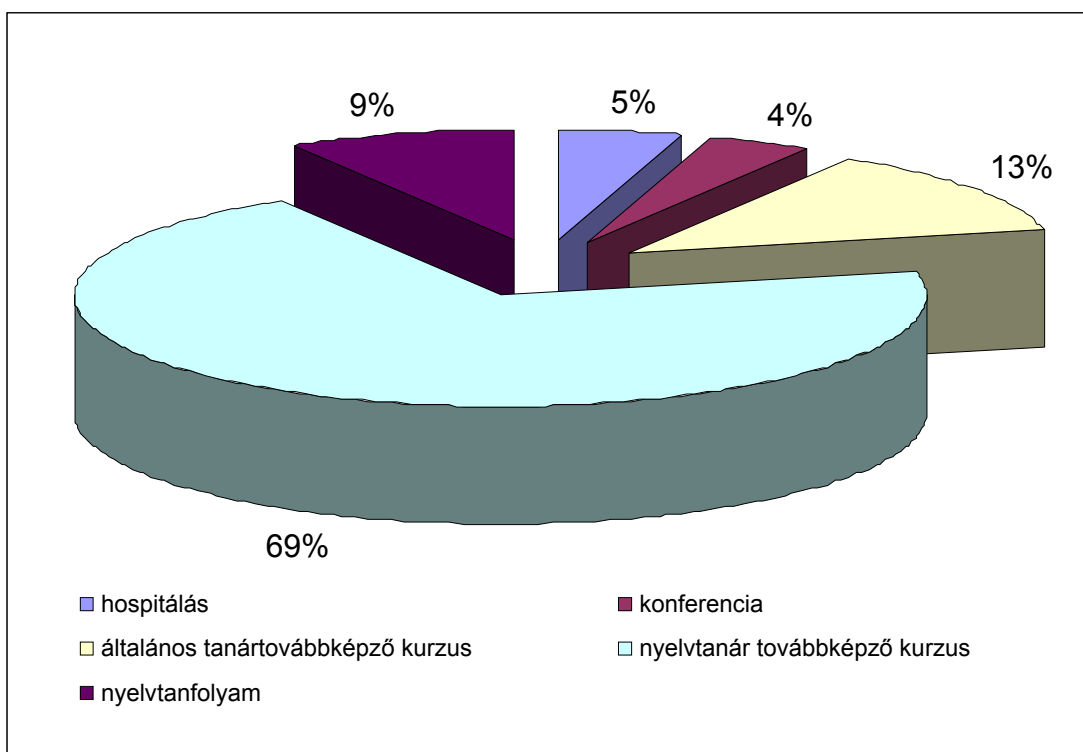
A Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak pályázattípusban 2009-ben három határidővel lehetett pályázatot benyújtani (január 16.; április 30.; szeptember 15.). Összesen 451-en pályáztak, közülük 206 pályázó részesült támogatásban. A tanártovábbképző kurzusra támogatást nyert pályázóknak összesen 508 823 eurót ítélt meg a Tempus Közalapítvány, tehát átlagban pályázatonként 2470 eurót.

A Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak pályázattípus esetében a beadott pályázatok száma kis mértékben nőtt (2008-ban 438 pályázat érkezett be), mely feltehetően a sokkal inkább célirányos információterjesztésnek, illetve új terjesztési lehetőségek feltérképezésének köszönhető.

A hátrányos helyzet vizsgálatakor – csak úgy mint 2008-ban – hangsúlyt helyeztünk a szociális háttér okozta hátrányok kiküszöbölésére magasabb támogatás megítélésével.

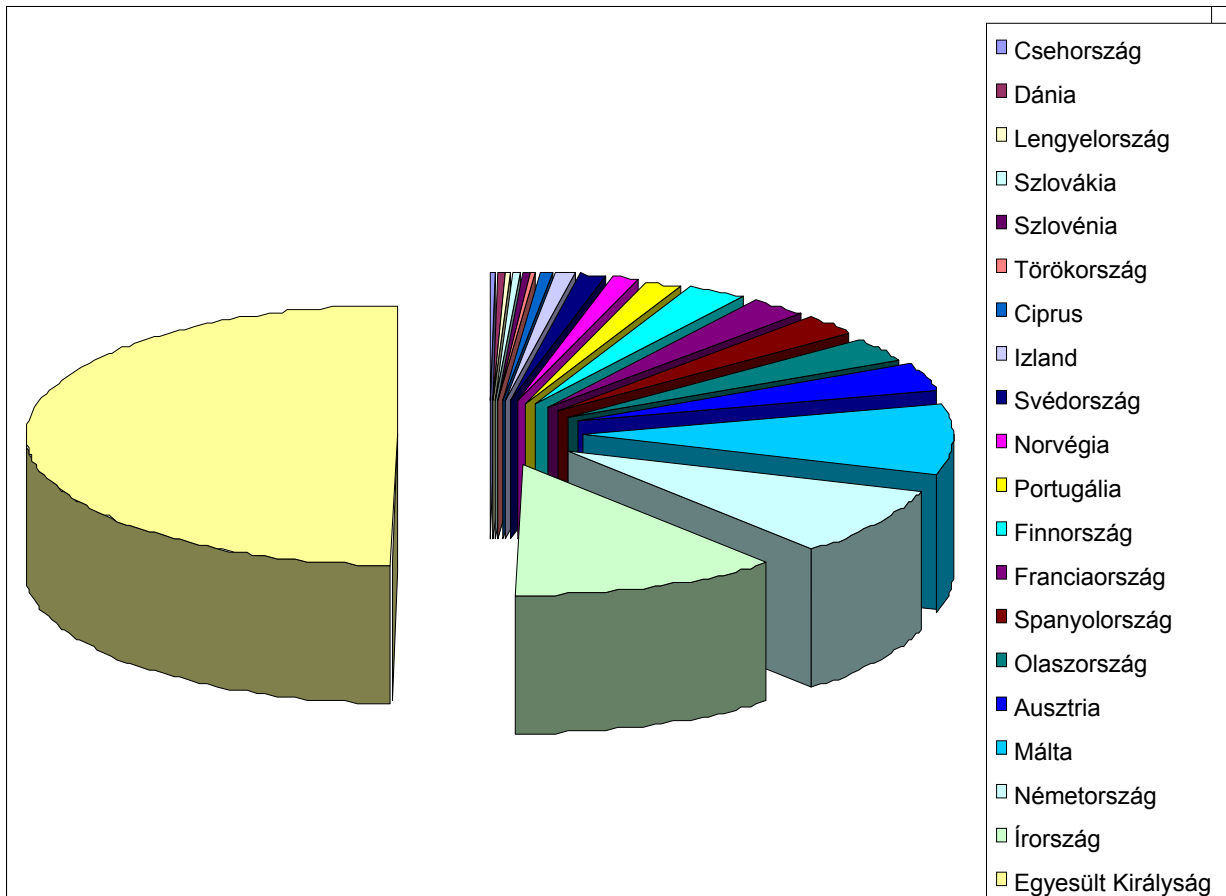
A korábbi évekhez hasonlóan jelentősen magasabb a nyelvtanár-továbbképzésre jelentkezők aránya az általános tanártovábbképzéssel szemben, s hasonló ez az arány az elfogadott pályázatok esetében is. A továbbképzések típusait tekintve – a korábbi évekhez hasonlóan – az idegennyelv-tanítás módszertanára irányuló kurzusok domináltak. Az egyéb szaktárgyak oktatásához kapcsolódó vagy transzverzális tematikájú, általános tanár-továbbképzések és a nyelvtanfolyamok aránya az összes benyújtott pályázathoz képest összesen kb. 20 %.

9. ábra: A továbbképzések típusa

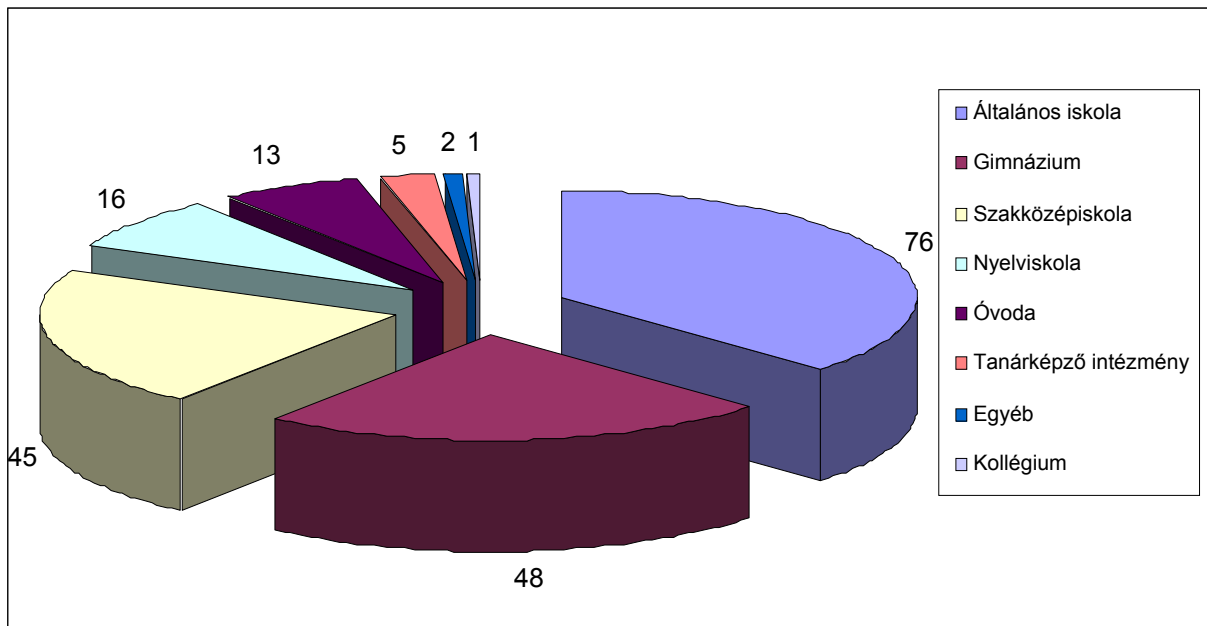
A támogatott pályázatok túlnyomó többsége továbbra is az Egyesült Királyságot, illetve Írországot (összesen 53 %) jelölte meg célországként, az előző évekhez hasonlóan Németországot (7,7%) és Franciaországot (2,2 %) is megelőzve. Sajátos tendenciaként évről évre népszerűbbek a Cipruson és Máltán megrendezésre kerülő nyelvtanfolyamok (7,9 %).

10. ábra: A Comenius továbbképzések célországai

A pedagógusok háttérintézményét megvizsgálva megállapíthatjuk, hogy – az előző évek tapasztalatait erősítve - túlnyomórészt általános iskolából vagy középiskolából – összesen megközelítőleg 85 %-ban – érkeztek, de kb. 6 %-ban óvodapedagógusok is képviselték magukat.

11. ábra: A támogatott pályázók háttérintézménye

A 206 támogatott pályázónak mindössze 11 %-a férfi, bár ez feltehetően azzal magyarázható, hogy Magyarországon a közoktatásban dolgozó pedagógusok túlnyomó többsége is nő.

Megfigyelhető az a tendencia is, miszerint a pedagógusok egyre inkább meglátják az LLP programok közötti összefüggéseket és kapcsolódási lehetőségeket, és évről évre nagyobb számban nyújtanak be pályázatot pl. egy Comenius iskolai együttműködés során kialakított kapcsolatra való hivatkozással.

Ez feltehetően annak is köszönhető, hogy – függetlenül attól, hogy milyen típusú mobilitás disszeminációját vizsgáljuk meg – a pedagógusok minden esetben beszámolnak intézményükben a megszerzett tapasztalatokról. Jelen program esetében a pedagógusok megközelítőleg 60%-a publikálja tapasztalatait a helyi lapokban. Viszonylag alacsony számban (kb. 7 %) tervezik bemutató órák vagy konferenciákon való előadás megtartását.

Az ismeretek, új módszerek továbbadására jó eszköznek bizonyult a Tempus Közalapítvány honlapján működő *Módszertani ötletgyűjtemény* is, mely jelenleg több mint 400 ötletet, játékot tartalmaz az órák színesítésére. A gyűjtemény ötlettára jelenleg kb. 98 %-ban a Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak programban szerzett tapasztalatokból áll.

A kurzusokra való felkészülés esetén a pályázók közel 40%-a felméri tanítványai igényeit is, és közel 85 %-a kollégái körében is végez kutatást arra vonatkozóan, hogy milyen területen fejlődnének szívesen, illetve igényelnek új információkat/módszereket.

A pályázatok célját megvizsgálva megállapítható, hogy összesen 92%-ban szerepel a célok között a kapcsolatépítés, és az új módszerek megismerésének igénye. A fennmaradó 8%-ban a saját szakmai fejlődés jelenik meg erőteljesebben. (Természetesen ez utóbbi esetében is – közvetve bár, de – tetten érhető a tapasztalatok megjelenítése a tanítási munka során.)

Bár az óvodapedagógusok részvétele valamelyest nőtt a programban az előző évhez képest, továbbra is fontos feladatunknak tekintjük az eddigihez hasonló célzott megkeresésüket és bevonásukat a programba. Szintén feladatunknak tekintjük, hogy az eddiginél több intézményvezető vegyen részt a feladatköréhez kapcsolódó továbbképzésen, hiszen a program elősegítheti új vezetői attitűd kialakítását, illetve fejlesztését a nemzetközi tapasztalatcserének köszönhetően.

III.1.5. Comenius tanárasszisztensek

Az Egész életen át tartó tanulás program Comenius tanárasszisztensi akciójának keretében leendő tanárok a programban résztvevő országok valamely közoktatási intézményében 13-45 hét időtartamú tanítási gyakorlaton vesznek részt.

A tanárasszisztensi alprogram két fő célja, hogy

- a leendő tanárok lehetőséget kapjanak pedagógiai, nyelvi és kulturális ismereteik bővítésére, azaz módszertani tapasztalatokra tegyenek szert, fejlesszék nyelvtudásukat, bővítsék ismereteiket a fogadó országról és az ottani oktatási rendszerről,
- a fogadó intézmények hasznosítsák az idegen anyanyelvű tanárasszisztensek munkáját és ismereteit.

A fogadó intézménybe történő megérkezése után a Comenius tanárasszisztens a tanítási gyakorlat időtartamára munkaprogramot dolgoz ki az intézmény által kijelölt vezetőtanárral egyeztetve. A tanárasszisztensnek nemcsak az a feladata, hogy idegen nyelvet (anyanyelv és az EU egy más hivatalos nyelve) vagy valamely tárgyat idegen nyelven tanítson, hanem általános országismereti tudnivalókat is át kell adnia a hazájáról. A tanárasszisztens a tanórán lehetőség szerint támogatja a diákok közti csoportmunkát, iskolai projektek megvalósítását, segít a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásában.

Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

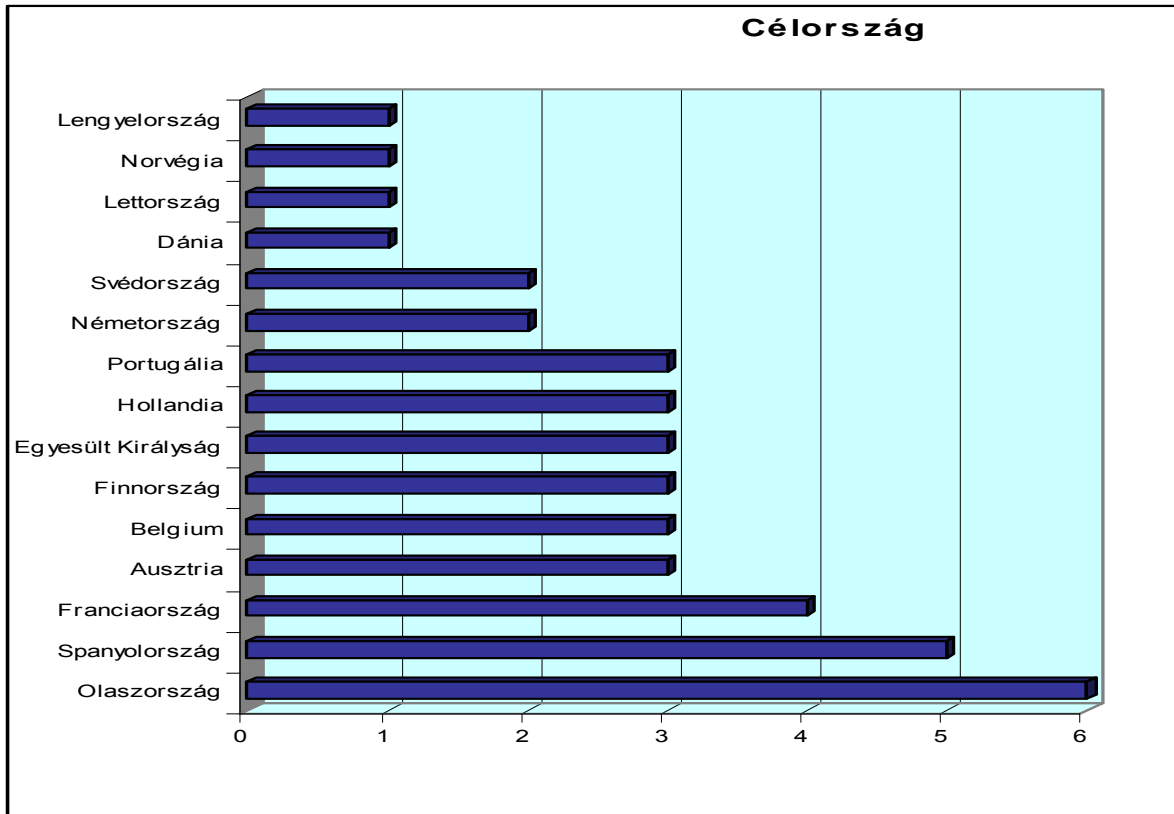
A tanárasszisztensi pályázattípus keretében sikerült a 2008-as év – most már átmenetinek mondható - alacsony pályázatszámát növelni, ugyanis 2009-ben kétszer annyi pályázat érkezett, mint a megelőző évben, vagyis összesen 128 egyéni pályázatot kaptunk, és a rendelkezésünkre álló támogatási keretből 41 tanárasszisztens külföldi tanítási gyakorlata valósult meg végül. Ez a pályázatszám még megengedte, hogy csak a szakmai szempontból megalapozott tervek kapjanak támogatást, de mindenképpen indokolt a program népszerűsítése érdekében további erőfeszítéseket tenni.

A támogatott pályázók 86 %-a nő volt, mindössze 6 férfi vehetett részt külföldi tanítási gyakorlaton (bár már így is kétszer annyi férfi kapott támogatás, mint a megelőző évben).

A programban egyébként összesen 253 179 eurót használtunk fel, a támogatások átlagos összege 6175 euró volt, mely átlag több mint 1000 euróval magasabb összeg az elmúlt évi átlagtámogatásnál. A támogatott hetek száma átlagosan kb. 26 hét volt.

A tanítási gyakorlatok helyszínét vizsgálva a tavalyival megegyező adatokról számolhatunk be; a programban résztvevő 31 országból 15-be utazhatott magyar asszisztens.

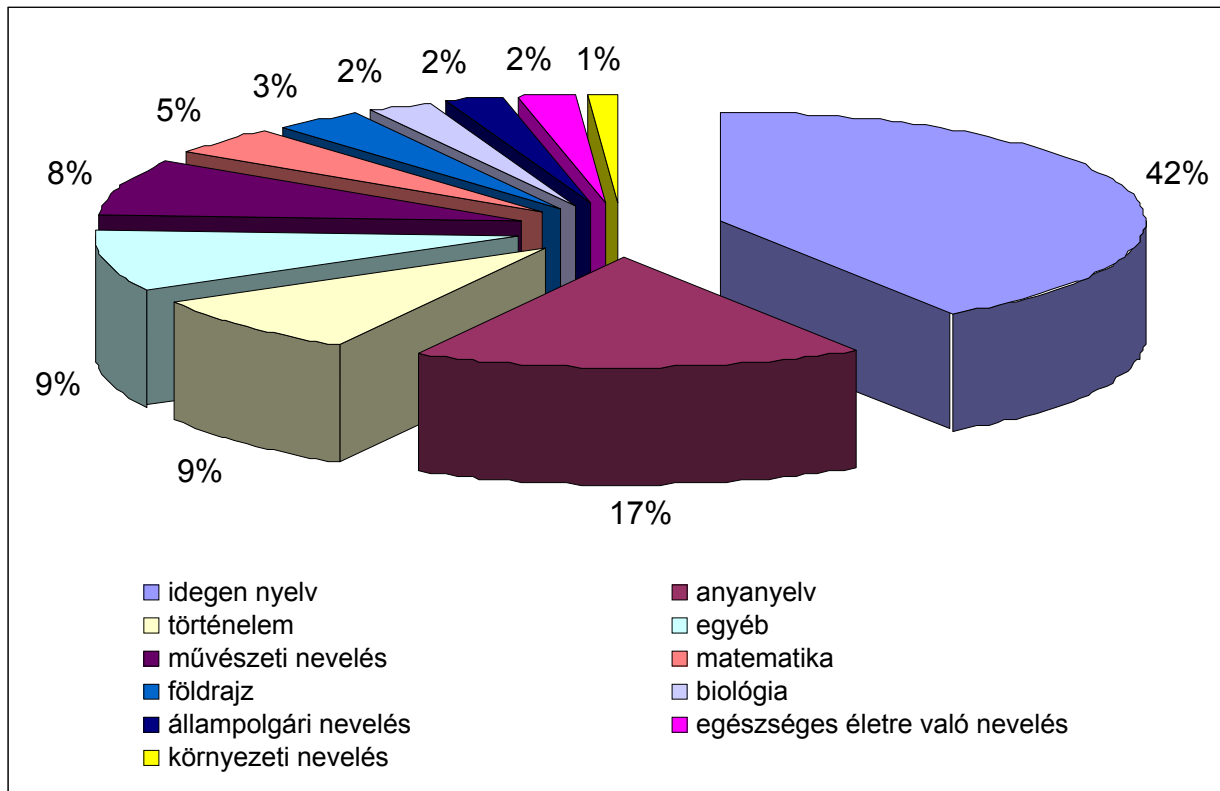
12. ábra: A tanítási gyakorlatok célországai

A 2007-es évtől kezdődően már nem csak nyelvtanár szakos, hanem bármely tanár szakos hallgatók, illetve frissen végzett tanárok gyakorlata támogatható a programban. A beadott pályázatokban ez a lehetőség, a többi tagország tapasztalataival megegyezően, továbbra is csak igen csekély mértékben érezhető, a legtöbb pályázó leendő nyelvtanár szakos hallgató volt. (Az egyéb szakos hallgatók nagyobb eséllyel támogathatóak, ha nyelvtanári szakon is tanulnak). A támogatott pályázók 86 %-a rendelkezik nyelvtanári diplomával (is).

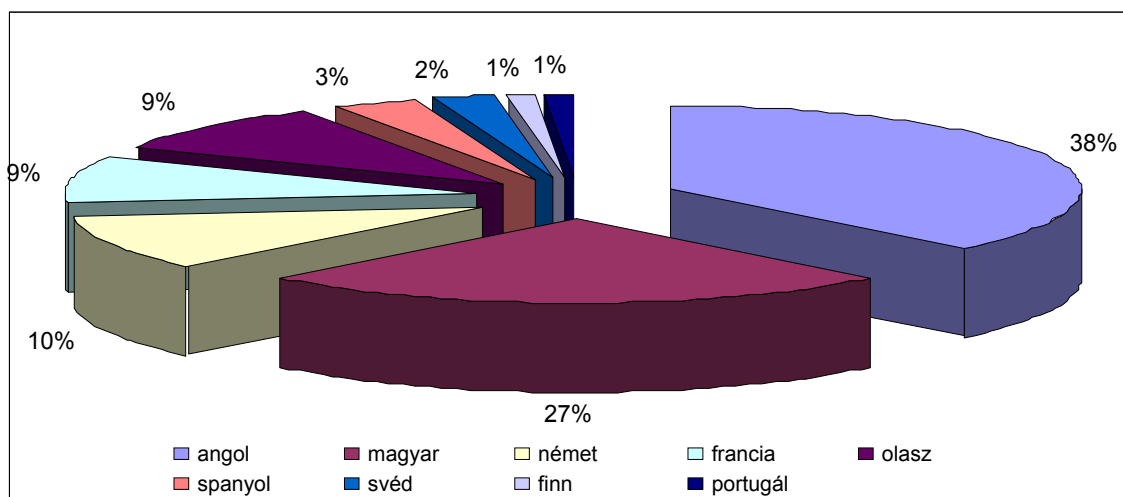
Fontos megemlíteni, hogy az iskolák sem igazán nyitottak még erre a lehetőségre, túlnyomó többségük kifejezetten nyelvtanárszisztenst keres. A tartalom alapú nyelvtanulás, a tantárgyközi megközelítések erősítése érdekében a nemzeti irodáknak is maradt még tennivalója.

13. ábra: A tanárasszisztensek által tanítandó tárgyak

Az előző évek tendenciájaként 2009-ben is valamelyest tovább nőtt az angol nyelv részaránya. Figyelemre méltó, hogy Magyarországon a német, a francia és az olasz nyelv még mindig kiemelkedően szerepelnek, illetve mindenképpen pozitívum, hogy a szinte kuriózumnak számító svéd és finn is megjelentek a palettán.

14. ábra: A tanárasszisztensek munkanyelv szerint

Comenius tanárasszisztensek kiemelt feladata a küldő ország nyelvének és kultúrájának közvetítése. Míg az utóbbi esetében a fogadó iskolák általában rendkívül nyitottak, addig a magyar nyelv tanítása sok esetben nehézségekbe ütközik, sőt az is előfordul, hogy elmarad. A magyar asszisztenseknek ettől függetlenül készen kell állniuk anyanyelvük tanítására, s mivel az idegennyelv-szakosok általában

nem rendelkeznek magyar mint idegen nyelv oktatására feljogosító végzettséggel, a Tempus Közalapítvány a sikeres pályázóknak kiutazásuk előtt egynapos képzést szervezett. A képzési tárgyak között szerepelt többek között az országismeret oktatása, a magyar nyelvtanítás szempontjából a magyar nyelvtan összetettebb pontjainak megismertetése, a magyar nyelv tanításának módszertana különböző korosztályoknak, különböző szinten. A résztvevők megismerkedhettek a tanári gyakorlatuk alatt felhasználható magyar nyelvkönyvekkel, illetve olyan nyelvi játékokkal, amelyek speciálisan egy-egy magyar nyelvi elem elsajátításához segítenek hozzá.

III.1.6. Comenius tanárasszisztensek – magyar fogadó intézményi pályázatok

Az Intézményi pályázatok keretében magyar óvodák, általános és középiskolák is pályázhatnak asszisztensek fogadására. A fogadó iskolák nem részesülnek anyagi támogatásban, mivel a Magyarországon tevékenykedő külföldi tanárasszisztens ösztöndíjat kap a saját országa nemzeti irodájától.

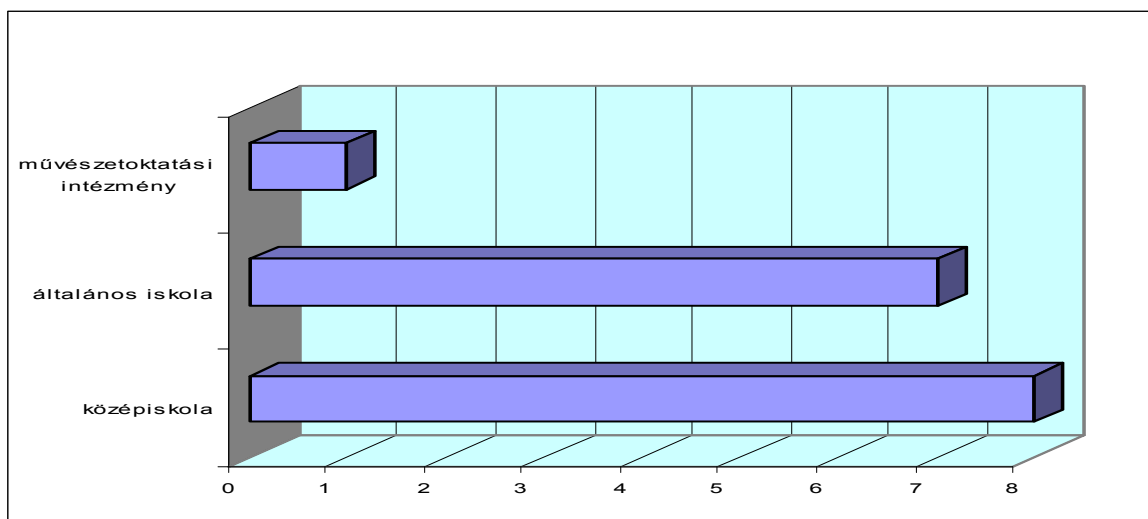
Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

2009-ben 70 intézményi pályázat érkezett a beadási határidőre, ebből mindössze hármat kellett elutasítanunk formai hiba miatt. A nemzeti irodák közötti egyeztetést követően 16 asszisztens érkezett Magyarországra (hárommal több mint a megelőző évben). A benyújtott pályázatok számát tekintve előző évi adatokhoz képest jelentős emelkedést figyelhettünk meg (27%-os növekedés).

A fogadó iskolákat nemzetközi egyeztetés keretében választja ki az iroda. Az eredmény elsősorban az iskola és az asszisztens pályázatában megfogalmazott tervektől és céloktól függ. 2009-ben 11 magyarországi város közoktatási intézménye fogadhatott összesen 16, a programban résztvevő országokból érkező tanárasszisztent.

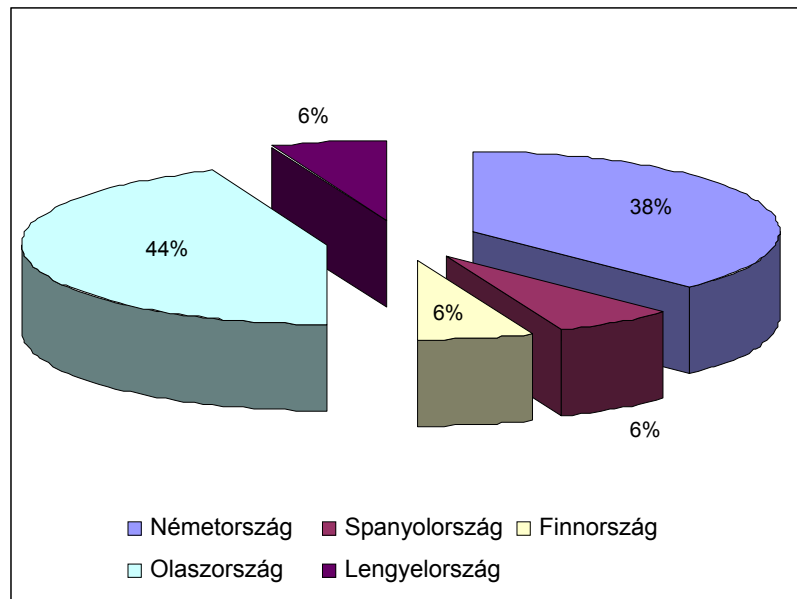
Az asszisztensek elsősorban általános és középiskolában töltötték gyakorlatukat, a fogadóintézmények között gyakorlóiskola és művészetoktatási intézmény is megtalálható.

15. ábra: A Magyarországra érkező tanárasszisztensek fogadó intézményei

A bejövő asszisztensek 5 országot képviseltek. Továbbra is nagyon aktív Olaszország jelenléte, azonban 2009-ben 6 asszisztens képviselte Németországot.

16. ábra: A Magyarországra érkező tanárasszisztensek megoszlása a küldő országok szerint

III. 2. Erasmus

Az Erasmus program felsőoktatási intézményeknek kínál lehetőséget képzési kínálatuk és szolgáltatásaik korszerűsítésére. Célja, hogy javítsa a felsőoktatás minőségét, és erősítse annak európai dimenzióját azáltal, hogy ösztönzi a felsőoktatási intézmények közötti nemzetközi együttműködést, és támogatja az Európán belüli mobilitást. Fejleszti a tanulmányok és végzettségek átláthatóságát és maradéktalan akadémiai elismerését, valamint hallgatók és oktatók tízezreinek nyújt mobilitási támogatást Európa-szerte.

Az Erasmus nyitva áll a felsőoktatási intézmények minden típusa előtt, és foglalkozik minden szakiránnyal minden tanulmányi szinten, a doktori képzéssel bezárólag.

Az Erasmus programhoz csatlakozni kívánó felsőoktatási intézménynek rendelkeznie kell egy jóváhagyott **Erasmus University Charterrel** (EUC). Ennek megszerzéséhez a felsőoktatási intézményeknek az Európai Bizottságnál kellett pályázniuk. A jóváhagyás 7 évre szól.

Az EUC felsorolja a program alapelveit:

- Kétoldalú megállapodást kell kötni a mobilitás előkészítéseként a küldő és fogadó intézmények között.
- Nem lehet semmilyen jogcímen díjat szedni a beutazó hallgatóktól.
- A fogadó intézményben sikerrel elvégzett tanulmányokat kötelező teljes körűen beszámítani a hallgató itthoni tanulmányaiba (kreditelismerés).

Elvárás a részt vevő intézményekkel szemben, hogy

- a mobilitást jó minőségben szervezzék meg;
- a kurzusinformáció legyen aktuális és hozzáférhető a hallgatók számára;
- aktívan használják a kreditrendszer;
- egyenlő bánásmódot és szolgáltatásokat nyújtsanak a beutazó hallgatóknak és a hazai hallgatóknak;
- támogassák a beutazó Erasmus hallgatók integrációját;
- a Tanulmányi Átiratot megfelelő időben és tartalommal állítsák ki a hallgatók számára;
- támogassák és elismerjék az Erasmus oktatókat;
- biztosítsanak nyilvánosságot az Erasmusnak;

- nyilvánosan kezeljék az Erasmus University Chartert és az Erasmus Programnyilatkozatot, és hozzáférhetővé tegyék a hallgatók és a FOI munkatársai számára;
- betartsák az Egész életen át tartó tanulás program diszkrimináció ellenes elveit és céljait.

2009-ben a Magyarországon működő 73 felsőoktatási intézményből 48 vett részt a hallgatói mobilitásban. Ez azt jelenti, hogy tulajdonképpen csak a legkisebb egyházi fenntartású, vallástudományi, illetve speciális területeken működő egyetemek és főiskolák maradtak ki az Erasmus programból. *Elméletileg* a Magyarországon beiratkozott összes hallgató 98%-a, azaz mintegy 375.000 fő számára volt adott a kiutazás lehetősége.

Pályázattípusok

1. Mobilitás

- Erasmus tanulmányi célú mobilitás
 - Fogycatékossággal élő vagy speciális igényű hallgatók többeltámogatása
- Erasmus szakmai gyakorlat
 - Konzorciumok szakmai gyakorlat szervezésére
- Erasmus oktatói mobilitás
- Erasmus személyzeti mobilitás

2. Erasmus Intenzív nyelvi kurzus

- Külföldi hallgatók részvétele a magyar mint idegen nyelv kurzusokon vagy magyar hallgatók részvétele az EU kevésbé használt nyelveiből szervezett intenzív nyelvtanfolyamokon
- Magyar mint idegen nyelv kurzusok szervezése külföldi hallgatók számára

3. Erasmus Intenzív Programok

4. Erasmus Előkészítő látogatások

A 2009. évi Erasmus mobilitási költségvetés 8 874 000 euró. Az alábbi táblázat mutatja a rendelkezésre álló Erasmus költségvetés alakulását az elmúlt 3 évben.

8. táblázat: A magyar Erasmus költségvetés alakulása (2007-2009)

Év	Erasmus költségvetés (euró)	% változás
2007	7 454 310	100,00%
2008	8 339 990	111,88%
2009	8 874 000	106,40%

Mobilitás az európai felsőoktatási intézmények között

A magyarországi fejlemények ismertetése előtt érdemes bemutatni az európai szintű tendenciákat.

Az Erasmus hallgatói mobilitás 2008/2009-ben 8,7 %-kal nőtt. Ezen belül a tanulmányi célú mobilitás: 3,4 %-kal, az Erasmus szakmai gyakorlatokra kiutazók létszáma pedig 51,9 %-kal emelkedett. Az európai szintű források bővülésének és annak a szakpolitikai célkitűzésnek megfelelően, hogy az Erasmus hallgatók ösztöndíját európai szinten reálértéken havi 200 euró felett kell tartani, az ösztöndíjak mértéke átlagosan 6,7%-kal nőtt Európában.

A hallgatói mobilitás tendenciái Európában

A 2007/2008-as évhez képest, amikor összesen 182.697 hallgató vett részt a programban, 2008/2009-ben már **198.570** hallgató kaphatott támogatást.

Jelentős változás történt a legtöbb főt küldő országok sorrendjében, hiszen hosszú évek után Franciaország átvette az első helyet Németországtól, őket Spanyolország követi. A legtöbb hallgatót fogadó országok sorrendje: Spanyolország, Franciaország, Németország.

Az átlagos támogatás összege mértéke 255 euróról (2007/08) => 272 euró / óra nőtt (2008/2009-ben). (Magyarországon 325 euró az átlag). 213 speciális szükségletekkel rendelkező (pl. fogyatékkal élő vagy súlyosan beteg) hallgató részesült kiegészítő támogatásban.

A kiutazó hallgatók 63%-a nő.

Az Erasmus szakmai gyakorlatok tendenciái Európában

A legnagyobb bővülés ebben az akcióban volt: 2007/2008-ban: 20 002 hallgató vett részt Erasmus szakmai gyakorlaton, míg 2008/2009-ben már 30.374 fő.

A legtöbb hallgatót küldő országok sorrendje Franciaország; Németország és Egyesült Királyság. A legtöbb hallgatót fogadó országok sorrendje: Spanyolország, Egyesült Királyság és Németország.

Erasmus szakmai gyakorlatok esetében a havi átlagos támogatás lényegesen magasabb a tanulmányi célú mobilitáshoz képest, 432 euró/hó.

A kiutazó hallgatók 61%-a nő.

Az oktatói mobilitás tendenciái Európában

Az oktatói mobilitás európai szinten mérsékelt ütemben növekedett: 2007/2008-ban: 27 157 fő utazott, míg 2008/2009-ben 28 617 oktató vett részt a programban.

Jelentős változás történt a legtöbb főt küldő országok sorrendjében itt is, hiszen Lengyelország átvette a vezetést Németországtól, amely a második helyezett Spanyolországot követően csak a harmadik helyen áll. A legtöbb oktatót fogadó országok sorrendje: Németország, Olaszország és Spanyolország.

Az átlagos Erasmus támogatás 667 euró / oktató.

A személyzeti mobilitás tendenciái Európában

Rendkívül népszerűnek bizonyul a képzési célú személyzeti mobilitás. A 2007/2008-as tanév 4.883 kiutazójához képest 2008/2009-ben 7 773 munkatárs utazott ki külföldi képzés, tapasztalatszerzés céljából.

A legtöbb, felsőoktatási intézményben dolgozó munkatársát Lengyelország, Spanyolország és Finnország küldte ki. A legnagyobb fogadó országok: Egyesült Királyság, Németország és Spanyolország.

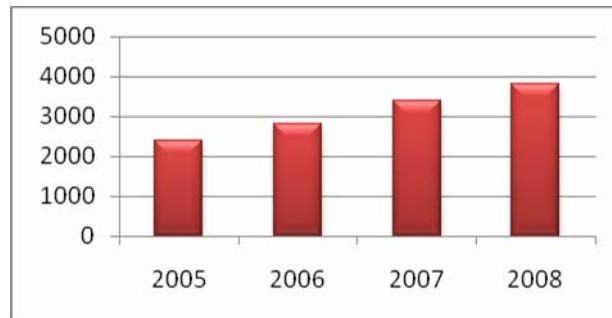
Az átlagos Erasmus támogatás: 751 euró / munkatárs.

III.2.1. Hallgatói mobilitás Magyarországon

A külső körülmények romlása ellenére 2008/2009-ben töretlenül folytatódott a növekedés. A hallgatói mobilitás, bár nehézségekkel, továbbra is felszálló ágban van. A hallgatói szakmai gyakorlatok, illetve a személyzeti mobilitás iránti érdeklődés jelentős, a program költségvetésének növekedése nem tud lépést tartani az igényekkel. Várakozásainknak megfelelően – amire a külső gazdasági körülmények rá is erősítettek – a hallgatói szakmai gyakorlatok felértékelődtek, és már 550 fő fölött van a támogatott hallgatók száma. (Ez a tendencia európai szinten is igaz, hiszen összességében másfélszeresére nőtt a külföldi szakmai gyakorlaton részt vevő hallgatók száma egy év alatt.)

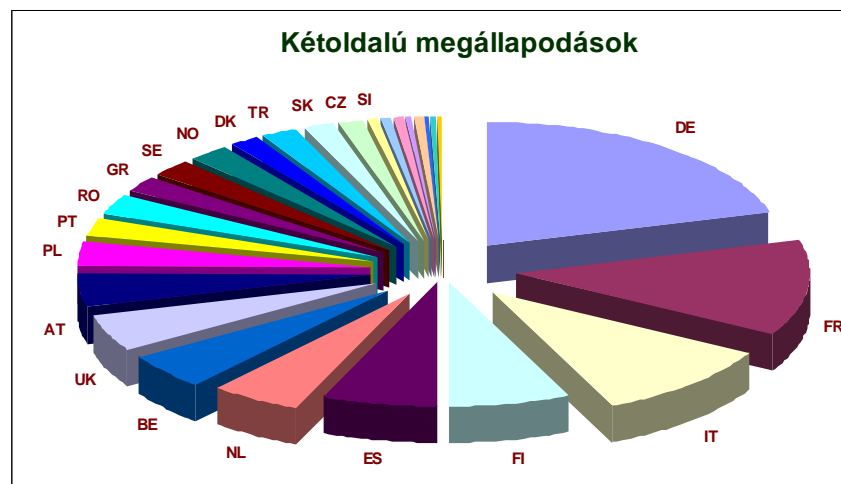
Évről-évre jelentős mértékben bővült a külföldi partnerintézményekkel fennálló kétoldalú megállapodások száma, jelenleg közel 4000 megállapodással rendelkezünk.

17. ábra: Kétoldalú megállapodások számának alakulása a magyar intézmények és európai partnereik között az Erasmus programban.

18. ábra: A legnépszerűbb partnerországok a magyar hallgatók számára az Erasmus programban.

A legnépszerűbb partnerországok Németország, Franciaország, Olaszország és Finnország.

Az egyetemek közötti kapcsolatokban is megjelennek az együttműködés új területei: már nem csak a klasszikus hallgatói és oktatói mobilitás terén kell egyeztetni, hanem szó esik arról is, hogy az új pályázati formákban hogyan tudják egymást támogatni a partnerek. Nem szabad elfelejteni, hogy a külföldi partnerek is szeretnék hallgatóikat külföldi gyakorlatra küldeni, így a szakmai gyakorlatra beutazó hallgatók számára is több témában szükséges segítséget nyújtani.

A programban részvételre jogosult intézmények 2009 márciusában pályáztak a TKA-hoz. A 49 pályázóból egy kivételével mindegyik felsőoktatási intézmény támogatást nyert.

9. táblázat: A 2009-es Erasmus mobilitás pályázatok összefoglaló statisztikái

Pályázattípus	Pályázó intézmények száma	Kiutazók tervezett száma	Jóváhagyott kiutazó létszám
Hallgatói mobilitás	48	3 746 hallgató	3 353 hallgató
Szakmai gyakorlatok	36	847 hallgató	581 hallgató
Oktatói mobilitás	48	1 019 oktató	693 oktató
Személyzeti mobilitás	45	330 fő	133 fő
Mobilitás szervezése	48	n.a.	n.a.

A finanszírozási rendszer évek óta azonos paramétereken alapul, így az intézményeknek juttatott Erasmus támogatás összegének változása egyértelműen nyomon követhető, és az okok az intézmények számára is ismertek (a pályázati űrlap kitöltési útmutatója ismerteti a finanszírozási paramétereket). Négy szempontot veszünk figyelembe: az előző évben teljesített időtartamot, az előző évben pályázó hallgatók számát, az intézményi létszámot és az igényelt időtartamot. Ezeknek az objektív paramétereknek a változása eredményez az intézmények többsége számára növekedést, illetve néhány esetben csökkenést a támogatás mértékében.

A pályázati keret felhasználása 99% fölötti, ennek érdekében a Tempus Közalapítvány folyamatosan gondoskodott a felszabaduló források lekötéséről. Szabad források több okból keletkeznek:

- támogatott intézmény jelzi, hogy nem tudja felhasználni a számára megítélt eredeti támogatást;
- a Tempus Közalapítvány évközi beszámolók adatai alapján forrást von el intézménytől, mert a felhasználást nem látja biztosítottnak;
- az Európai Bizottság juttat év közben többletforrást a programnak;
- az *Egész életen át tartó tanulás programján* belül történhet alprogramok közötti átcsoportosítás.

A 2008/2009. évben mind a négy esetre volt példa, és a TKA mindent megtett, hogy a források felhasználása teljes körű legyen. Nyílt pályázattal kiegészítő támogatást biztosítottunk 2008 novemberétől 2009 áprilisáig azoknak a felsőoktatási intézményeknek, akik fel tudták használni a szabad forrásokat. A kiegészítő támogatás elsődleges célja a pályázati felhívás szerint a kiutazó hallgatók számának a növelése, másodsorban ösztöndíj-kiegészítés, harmadsorban időtartam-hosszabbításra is lehetőség nyílhat. A 2009. évben új hallgatók kiküldésére volt lehetőség.

Tanulmányi célú mobilitás

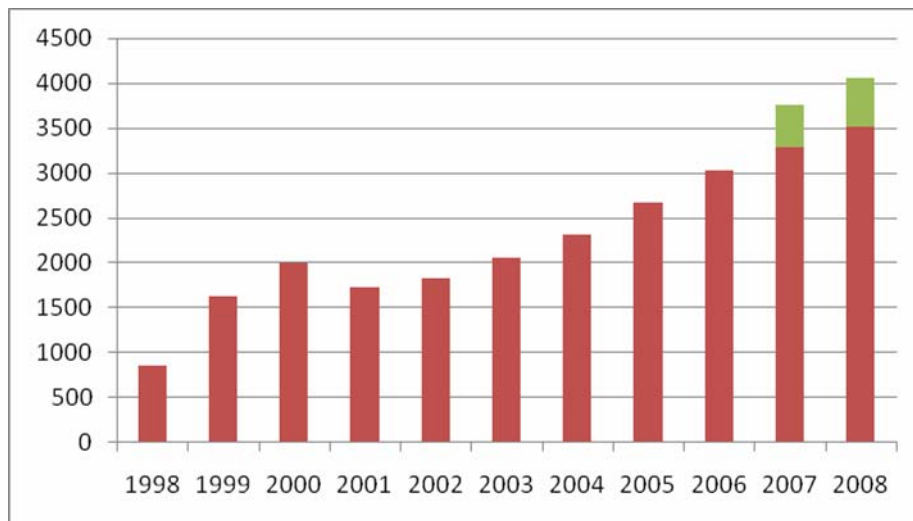
A hallgatók egyrészt klasszikus külföldi tanulmányi célú mobilitásban vehetnek részt, másodsorban szakmai gyakorlatra pályázhatnak, harmadsorban lehetőségük van egy tanulmányi és egy szakmai gyakorlatot megvalósítani egy tanéven belül is (két ösztöndíjat kapnak, mert időben elválnak a kettő), illetve ha időben folytonos a külföldi tanulmány és a szakmai gyakorlat, akkor kombinációról beszélünk.

Minden hallgató egy tanulmányi ösztöndíj és egy szakmai gyakorlati ösztöndíj igénybevételére jogosult felsőoktatási tanulmányai során. Az előbbieket ismeretében a következő mobilitási adatokat ismerjük: 48 magyar intézmény vett részt aktívan a programban a 2008/2009-es tanévben. Az intézmények **3518** hallgató külföldi tanulmányait támogatták. Emellett, 539 hallgató vett részt külföldi szakmai gyakorlaton, tehát összesen **4057** hallgató részesült az Erasmus program támogatásában.

10. táblázat: A kiutazó Erasmus hallgatók száma, a mobilitás célja szerint, 2008/09

Mobilitás jellege	Létszám
Szakmai gyakorlatra kiutazó hallgatók (a)	539
Tanulmányokra kiutazó hallgatók (b)	3518
Összesen: (a+b)	4057

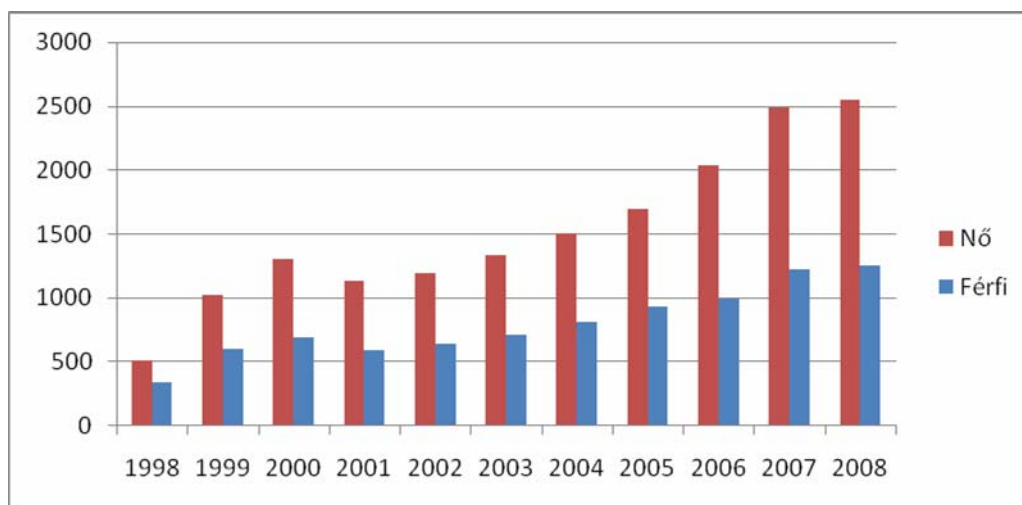
19. ábra: Kiutazó Erasmus hallgatók létszámának alakulása (1998/99 - 2008/2009-es tanévig)

*zöld oszloprész jelzi a szakmai gyakorlatokat

Magyarországon is érvényes az az egész Európában megfigyelhető tendencia, hogy több nő vesz részt az Erasmus programban mint férfi.

20. ábra: Kiutazó hallgatók Magyarországról nemek szerint (1998-2008)

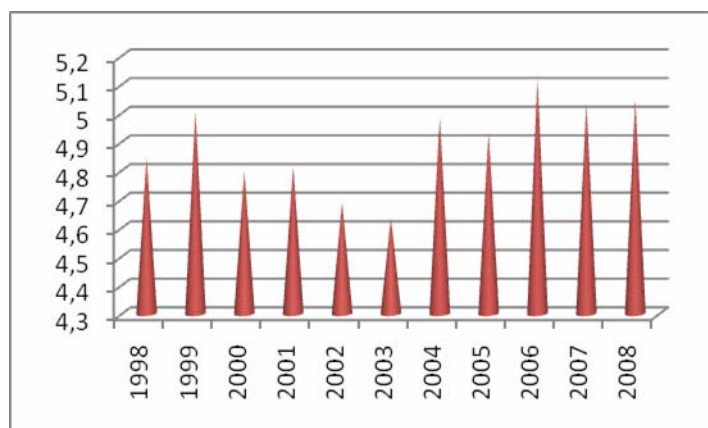
11. táblázat: Erasmus ösztöndíjjal kiutazó hallgatók év, nem és tanulmányi szint szerint (fő)

Tanulmányi szint	Felsőfokú szakkép.			Első ciklus			Második ciklus			Harmadik ciklus			Kiutazó összesen
	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi	Össz	
1998				486	312	798	24	34	58				856
1999				782	429	1 211	214	133	347	27	39	66	1 624
2000				1 033	512	1 545	219	133	352	57	47	104	2 001
2001				971	476	1 447	133	101	234	34	19	53	1 734
2002				1 002	506	1 508	134	104	238	53	30	83	1 829
2003				1 091	516	1 607	224	178	402	28	21	49	2 058

2004				1 343	720	2 063	130	77	207	27	18	45	2 315
2005				683	306	989	1 014	616	1 630	26	24	50	2 669
2006				1 055	406	1 461	953	552	1 505	32	30	62	3 028
2007	7	2	9	1 290	588	1 878	1 167	620	1 787	34	27	61	3 735
2008	14	6	20	1 367	582	1 949	1 296	752	2 048	19	21	40	4 057
Összesen	7	2	9	9 736	4 771	14 507	4 212	2 548	6 760	318	255	573	25 906

A külföldi tanulmányok átlagos időtartama 5 hónap. Ez az érték évek óta változatlanul 4,5 és 5 hónap között van, néhány tizedpontot változik évről-évre. Az intézmények éppen annak érdekében nem is részesítik előnyben a hosszabb tanulmányokat, hogy minél több hallgató kapjon lehetőséget külföldre utazni.

21. ábra: A hallgatói mobilitás átlagos időtartama, 1998-2008

12. táblázat: Az Erasmus hallgatók aránya a hallgatók létszámához képest

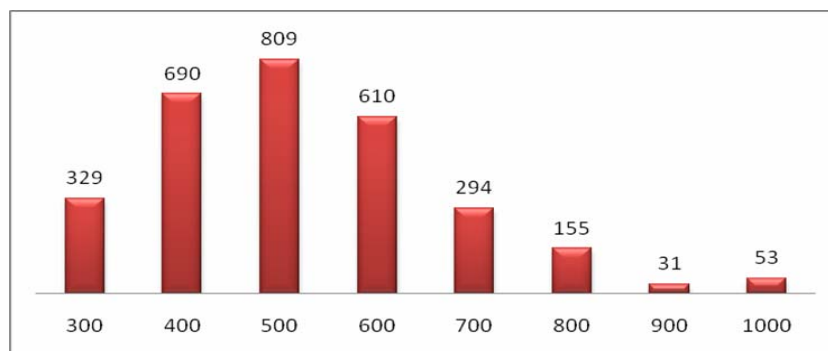
Intézmény	Kiutazó Erasmus hallgatók 2008/2009	Erasmus hallgatók létszámarányosan
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	63	7,40%
Magyar Képzőművészeti Egyetem	38	6,15%
Színház- és Filmművészeti Egyetem	17	6,07%
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	62	5,63%
Közép-Európai Egyetem	10	3,12%
Budapesti Corvinus Egyetem	434	2,45%
Rendőrtiszti Főiskola	34	2,27%
Evangélikus Hittudományi Egyetem	4	2,16%
Debreceni Református Hittudományi Egyetem	5	2,02%
Sárospataki Református Teológiai Akadémia	3	1,95%
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	16	1,94%
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája	50	1,90%
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola	9	1,88%
Eötvös Loránd Tudományegyetem	497	1,58%
Budapesti Gazdasági Főiskola	260	1,46%
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	132	1,33%
Kodolányi János Főiskola	92	1,32%
Szegedi Tudományegyetem	384	1,29%
Károli Gáspár Református Egyetem	48	1,13%
Pécsi Tudományegyetem	365	1,10%
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola	16	1,06%
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	222	0,97%
Semmelweis Egyetem	101	0,94%
Debreceni Egyetem	270	0,93%

Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola	24	0,89%
Apor Vilmos Katolikus Főiskola	23	0,89%
Óbudai Egyetem	103	0,85%
Nyugat-Magyarországi Egyetem	139	0,82%
Pannon Egyetem	89	0,80%
Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola	2	0,78%
Miskolci Egyetem	100	0,72%
Szent István Egyetem	133	0,69%
Általános Vállalkozási Főiskola	19	0,62%
Kecskeméti Főiskola	29	0,57%
Eötvös József Főiskola	12	0,56%
Széchenyi István Egyetem	57	0,51%
Nyíregyházi Főiskola	57	0,49%
Magyar Táncművészeti Főiskola	3	0,44%
Kaposvári Egyetem	16	0,40%
Eszterházy Károly Főiskola	36	0,38%
Tomori Pál Főiskola	3	0,36%
Heller Farkas Gazd. és Turisztikai Szolgáltatások Főiskolája	12	0,36%
Szolnoki Főiskola	20	0,35%
Dunaújvárosi Főiskola	13	0,26%
Zsigmond Király Főiskola	6	0,16%
Károly Róbert Főiskola	24	0,15%
Gábor Dénes Főiskola	5	0,12%

A nemzeti támogatási keret növekedése elsősorban a kiutazó hallgatói létszám növekedésében nyilvánul meg, az egyéni ösztöndíjak nagyon mérsékelt ütemben növekednek. A csúcst az 1998-as év jelentette, amikor Magyarország először küldött ki hallgatókat.

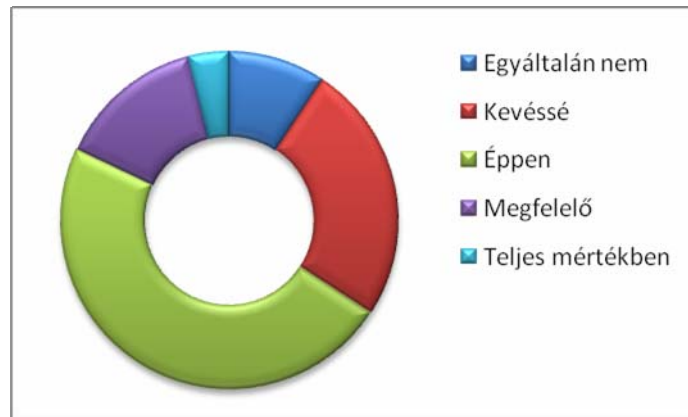
Sajnos a külföldön felmerülő költségeket közel sem fedezi az Erasmus ösztöndíj, így a külföldi tapasztalatszerzés érdekében a családok továbbra is komoly erőfeszítéseket tesznek és áldozatot vállalnak. Az alábbi táblázat megmutatja, hogy a kiutazott hallgatók egyéni beszámolóiban milyen mértékű költséggel kellett megbirkózniuk havonta. A legtöbb hallgató azt jelezte, hogy 500 euró körüli költséget kell fedeznie.

22. ábra: A hallgatói költségek nagysága a tanulmányi időszak alatt

Ehhez képest tanulmányok esetében 320-330 euró az országos havi átlagtámogatás személyenként.

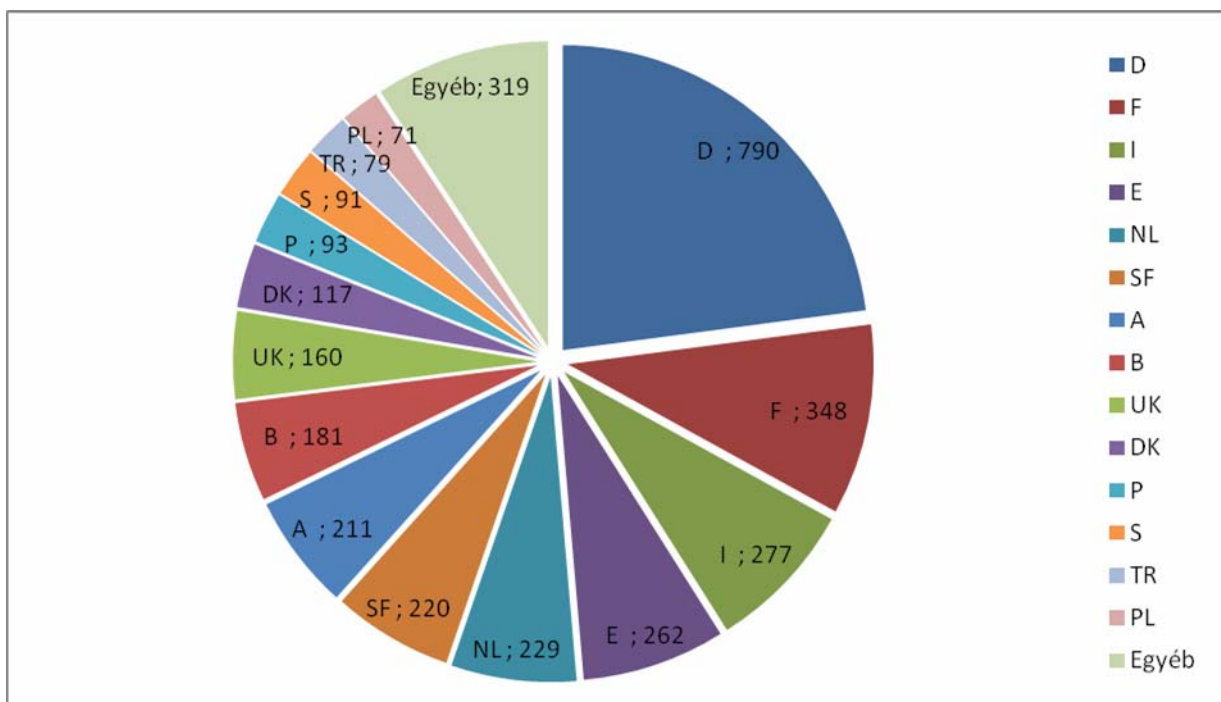
23. ábra: A hallgatói támogatás megítélése a hallgatók szerint – „Milyen mértékben fedezte az Erasmus ösztöndíj kinti igényeit?”

Célországok

Évek óta Németország a domináns fogadó ország. Az együttműködés nagyon intenzív országaink egyetemei között. A legnépszerűbb országok sorát minden évben Németország, Franciaország, Olaszország és Finnország vezette. Az adatokból látszik, hogy érdemes felhívni a hallgatók figyelmét a környező országokra is, hiszen Közép-Európa sokkal több hallgatót tudna fogadni és minden ország érdekelt a beutazó hallgatók számának növekedésében.

24. ábra: Az Erasmus hallgatók megoszlása célország szerint (2008/09)

13. táblázat: A kiutazó hallgatók létszáma célországonként és évenként

Célország	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	összesen
Ausztria	39	90	92	93	104	110	119	160	168	201	246	1 422
Belgium	53	93	113	93	82	98	124	137	167	217	196	1 373
Bulgária							2	2	4	7	19	34
Ciprus									4	3	4	11

Csehország							5	14	39	46	51	155
Dánia	18	29	57	43	48	44	69	80	97	99	127	711
Egyesült Királyság	87	134	135	112	96	109	108	131	161	187	205	1 465
Észtország							1	6	10	10	14	41
Finnország	76	145	199	152	184	201	206	227	244	267	254	2 155
Franciaország	133	218	275	223	214	276	283	321	329	407	361	3 040
Görögország	10	32	48	37	37	42	42	59	54	72	91	524
Hollandia	76	129	145	121	136	145	162	173	176	236	249	1 748
Írország	4	6	8	7	11	15	8	16	13	28	35	151
Izland								1	3	3	4	11
Lengyelország							17	34	51	80	88	270
Lettország								1	7	3	8	19
Liechtenstein							4	8	3	5	2	22
Litvánia								1	3	5	21	30
Luxembourg									0		0	0
Málta									0	1	4	5
Németország	243	467	536	460	497	566	611	680	751	888	954	6 653
Norvégia							33	47	46	51	73	250
Olaszország	50	141	205	189	208	227	237	272	280	300	328	2 437
Portugália	14	24	36	34	56	42	44	42	69	108	119	588
Románia								5	13	29	43	90
Spanyolország	23	67	91	120	100	125	157	150	210	293	317	1 653
Svédország	30	49	61	50	56	58	63	71	64	81	96	679
Szlovákia							1	5	11	25	23	65
Szlovénia							9	7	18	27	29	90
Törökország							10	19	33	56	96	214
Összesen	856	1624	2 001	1 734	1 829	2 058	2 315	2 669	3 028	3 735	4 057	25 906

Szakirányok

A Tempus Közalapítvány nem határoz meg preferenciát, az intézményekre bízta a szakmai kapcsolatok tartalmának alakítását. Az Európai Bizottság 2009-ben áttért az ISCED kódok használatára, így a korábbi évektől eltérően más elnevezéseket kell használnunk. Látható, hogy a Társadalomtudomány, üzlet és jog kategória messze a legnépszerűbb területek.

25. ábra: A legnépszerűbb szakirányok (hallgatói mobilitás, 2008/09)

14. táblázat: a legnépszerűbb szakirányok nemek szerinti bontásban

Szakterület	Fő	Időtartam (hónap)	Férfi (%)	Nő (%)
Oktatás	135	570	11	89
Bölcsészettudományok és művészet	772	3809	21	79
Társadalomtudományok, üzlet és jog	1688	8884,5	32	68
Tudomány, matematikai és számítástechnika	193	1000	60	40
Mérnöki, gépgyártás, építőipar	359	2002,75	58	42
Mezőgazdaság és állatorvosi	180	1137	44	56
Egészségügy és jóléti ágazatok	133	750	32	68
Szolgáltatások	56	296	46	54
Egyéb	2	10	0	100

A részvétel időszaka – mobilitási ablak a képzés alatt

Az utóbbi éveknek az egyik legvitatottabb mobilitási témája európai szinten, hogy a háromciklusú képzési szerkezet milyen hatást gyakorol a hallgatói mobilitásra. Ennek hatásait egyelőre nem látjuk pontosan, határozott következtetést továbbra sem lehet levonni, hiszen 2007-ben úgy tűnt, hogy az első ciklus felé billen a mérleg, nagyobb arányban utaztak ki Bachelor szintű hallgatók, míg 2008-ban a második ciklus felé billent a mérleg. Úgy tűnik, tehát, hogy egyelőre nincsen közvetlen összefüggés a kétciklusú képzés bevezetése és a mobilitási aktivitás között.

15. táblázat: Erasmus ösztöndíjjal kiutazó hallgatók év és tanulmányi szint szerint (fő) legnépszerűbb szakirányok nemek szerinti bontásban

Tanulmányi szint	Felsőfokú szakkép.		Első ciklus			Második ciklus			Harmadik ciklus			Kiutazó összesen	
	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi		Össz
Év													
1998				486	312	798	24	34	58				856
1999				782	429	1 211	214	133	347	27	39	66	1 624
2000				1 033	512	1 545	219	133	352	57	47	104	2 001
2001				971	476	1 447	133	101	234	34	19	53	1 734

2002				1 002	506	1 508	134	104	238	53	30	83	1 829
2003				1 091	516	1 607	224	178	402	28	21	49	2 058
2004				1 343	720	2 063	130	77	207	27	18	45	2 315
2005				683	306	989	1 014	616	1 630	26	24	50	2 669
2006				1 055	406	1 461	953	552	1 505	32	30	62	3 028
2007	7	2	9	1 290	588	1 878	1 167	620	1 787	34	27	61	3 735
2008	14	6	20	1 367	582	1 949	1 296	752	2 048	19	21	40	4 057
Összesen	7	2	9	9 736	4 771	14 507	4 212	2 548	6 760	318	255	573	25 906

Az intézmények a jelenlegi helyzet alapján sorolták be a hallgatókat, tehát a BA típusú vagy a korábbi szerkezetben a 3-4 éves főiskolai képzések jelentik az első ciklust; az MA, vagy egyetemi és posztgraduális képzések a második ciklust, és a harmadik ciklus jeleníti meg a doktori szintet. A felsőfokú szakképzésben részt vevő hallgatók elhanyagolható arányban kapcsolódnak be az Erasmusba.

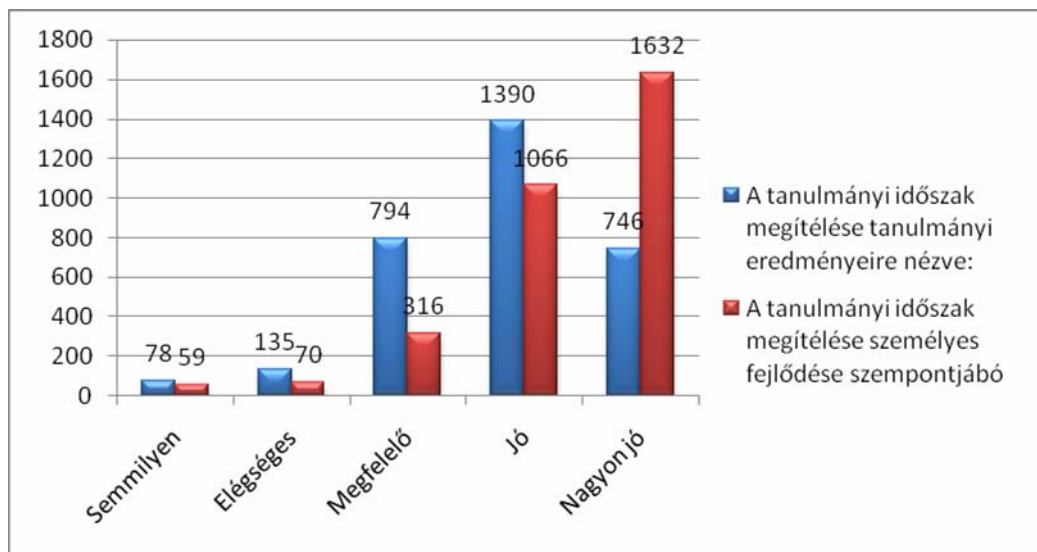
16. táblázat Erasmus kiutazók intézmények és ciklusok szerint a 2008/9-es tanévben

Intézmény	Első ciklus	Második ciklus	Harmadik ciklus	FSZ
Általános Vállalkozási Főiskola	19			
Apor Vilmos Katolikus Főiskola	23			
Budapesti Corvinus Egyetem	103	330	1	
Budapesti Gazdasági Főiskola	258			2
Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola	24			
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	26	196		
Debreceni Egyetem	15	245	10	
Debreceni Református Hittudományi Egyetem		5		
Dunaújvárosi Főiskola	12			1
Eötvös József Főiskola	12			
Eötvös Loránd Tudományegyetem	114	382	1	
Eszterházy Károly Főiskola	36			
Evangelikus Hittudományi Egyetem		4		
Gábor Dénes Főiskola	5			
Heller Farkas Gazd. és Turisztikai Szolgáltatások Főiskolája	12			
Kaposvári Egyetem	15	1		
Károli Gáspár Református Egyetem	9	39		
Károly Róbert Főiskola	23	1		
Kecskeméti Főiskola	29			
Kodolányi János Főiskola	91			1
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola	16			
Közép-Európai Egyetem		7	3	
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	2	13		1
Magyar Képzőművészeti Egyetem		38		
Magyar Táncművészeti Főiskola	3			
Miskolci Egyetem	34	61	5	
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája	50			
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem		63		
Nemzetközi Üzleti Főiskola	62			
Nyíregyházi Főiskola	57			
Nyugat-Magyarországi Egyetem	58	80	1	
Óbudai Egyetem	95	7		1
Pannon Egyetem	43	46		
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	31	100	1	
Pécsi Tudományegyetem	357	3	5	
Rendőrtiszti Főiskola	34			
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola	2	7		
Sárospataki Református Teológiai Akadémia	1	2		

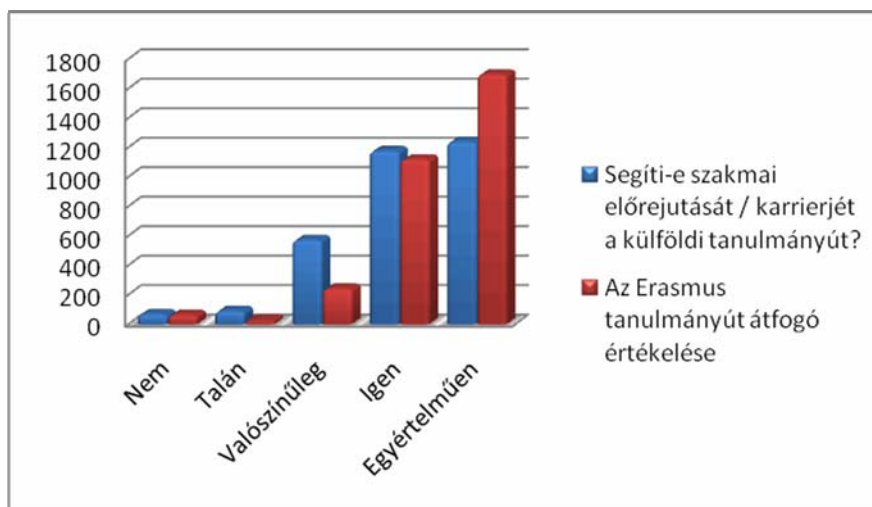
Semmelweis Egyetem	33	65	3	
Széchenyi István Egyetem	22	33	2	
Szegedi Tudományegyetem	138	227	5	14
Szent István Egyetem	54	76	3	
Színház- és Filmművészeti Egyetem		17		
Szolnoki Főiskola	20			
Tomori Pál Főiskola	3			
Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola	2			
Zsigmond Király Főiskola	6			

Az Erasmus tanulmányokkal kapcsolatban összességében rendkívül pozitív a visszajelzés a hallgatók részéről.

26. ábra: A tanulmányi időszak megítélése a hallgatók szerint I.

27. ábra: A tanulmányi időszak megítélése a hallgatók szerint II.

Beutazó hallgatók

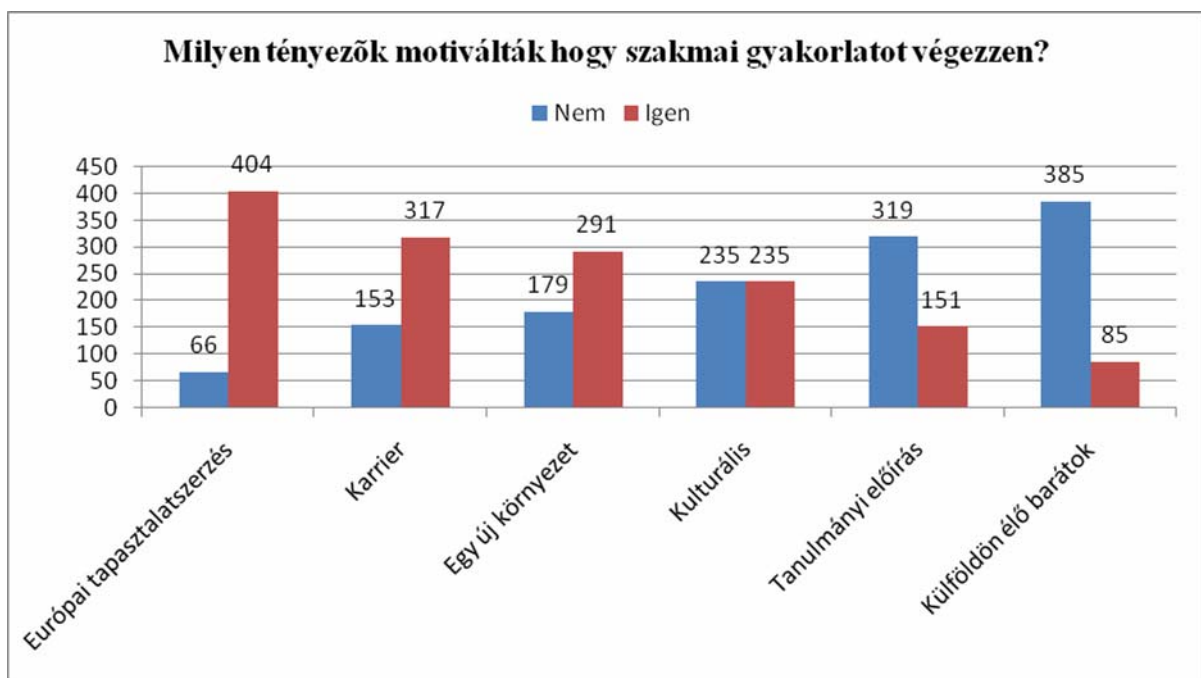
A beutazó hallgatók száma örvendetesen növekszik. Jelenleg több mint évi **2100 Erasmus hallgató jön Magyarországra tanulni**, legtöbbször Németországból, Franciaországból, Olaszországból, Spanyolországból vagy Finnországból.

Arra számítunk, hogy a 2010-ben elérjük az évi 2300-as beutazó létszámot. Ki kell azonban emelni, hogy a beutazó hallgatók érkezése regionálisan koncentrált, és a hallgatók döntő többségét néhány intézmény fogadja. A diverzifikáció ezen a téren is szükséges, és az európai törekvésekkel összhangban igyekszünk felhívni a figyelmet a vidéki régiók intézményeire, illetve arra, hogy a hallgatók választhatnak az elitképzés nyújtó nagy egyetemek vagy a kisebb, kevésbé elit jellegű, de személyre szabott képzést nyújtó intézmények közül. Hiába növekedik azonban a beutazó hallgatók létszáma évről-évre, továbbra sem tudunk elmozdulni a ki- és beutazók 2:1-es arányától az egyensúlyi állapot irányába.

Szakmai gyakorlat

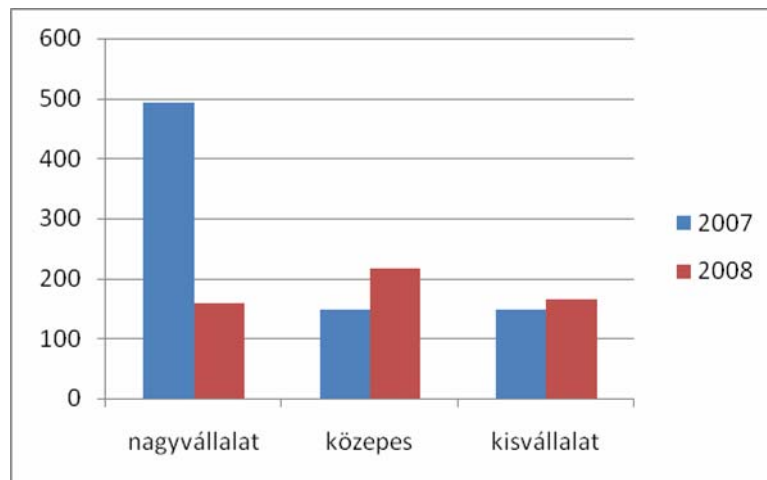
2008/2009-ben 28 intézmény **539** szakmai gyakorlatot szervezett. A 2009/10-es tanévben már 36 intézmény kért erre a célra támogatást. Megkérdeztük a hallgatókat, hogy milyen tényezők motiválják őket, amikor Erasmus szakmai gyakorlatra pályáznak. A tényezők fontossági sorrendjét az alábbi ábra mutatja.

28. ábra: A szakmai gyakorlatok motiváció

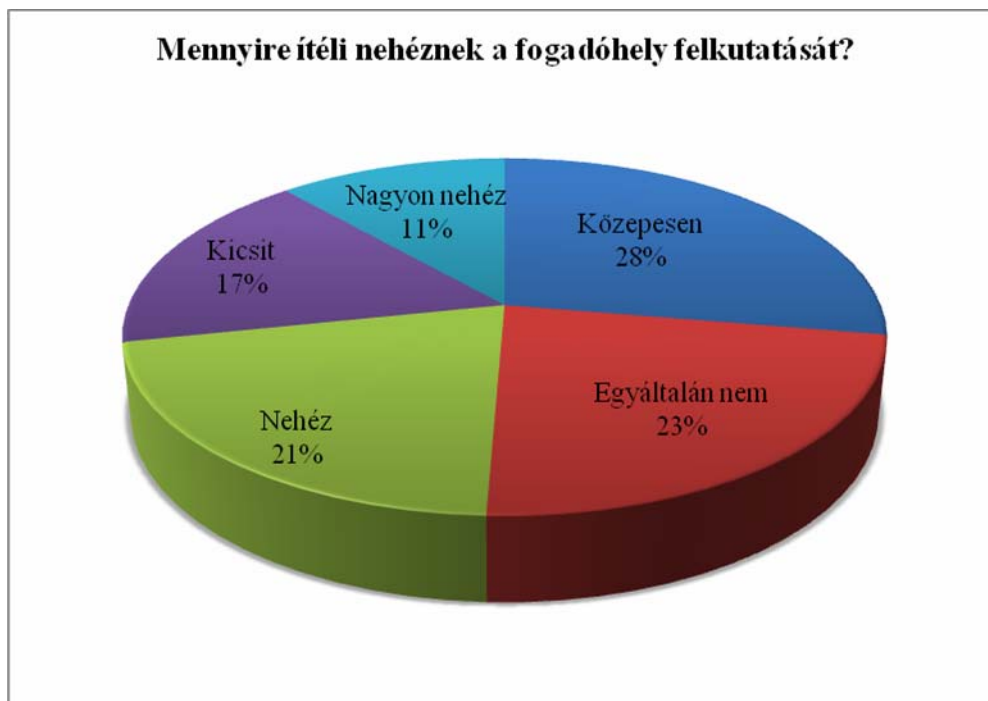
A hallgatók döntő többsége közepes méretű vállalatot választott gyakorlata helyszínéül, a kisvállalatok és nagyvállalatok közel azonos létszámmal szerepelnek a kimutatásban. Markáns eltolódás figyelhető meg a közepes vállalatok irányába, míg 2007/2008-ban elsősorban és kiemelkedő mértékben nagyvállalatokhoz utaztak a hallgatók, 2008/2009-ben már a közepes vállalatok fogadókészsége bizonyult jelentősebbnek.

29. ábra: A külföldi szakmai gyakorlatra kiutazó hallgatók száma, a fogadó vállalkozás mérete szerint

Meglepő módon a hallgatók döntő többsége számára nem jelent akkora nehézséget egy külföldi fogadóhely felkutatása, mint számítottuk. Lényegében csak 30% körül van azoknak az aránya, akik nehéznek vagy nagyon nehéznek ítélték ezt a feladatot.

30. ábra: A fogadóhely keresésének hallgatói megítélése

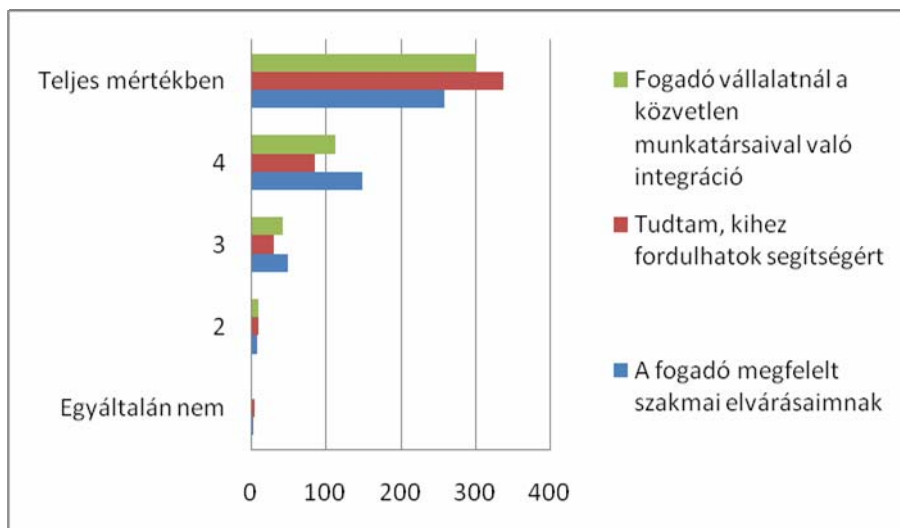
Elképzelhető, hogy ebben az is szerepet játszik, hogy a pályázók nagyobb részének volt már itthoni gyakorlati tapasztalata, tudta, hogy mire számíthat, hogyan kell gyakorlóhelyet keresnie és kapcsolatot kiépítenie.

31. ábra: Előzetes szakmai tapasztalatok

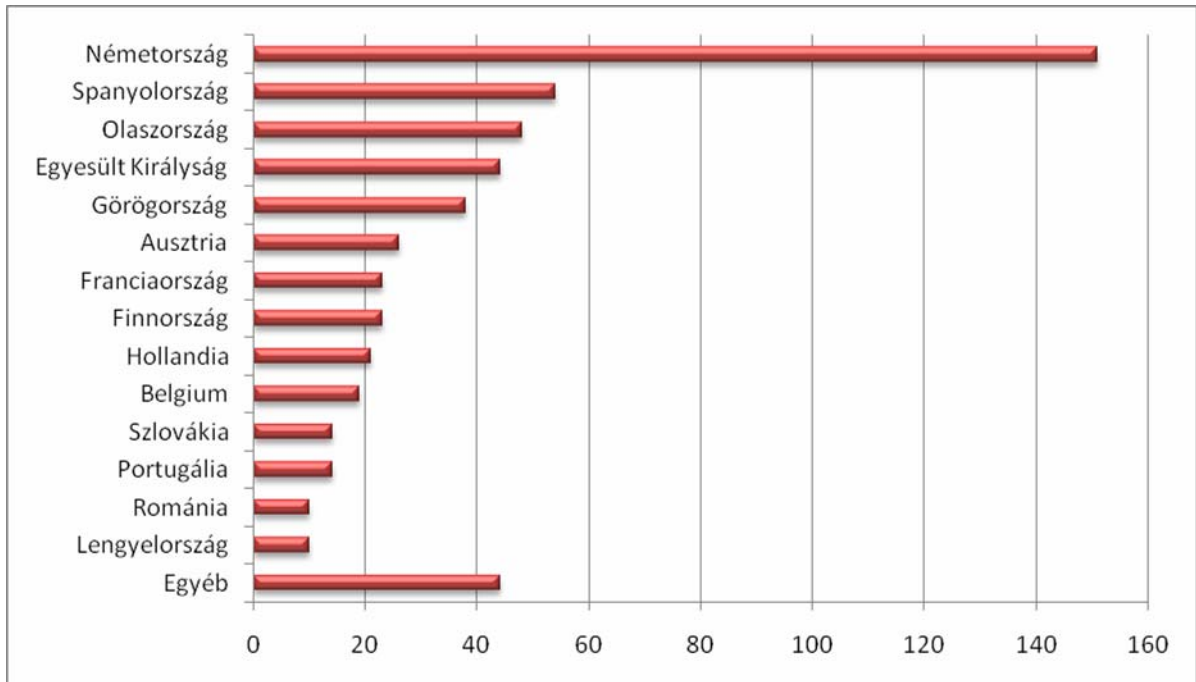
A szakmai gyakorlattal kapcsolatos elvárások messzemenően teljesülnek, a hallgatók könnyen be tudtak illeszkedni a külföldi közegbe, szakmai értelemben is hasznos és előremutató tevékenységet végeztek.

32. ábra: A szakmai gyakorlattal kapcsolatos elvárások

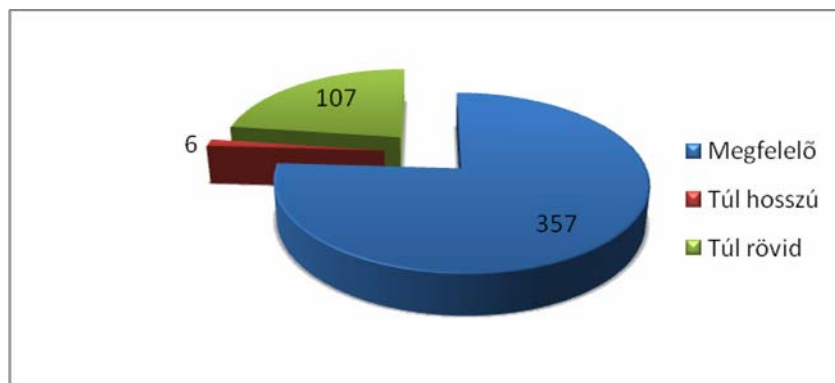
Célszágok tekintetében a gyakorlatok terén is kiemelkedő Németország szerepe, Spanyolország követi. Az alábbi ábra mutatja a népszerűségi sorrendet.

33. ábra: Erasmus szakmai gyakorlatok célország szerint (2008/2009).

A hallgatók döntően 3-4 hónapos időtartamra utaznak ki. Ez a tendencia megfelel céljainknak, hiszen az adott forrásokból a lehető legtöbb hallgató bekapcsolódását eredményezi. Ezen tapasztalat birtokában később egyénileg már megszervezhető egy hosszabb gyakorlat is. Egy 3-4 hónapos külföldi szakmai gyakorlat azonban már önmagában is előnyt jelenthet az itthoni álláskeresésnél.

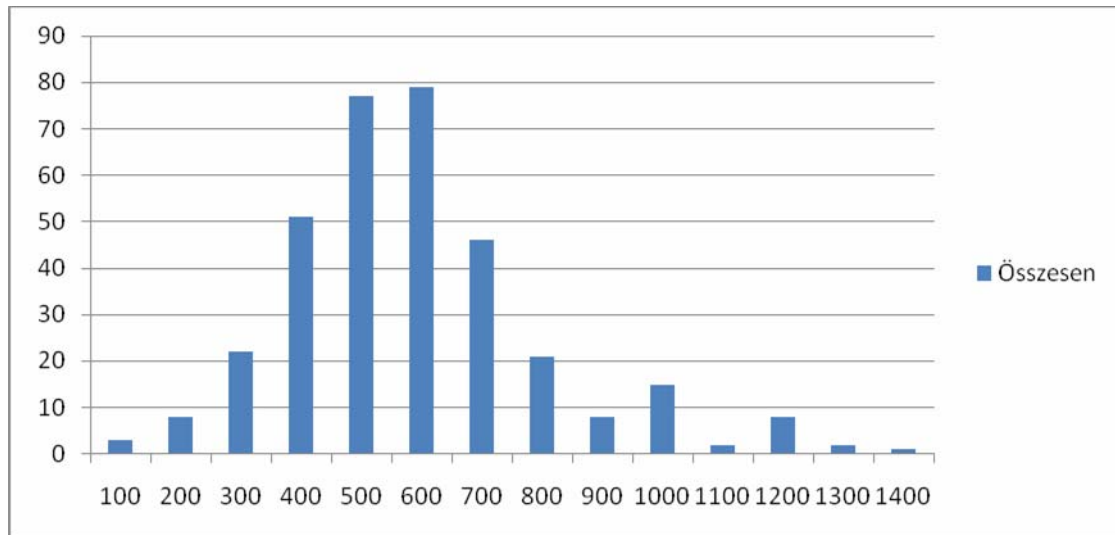
34. ábra: A szakmai gyakorlatok hosszának megítélése a hallgatók által

Európai ajánlás, hogy a szakmai gyakorlatot végző hallgatók ösztöndíja magasabb legyen, mint a tanulmányokra utazó hallgatóké, hiszen nem feltétlenül élvezik azokat az előnyöket, amiket egy fogadó egyetem tud kínálni. Ugyanakkor a küldő intézmény figyelembe veheti a támogatás megállapítása során, hogy részesül-e juttatásban a hallgató a külföldi vállalatnál. Az átlagos ösztöndíj közel 1740 euró / fő, ami a 4,1 hónapos átlagos gyakorlat időtartamára vetítve 436 euró havi átlagtámogatásnak felel meg. Intézményi szinten természetesen jelentősek lehetnek a különbségek.

Szakmai gyakorlat esetében a hallgatók kicsivel több átlagos havi költségről számolnak be, mint a tanulmányokat végzők, a többség 600 euró körüli összegre teszi azt a mértéket, amivel meg lehet élni külföldön.

35. ábra: A szakmai gyakorlat alatti havi költségek

A képzési ciklusonkénti eloszlás azt mutatja, hogy némileg többen utaztak alapképzésben külföldi szakmai gyakorlatokra (273 fő) mint a második ciklusban (korábbi egyetemi szinten 243 fő).

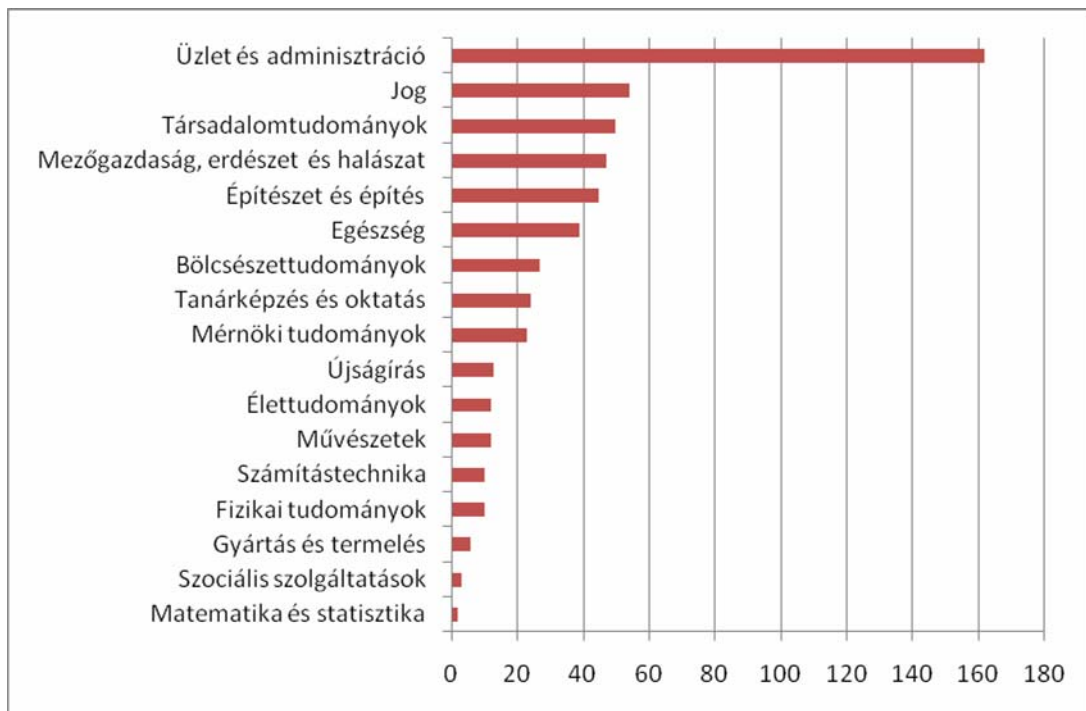
17. táblázat: Az Erasmus szakmai gyakorlatra kiutazó hallgatók képzési ciklusonként megoszlása

Intézmény	1. ciklus	2. ciklus	3. ciklus	FSZ
Általános Vállalkozási Főiskola	5			
Apor Vilmos Katolikus Főiskola	6			
Budapesti Corvinus Egyetem	22	54	1	
Budapesti Gazdasági Főiskola	44			2
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	1	44		
Debreceni Egyetem	2	38		
Eötvös József Főiskola	2			
Eötvös Loránd Tudományegyetem	3	48		
Kecskeméti Főiskola	2			
Kodolányi János Főiskola	36			1
Közép-Európai Egyetem		1		
Magyar Táncművészeti Főiskola	2			
Miskolci Egyetem	4	7	1	
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája	10			
Nemzetközi Üzleti Főiskola	6			
Nyíregyházi Főiskola	6			
Nyugat-Magyarországi Egyetem		20		
Óbudai Egyetem	20	3		
Pannon Egyetem	6	4		
Pázmány Péter Katolikus Egyetem		8		
Pécsi Tudományegyetem	37		2	
Rendőrtisztai Főiskola	18			
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola		2		
Széchenyi István Egyetem	1	8	1	
Szegedi Tudományegyetem	36			14

Szent István Egyetem	2		1	
Színház- és Filmművészeti Egyetem		6		
Szolnoki Főiskola	2			
	273	243	6	17

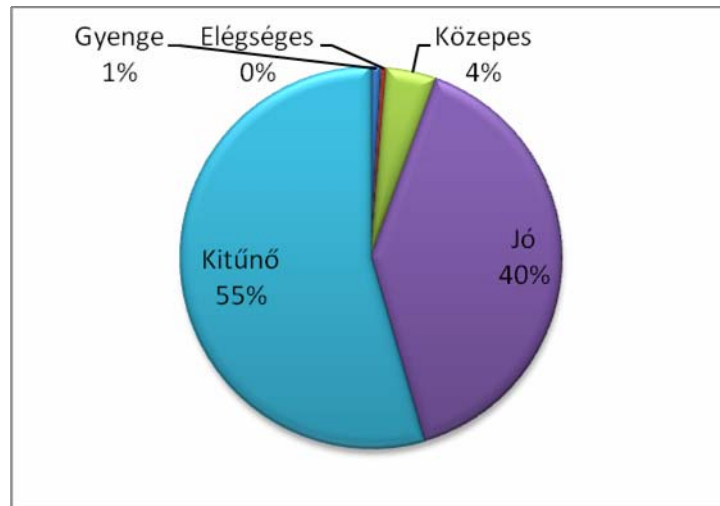
A külföldi szakmai gyakorlaton részt vevő hallgatók szakterületek és tudományok szerinti eloszlása különbözik a tanulmányi céllal kiutazóktól. Bár itt is az üzleti tudományok a legnépszerűbbek, de más jellegű területeken is szép számmal vesznek részt gyakorlaton a hallgatók.

36. ábra: A külföldi szakmai gyakorlaton részt vevő hallgatók szakterületek és tudományok szerinti eloszlása

A hallgatók összességében rendkívül elégedettek a külföldi tapasztalatokkal, mindenképpen hasznosítani tudják itthon a külföldön tanultakat.

37. ábra: Az Erasmus gyakorlat átfogó értékelése.

Fogyatékossgal élő vagy tartósan beteg Erasmus hallgatók

Az Erasmus program kiemelten kezeli az egészségügyi okokból hátrányos helyzetű hallgatók ügyét; ezzel is biztosítja az egyenlő esélyeket és hozzáférést. A támogatott hallgatók kiegészítő ösztöndíját a 2008/9-es, 2009/2010-es hallgatói mobilitási keretből elkülönített 20.000 euró, illetve az oktatói mobilitásból elkülönített 2.000 euró fedezi.

Az előző évekhez képest 2009-ben változott a pályáztatás menete. 2008 óta a jelentkezéseket a küldő felsőoktatási intézményhez is beadják az igénylők és a felsőoktatási intézmény koordinátorai bírálják el a pályázatokat formailag, míg a Tempus Közalapítvány két orvos-szakértője azokat tartalmi szempontból értékeli. Az egyéni támogatási szerződés a felsőoktatási intézmény és a hallgató között jön létre, az intézmények pedig a Tempus Közalapítvány és az intézmény közötti Erasmus szerződés módosításával jutnak hozzá a támogatáshoz.

2008-ban 30 pályázatot kaptunk, közülük egyet oktatótól. Összesen 16.603 euró támogatást ítéltünk meg. A támogatottak átlagosan közel 5 hónapot töltöttek külföldön. Az oktató 7 napra utazott a fogadóintézményhez.

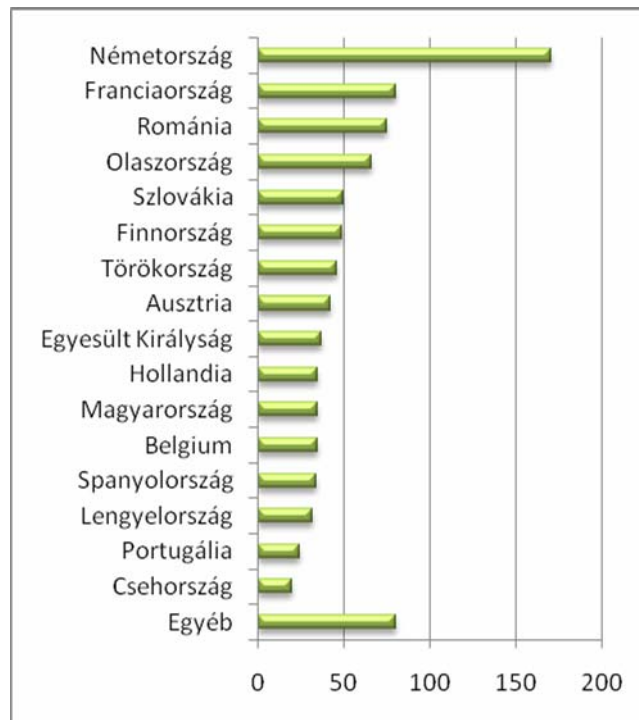
A 2009-ben 53 hallgatói pályázat érkezett, oktatói pályázat nem volt. Összesen 16.313 euró támogatást ítéltünk meg. A támogatottak átlagosan közel 5 hónapot töltenek külföldön, a legtöbben Németországban.

III. 2.2. Oktatói mobilitás

A 2008/9-es tanévben 911 oktató utazott ki, ez kiemelkedően jó eredmény, ilyen sokan még soha nem utaztak az Erasmus keretében egy év alatt. A kiutazók többsége férfi, de a két nem részvétele között nincs kirívó aránytalanság. Az oktatók döntő többsége nemzetközileg aktív, hiszen nemzetközi oktatási projektben jelentős arányban (69%) vettek már részt kiutazásuk előtt.

A legnépszerűbb célországok az oktatók körében is Németország, Franciaország és meglepetésre először Románia (!), Olaszországot és Szlovákia (!), Finnországot is megelőzve. Szép számmal utaztak ki oktatók Törökországba is (46).

38. ábra: Oktatói mobilitás célország szerinti megoszlása 2008/2009

18. táblázat: Erasmus ösztöndíjjal támogatással kiutazó oktatók év és célország szerint

Célország	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Összesen
Ausztria	30	30	23	25	23	41	42	42	42	298
Belgium	24	25	16	21	24	22	24	26	35	217
Bulgária						4	2	2	10	18
Ciprus							1	1	2	4
Csehország					5	9	7	17	20	58
Dánia	7	8	4	5	9	8	6	7	5	59
Egyesült Királyság	33	30	20	24	27	26	24	32	37	253
Észtország					2	3	3	3	5	16
Finnország	60	57	46	48	50	49	51	66	49	476
Franciaország	73	86	52	70	70	89	71	73	80	664
Görögország	8	9	11	6	14	18	8	15	10	99
Hollandia	23	29	21	18	24	25	31	27	35	233
Írország	1	1	2	1	2	3	1	4	5	20
Izland						1	0		1	2
Lengyelország					9	11	16	20	32	88
Lettország					1	1	1	5		8
Liechtenstein							0			0
Litvánia					2	4	7	7	7	27
Luxembourg							0			0
Magyarország									31	31
Málta							3	2	2	7
Németország	114	131	77	114	124	147	161	158	175	1 201
Norvégia				1	21	12	11	12	9	66
Olaszország	64	77	60	63	60	63	66	65	66	584
Portugália	19	13	6	11	9	14	23	14	24	133
Románia					1	22	42	53	75	193
Spanyolország	20	27	10	27	20	23	22	26	34	209
Svédország	11	9	6	11	16	7	7	4	14	85
Szlovákia					5	16	15	31	50	117
Szlovénia					1	2	10	6	10	29
Törökország						10	21	21	46	98
Összesen	487	532	354	445	519	630	676	739	911	5 293

A hallgatói mobilitással szemben a legnépszerűbb szakterület a Bölcsészet és művészet 2008/9-ben. Az oktatói mobilitás sémája jelentősen eltér a hallgatói mobilitástól, korrelációt nem állapíthatunk meg.

39. ábra: A hallgatói mobilitás megoszlása szakterület szerint 2008/2009

19. táblázat: Az oktatói mobilitás megoszlása szakterület és nemek szerint 2008/2009-ben

Terület	Létszám	Napok száma	Férfi (%)	Nő (%)
Bölcsészet és művészet	263	1 715	54,0	46,0
Társadalomtudományok, üzlet és jog	226	1 295	50,4	49,6
Mérnöki, gépgyártás és építés	125	642	80,8	19,2
Tudomány, matematika és számítástechnika	99	657	86,9	13,1
Oktatás	85	478	41,2	58,8
Mezőgazdaság és állatorvosi	47	291	72,3	27,7
Egészség és jólét	36	246	50,0	50,0
Szolgáltatások	26	143	76,9	23,1
Egyéb	4	20	75,0	25,0

Jelentős különbség van ugyanakkor az intézmények aktivitása között. A legtöbb oktatót évek óta a Szegedi Tudományegyetem küldi külföldre az Erasmus keretében Magyarországról, és európai szinten is rangos helyet foglal el.

20. táblázat: A 20 legtöbb oktatót kiküldő felsőoktatási intézmény, kiutazói létszám szerint, 2008/09

Intézmény	Létszám
Szegedi Tudományegyetem	163
Eötvös Loránd Tudományegyetem	88
Pécsi Tudományegyetem	69
Debreceni Egyetem	62
Miskolci Egyetem	60
Szent István Egyetem	39
Óbudai Egyetem	35
Budapesti Corvinus Egyetem	32
Nyugat-Magyarországi Egyetem	31
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	28
Nyíregyházi Főiskola	22

Széchenyi István Egyetem	19
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	18
Pannon Egyetem	18
Budapesti Gazdasági Főiskola	12
Eszterházy Károly Főiskola	12
Kodolányi János Főiskola	12
Semmelweis Egyetem	11
Kecskeméti Főiskola	9
Apor Vilmos Katolikus Főiskola	9

A külföldi tartózkodás átlagidőtartama 6 nap, amihez átlagosan 552 euró támogatás társul. A kiutazók igen nagy része „törzsvendég”, hiszen a kiutazók kétharmada már kapott oktatói támogatást az előző években. Az először kiutazók magasabb támogatásban részesülnek.

21. táblázat: az először és a többször utazó oktatók támogatása és a kiutazások időtartama, 2008/9

Első Erasmus út?	Napok száma átlagosan	Átlagos támogatás, €/ fő	Létszám (fő)
Igen	5,7	578	286
Nem	6,1	540	625

Az oktatók visszajelzése szerint döntő többségüknek elismeri szakmai környezetét a külföldi oktatói munkával kapcsolatos erőfeszítéseiket és fáradásait. Szakmailag és emberileg is nagyra értékelik a külföldön töltött időt. Többségük tudatosan, de elsősorban informális csatornákon terjeszti a külföldi tapasztalatait. Jelentős részük tartana igényt azonban további erkölcsi és anyagi elismerésre, jelzéseik szerint ezek a szempontok lendítenének legnagyobb súllyal az oktatói mobilitáson.

40-41. ábra: az oktatói mobilitás elismerése és értékelése

III.2.3. Személyzet képzése

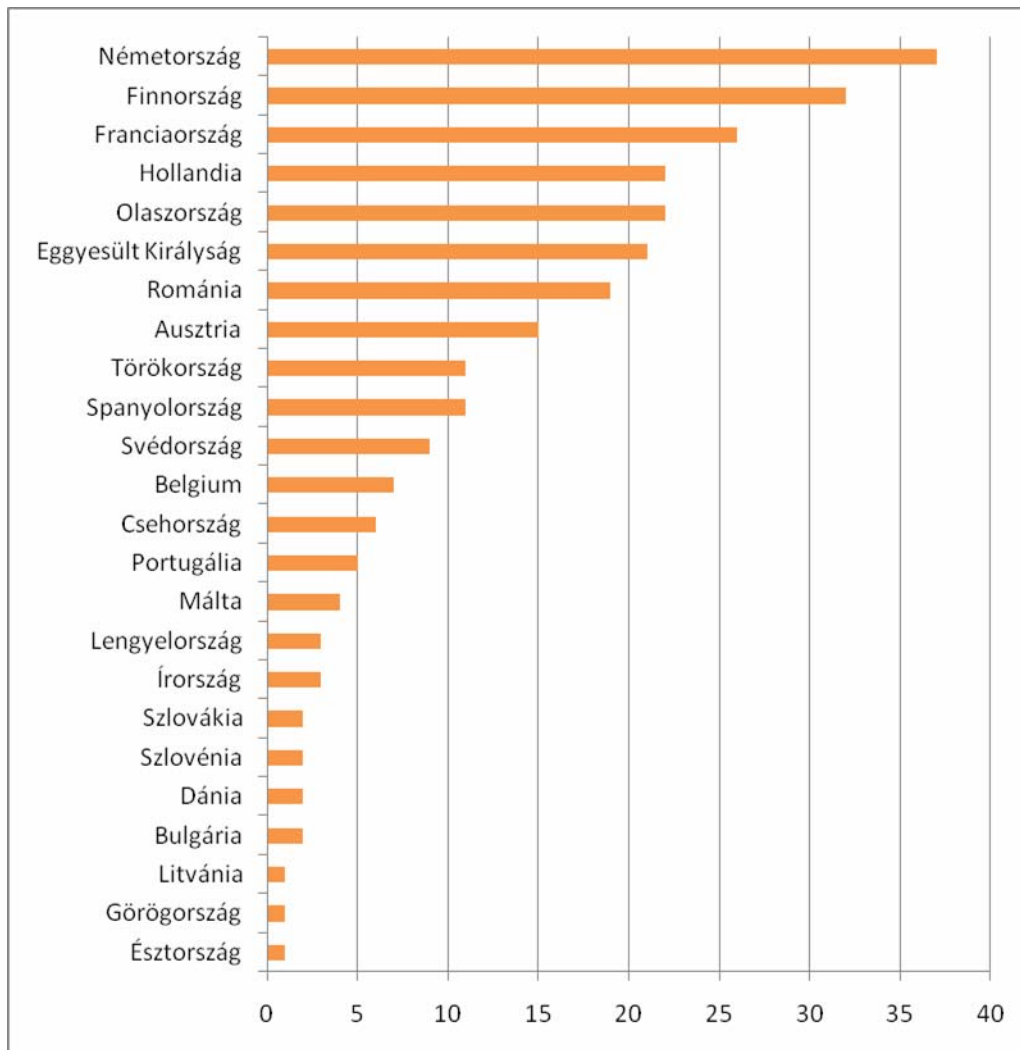
A felsőoktatási intézmények munkatársai képzési, tapasztalatszerzési céllal Erasmus támogatást kaphatnak. Az akció nem csak Európában, hanem Magyarországon is hamar népszerű lett. Oktatói és a nem oktatói státuszban dolgozó munkatársak utazhatnak ki egy külföldi partneregyetem megfelelő szervezeti egységéhez, vagy egy külföldi vállalkozáshoz tapasztalatszerzés, a jó gyakorlatok megismerése és átvétele érdekében vagy akár szervezett kurzusra is.

Míg 2007-ben 25, 2008-ban és 2009-ben is 44 felsőoktatási intézmény igényelt ilyen támogatást. Az Erasmus program 2009-ben összesen több mint 240 ezer eurót biztosított erre a célra. 2008/2009-ben 264 munkatárs utazott ki.

A kiutazók döntő többsége nő (187 fő), amit valószínűleg az indokol, hogy a felsőoktatásban az adminisztratív (tehát nem oktató) beosztásban dolgozók többsége is nő.

A legtöbben Németországba, Finnországba, Franciaországba és Hollandiába utaztak 2008/2009-ben.

42. ábra: A kiutazó munkatársak célország szerinti megoszlása 2008/2009-ben

A kiutazók között közel azonos arányban találjuk meg a nemzetközi osztályok munkatársait, a képzési céllal kiutazó oktatókat és az általános adminisztrációban foglalkoztatott munkatársakat.

22. táblázat: A mobilitásban részt vevő oktatók beosztása és területe

Beosztás jellege és területe	Létszám
Felnőttoktatás	5
Pénzügyek	12
Általános adminisztráció	68
Nemzetközi terület	64
Egyéb	26
Hallgatói szolgáltatások	23
Oktatói státuszban	66

A legtöbb kiutazó szervezett továbbképzésben vesz részt, de sokan egy, a sajátjukhoz hasonló szervezeti egységhez látogatnak el, hogy megfigyeljék az ott alkalmazott munkamódszereket és eljárásokat (árnyékmunka). Várható, hogy a következő években növekedni fog ez utóbbi iránt az igény, és a központi és kari szolgáltató egységekből sokan vesznek majd ilyenben részt. Az intézmények érdeke, hogy javítsák a hallgatói szolgáltatásaik színvonalát, amelynek az is előfeltétele, hogy a belső, adminisztratív eljárások hatékonyak legyenek. A jó gyakorlatok átvétele és a tapasztalatok kicserélése ezért egyre fontosabb lesz.

23. táblázat: A 'Személyzet képzése' támogatással kiutazók megoszlása a továbbképzés témája szerint, 2008/09

Beosztás jellege és területe	Egyéb	Árnyékmunka	Képzés	Szeminárium
Felnőttoktatás		2	3	
Pénzügyek	2	2	6	2
Általános adminisztráció	18	10	30	10
Nemzetközi terület	17	18	20	9
Egyéb	3	6	14	3
Hallgatói szolgáltatások	4	7	10	2
Oktatói státuszban	9	10	32	15

A fogadó intézmények döntő többsége külföldi partneregyetem. Nem jellemző, hogy külföldi vállalkozás egyik szervezeti egységéhez utaznak a munkatársak. A kiutazások időtartama jellemzően egy hét. A kiutazók döntő többsége először jut ki az Erasmus program támogatásával külföldre, ami öröndetes, hiszen ennek a támogatásnak az a célja, hogy azoknak is kapjanak külföldi tapasztalatszerzésre lehetőséget, akiknek eddig ilyenben nem részesültek.

A kiutazók átlagtámogatása 831 euró, ami megfelel a nemzetközi gyakorlatnak. Itt is megfigyelhető, hogy az intézmények nagyobb összegű támogatást adtak azoknak, akik először utaztak. Elvárás, hogy a küldő intézmény hozzájáruljon munkatársainak képzéséhez, így az intézménynek kell biztosítania a támogatás által nem fedezett többletköltségek fedezetét.

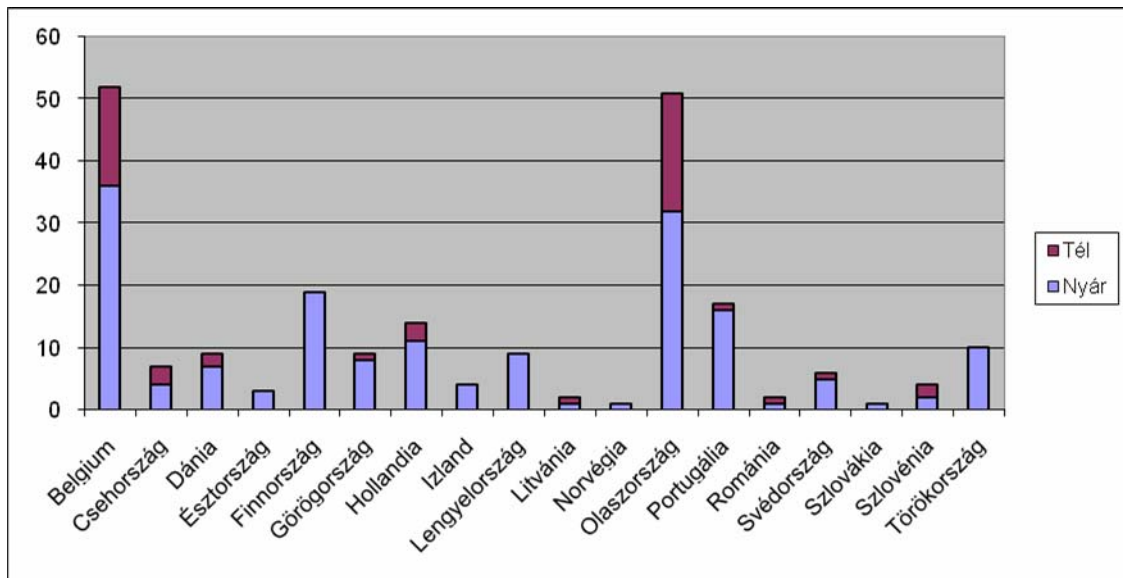
III.2.4. Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok

Az Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok (EILC) a tanulmányi/gyakorlati ösztöndíjat elnyert hallgatók nyelvi és kulturális felkészítését szolgálják. A kurzusok időtartama 2-6 hét.

A program népszerű, mind a kiutazó, mind pedig a hazánkba érkező EILC hallgatók számát tekintve. A 2009/2010-es tanévben 71.040 euróval támogattuk 220 magyar hallgató részvételét Erasmus

Intenzív Nyelvi Kurzuson. A legnépszerűbb országok változatlanul Belgium és Olaszország, utánuk sorrendben Finnország, Portugália és Hollandia következik.

43. ábra: A kiutazó EILC hallgatók célország szerinti megoszlása, 2009/10

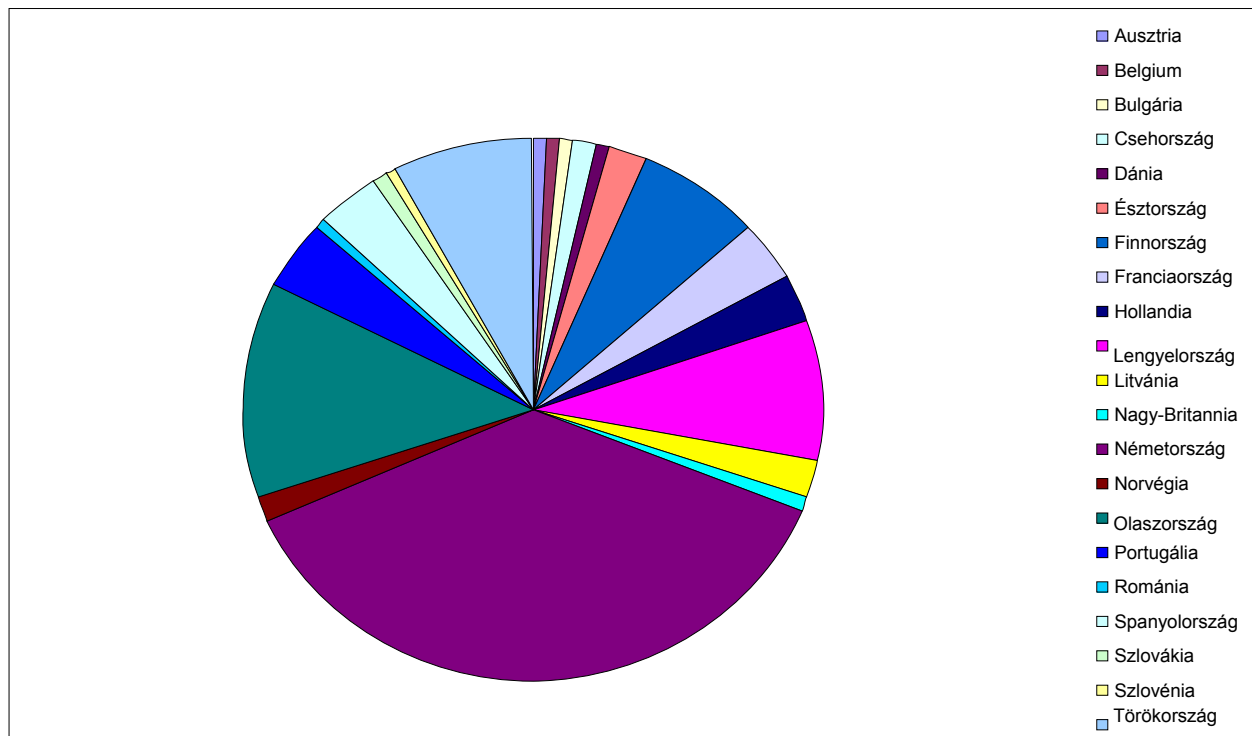
A 20 választható nyelv közül 17-et, (cseh, dán, észt, finn, görög, holland, izlandi, lengyel, litván, norvég, olasz, portugál, román, svéd, szlovák, szlovén, török) tanultak a magyar hallgatók.

Hasonló jelentőségű a *bejövő* Erasmus hallgatók részvétele is a Magyarországon szervezett Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusokon, ahol a külföldi hallgatók személyes tapasztalatokat szerezhetnek Magyarországról, a magyar felsőoktatásról, kultúráról, illetve lehetőségük nyílik magyarul tanulni.

A *Balassi Intézet*, az *Eötvös Loránd Tudományegyetem*, a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem*, a *Kaposvári Egyetem* és a *Szegedi Tudományegyetem* nyertek jogot Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzus szervezésére 2009 nyarára. 2010 telén a *Balassi Intézet* szervezett EILC kurzust a bejövő hallgatóknak.

45.344 euró Erasmus támogatással 142 külföldi Erasmus hallgató számára szerveztek Magyarországon magyar nyelvi kurzusokat. Az előző évekhez hasonlóan a legtöbb hallgató Németországból (37%) és Olaszországból (13%) érkezett. Az előző évtől eltérően Magyarország a Lengyelországból (9%) érkező hallgatók körében is igen népszerű volt.

44. ábra: A bejövő EILC hallgatók küldő ország szerinti megoszlása, 2009/10

III. 2. 5. Erasmus Intenzív Programok

Ebben a pályázattípusban az „Erasmus University Charter”-rel rendelkező felsőoktatási intézmények valósíthatnak meg nemzetközi intenzív programokat, amelyek elősegítik:

- az európai felsőoktatási térség megvalósítását;
- a felsőoktatás és a felsőfokú szakképzés hozzájárulását az innovációhoz;
- az európai felsőoktatási intézmények közötti együttműködés minőségének javítását és mennyiségének növelését.

Az Intenzív Programok keretében legalább 3 országból, minimum 10 külföldi hallgató részvételével szerveznek meg a partnerek egy legalább tíznapos tömbösített nemzetközi kurzust, nyári egyetemet, stb. Az IP legfeljebb három évig évente ismétlődhet.

2009-ben 8 felsőoktatási intézmény összesen 9 Intenzív Program projektet nyújtott be, melyek közül hat új projekt volt. A Szent István Egyetem 2 projekttel pályázott. Tartalmi bírálaton az új projektek vettek részt, a megújítási pályázatok könnyített elbírálásban részesültek. Végül összesen 280.895 euróval tudtunk támogatni 9 Erasmus Intenzív Program projektet, az Európai Bizottság kiegészítő támogatásának köszönhetően nem kellett egyik projektet sem elutasítanunk a költségvetési korlátok miatt.

24. táblázat: a 2009/10-es tanévben támogatást nyert Intenzív programok

INTÉZMÉNY	PROJEKT CÍME	TÁMOGATÁS (€)
Budapesti Corvinus Egyetem	Intensive Course on Diversity Management	28.194
Eötvös Loránd Tudományegyetem	Advances in Clay Sciences 3 - Colloid properties of clays and environmental applications	38.880
Károli Gáspár Református	Empires, Nations and Churches	20.631

Egyetem		
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	Ponti del passato – ponti del presente, Bridges of past – bridges of present	19.458
Rendőrtiszti Főiskola	A rendészeti biztonság új értelmezése és összetevői az Európai Unióban, különös tekintettel a nagyvárosok biztonságpolitikájára	41.506
Szent István Egyetem, Tessedik Sámuel Egyetemi Központ	Educational contributions to building cohesion within European social and institutional life	36.253
Szent István Egyetem	Safeguarding and Promoting Interests in the Agro-Food Industry – Experience and Perspectives in Europe	26.166
Szegedi Tudományegyetem	Religious Transformations in the Contemporary European Societies	26.761
Szolnoki Főiskola	Developing Employability Skills and Exchanging Management Skills in a Simulated European Business Environment	43.046
	Összesen	280.895

(2008-ben hét projektet támogatott a Közalapítvány, melyek közül az Eötvös Loránd Tudományegyetem valamint a Szent István Egyetem mindkét projektjét megújították 2009-ben.)

III.2.6. Erasmus Előkészítő látogatások

A pályázat anyagi támogatást biztosít leendő partnerintézménybe tett látogatáshoz. Előkészítő látogatásokat az intézmények a mobilitási keretükből is tudnak finanszírozni, így csak nagyon indokolt esetekben adtunk erre külön támogatást. A 2008-ban beérkezett pályázatok számával összevetve jelentősen nőtt a 2009-ben támogatott pályázatok száma. A támogatási keret 2009-ben 9.000 euró volt, melyből 8813 eurót támogatást ítéltünk meg. Összesen 12 pályázat érkezett, közülük 10 nyerte el a támogatást. A megmaradt összeget átcsoportosítottuk hallgatói mobilitásra.

III.2.7. Erasmus koordinátori találkozó

2009-ben kétszer került sor az Erasmus intézményi koordinátorok többnapos találkozójára, egyszer Gyulán, egyszer pedig Harkányban.

A harkányi találkozót a Pécsi Tudományegyetemmel együttműködésben rendeztük meg. A találkozón a koordinátori munkát érintő aktuális kérdésekkel foglalkoztunk. Ismertettük a 2008/2009-es tanév eredményeit és statisztikáit, majd a 2009/2010-es tanévre vonatkozó újdonságokat beszéltük meg. A találkozón szóba kerültek az intézményi honlap felépítését érintő kérdések és az Erasmus intézményi szabályzatok összeállításának szempontjai. Sort kerítettünk a kreditbeszámítási problémákkal kapcsolatos tapasztalatcserére és az intézményi költségvetés kezelésével kapcsolatos kérdések megvitatására is.

A gyulai találkozót a Szent István Egyetem segítségével szerveztük meg. A résztvevőket tájékoztattuk az aktuális fejleményekről: a svédországi elnökség alatt tartott Erasmus konferenciáról, a Bologna nemzetköziesítés kutatás eredményeiről, az Erasmus Mundus és az ECTS/DS Label pályázatok aktualitásairól. A koordinátorok megosztották egymással tapasztalataikat a leendő mesterképzési hallgatók Erasmus ösztöndíjra való pályázásának ütemezéséről, a koordinátorokkal megvitatuk az LLP 2013 utáni lehetőségeit, valamint szóba került a *Zöld könyv a mobilitásról* és a kezdeményezéshez kapcsolódó konzultáció is.

III.3. Leonardo da Vinci

A Leonardo alprogram az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli szakképzés támogatását segítő programcsomag. Ennek megfelelően az alprogram célja többek között, hogy intézményi és egyéni szinten egyaránt elősegítse a szakképzés résztvevőinek fejlesztését. Három fő célkitűzése van:

1. személyek támogatása a személyes fejlődés, a munkavállalói esélyek és az európai munkaerőpiacon való érvényesülés megkönnyítése érdekében;
2. a szakoktatási és -képzési rendszerek, intézmények és gyakorlatok minőségi javításának és az e téren megvalósuló innovációnak a támogatása;
3. a szakoktatás, -képzés és mobilitás vonzóbbá tétele a munkáltatók és magánszemélyek számára, valamint a szakképzésben részt vevő munkavállalók mobilitásának elősegítése.

A Leonardo alprogram decentralizált része 2009-ben öt pályázattípusból állt:

- Leonardo Mobilitási pályázatok és mobilitási tanúsítványok
- Leonardo Partnerségek
- Leonardo Innovációtranszfer pályázatok
- Leonardo Előkészítő látogatások

A 2009-es évben a Leonardo pályázattípust a korábban kialakított folyamatok elmélyítése és sikeres folytatása, valamint a Mobilitási tanúsítvány bevezetése határozta meg.

A 2009-es év újdonsága a Mobilitási tanúsítvány pályázattípus elindítása volt. A kezdeményezés azt a célt szolgálja, hogy a Leonardo mobilitási projektek megvalósítói közül kiemelkedjenek a folyamatosan magas színvonalon teljesítő intézmények, és így egy minősített pályázói kör alakuljon ki, illetve egyszerűsítse a pályázattatás folyamatát.

A 2009-es évben először került sor az innovációtranszfer pályázatoknál az Európai Bizottság által kifejlesztett közös európai e-form (online pályázati űrlap) használatára. Az előző évhez képest az újdonságot az okozta, hogy az Európai Bizottság által készített pályázati űrlap európai szinten egységessé vált, azt csak minimálisan lehetett a nemzeti sajátosságoknak megfelelően módosítani, és ez a rendszerben, illetve a pályázók felé történő kommunikációban némi módosítást igényelt. Az új űrlap egyszerűsítette a Közalapítvány adatszolgáltatási kötelezettségét.

III.3.1. A Leonardo mobilitási pályázatok

A mobilitási projektek célja a szakmai alap- és továbbképzés európai jellegének erősítése, valamint az elméleti és gyakorlati szakmai tudás és a szaknyelvi készségek fejlesztésének elősegítése. E pályázattípus többek között lehetővé teszi a szakképzés különböző szereplői, így az oktatási és a gazdasági szféra közötti közvetlen együttműködést.

A program 3 célcsoportban segíti elő a két szféra közötti együttműködést:

- *A szakmai alapképzésben résztvevők mobilitásán keresztül*
Ebben a célcsoportban prioritást élveztek, és a bírálat során plusz pontszámot kaptak azok a pályázatok, ahol hátrányos helyzetű¹¹ tanulókat vontak be.
- *Munkavállalók, munkanélküliek vagyis munkaerő-piaci szereplők mobilitásán keresztül*
Itt prioritást azon pályázatok élveztek, amelyben a megvalósuló szakmai gyakorlatok munkanélküliek hazai átképzési, tranzitfoglalkoztatási programját egészítik ki.

Ebben a két célcsoportban a kiutazás célja szakképző intézmények képzésébe történő bekapcsolódás és/vagy vállalatnál vagy más szervezetnél, a munkaerőpiacon töltött szakmai gyakorlat lehet.

¹¹ A hátrányos helyzetűség kritériumait a Tempus Közalapítvány Kuratóriuma határozza meg.

- *Szakképzési szakértők mobilitása*

Ebben az esetben elsősorban rövidebb tanulmányutak, tapasztalatcserék jelentik a mobilitást. Az előző két célcsoporthoz hasonlóan itt is van olyan terület, amely különleges prioritást élvez: a projekt résztvevője a külföldi tanulmányút során nem csak tapasztalatcserén vesz részt, hanem tényleges gyakorlati munkát is végez, illetve a projekt központi elemét alkotja a sajátos nevelési igényű/sérült tanulók és ép társaik integrált oktatása bevált módszereinek tanulmányozása.

Pályázati forduló egyszer van évente, az Európai Bizottság által meghatározott időpontban. Akkor kerülhetne sor második forduló meghirdetésére, ha a rendelkezésre álló keretet nem sikerülne lekötni a jó és kiváló minőségű pályázatok között. Erre a 2009-es pályázati fordulóban sem volt szükség.

A támogatást nyert projektek a döntést követően két évig futhatnak – a 2009. évi forduló esetében ez a 2009. június 1. és 2011. május 31. közötti időszakot jelenti. Ezen időszakon belül valósulhat meg a projekthez kapcsolódó összes feladat: előkészítés, a résztvevők kiválasztása, felkészítés, a külföldi gyakorlat vagy tanulmányút munkaprogramjának véglegesítése és megvalósítása, majd azt követően az értékelés, lezárás és az eredmények terjesztése.

Ez azt jelenti, hogy egy adott évben három pályázati forduló nyertes projektjei futnak: 2009-ben a 2009. évi forduló nyertes projektjei indultak el, a 2008-as év támogatott projektjei tartanak körülbelül a félidőnél, a 2007. évi fordulóban nyert projektek pedig lezárulnak. Így legjobb áttekintést egyrészt a 2009. évi induló projektekről lehet adni, az elfogadott adatok alapján, másrészt pedig a 2007. évi lezárult és végleges eredményekről.

A pályázati forduló sikerességének legfontosabb fokmérője a rendelkezésre álló és a nyertes projektek között lekötött támogatási keret aránya, a beadott és támogatott projektek változása, növekedése vagy csökkenése, illetve a támogatott résztvevői létszám alakulása.

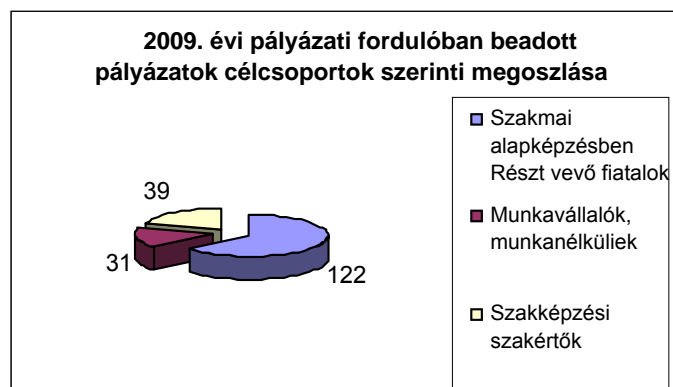
Beérkezett pályázatok

A Leonardo da Vinci mobilitási pályázatok postai feladási határideje 2009. február 6. volt. A beadási határidőre összesen 192 pályázat érkezett.

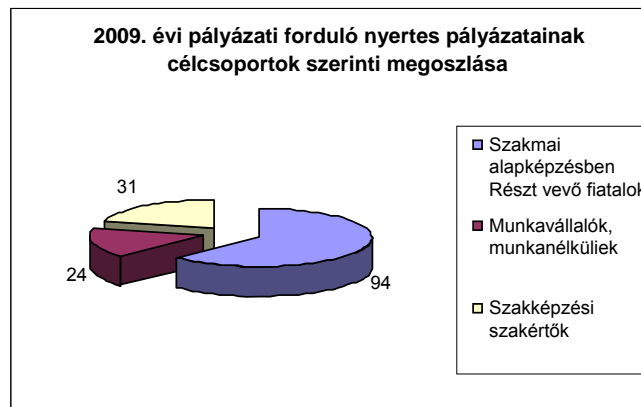
Ez az előző évhez képest 28%-os növekedést jelent, de a 2007. évhez képest közel azonos pályázatszámot.

A diagram jól mutatja a célcsoportok közötti megoszlást: a legnagyobb arányban szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok mobilítására pályáztak, mind a beadott pályázatok, mind pedig az elfogadott projektek között ez a célcsoport teszi ki a legnagyobb arányt. A munkavállalók, munkanélküliek és a szakképzési szakértők azonos mértékben osztoznak a támogatott projektek arányán.

45. ábra: A 2009-ben beadott Leonardo mobilitási pályázatok célcsoportok szerinti megoszlása

46. ábra: A 2009-ben támogatást kapott Leonardo mobilitási pályázatok célcsoportok szerinti megoszlása

A pályázati keretek lekötése és felhasználása

A 2009. évi pályázati fordulóban a Leonardo mobilitási pályázatok finanszírozására az iroda eredetileg 3 020 800 EUR-t szánt, a beérkezett pályázatok száma és a minőségelvű megközelítés azonban magasabb keretet kívánt volna. Mivel az egyes alprogramok közt lehetséges a rugalmas átcsoportosítás, így az iroda meg tudta oldani a mobilitási pályázattípusban megnövekedett pályázati igények kielégítését.

A 2009. évi pályázati fordulóban a Leonardo innovációtranszfer pályázatok esetében a vártnál kevesebb pályázat érkezett, így a támogatható minőségű pályázatokon felül megmaradt támogatás összegének átcsoportosításával bővíthetővé vált – többek között – a mobilitási keret.

Az új pénzügyi felosztás a Leonardo mobilitási pályázatok esetében az alábbi támogatási arányt tette lehetővé:

25. táblázat: A Leonardo mobilitási pályázati keret felosztása az egyes célcsoportok között

	Támogatást nyert projektek száma	%-os arány
Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok	94	48,96%
Munkavállalók, munkanélküliek	24	12,50%
Szakképzési szakértők	31	16,15%
Összes támogatást nyert	149	77,60%
Összesen beadott	192	100,00%

Az átcsoportosítás eredményeként 77.60%-os lett a beadott pályázatok támogatottsága, és az eredetileg 141 támogatásra javasolt projekt száma 149-re növekedhetett.

Kiutazók száma

A Tempus Közalapítvány 2009 nyarán-őszén szerződött le a támogatást nyert intézményekkel. A szerződésben rögzítésre került a kiutazók száma, amely a program egyik fokmérője. A kiutazók száma a tervezetteknek megfelelően az alábbiak szerint alakult a 2009. évi pályázati fordulóban.

26. táblázat: A Leonardo mobilitási projektek keretében kiutazók száma célcsoportonként (2009)

	Összesen	%-os arány	Hátrányos helyzetű résztvevők	Kísérő személyek
Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok	1275	67,57%	515	173
Munkavállalók, munkanélküliek	237	12,56%	0	4
Szakképzési szakértők	375	19,87%	0	0
ÖSSZESEN:	1887	100,00%	515	177

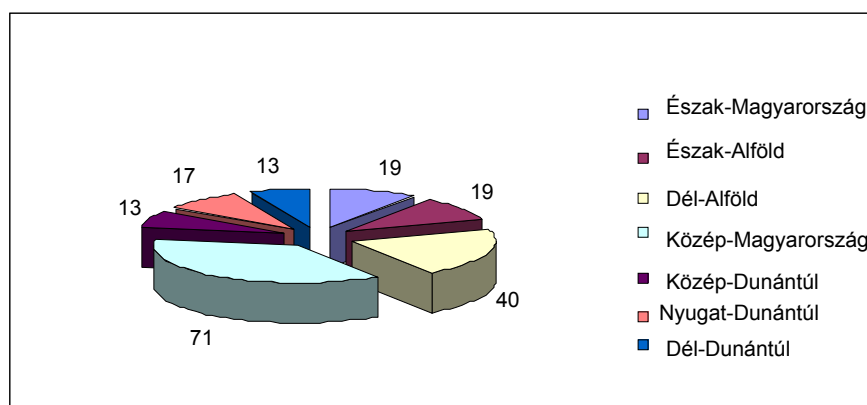
A 2009-es fordulóban támogatott projektek összesen 1887 résztvevő kiutaztatását tervezik, ezek döntő többsége, 67,57%-a a szakmai alapképzésben résztvevő fiatalok közül kerül ki, 12,56%-a a munkavállalók, munkanélküliek célcsoportjából, 19,87%-a pedig szakképzési szakértő. További 177 fő kísérőként fog részt venni a mobilitási projektekben.

Az Európai Unió a fogyatékkal élők tekintetében tesz különbséget a résztvevők között és ad magasabb megélhetési támogatást. A Tempus Közalapítvány a szociális értelemben vett hátrányos helyzetet is figyelembe veszi a résztvevők számára megítélhető támogatás esetében, ezzel is támogatva a nehezebb helyzetben lévő tanulók (pl.: árva, félárva, jegyző által védelembe vett, hátrányos helyzetű településen élő gyermek, ingyenes tankönyvellátást kapó diák, tartósan beteg tanuló, sajátos nevelési igényű diák...stb.) bevonását a programba, akik talán ezen plusz támogatás nélkül nem tudnának kiutazni. A program szabályai szerint magasabb megélhetési támogatás számolható el a hátrányos helyzetű résztvevők után – ezzel is ösztönözve a pályázó intézményeket abban, hogy ilyen tanulókat vonjanak be a programba. Ennek eredményeképpen az 1275 fő szakmai alapképzésben részt vevő fiatal közül 515 hátrányos helyzetű bevonását tervezték a pályázók, ez a vonatkozó célcsoport 40%-a.

A mobilitási pályázatok földrajzi megoszlása

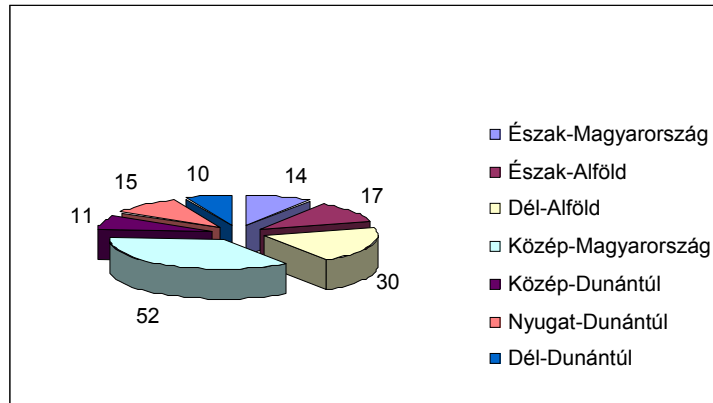
A 2009-ben benyújtott pályázatok régiók szerinti eloszlásából jól látszik, hogy a legtöbb pályázat ebben az évben is Budapestre érkezett. A legaktívabb régió tehát Közép-Magyarország, majd azt követi a Dél-Alföld, alulreprezentált azonban a Dél- és Közép-Dunántúl. Az eredmény a korábbi évek statisztikáit erősíti meg, mind a legtöbb, mind a legkevesebb pályázatot küldő régiók tekintetében. A régiók szerinti eloszlás vizsgálatánál azonban figyelembe kell venni, a magyarországi lakosságszám megoszlását is, hiszen Budapestre koncentrálódik a legtöbb iskola, a legnagyobb népesség, míg a vidéki régiókban hiába van kevesebb pályázó, ezt indokolja az alacsonyabb népsűrűség is.

47. ábra: A 2009. évi pályázati fordulóra beadott pályázatok régiókénti megoszlása

A nyertes pályázatok régiók szerinti megoszlása szinte teljes mértékben követi a benyújtott pályázatok megoszlását. Budapestről érkezett a legtöbb nyertes pályázat, melyet itt is a dél-alföldi régió követ.

48. ábra: A 2009. évi pályázati forduló nyertes pályázatainak régiókénti megoszlása

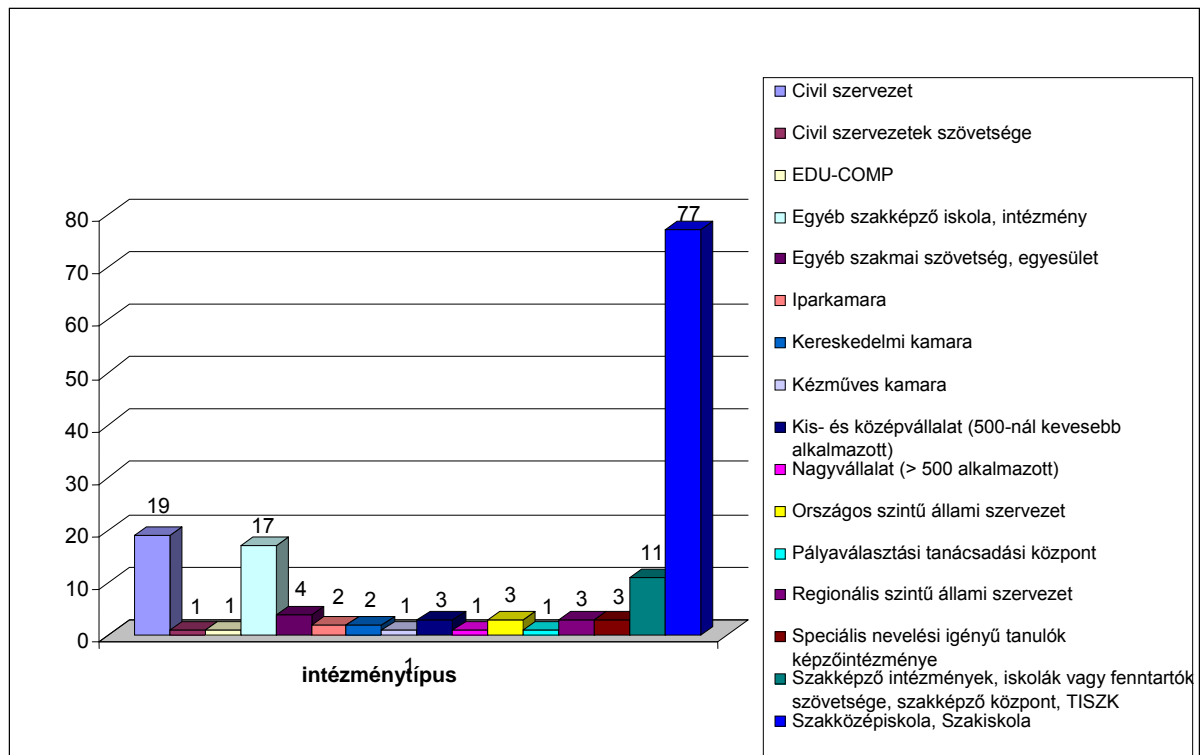
Célország szerinti megoszlás

A mobilitási programok esetében fontos vizsgálati szempont a célország – hiszen ez a projekt egyik legfontosabb eleme: mely országban valósul meg a külföldi szakmai gyakorlat vagy tanulmányút, a magyar intézmény mely országban talált partnerintézményt, akikkel együttműködve sikeresen meg tudja valósítani a mobilitási programot, mi a projekt munkanyelve, és így mely nyelvterületeken érhető el fejlődés a projekteknek köszönhetően. Ez a sorrend szintén változatlan, a korábbi évekhez hasonlóan a lista élén magasan Németország áll, majd Olaszország, Franciaország, az Egyesült Királyság és Finnország alkotják az 5 legnépszerűbb célország listáját.

A mobilitási projektek intézményi háttere

A 2009-es évben beadott pályázatok intézményi háttere a korábbi évekhez hasonlóan alakult. A beadott pályázatok 77%-a mögött szakképző intézmény állt, ezután a legtöbb pályázat civil szervezetektől érkezett. A civil szervezetek nagy többsége munkavállalók, munkanélküliek célcsoportjában, illetve szakképzési szakértők számára adtak be pályázatot. Az összes többi intézménytípus (kamarak, nagyvállalatok, kis- és középvállalatok, állami szervezetek, stb.) csak kisebb mértékben képviselteti magát a mobilitási pályázatokban, ennek oka részben az lehet, hogy ezen intézmények számára nagyobb, fejlesztési, beruházási célú uniós támogatások érhetők el, és azok pályázása, megvalósítása köti le az energiájukat, így kevesebb marad a szakképzési pályázati lehetőségekre. Illetve a kis- és középvállalkozások elérése európai szintű probléma, Magyarországon szintén csak nagyon csekély arányban jelennek meg a pályázó vagy támogatott projektgazdák között.

49. ábra: A 2009. évi pályázati forduló nyertes pályázatainak intézménytípusok szerinti megoszlása

Szakterületenkénti megoszlás

A 2009-es projekteknel is, mint ahogy eddig minden évben, a legnagyobb részt a vendéglátás, idegenforgalom területén megvalósított projektek teszik ki. Ezután következnek a sorban a műszaki témájú projektek, valamint a mezőgazdasági (állattenyésztés és növénytermesztés) területen megvalósuló gyakorlatok.

A három vezető szakterület után fontos még megemlíteni az erdészeti és fakitermelési területet, az asztalos és egyéb famunkák területét, az építőipart, a közigazgatást, melyeken belül szintén számos projekt megvalósítására pályáztak az intézmények.

Mobilitási tanúsítvány

A 2009. évi pályázati fordulótól egy új kezdeményezés indult útjára a Leonardo da Vinci (LdV) mobilitási programon belül, Mobilitási tanúsítvány (Mobility Certificate) néven.

Az intézmények egy része visszatérő, rendszeres pályázó, akik magas színvonalú projekteket koordinálnak, azonban a szerződésük lejártával és/vagy a projekt befejezésével csak úgy kaphatnak újra támogatást, ha a rendszerbe „újra belépnek”, vagyis a következő pályázati határidőre újabb pályázatot adnak be. Ez azt jelenti, hogy a régi pályázó intézmények újra megmérettetésre kerülnek az új jelentkezőkkel együtt.

A folyamatos megmérettetés és az ebből fakadó bizonytalanság azonban megnehezíti azt, hogy az intézmények a mobilitást mint pedagógiai eszközt beépítsék intézményi stratégiájukba és képzési programjukba, ami pedig hosszú távon a program célja lenne.

Ezt a bizonytalansági tényezőt hivatott kiiktatni a Mobilitási tanúsítvány, amely egy meghatározott kritériumrendszer mentén felállított minősítési szintet jelent. Ennek teljesítésével a projekteket

rendszeresen és magas színvonalon megvalósító intézmények számára a mobilitásra adott támogatás, a pályázati ciklusokhoz igazodva, a megújítás alapján, folyamatos és biztos.

Tehát a tanúsítványt elnyert pályázóknak a következő évben nem kell újabb pályázatot benyújtaniuk és versenybe szállniuk a többi jelentkezővel – hanem a korábbi teljesítményük és az elnyert tanúsítvány alapján elegendő csak megújítani az igényüket (egy sokkal egyszerűbb űrlapon). A megújítási igény automatikusan támogatást kap – a támogatási igénynek nem, csak annak mértékének szabhat határt a Leonardo da Vinci programban rendelkezésre álló keret.

A tanúsítvány bevezetése csak lehetőség volt a tagországok számára, nem kötelező alkalmazni. A Tempus Közalapítvány a minőségelvű megközelítés és a pályázati rendszer egyszerűsítése melletti elkötelezettsége okán egyrészt kezdettől fogva részt vett a tanúsítvány feltételeinek kidolgozásával foglalkozó brüsszeli munkacsoportban, másrészt az első évtől, 2009-től bevezette ezt a pályázati lehetőséget a Leonardo mobilitási programon belül.

Az első, 2009. február 6-i határidőre összesen 26 intézmény adott be 37 olyan mobilitási pályázatot, amelyek esetében tanúsítvány elnyerésére is pályázott.

Mivel a támogatási feltételek ezen pályázat esetében szigorúbb követelményeket határoznak meg – egyrészt az Európai Bizottság útmutatása alapján, másrészt a nemzeti irodák is jogosultak szigorítani a követelményeken – így összesen 12 intézmény 16 pályázatára épülő tanúsítványát támogatták a szakértők.

A 4 évre szóló tanúsítványok átadására a 2009. évi projektmenedzsment szemináriumon került sor.

2007. évi Leonardo mobilitási projektek lezárult eredményei

A 2007. évi pályázati forduló különösen fontos, hiszen ez volt az új programszakasz, az Egész életen át tartó tanulás programnak az első megmérettetése.

Az átállás miatt a szokásosnál később, 2007. március 30-án volt a beadási határidő, amelyre összesen 197 pályázat érkezett be irodánkhoz, melyből összesen 139 pályázatot ítelt támogatásra a Tempus Közalapítvány kuratóriuma. A legtöbb pályázat a korábbi évekhez hasonlóan a szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok csoportjában érkezett. Ezt követi a szakképzési szakértők célcsoportja, a sort pedig a munkavállalók, munkanélküliek csoportja zárja.

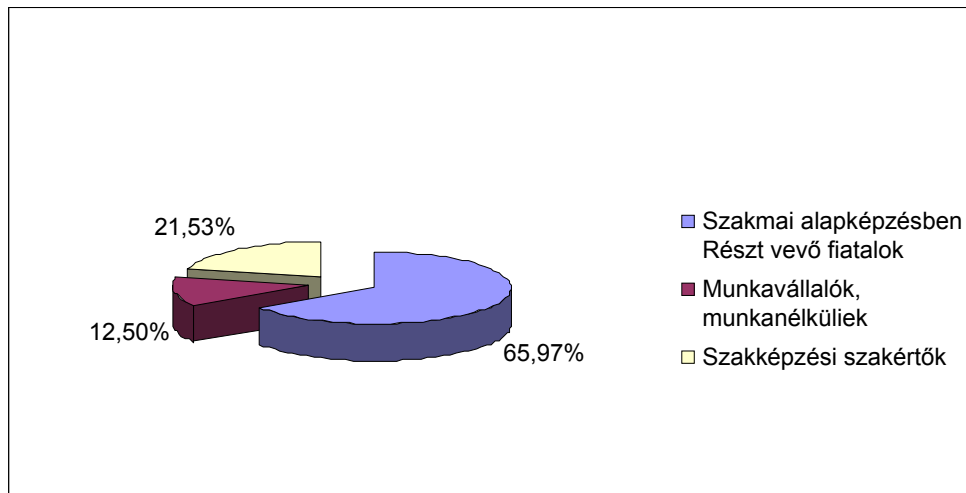
A megvalósulás némileg eltér a fenti eredményektől: a nyertes projektek közül 3 került visszamondásra (2 a szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok, 1 pedig a munkavállalók, munkanélküliek célcsoportjában), a Tempus Közalapítvány pedig további 5 tartaléklistás projektet tudott támogatni. Így végül 141 projekt kapott támogatást és tudta megvalósítani mobilitási projektjét.

27. táblázat: A 2007. évi Leonardo mobilitási pályázatok végleges eredményei

	Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok	Munkavállalók, munkanélküliek	Szakképzési szakértők	Összesen
Beadott pályázatok száma	124	27	46	197
Támogatást nyert	95	17	28	139
Tartaléklistára került	11	5	7	23
Visszamondott	2	1	0	3
Tartalmi okból elutasított	19	4	10	33
Formai hibás	0	1	1	2
Megvalósult	93	17	31	141

A megvalósult pályázatok célcsoport szerinti megoszlása

50. ábra: A 2007. évi pályázati forduló nyertes pályázatainak célcsoportok szerinti megoszlása (%)

A pályázati keretek lekötése és felhasználása

A 2007-es évben a rendelkezésre álló költségvetési keret 2 939 521 euró volt. A minőségelvű megközelítést figyelembe véve a Tempus Közalapítvány Kuratóriuma a 75%-ot elért minőségű pályázatok támogatását hagyta jóvá, így a támogatott projektek aránya 70%-os volt. A lekötött támogatás pedig kicsit több, 2 991 570 eurót jelentett, vagyis az első évben a Leonardo mobilitási projektek esetében a Tempus Közalapítvány valamelyest túllépte a rendelkezésre álló keretet, de mivel a megvalósítás során mindig keletkeznek ún. maradványösszegek, így 2009 végén, a projektek zárását követően a Tempus Közalapítvány végül 2 838 875,89 eurót fogadott el elszámolt támogatásként. A 2007. évi projektek 2007. július 1-től 2009. május 31-ig, vagyis összesen 23 hónapig futhattak.

Kiutazók száma

A kiutazók száma a célcsoportokat tekintve az alábbiak szerint alakult a 2007. évi lezárt pályázati fordulóban.

28. táblázat: A 2007. évi Leonardo mobilitási pályázatok keretében kiutazók végleges száma

	Résztvevők száma	Ebből a hátrányos helyzetű kiutazók száma	Kísérők száma
Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok	1190	433	182
Munkavállalók, munkanélküliek	204	0	2
Szakképzési szakértők	229	0	0
Összesen	1623	433	184

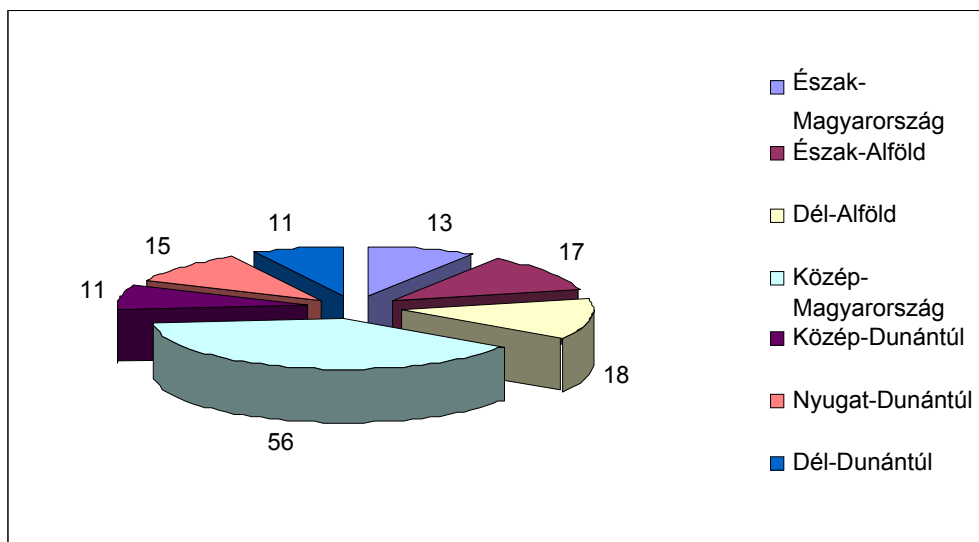
Össességében – a kísérőkkel együtt – 1807 fő vehetett részt kiutazóként a 2007. évi Leonardo mobilitási projektekben. Az előző évekhez hasonlóan a szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok

célcsoportja a legaktívabb mobilitás szempontjából: ebben a célcsoportban a legnagyobb a beadott és nyertes pályázatok száma, ennek a csoportnak a legnagyobb a támogatási igénye, valamint ezzel együtt a kiutazók száma is.

Fontos kiemelni, hogy a szakmai alapképzésben részt vevők immáron igen nagy százaléka (36%) a hátrányos helyzetű fiatalok közül került ki. 2007-től hátrányos helyzetű kiutazóra magasabb támogatás már csak ebben a célcsoportban pályázható. Az Európai Unió a fogyatékkal élők tekintetében tesz különbséget a résztvevők között és ad magasabb megélhetési támogatást, míg a Tempus Közalapítvány a szociális értelemben vett hátrányos helyzetet is figyelembe veszi a megítélhető támogatás szempontjából. (A program szabályai szerint magasabb megélhetési támogatás számolható el a hátrányos helyzetű résztvevők után – ezzel is ösztönözve a pályázó intézményeket, hogy ilyen tanulókat vonjanak be a programba.)

Összességében akár a kiutazók, akár a projektek számát tekintve azt mondhatjuk el, hogy az új programszakaszra történő átállás nem befolyásolta a program sikerességét. A hallgatók célcsoportja ugyan a szektorok szerinti elkülönülés miatt 2007-től az Erasmus program része lett, de a többi célcsoportban növekedett a résztvevők száma.

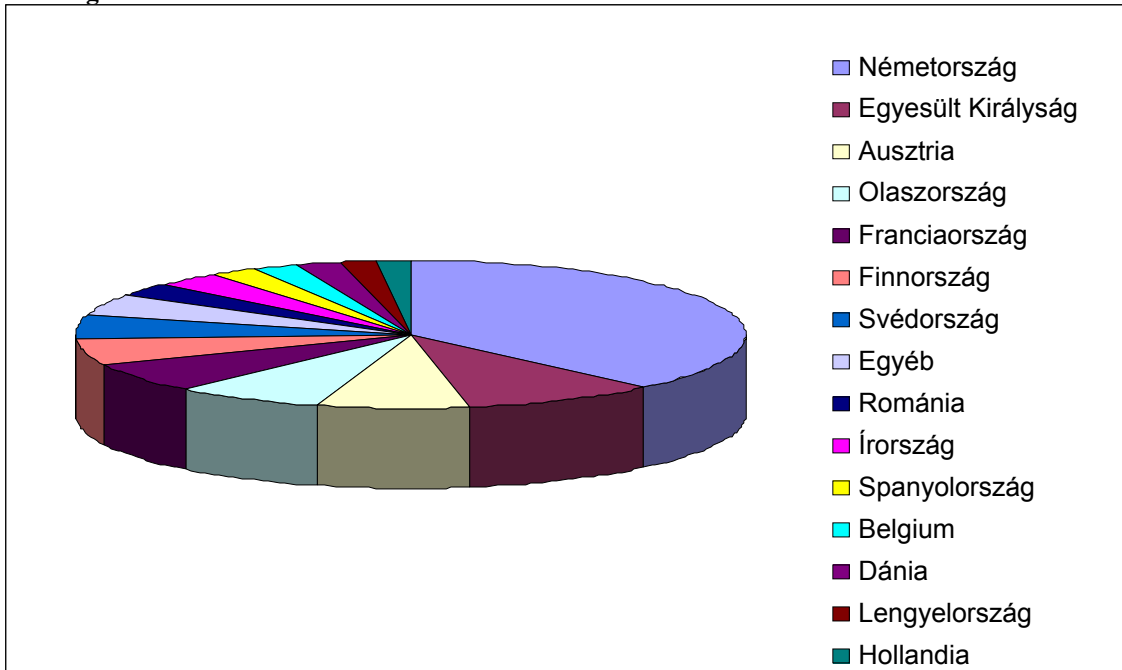
51. ábra: A 2007. évi támogatott Leonardo mobilitási pályázatok régiónkénti megoszlása

A megvalósított projektek régiónkénti megoszlása évek óta ugyanazt a tendenciát mutatja. A legaktívabb továbbra is Közép-Magyarország (ezen belül is Budapest), mely terület 2007-ben a projektek 39%-át tudhatja magáénak. A sorban következik a két alföldi régió, melyek együttesen a projektek 24%-ának biztosítottak kiindulópontot. A legkevésbé aktív címet 2007-ben is a Dél-Dunántúli régió kapta.

Célországokénti megoszlás

52. ábra: A 2007. évi támogatott Leonardo mobilitási pályázatok keretében kiutazók megoszlása célországok szerint

A projektekben megvalósított kiutazások célországokénti megoszlása sem hozott sok újdonságot 2007-ben. A népszerűségi lista elején továbbra is toronymagasan Németország áll, jóval lemaradva mögötte, de még mindig igen sok kiutazóval Ausztria is ott van az élmezőnyben. Ebből egyértelműen látszik, hogy bár az angol mint munkanyelv az általánosan megjelölt a projektekben, de a német nyelvterületek sem veszítenek jelentőségükből. A második legtöbb kiutazóval az Egyesült Királyság rendelkezik. Az angol nyelvterületet reprezentálják továbbá a Finnországba, Svédországba, Dániába irányuló gyakorlatok is.

A kiutazások átlagos hossza

A kiutazások hosszánál a 2007-es évre végleges adatok állnak rendelkezésünkre.

29. táblázat: A szakmai alapképzésben résztvevők kinntartózkodási időtartam szerinti %-os megoszlása

Kiutazás hossza	Résztvevők megoszlása
2 hét	21,92%
3-5 hét	45,25%
6-9 hét	14,25%
10-13 hét	13,17%
14-26 hét	5,00%
Több, mint 26 hét	0,42%

A legtöbb kiutazó ebben a célcsoportban a 3 és 5 hét közötti időtartamban valósult meg. Így elmondható, hogy a szabályok szerinti minimum időtartamot a gyakorlatok legnagyobb része meghaladja, annak ellenére, hogy a második legtöbb kiutazás 2 hetes.

30. táblázat: A munkavállalók, munkanélküliek kinntartózkodási időtartam szerinti megoszlása

Kiutazás hossza	Részvevők megoszlása
2 hét	1,01%
3-5 hét	32,83%
6-9 hét	3,54%
10-13 hét	33,84%
14-26 hét	19,19%
Több, mint 26 hét	9,60%

A munkavállalók és munkanélküliek célcsoportjában a célcsoport jellegéből fakadóan a hosszabb kiutazások a jellemzőek. A legnépszerűbb kinntartózkodási időtartam a 10 és 13 hét közötti volt, közel ugyannyi kiutazás valósult meg 3-5 hetes időtartamban is.

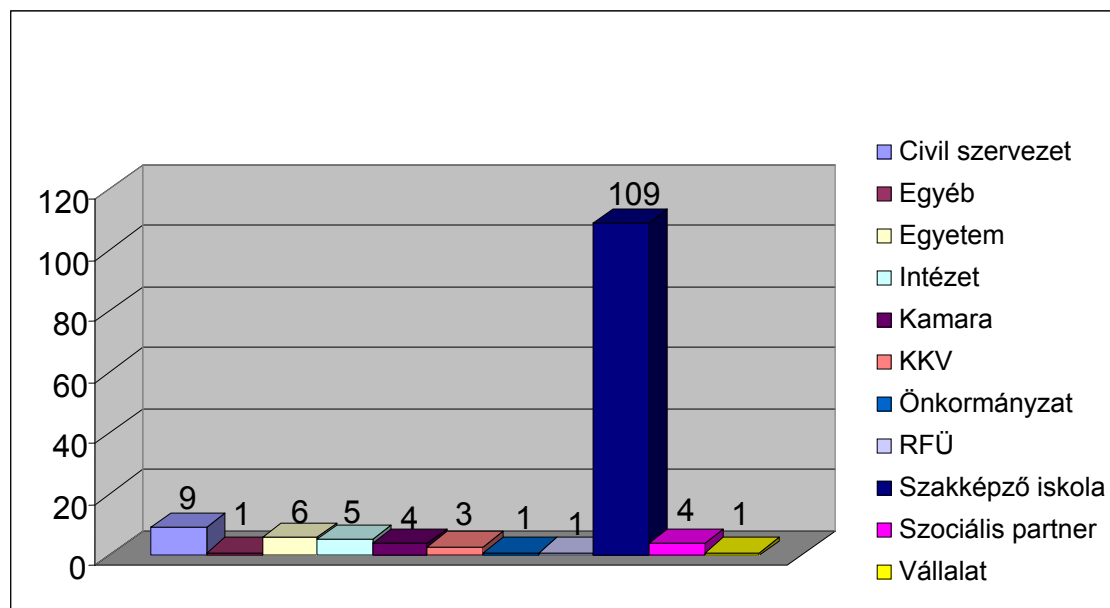
31. táblázat: A szakképzési szakértők kinntartózkodási időtartam szerinti megoszlása

Kiutazás hossza	Részvevők megoszlása
1 hét	75,34%
2 hét	20,63%
3 hét	3,14%
4 hét	0,90%

A szakképzési szakértőknél a legnépszerűbbek a szabályok szerinti minimum időtartamú, 1 hetes kiutazások. 2 hetesnél hosszabb kiutazás ebben a csoportban nagyon elenyésző számmal fordul elő, összesen a 2007-es évben 9 ilyen kiutazásról lehet beszámolni. A maximális időtartam ebben a célcsoportban 6 hét, de ezt egyik projekt sem használta ki, 4 hétnél hosszabb időtartamra nem terveztek tanulmányutat egyik projektben sem.

A mobilitási pályázatok intézményi háttere

53. ábra: A 2007. évi támogatott Leonardo mobilitási pályázatok intézménytípus szerinti megoszlása

A mobilitási pályázatok intézményi háttere a 2007-es pályázati fordulóban lényegében nem változott a korábbi évekhez képest. A legnagyobb arányban továbbra is a szakközép- és szakiskolák valósítanak meg Leonardo mobilitási projekteket szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok, valamint szakképzési szakértők részére. A többi intézménytípus csekély mértékben van jelen, közülük kiemelhetjük a civil szervezeteket, valamint az egyetemeket és egyéb oktatási intézeteket, akik viszonylag magasabb arányban pályáztak és nyertek mobilitásra támogatást. Ezek az intézménytípusok jellemzően a munkavállalók, munkanélküliek célcsoportjában pályáznak.

III.3.2 Leonardo partnerségek

A 2008-ban indult új Leonardo pályázati forma célja az egymástól tanulás, jó gyakorlatok átvétele, közös tapasztalatok cseréje szakképzési témában. A pályázattípus átmenetet képez a Leonardo mobilitás és az innovációtranszfer pályázattípusok között.

A kétéves projektek során több ország partnerintézményei működnek együtt, egy adott témára koncentrálnak kiutazásokat szerveznek egymáshoz, megbeszéléseket, projekttalálkozókat tartanak, közösen dolgoznak egy kisebb projekteredményen, mely lehet tanulmány, honlap, CD, konferencia, képzési anyag stb. Az együttműködő felek a projekt futamidejének további részében saját intézményükben dolgoznak az adott témán, majd az elért tapasztalatokat összegzik, értékelik, megosztják, terjesztik.

A projektek valamennyi szakképzésben érintett intézmény számára nyitottak. A támogatott együttműködésekben a szakképzésben tanulók aktív részvételére, tanulók és oktatók közös projekt munkájának megvalósítására, a képzőintézmények és a vállalati szféra kooperációjára is lehetőség van.

A 2009-es beadási határidőre 56 pályázat érkezett, ez 10%-kal több, mint az előző évben. Ez a munkatervünkben előirányzott pályázati szám 93 %-át teszi ki. A magyar koordinátor által irányított projektek aránya megfelelő, az összes beadott pályázat 14%-a.

A magyar koordinátorok által elkészített pályázatok minősége többnyire az európai átlag felett végzett, sajnos azonban többet a partnerek formai hibája vagy a partnerországok költségvetési keretének

szüksége miatt kellett elutasítanunk. A pályázatok jó minőségének javítását szolgálta a pályázati szeminárium, valamint több személyes konzultáció.

A pályázatok tartalmi bírálata kizárólag a partnerség koordinátorának országában történt, azonban a szerződést már az egyes partnerekkel a saját Nemzeti Irodájuk kötötte meg. A közös európai bírálati lapon végzett értékelések alapján az Európai Bizottság egy európai rangsort állított fel. A rangsorban a legtöbb pontot elért projektől „lefelé” haladva az egyes Nemzeti Irodák költségvetésük határáig támogathatták pályázóikat – amennyiben azok a megadott minőségi szintet elérték. A bírálat eredményeként végül 25 magyar intézmény kaphatott támogatást, ebből 24-el (2 magyar koordinátor, 22 magyar partner intézmény) szerződöttünk le együttesen 360.000 EUR értékben, ez 6%-kal több az előreirányzott költségvetésnél. Az összes pályázat együttes támogatási igénye 833 000 € volt.

A nyertes hazai projektek együttesen 398 mobilitást, azaz külföldre történő kiutazást vállaltak, ez átlagban 17 mobilitást jelent projektenként. Összességében elmondható, hogy a minimum 4 mobilitást tervező projektekre kicsi az igény, a projektek két éves futamideje alatt a nagyobb számú mobilitások megvalósítását tartják hatékonynak a pályázók. A projektek legnagyobb részében az angol a munkanyelv.

A pályázatok többségének igen jó a színvonala, a maximális bírálati pontszám több mint 75 százalékát elérték. Sajnos több magyar koordinátor által benyújtott pályázat is akadt, mely tartalmilag kimagaslónak bizonyult, azonban a partnerek formai hibája, vagy a partnerországok költségvetési keretének szükségessége miatt nem kaphatott támogatást.

32. táblázat: Benyújtott és elfogadott pályázatok intézménytípusok szerint

	Benyújtott pályázat	Elfogadott pályázat
Szakképző intézmény	19	7
Felsőoktatási intézmény	5	1
Képzőközpont	5	3
Alapítvány	6	2
Egyesület	5	4
Szakmai szervezet	6	3
Vállalat	8	3
Kamara	2	1
Összesen	56	24

Az előző évhez hasonlóan jó tendencia, hogy sikerült a programba nagy számban új intézményeket is bevonni, hiszen a nyertes intézmények 54 százaléka korábban még nem valósított meg főpályázóként se Leonardo mobilitási, se innovációs projektet. Az összes beadott pályázatot tekintve még jobb ez az arány, a pályázók 63%-a új intézmény.

A pályázatok földrajzi megoszlását tekintve javult a helyzet – a beadott pályázatoknak csak 30%-a érkezett a fővárosból. Az elfogadott projektekben ennek ellenére nagyobb arányban jelennek meg (52%) a budapesti intézmények.

A többi régió megjelenése kiegyenlített, bízunk benne, hogy ez az általunk szervezett, minden fontosabb térséget érintő információs kampánynak is köszönhető. A projektek 80%-ában megyeszékhelyen található intézmény nyert el Leonardo partnerségek támogatást. A kisebb városok, falvak intézményeinek aránya a tavalyi évhez képest javult.

A 24 nyertes projektből 15-ben tanulókat is bevonnak a kiutazásokba, ahol aktív szerepet kapnak (pl.: projektmunka, gyakorlati feladatok, értékelés, tesztelés stb.). Azokban a projektekben, ahol a kiutazó tanulók szakmai feladatokat, gyakorlatot is végeznek, lehetőség van az Europass mobilitási igazolvány igénylésére és kiállítására és ilyen módon történő elismerésére.

A projektek témáikat, szakterületüket tekintve nagyon széles skálán mozognak: 3 projekt a tanárképzést, 2 a munkaerőpiac, munka világának témáját jelölte meg, de a legtöbb témája nagyon specifikus: gépészet és fémfeldolgozás, jog, művészetek, erdőgazdálkodás, egészségügy, turizmus, vendéglátás. A nemzetközi bírálat eredményeként több olyan projekt is támogatást nyert, mely kisebb

mértékben kapcsolódik a szakképzéshez, ennek ellenére érdekes és hasznos témákat ölel fel (pl.: környezetvédelem).

Úgy ítéljük meg, hogy a pályázattípus második éve is sikeresnek bizonyult, egyre nagyobb az érdeklődés a Leonardo partnerségek iránt, ezt a növekvő pályázati számok is igazolják. Ezek az együttműködések lehetőséget jelenthetnek azon intézmények számára, melyek még nem rendelkeznek tapasztalattal a nemzetközi együttműködések terén, azonban szívesen tanulnának külföldi partnerintézményektől, szeretnének európai kapcsolatrendszert kialakítani és a későbbiekben nagyobb projektekben szerepet vállalni. A pályázattípus kiváló keretet biztosít arra, hogy a szakképzés terén tevékenykedő, eltérő típusú intézmények is együttműködjenek, biztosítva ezzel a képzés és a munkaerőpiac párbeszédének lehetőségét is.

III.3.3 Leonardo innovációtranszfer

Az **innovációtranszfer** pályázattípus keretében nyújtott támogatás célja, hogy korábbi Leonardo da Vinci vagy egyéb projektek, illetve nem projekt keretben történt fejlesztések innovatív eredményeit vagy tartalmait adaptálják és beépítsék a köz- vagy magánszférában működtetett szakképző intézmény kínálatába, a képzési rendszerbe nemzeti, helyi, regionális vagy ágazati szinten, és ezáltal vonzóbbá tegyék a szakképzési rendszert, javítsák a szakképzés hatékonyságát és a munkaerőpiac igényeinek való megfelelést. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a támogatás lehetőséget biztosít más ország területén bevált, olyan innovatív tananyagok, módszerek átvételére és jó gyakorlatok adaptálására, amelyek hazai szinten újdonságnak számítanak, és a nemzeti szakképzési rendszerbe fenntartható módon beépíthetők. Az adaptáció folyamata tartalmazza a felhasználói kör igényeinek elemzését és a választott jó gyakorlat átdolgozását, hogy megfeleljen a szükségleteknek, illeszkedjék az új nyelvi, szocio-kulturális környezethez, és magában foglalja az új ágazatban vagy célcsoport körben való kísérleti kipróbálást is. A projektek megvalósítása során a fenntarthatóság, a szakképzési rendszerbe való beépülés fokozott szerepet játszik.

A pályázatokat a partnerség nevében a főpályázó intézmény nyújtja be saját nemzeti irodájához. A bírálati folyamat – az új programszakaszban bevezetett gyakorlat szerint – a főpályázó országában, nemzeti szinten történik egységes, európai szempontrendszer alapján. Valamennyi pályázatot két szakértő értékeli, nagy véleménykülönbség esetén harmadik bírálat lehet szükséges. A szakértők értékelése alapján kialakult bírálati listát Magyarországon a Szakképzési Tanácsadó és Kiértékelő Bizottság javaslata alapján a Tempus Közalapítvány kuratóriuma hagyja jóvá, majd az Európai Bizottság a kettős finanszírozás elkerülése végett összeveti a nemzeti listákat, és jóváhagyja azokat.

2009-ben az innovációtranszfer pályázatok támogatási kerete eredetileg **2.274.000 euró** volt. Ez a 2008. évhez képest alig jelentett növekedést. Az egyes pályázattípusok támogatási kerete azonban szükség esetén alprogramon belül átcsoportosítható más pályázattípusra vagy max. 10% mértékben más alprogramra.

Ebben az évben összesen 11 innovációtranszfer pályázatunk érkezett, ami az előző évhez képest (26 db) jelentős visszaesést mutat. Ennek oka lehet egyrészt a külső körülmények változása a pályázati kör előkészítése idején (gazdasági és intézményi változások stb.), másrészt a program dokumentációjának változása, amely jelentős késéseket eredményezett azok nyilvános megjelentetése során.

A formai bírálatot a nemzeti iroda munkatársai végezték. A beérkezett pályázatok formailag érvényesek voltak.

Ennek megfelelően mind a 11 pályázat tartalmi értékelésre kerülhetett. Az értékelés eredménye a következőképpen alakult: 3 pályázat kapott *kiváló* minősítést, 3 *jó* minősítést, 2 *megfelelő*, 2 *gyenge* és 1 pedig *nagyon gyenge* minősítést. A bírálati eredmények alapján 7 pályázat esett a támogatható kategóriába: 3 *kiváló*, 3 *jó* és 1 *megfelelő*. Bár a támogatási keret lehetővé tette volna mind a 7 pályázat támogatását, a Szakképzési Tanácsadó és Kiértékelő Bizottság minőségi szempontok alapján csak a **6 kiváló és jó minősítésű pályázatot javasolta támogatásra**, a *megfelelő* minősítésű pályázat

pedig elutasításra került. Ez a támogatási keretből összességében **1.362.669,- Euró** lekötését jelentette, **911.331,- Euró** pedig felszabadult.

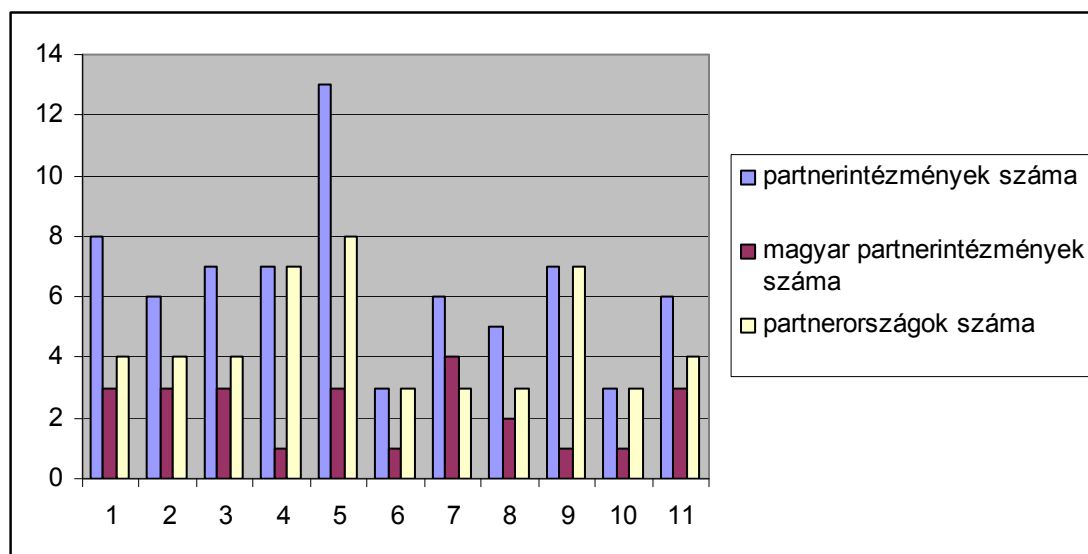
Mivel az Egész életen át tartó tanulás programban a lekötetlenül maradó támogatási összegek egy pályázattípuson belül átcsoportosíthatóak, a fennmaradó támogatási keretet a nemzeti iroda az alábbi három akcióra használta fel

1. Leonardo mobilitási pályázatok
2. Leonardo partnerség pályázatok
3. Grundtvig felnőtt tanulói műhelyek és Grundtvig időskorú önkéntes projektek pályázatok

Bár a Leonardo program a szakmai alap- és továbbképzésre irányul, a pályázó intézmények típusa igen változatos: 3 egyetem, 4 KKV, 1 közhasznú alapítvány, 1 közhasznú társaság, 1 pedagógiai intézet és 1 kereskedelmi kamara.

Az innovációs projektek jellemzője a színes, viszonylag nagy partnerség. A korábbi évek tapasztalatai alapján a pályázók felkészítésénél hangsúlyoztuk, hogy az eredmények fenntarthatósága és nemzeti szakképzési rendszerbe illeszkedése kapcsán fontos szerepet játszik a nemzeti partnerség, és a külföldi partnerek részvételét elsősorban a termék tulajdonjoga, valamint a szakterületen való gyakorlat indokolja. Hatékonyabb munkát tesz lehetővé ebben a pályázattípusban a jól körülhatárolt transzfer és a szükséges feladatokat ellátni képes, kis méretű külföldi partnerség. A 2009-es évben a pályázók törekedtek nemzeti partnerség kialakítására, amint az alábbi ábra mutatja.

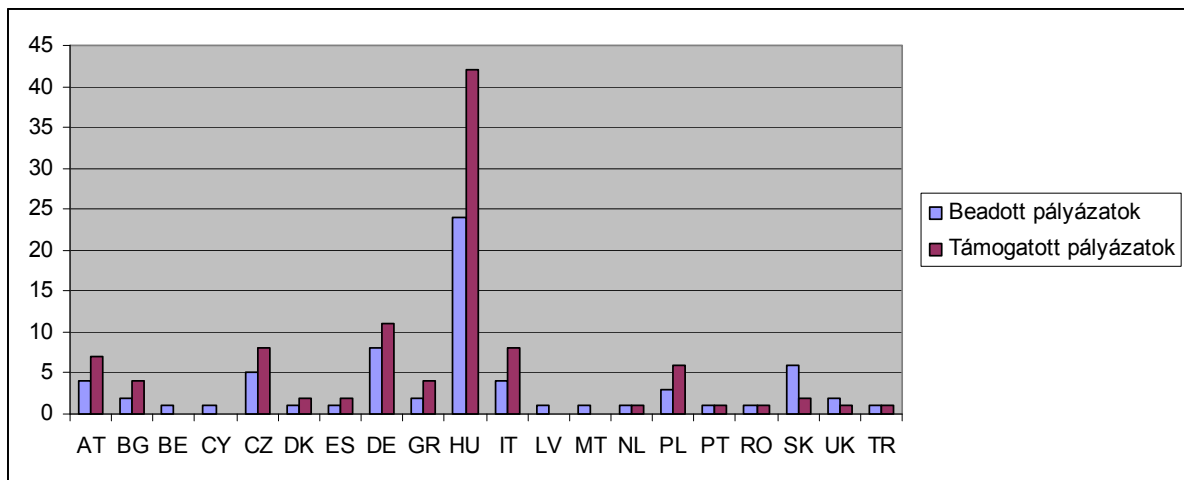
54. ábra: A partnerségek mérete a 2009. évben benyújtott pályázatokban

Természetesen mindkét funkcióban (átadó, illetve átvevő partner) több intézmény is megjelenhet. A következő ábra azt mutatja, hogy az egyes, a programban részt vevő országok közül hány intézmény szerepel partnerként a beadott projekteknél. Az iroda által javasolt rendszert a pályázók előtérbe helyezték, és törekedtek jól körülhatárolt jó gyakorlatok, eredmények adaptációjára, a szükséges méretű nemzetközi partnerség közreműködésével a hatékonyság érdekében. Az ábra alapján látható, hogy ebben az évben Németország áll az első helyen, emellett Olaszország, Csehország és Ausztria jutott fontos szerephez a transzfer forrásaként.

A magyar partnerek viszonylag magas száma egyes pályázatoknál azt jelzi, hogy nemzeti szinten több hasonló profilú intézményt, szociális partnert, illetve az átvételben különböző szinten érdekelt intézményeket is bevontak.

55. ábra: A partnerek országokénti részvételének megoszlása 2009. évi pályázatokban

A program operatív céljai nem változtak az előző évhez képest.

Leonardo célok:

- a képzésben részt vevők támogatása európai munkaerőpiacon való részvételüket elősegítő tudás, készségek, képességek elsajátításában;
- minőség- és innováció fejlesztések támogatása a szakképzési rendszerek, intézmények, gyakorlatok területén;
- a szakképzés és a mobilitás vonzerejének növelése.

Operatív célok:

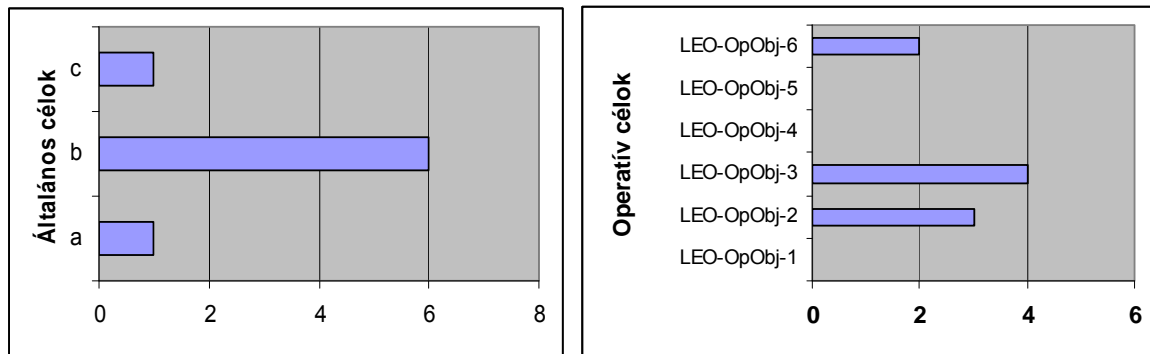
- LEO-OpObj-1 a szakmai alap- és továbbképzésben részt vevők mobilitásának minőségi fejlesztése és mennyiségi növelése Európa-szerte, azzal a céllal, hogy a vállalati gyakorlatok száma elérje az évi legalább 80.000 főt az Egész életen át tartó tanulás program végéig
- LEO-OpObj-2 oktatási és képzési szolgáltatásokat nyújtó intézmények és szervezetek, vállalatok, szociális partnerek és egyéb releváns szervezetek közti európai szintű együttműködések minőségének fejlesztése és mennyiségének növelése
- LEO-OpObj-3 innovatív gyakorlatok kifejlesztésének és átvitelének, beleértve az országok közti innovációtranszfert is, elősegítése a szakképzés területén (kivéve a felsőfokú szakképzést)
- LEO-OpObj-4 a képesítések és kompetenciák (a nem formális és informális tanulás során megszerzettek is) átláthatóságának és elismerésének javítása
- LEO-OpObj-5 a modern idegen nyelvek tanulásának ösztönzése
- LEO-OpObj-6 az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódó innovatív IKT¹²-alapú tartalmak, szolgáltatások, módszertan és gyakorlatok fejlesztésének támogatása.

A program célkitűzései és az operatív célok közül többet is meg lehet jelölni, ezzel magyarázható, hogy az összes megjelölt cél száma magasabb, mint a nyertes pályázatok száma. Az általános célok közül a b) célkitűzés, illetve az operatív célok közül a LEO-OpObj-3 célkitűzés kiemelkedő megjelenése a pályázati akció jellegéből adódik: az innovatív tartalmak átvétele jelenik meg döntően. A LEO-OpObj-2 célkitűzés, azaz a különböző szereplők közötti együttműködés javítása, a széles körű magyar partnerségek részvételével függ össze.

¹² IKT – információs és kommunikációs technológiák

Az alábbi két ábra mutatja a megjelölt általános és operatív célok arányát a nyertes pályázatokban.

56-57. ábra: Általános és operatív célok a nyertes pályázatok között 2009-ben

A 2009-es évben közzétett stratégiai prioritások csupán annyiban változtak előző évihez képest, hogy a tanulási környezet javítására vonatkozó prioritást az Európai Bizottság ebben az évben elhagyta.

Európai prioritások:

1. prioritás: A kompetenciák és végzettségek átláthatósága és elismerése
2. prioritás: A szakképzési rendszerek és gyakorlatok színvonalának és vonzerejének növelése
3. prioritás: A szakképzésben részt vevő tanárok, képzésvezetők és oktatók készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése
4. prioritás: A munkaerőpiacon jelen lévő felnőttek készségeinek fejlesztése
5. prioritás: A veszélyeztetett csoportok kompetenciaszintjének emelése

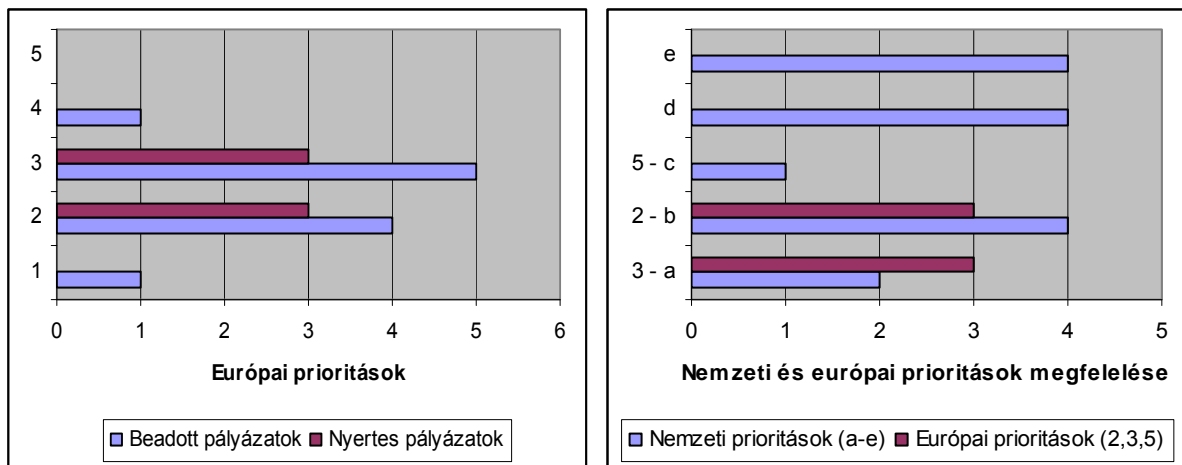
A 2009-es felhíváshoz kapcsolódóan a Nemzeti Iroda 5 **nemzeti prioritást** jelölt meg, 3 **szakmait**, melyek az európai prioritásokhoz kapcsolódnak, valamint 2 **adminisztratív** jellegűt:

- a) A szakképzésben részt vevő tanárok, képzésvezetők és oktatók készségeinek és kompetenciájának fejlesztése (azonos a 3. európai prioritással).
- b) A szakképzési rendszerek és gyakorlatok színvonalának és vonzerejének növelése (2. európai prioritás egy része): magas színvonalú szakképzési formák kialakítását kell segíteniük, amelyek megkönnyítik a munkába és/vagy a további magasabb szintű oktatásba való átmenetet, és segíteniük kell a pályáorientációt és tanácsadást valamennyi szinten.
- c) A veszélyeztetett társadalmi csoportok kompetencia szintjének emelése (5. európai prioritás egy része): a demográfiai változás által okozott problémák kezeléséhez kapcsolódó tevékenységek, pl. az idősebb munkavállalók foglalkoztatásának fenntartása.
- d) Olyan pályázatok, amelyeknek a célja olyan korábbi eredmények átvétele, amelyek kifejlesztésében magyar intézmények nem vettek részt.
- e) Olyan pályázatok, amelyekben a munkaadók (cégek) közvetlenül részt vesznek az innovációtranszferben.

A pályázatok nemzeti prioritásokkal való összhangja nem pályázati feltétel, azonban a pályázat bírálata során előnyt jelent, ha pályázat valamely nemzeti prioritásnak megfelel.

A következő két ábra mutatja az európai és nemzeti prioritások arányát a nyertes pályázatok között.

58-59. ábra: Európai és nemzeti prioritások megoszlása 2009-ben a beadott és nyertes pályázatok között

Ebben az évben a legtöbben a kompetenciafejlesztést célozták meg, és magas számban választották a pályázók a szakképzés minőségének és vonzerejének növelését. A fenti diagramok azt is mutatják, hogy nem minden pályázó tudta értelmezni az európai és nemzeti prioritások viszonyát, hiszen a három szakmai nemzeti prioritás az európai prioritásokhoz kapcsolódnak, azok egy-egy aspektusát emelik ki. Így több pályázat esetében is előfordult, hogy nincsenek összhangban a megjelölt európai és nemzeti szakmai prioritások. Ezek a hibák a pályázat értékelésében hátrányként nem jelentek meg, de ezek a projektek az értékelés során a nemzeti prioritáshoz való jó illeszkedés esetén adható plusz pontszámot veszítették el.

A 2009-ben lezárult Leonardo innovációtranszfer és kísérleti projektek

A 2006-ban támogatott Leonardo kísérleti projektek mindegyike a maximális futamidőre pályázott, így tevékenységeiket 2008 decemberében fejezték be, a projektek 2009-ben zárultak le. A 2007-ben támogatást nyert Innovációtranszfer pályázatok közül egy nyertes volt, mely a rövidebb, 15 hónapos futamidő miatt már 2009-ben lezárult. A többi 7 támogatott innovációtranszfer projekt záró beszámolóinak feldolgozása jelenleg folyamatban van.

A projektek jellemzői

A **2006-os kísérleti projektek** céljukat tekintve a következő arányban kívántak hozzájárulni a Leonardo program céljához: 6 projektben jelölték az *a) szakmai készségek és a szakmai tudás fejlesztése különösen fiatalok körében*, 4 projektben a *b) a szakmai továbbképzés fejlesztése*, míg 2 projektben a *c) újítások (innováció)* támogatását.

A program prioritásait tekintve csaknem mindegyik projekt a 3. prioritáshoz kapcsolódott: *a releváns és innovatív e-learning tartalmak fejlesztéséhez*, 1-1 projekt irányult az 1. és a 4. prioritásra: *az átláthatóság elősegítésére*, illetve *a tanárok és képzők továbbképzésére*. Az e-learning tananyagok fejlesztésével a korábbi évek tendenciája folytatódott ezzel: a pályázók hangsúlyosabbnak érezték a technológiai újítást, mint a tervezett képzések szakmai tartalmának kapcsolatát valamelyik prioritással, illetve könnyebben tudták elképzeléseiket az általánosabb megközelítésű prioritás keretei közé illeszteni, mint egy konkrét tartalmi megfogalmazású prioritáshoz.

A 7 projekt tartalmilag nagyon különböző szakterületekre irányult. Az alkalmazott eszközök közül – az európai tendenciáknak megfelelően – az e-learning magasodott ki, ezzel együtt azonban a pályázatok témája rendkívül sokszínű volt. A megvalósított pályázatok a következő témákat fedték le:

kis- és közép vállalkozások képzése (1), műszaki terület (2), szociális szféra (1), turizmus (1), vegyipar (1), egészségügy (1).

A projektek több mint fele (5) *kifejezetten nagy partnerségek együttműködésére épült (8-10 partner)*, ez részben azzal függ össze, hogy a koordináló intézményen kívül *további magyar szervezetek is szerepet vállaltak* a megvalósításban. A többi három (köztük az innovációtranszfer) projekt 5, illetve 6 szervezet közreműködésével valósult meg.

Az innovációtranszfer projekt a Leonardo program 2007. évi b) célkitűzéséhez kapcsolódott, vagyis *a minőség és az innováció fejlesztéséhez a képzésben és a gyakorlatban*. Prioritásként az 1. számút jelölték meg, mely *a szakképző rendszerek és gyakorlatok minőségének javítását* célozta. Témáját tekintve médiszakemberek továbbképzésére irányult.

A projektmegvalósítás tapasztalatai

A hét **kísérleti projekt** közül csupán kettő tudta a tervezett futamidőn belül elérni céljait, és kidolgozni a tervezett termékeket. 5 esetben kérték a futamidő meghosszabbítását 3 hónappal, mivel részben többletfeladatok vállalása miatt, részben azért, mert az eredetileg tervezett tevékenységeket nem tudták befejezni a szerződéses időszak végéig. 2 esetben változott a partnerség összetétele egy vagy több partner kilépése miatt.

Az **innovációtranszfer projektet** eredetileg 1 évesre tervezték, a promóter elképzelése szerint a megvalósítást az iskolaévhez igazították volna, ám mivel a munkálatokat csak késéssel tudták elkezdni, 3 hónapos hosszabbítást kértek.

Összességében elmondható, hogy a módosításoknak köszönhetően a projektek nagy részét sikerült jó eredményekkel lezárni. Két esetben azonban a koordináló intézményen belüli nehézségeket (személyi változások), illetve a partnerségen belüli problémákat nem sikerült kellő időben orvosolni, így az elkészült termékek viszonylag alacsony színvonalúak.

A termékek minősége

A záró beszámoló értékelése során *kettő projekt* minősítése volt megfelelő, közülük egynek a terméke nem felelt meg az eredetileg tervezettnek, mivel nem minden vállalt nyelven vált elérhetővé. Egy projekt gyenge minősítést kapott, mivel termékei az értékelés szerint az elvárhatónál alacsonyabb színvonalúak: személyi és partnerségbeli problémák miatt nehézségek árán tudták a projektet befejezni, valamint a megfelelő szakmai alapozás hiánya miatt az elkészült termékek közül a gyakorlatban egy sem használható (közelebb áll egy e-bookhoz, mint egy valódi, a pályázatban vállalt interaktív e-learning tananyaghoz).

További *négy* (köztük a 2007-es innovációtranszfer) *projekt jó* minősítést kapott és *egy projekt kiváló* minősítést kapott a termék minősége és a célcsoport igényeinek való megfelelése alapján.

Jó gyakorlatok

A HU/06/B/F/PP-170027, a Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Vegyipari, Környezetvédelmi és Informatikai Szakközépiskola által vezetett **kísérleti projekt** nagyon fontos témát célozott meg a természettudományos szakképzés területén, új módszereket és tananyagokat dolgoztak ki a tanulók szakmai kompetenciáinak fejlesztésére. A termékek újnak és innovatívnak mondhatók európai szinten is. A probléma-orientált tevékenységekre épülő kompetencia alapú tanulás az oktatásnak egy innovatív formája. A kidolgozott 32 probléma-orientált feladatot aktualizálták, és a célcsoport igényeihez igazították. A létrehozott PROBASE honlap felhasználóbarát, könnyen kezelhető még a kevésbé járatos Internet-használók számára is.

Az LLP-LdV-TOI-2007-HU-019 számú **innovációtranszfer projekt** promótere korábban még nem valósított meg Leonardo projektet, ennek ellenére munkamódszere nagyon hatékony és összeszedett volt. A projekt során nemcsak új képzési módszereket dolgoztak ki (ún. referenciaképzés), hanem az akadémiai képzést is megújították. A projekt másik nagy eredménye a Magyar Televízióval megvalósított szoros együttműködés, mely során a média-oktatással kapcsolatos igények nagyon gyakorlati módon fogalmazódtak meg, így a kialakított képzések a valós igényekre válaszoltak.

A 2006-os kör pénzügyi szempontból

E pályázati körben a korábbi évekhez viszonyítva *nagyobb költségvetési igényű fejlesztésekre* szerződtek a pályázók. Az eredetileg meghatározott támogatási keret 1.977.495 euró volt, de lehetőség adódott 1 tartaléklistás pályázat támogatására, így végül a leszerződött támogatási összeg 2.174.063 euró volt.

A projektek fele gazdálkodott 400.000 euró körüli költségvetésből, 3 projekt költségvetési kerete 300.000 euró körül volt, a rövidebb futamidejű innovációtranszfer projekt megvalósítása volt alacsonyabb költségigényű: 150.000 euró körüli. A pályázók általában a feltételek szerint biztosítható *maximális támogatást kérték* 25% önerő vállalásával.

A 2006. évi pályázati körben a végső megítelt támogatási összeg *felhasználási aránya* az elfogadott beszámolók alapján kedvezőtlen képet, azaz 85%-os felhasználást mutat, ami azzal magyarázható, hogy a projektek többségében a megvalósító szervezetek az eredetileg vállalt 25%-osnál jóval magasabb arányú önerőzt biztosítottak.

33. táblázat: A 2006-os Leonardo kísérleti projektek és a 2009-ben lezárult innovációtranszfer projekt

Pályázat száma	Futam-idő (hónap)	Szerződés adatai			Projektzárás						
		Teljes költségvetés	Megítelt támogatás	Támogatási arány	Teljes költségvetés a záró beszámolóban	Nem elfogadott költségek (összes)	Elfogadott költségvetés	Önrész	Végső támogatás	Támogatási arány	Projekt értékelése
HU/06/B/F/PP-170002	24	431 500	323 625	75%	410 052,36	898,67	409 153,69	108 311,87	300 841,82	73,53%	7
HU/06/B/F/PP-170008	24	298 647	223 610	74,87%	331 077,36	7 293,32	323 784,04	113 642,45	210 141,59	64,90%	5
HU/06/B/F/PP-170015	24	483 992,5	362 994,5	75%	468 211,81	1 764,57	466 447,24	121 400,37	345 046,87	73,97%	7
HU/06/B/F/PP-170019	24	497 804	373 351,5	75%	398 009,26	8 538,25	389 471,01	150 357,80	239 113,21	61,39%	4
HU/06/B/F/PP-170025	24	362 607	271 593	74,90%	344 686,76	1 071,63	343 615,13	87 058,02	256 557,11	74,66%	7
HU/06/B/F/PP-170027	24	452 573	339 428	75%	419 386,11	0	419 386,11	109 199,02	310 187,09	73,96%	9
HU/06/B/F/LA-170033	24	385 825	279 461	72,43%	335 307,72	48 669,48	286 638,24	103 092,36	183 545,88	64,03%	6
Összesített adatok		2 912 948,5	2 174 063		2 706 731,38	68 235,92	2 638 495,46	793 061,89	1 845 433,57		
LLP-LdV-TOI-2007-HU-019	15	151 726	113 700	74,93%	151 922,23	842,87	151 079,36	37 860,49	113 218,87	74,94%	8

III.3.4 Leonardo Előkészítő látogatások

A pályázattípus célja az Egész életen át tartó tanulás program Leonardo da Vinci alprogramjának keretében pályázni szándékozók segítése abban, hogy pályázatuk megírásához szükséges előkészítő látogatást tegyenek leendő partnerüknél, vagy hogy nemzetközi partnerkereső szemináriumon vegyenek részt ezzel elősegítve a leendő partnerek megtalálását.

A pályázattípus azon intézményeknek segít a partnerkeresésben, illetve a pályázat megírásában, melyek még nem vettek részt vagy már régen vettek részt a Leonardo programban, vagy elképzeléseik megvalósításához szükségük van partneri körük bővítésére.

Előkészítő látogatásra minden szakképzésben érintett intézmény pályázhat. Feltétel, hogy a pályázó intézménynek ne legyen az utóbbi 3 évben nyertes Leonardo projektje. Az elnyerhető támogatás maximuma 1000 € intézményenként, legfeljebb 1 főre (indokolt esetben 2 fő is utazhat), öt napnál nem hosszabb kinttartózkodásra. A támogatás az előkészítő látogatáshoz kapcsolódó utazási, biztosítási, megélhetési költségek vagy a partnerkereső szeminárium részvételi díjának fedezését szolgálja.

Eredmények

A 2010-es Leonardo pályázatok megírását elősegítő előkészítő látogatásokra a pályázati felhívás megjelenésétől kezdve a rendelkezésre álló források erejéig folyamatosan lehetett pályázni. A 2009-ben beadott, de a 2010-es LdV pályázati körhöz kapcsolódó előkészítő látogatások pályázattípusban 34 pályázat érkezett a Tempus Közalapítványhoz. Közülük 26 nyert támogatást, 6-ot utasítottunk vissza formai hiba miatt, 2 intézmény pedig visszalépett a támogatástól.

A nyertes pályázatokban igényelt támogatás összesen 53 718,5 € volt, melyből végül 39 064 €-t íteltünk meg. Tehát az egy pályázatra jutó átlagos megítélt támogatás: 1 502 € (20 megvalósult pályázatban indoklás alapján két fő is utazott). Az igényelt támogatási összeget a 26 nyertes pályázatból 7 esetben kellett csökkenteni. A csökkentés oka többnyire a nem kellően alátámasztott vagy szabálytalanul kialakított költségvetés volt. A pályázatok elutasításának oka leggyakrabban a formai hiba volt (pl. az intézménynek korábban már volt Leonardo pályázata).

A pályázati felhívás értelmében kétféle munkaprogram megvalósítására kerülhetett sor: saját szervezésű előkészítő látogatásra vagy szervezett partnerkereső szemináriumon való részvételre. A 2009-ben beadott, nyertes pályázatok 15%-a (4 pályázat) valósított meg partnerkereső szemináriumon való részvételt, a fennmaradó pályázatok kiutazói saját szervezésben utaztak külföldre.

A kiutazások célpontja többségében Németország volt a 2010-es kör előkészítését célzó pályázatok körében, azonban népszerű célpont volt Törökország és Csehország is. A nyertes pályázattal rendelkező intézmények $\frac{3}{4}$ -e vidéki, amely kiemelkedőnek mondható, hiszen a Leonardo többi pályázattípusában az arány fordított. Az előkészítő látogatásokkal tehát sikerül ösztönözni azokban a térségekben lévő intézményeket is, ahonnan a nemzetközi kapcsolatok megteremtése eddig kevésbé volt hatékony. Az intézmények típusa kb. fele-fele arányban oszlik meg a szakközépiskolák/oktatási intézmények, valamint egyéb, pl. szakmai egyesületek, kft-k, alapítványok stb. között. A megpályázott kiutazások átlagos hossza 4,2 nap.

34. táblázat: A 2009-es Leonardo Előkészítő látogatások célországai

Célország	Nyertes pályázatok száma
Németország	12
Törökország	3
Csehország	3
Franciaország	2
Észtország	1
Dánia	1
Lengyelország	1
Málta	1
Norvégia	1
Spanyolország	1

A pályázatok eredménye abban mérhető, hogy hányan adtak be valóban pályázatot Leonardo projekt megvalósítására, ill. hogy hányan nyertek. Ennek figyelembevételével elmondható, hogy a célkitűzés sikeres volt, nagy arányban születtek Leonardo pályázatok az előkészítő látogatások nyomán, a beadott pályázatok nagy százaléka pedig sikeresnek mondható a 2010-es pályázati kört előkészítők közül.

35. táblázat: A Leonardo Előkészítő látogatások utóélete

Megvalósult előkészítő látogatás	Benyújtott Leonardo pályázat (mobilitás, innovációtánszfer és partnerség, 2010-es kör)	%	Nyertes Leonardo pályázat (2010, mobilitás)	Bírálati folyamatban (partnerség)	Bírálati folyamatban (innov.tánszfer)
24	13	54	10	2	1

III.4. Grundtvig

A Grundtvig pályázati akció célja, hogy európai együttműködések által elősegítse a felnőttoktatás európai dimenziójának kialakulását, illetve a felnőttoktatás minőségének és hozzáférhetőségének javítását, ezáltal elősegíti a felnőtt tanulók más kultúrákról szóló ismereteinek bővülését, társadalmi aktivitásuk erősödését. A Grundtvig akció elsősorban a szakmától független, általános ismeretek tanítását és tanulását támogatja, és nagy hangsúlyt helyez a felnőttkori tanulás esélyteremtő jellegére.

A GRUNDTVIG alprogram decentralizált része 2009-ben az alábbi pályázattípusokból állt:

- GRUNDTVIG Tanulási kapcsolatok
- GRUNDTVIG Felnőtt tanulói műhelyek
- GRUNDTVIG Időskorú önkéntes projektek
- GRUNDTVIG Asszisztensek
- GRUNDTVIG Felnőttoktatói mobilitás
- GRUNDTVIG Látogatások és cserék
- GRUNDTVIG Előkészítő látogatások

2009-ben a Grundtvig több új pályázati lehetőséggel is bővült (Grundtvig felnőtt tanulói műhelyek, Grundtvig időskorú önkéntes projektek és Grundtvig asszisztensek), melyek Magyarországon különösen népszerűnek bizonyultak.

III.4.1. Grundtvig Tanulási kapcsolatok

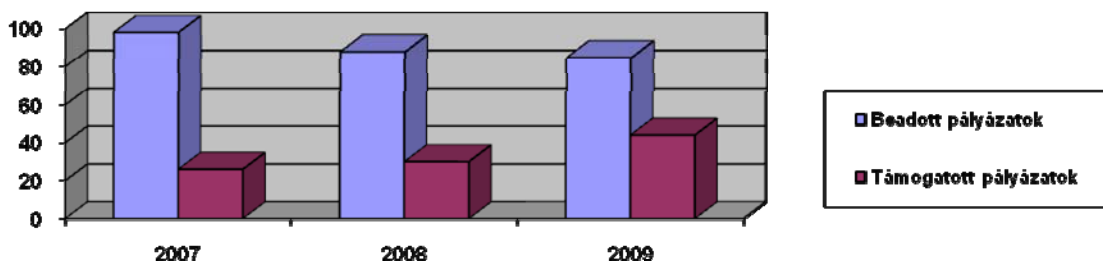
Ez a pályázati lehetőség elsősorban olyan intézmények részvételét támogatja, amelyek még nem rendelkeznek jelentős tapasztalatokkal a nemzetközi együttműködések és a projektmegvalósítás területén. A projektek célja az egymástól való tanulás, a szervezetek közötti tapasztalatcsere és a közös projektmunka megtapasztalása. A projektekben legalább három, a felnőttoktatásban érintett intézmény vesz részt, három különböző országból. 2007-től az együttműködések két évig tartanak, és a pályázók fix összegű átalánytámogatásban részesülnek. Az átalánytámogatás nagysága a projektpartnerek által vállalt mobilitások (a projekt megvalósításával összefüggő külföldi utazások)¹³ számától függ.

Eredmények

2009-ben 85 beérkezett Grundtvig Tanulási kapcsolat pályázat közül 44 projekt kaphatott támogatást. Az előző évhez képest (2008-ben 88 a beérkezett, és 30 a támogatott pályázat) a pályázattípus iránt minimális mértékben csökkent az érdeklődés, ami részben az új pályázattípusoknak is betudható.

A támogatható projektek száma 2006-ról 2007-re a pályázás szabályainak változása miatt (nem egy évre, hanem egyszerre két évre lehet pályázni) csökkent, ám azóta, a Grundtvig költségvetés növekedésének és a 2009-ben bevezetett európai tartalékalapnak¹⁴ köszönhetően újra emelkedik. Tehát a 2009-ben támogatott pályázatok száma azért emelkedhetett ilyen nagy mértékben, mert a beadott pályázatok jó minősége miatt Magyarország a közös európai tartalékalapból is részesült: nemcsak az általunk tartalékalapba tett összeget kaptuk vissza teljes mértékben, de azon felül is forráshoz jutottunk. Részben ezért is vált lehetségessé, hogy amíg 2008-ban erre a pályázattípusra 456 000 eurót tudtunk lekötni, addig 2009-ben 281 000 euróval több volt a megítélt támogatások végösszege.

60. ábra: A beadott és támogatott Grundtvig *Tanulási kapcsolat* projektek száma (2007-2009)

2007 óta a Tanulási kapcsolatok területén a támogatás odaítélésnek és elszámolásának tekintetében is jelentősen egyszerűsödtek a projektek pénzügyei, és a pályázás folyamata is egyszerűbbé vált. Az

¹³ Egy mobilitás egy személy egy külföldi útját jelenti. A projektben közreműködő felnőttoktatási szakemberek, felnőtt tanulók, a társult partnerek képviselői és az esetlegesen segítségre szoruló speciális igényű résztvevők kísérői is részt vehetnek a mobilitási tevékenységekben.

¹⁴ Az európai tartalékalap célja, hogy a kisebb költségvetéssel gazdálkodó és ehhez képest nagy mennyiségű és jó minőségű igényt felmutató országokat, a Grundtvig Tanulási kapcsolatok európai költségvetésének egy részét újraosztva, kompenzálja. Az ilyen országokban a tartalékalap miatt több projekt finanszírozható, míg a nagyobb költségvetésű, kisebb igényt produkáló országok pályázó szervezetei több támogatott partnerrel működhetnek együtt.

ezzel kapcsolatos pozitív visszajelzéseknek megfelelően az új rendszeren azóta nem változtatott jelentős mértékben az Európai Bizottság.

A megítélhető átalányösszegek 2009-ben a következők voltak:

- Kétéves projekt, minimum 4 mobilitás: 10 000 euró
- Kétéves projekt minimum 8 mobilitás: 13 000 euró
- Kétéves projekt, minimum 12 mobilitás: 16 000 euró
- Kétéves projekt, minimum 24 mobilitás (ebből minimum 16 felnőtt tanuló): 22 000 euró

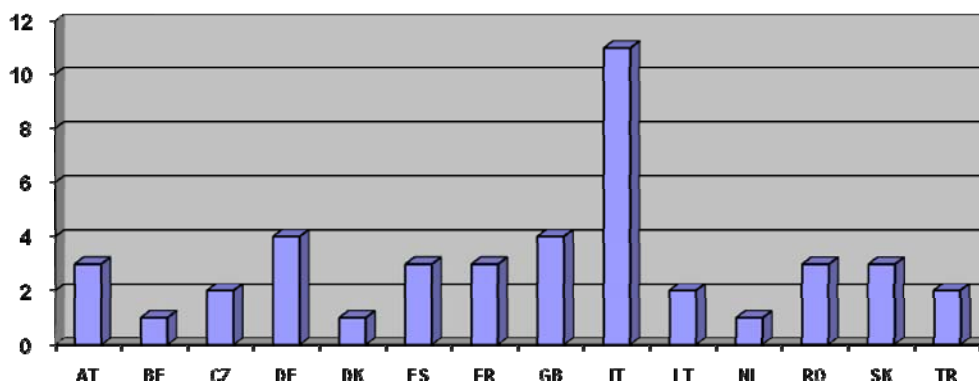
A 2009-ben támogatott 44 projekt legtöbbje minimum 12 mobilitást pályázott meg, 44-ből 34 tanulási kapcsolat minimum 12 mobilitást vállalt. Hét támogatott tanulási kapcsolat választotta a 24 mobilitásos projekttypust, ez kifejezetten a felnőtt tanulók nagyobb számban történő kiutazását, aktív részvételét támogatja. A fentiek alapján elmondhatjuk, hogy az adott idő alatt kevesebb mobilitást támogató projekttypusok Magyarországon kevésbé népszerűek.

Az összes támogatott projekt **együttesen minimum 600 mobilitást** tervezett, a Grundtvig tanulási kapcsolatokra lekötött összes támogatás pedig **737 000 euró**.

A Tanulási kapcsolat projektekben együttműködő intézmények közül egy koordinátori, a többi partneri szerepet vállal. Általában a koordinátor intézmény fogja össze a többiek munkáját, de a támogatási összeg felhasználásáért, a támogatási szerződés feltételeinek teljesítéséért minden partner maga felel. A 2009-ben beadott pályázatok közül 3-ban vállalta a magyar szervezet a koordinátor szerepét, ezek közül a nemzeti bíráló és a nemzetközi egyeztetés után 2 magyar koordinátor kaphatott támogatást.

Támogatott magyar partnerrel dolgozó koordinátorok a programban részt vevő másik 31 európai országból 14 országban vannak. A legnépszerűbb országok ezek közül Olaszország, ahol 11, Németország és az Egyesült Királyság, ahol 4 koordinátor intézménynek is van magyar partnere. Ezek a koordinátor-országok részben eltérnek a 2008-ban „legnépszerűbb” koordinátor-országoktól (akkor az Egyesült Királyság helyett Ausztria szerepelt a három legnépszerűbb koordinátor-ország között). Ebből és az alábbi ábra által illusztrált további adatokból arra következtethetünk, hogy a magyar felnőttoktatási szervezeteknek sokszínű európai kapcsolataik vannak, és ezek évről évre megújulnak.

61. ábra: A Grundtvig Tanulási kapcsolat projektekben magyar partnerrel együttműködő koordinátorok száma országonként (2009)

Az elmúlt évekhez képest sokat javult a nyertes projektek földrajzi megoszlása. A korábbi egyértelmű a fővárosi dominancia csökkent, a 44 támogatott projekt közül csak 22 kapcsolódik Budapesthez, míg a megelőző években ez az arány sokkal magasabb volt. Valamennyi régióból érkezett pályázat, így megállapítható, hogy a vidéki pályázók aktivitása és sikeressége növekszik.

A pályázatok témája is meglehetősen változatos volt 2009-ben, a három leggyakoribb téma a következő: hátrányos helyzetű felnőttek bevonása a felnőttoktatásba, aktív állampolgárság, információs és kommunikációs technológiák használata a felnőttoktatásban.

A támogatott pályázók legnagyobb része intézménytípus szerint nonprofit vagy civil szervezet (20), ezután következnek a felnőttoktatási szervezetek (6), egyéb profilú szervezetek (6) majd egy-két szerződéssel például az önkormányzatok és a felsőoktatási intézmények.

A Grundtvig Tanulási kapcsolat projektekre különösen jellemző, hogy sok közülük valamilyen szempontból hátrányos helyzetű felnőtt tanulókat céloz meg, és a felnőttoktatáson keresztül kíván hozzájárulni az esélyeik javításához. A támogatott projektek témáira hozott példákban is kiolvasható ez a tendencia, mely hozzávetőlegesen a 2009-ben támogatott projektek felére (26-ra) igaz.

A 2007-es és 2008-as támogatási szerződésekhez kapcsolódó beszámolók

A 2007-ben támogatott Tanulási kapcsolat projektek egy része 2009 júliusában fejezte be munkáját, és szeptemberben küldte el záróbeszámolóját a Tempus Közalapítványnak. A támogatott projektek kis része azonban 2007-ben csak egy évig tartó együttműködésre pályázott, így már 2008-ban elkészítették és benyújtották záróbeszámolójukat.

Összesen 19 záróbeszámolót fogadtunk és dolgoztunk fel, majd ezek kapcsán a kedvezményezetteknek egyéni visszajelzést adtunk, melyben értékeltük a projektet és az arról készített beszámolót. Általánosságban elmondható, hogy a projektek többsége teljesítette az eredetileg kitűzött célokat, és megvalósította a tervezett tevékenységeket. Kisebb eltérések természetesen adódtak, ám ezeket a projektek végrehajtása során bekövetkezett változások indokolták, a végső célok elérését nem tették kétségessé. A záróbeszámolók összesítése szerint a 2009-ben lezárt Tanulási kapcsolat projektekhez kapcsolódó helyi tevékenységekben 810-en, mobilitásokban pedig összesen 92-en vettek részt. A 19 projekt keretében összesen 250 mobilitás valósult meg (egy résztvevő több mobilitásban is részt vett). A projektek indulásakor összesen 220 mobilitást terveztek, ami azt jelenti, hogy a kiutazások száma növekedett, és így a nemzetközi aktivitás erősödött. Projekttermékként leggyakrabban a weboldalt és a szórólapot jelölték meg a támogatottak, de készült cd-rom, dvd, videófelvétel, útmutató és eszköztár-gyűjtemény is.

A záróbeszámolókat az új, átalányalapú elszámolási szabályoknak megfelelően zártuk le, melyek a pályázatban vállalt szakmai tartalom és a tervezett mobilitások számának teljesítését és ezek igazolását kérik. Az átalányalapú elszámolás a pályázók számára egyértelműen kedvezőbb, rugalmasabb és egyszerűbb, mint a tételes, költségalapú elszámolás, ám első alkalommal történő alkalmazása néhány pályázónak nehézséget okozott. Ezeket a nehézségeket hiánypótlásokkal minden esetben sikerült áthidalni, és a végső záráskor nem volt olyan projekt, mely az új elszámolás alapján ne lett volna jogosult a teljes megítélt támogatásra.

Fogadtunk és feldolgoztunk továbbá 30 előrehaladási jelentést, melyekről szintén egyénre szabott visszajelzést kaptak a kedvezményezettek. Ezek szerint a 2008-ban támogatott kétéves projektek keretében vállalt 328 mobilitás közül 2009. június végéig 186 valósult meg.

III.4.2. Grundtvig Időskorú önkéntes projektek

A *Grundtvig Időskorú önkéntes projektek* küldő és fogadó szervezetek együttműködésén alapuló projektek, melyek a nemzetközi önkéntességben rejlő tanulási lehetőségeket kínálják időskorú (50 év feletti) résztvevőknek.

A partnerek két év alatt 2-6 önkéntest küldhetnek egymáshoz 3-8 hetes időtartamra. Az időskorú önkéntesek olyan tevékenységet végeznek, ami a számukra tanulási lehetőséget, a fogadó szervezet

(illetve a tágabb közösség) számára pedig nem anyagi természetű hasznot jelent. A partnerek a projekt során egy hosszabb távú, időskorú önkéntesek cseréjén alapuló együttműködés alapjait is lefektethetik.

Az önkéntesek által végzett tevékenységek nem feltétlenül kapcsolódnak szorosan az oktatáshoz vagy képzéshez; a tanulási lehetőséget az önkéntességre való felkészülés, a külföldön eltöltött időszak és az ott végzett tevékenység, valamint a tapasztalatok összegzése, értékelése jelenti.

Egy projektben két különböző, az Egész életen át tartó tanulás programban részt vevő országból származó partner szerepelhet. Mindkét partnernek vállalnia kell időskorú önkéntesek küldését és fogadását is.

A **Grundtvig Időskorú önkéntes** projektek esetében szintén a vártnál több és jobb minőségű pályázat érkezett. Összesen 6 pályázatból 5-ben vállaltak koordinátori szerepet a magyar szervezetek, ez kiemelkedő aktivitásra utal. A tartalmi bírálat és a nemzetközi egyeztetés után 4 projektet támogattunk, összesen **58 910 euróval**. Ez a pályázattípus is vonzott új pályázó szervezeteket, a négy támogatott projekt közül kettő olyan szervezethez tartozik, amelyik eddig még nem pályázott Grundtvigban.

A beadott pályázatok mindegyike budapesti vagy Budapest közeli településről érkezett, ez igaz a támogatottak esetében is. Elmondható ugyanakkor, hogy a támogatottak között többen is országos szintű szervezetek, ezért nem feltétlenül bizonyos, hogy a fővárosi önkéntesek kapnak csak lehetőséget a részvételre.

A támogatott projektek témája nagy változatosságot mutat, van szociális témájú, múzeumi önkéntességen alapuló és kulturális témájú projektünk is.

A pályázók visszajelzései szerint ebben a pályázattípusban különös nehézséget okoz a célcsoport nyelvtudásának alacsony szintje. A beadott pályázatok felében ennek ellenére vállalták, hogy nyelvi felkészítést követően az önkéntesek egy Európában gyakrabban használt nyelvet (angolt vagy németet) használnak munkanyelvként. A pályázatok másik felében az együttműködést hazai és határon túli magyar szervezetek partnerségében tervezték, így hidalva át a nyelvi nehézségeket. A négy támogatott pályázat közül kettő angol munkanyelvű (partnerország: Egyesült Királyság), kettő pedig magyar (partnerországok: Románia és Szlovákia).

III.4.3. Grundtvig Felnőtt tanulói műhelyek

A *Grundtvig felnőtt tanulói műhelyek* olyan nemzetközi események, melyek lehetőséget biztosítanak a részt vevő felnőtt tanulóknak tudásuk gyarapítására és tapasztalataik megosztására is. Az 5-10 napos műhelyek alkalmával 10-20 felnőtt tanuló egy előre meghirdetett, a műhely szervezője által meghatározott témát dolgoz fel.

A választott téma tekintetében megkötés nincs. Magyar szervező csak magyarországi helyszínen szervezhet műhelyt. A résztvevők legalább 3, az Egész életen át tartó tanulás programban részt vevő országból kell, hogy érkezzenek. A csoport maximum 1/3-a jöhet ugyanabból az országból. A szervezés és a résztvevők költségeinek fedezésére a műhelyt szervező intézmény pályázhat.

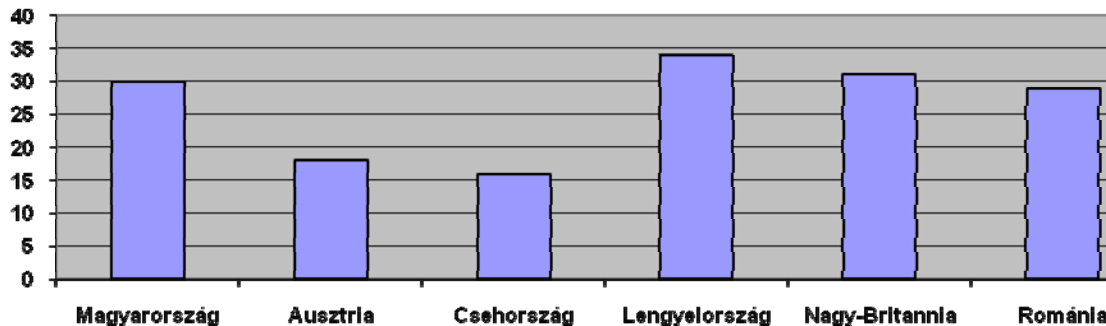
A Grundtvig felnőtt tanulói műhelyek, mint új pályázattípus, minden várakozáson felül népszerűnek bizonyult. Az első határidőre beérkezett 30 pályázatból csak kettőt utasítottunk el gyenge minősége miatt, a fennmaradó 28-ból végül 7 valósult meg vagy fog megvalósulni 2009-ben és 2010 első félévében. Az összes megítélt és leszerződött támogatás ebben a pályázattípusban 152 446 euró.

Ez a pályázattípus az első évben új pályázói kört vonzott a Grundtvig programba, és megmozgatta a hazai felnőttoktatásban a kreatív energiákat: a műhelyekre nagyrészt kisebb szervezetek pályáztak innovatív ötletekkel, kezdeményezésekkel. Jelentős azoknak a pályázóknak az aránya, akik a Grundtvigon belül ebben a pályázati formában pályáztak először. A beérkezett 30 pályázatból 17 pályázó szervezetre igaz, hogy ezen a pályázattípuson keresztül találkoztak először a Grundtviggal, ami azt is jelenti, hogy a 2009-től bevezetett új pályázattípusok közül ez az, amelyik a legnagyobb mértékben bővítette a pályázók körét.

A Grundtvig felnőtt tanulói műhely pályázattípus 2009-ben Magyarországon a várakozáson felül és nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedően sikeres volt. A beérkezett pályázatok mennyisége jóval meghaladta a más, hasonló méretű országokban tapasztalt igényt, és a pályázatok minősége is nagyon jó volt, 30-ból összesen kettőt utasítottunk el gyenge minősége miatt.

Ezzel együtt sajnos az is igaz, hogy ebben a pályázati formában volt a legtöbb olyan jó minőségű pályázatunk, amelyet forráshiány miatt kellett elutasítanunk (összesen 21 darabot), így ez a pályázati forma nemcsak a legsikeresebb az újak közül, de a leginkább alulfinanszírozott is.

62. ábra: Magyarországon és néhány más országban beérkezett Grundtvig felnőtt tanulói műhely pályázatok számának összehasonlítása (2009)

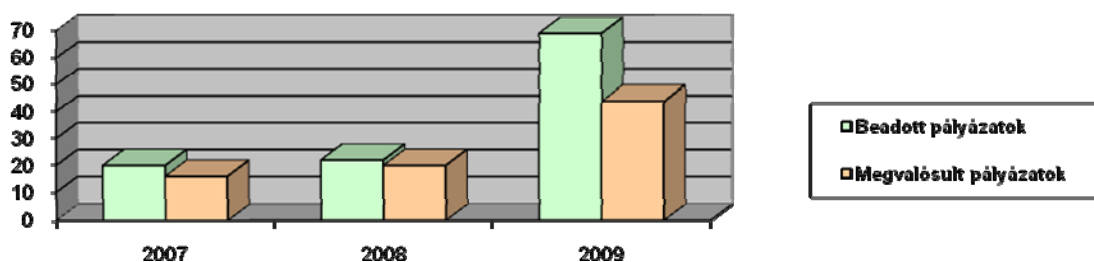

A pályázatok földrajzi megoszlása nem olyan kedvező, mint a Tanulási kapcsolatok esetében. 30 beérkezett pályázatból 20 budapesti székhelyű szervezettől érkezett, a támogatottak esetében ez az arány 7-ből 4.

Grundtvig Felnőttoktatói mobilitás

Az Európai Bizottság döntése alapján a 2009-es évtől a Grundtvig felnőttoktatói mobilitás pályázattípus megszűnt, illetve ketté vált a kiutazások időtartama és a végzett tevékenységek alapján. A két új pályázattípus a Grundtvig Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak illetve a Grundtvig Látogatások és cserék nevet kapta.

63. ábra: A benyújtott, illetve megvalósult Felnőttoktatói mobilitás (2007, 2008), illetve Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak és Látogatások és cserék (2009) pályázatok száma

I

II.4.4 Grundtvig Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak

Ez a pályázattípus felnőtt tanulókkal foglalkozó tanárok, szakértők, tanácsadók, intézményvezetők és a felnőttoktatásba hosszabb kihagyás után visszatérő szakemberek továbbképzését teszi lehetővé szervezett nemzetközi kurzus keretében. A továbbképzés célja az oktatók és egyéb szakemberek szakmai (és nyelvi) fejlődése, valamint az intézmények közti együttműködés és tapasztalatcsere ösztönzése.

Eredmények

2009-ben 44 Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak pályázat érkezett, ami az előző évhez képest növekedést jelent, főleg, ha figyelembe vesszük, hogy ez a pályázattípus csak egy részét jelenti a korábbi években létező Felnőttoktatói mobilitás pályázattípusnak. Sajnos a formai hibás pályázatok száma meglehetősen magas volt (25%). A leggyakoribb formai hiba a fogadó intézmény által kiállított fogadónyilatkozat hiánya volt, illetve egy-egy esetben előfordult az is, hogy nem a megfelelő pályázati űrlapon érkezett a pályázat, a küldő szervezet hivatalos képviselőjének aláírása hiányzott a pályázati űrlapról, vagy a tervezett tevékenység nem volt támogatható a Grundtvig szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak pályázattípusban. A pályázatok minősége ezzel szemben jónak mondható, mivel tartalmi okokból mindössze 5 pályázat elutasítására került sor. Összességében 28 pályázatot támogattunk (ugyanannyit, mint a 2008-as évben a felnőttoktatói mobilitás pályázattípusban), végül a visszalépések miatt 27 pályázó valósította meg a tervezett tanulmányutat (5-tel több, mint az előző évben), így összesen 48 340 eurót kötöttünk le.

A pályázatok földrajzi eloszlása terén a főváros egyértelmű dominanciája figyelhető meg. A támogatott pályázatok több mint fele (14 db) érkezett Budapestről, míg a fennmaradó pályázatok egy jelentős része érkezett az ország nyugati részéből, de az ország keleti és déli részei is képviseltetik magukat.

A 2009-es évtől az előzőekhez hasonlóan ebben a pályázattípusban is lehetőség van küldő intézmény megjelölése nélkül pályázni. Ezzel a lehetőséggel a támogatott pályázók közül mindössze 3 élt. A küldő intézmények típus szerinti eloszlása igen kiegyensúlyozott volt ebben az évben, mivel egyesületek, egyetemek, kulturális intézmények, magánvállalatok és iskolák egyenlő arányban vannak jelen. Változás az előző évekhez képest, hogy alapítványt csak egy támogatott pályázó jelölt meg küldő intézményként.

A nemek eloszlásáról elmondható, hogy többségében még mindig nők pályáznak, bár a 2009-es évben viszonylag kiegyenlített volt az arány. Ez a támogatott pályázatok esetében azt jelenti, hogy 16 nő és 11 férfi pályázata kerülhetett megvalósításra.

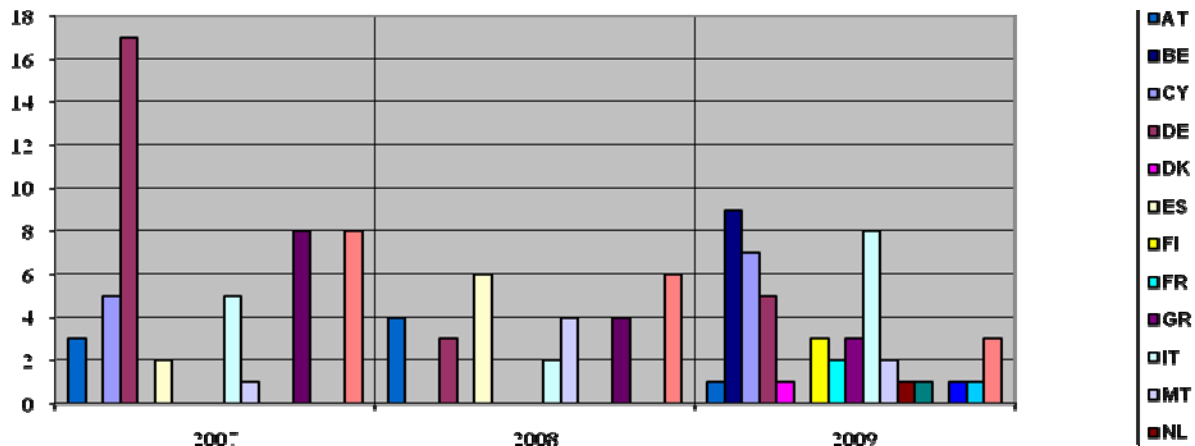
A megpályázott kurzusok nagy része szerepel az európai szinten kialakított kurzuskatalógusban, ami a megvalósult pályázatokról is elmondható. 23 olyan pályázat nyert támogatást, melyben egy, a kurzuskatalógusból kiválasztott kurzus szerepel, és 4 olyan pályázatot támogattunk, melyben a pályázó más módon értesült a kiválasztott kurzusról.

A kurzusok munkanyelvének megválasztásánál egyértelmű az angol nyelv dominanciája. 2009-ben a támogatott pályázók által választott kurzusok munkanyelve 24 esetben angol, 2 esetben német, 1 esetben pedig francia volt.

A továbbképzések témái igen sokszínűek és szerteágazóak voltak. A legtöbben interkulturális kommunikáció és generációk közötti tanulás témájú kurzuson vettek részt. Népszerűek voltak a nyelvkurzusok és a projektmenedzsmentet oktató kurzusok. Ezen kívül egy-egy pályázó részt vett önkéntességgel, börtönoktatással, aktív állampolgársággal, illetve művészetekkel, konkrétan festészettel foglalkozó kurzuson.

A fogadó országok köre igen széles és a korábbi évekhez képest jóval változatosabb. 2009-ben a legtöbb kiutazás Ciprusra történt (5). Második leggyakoribb célország Olaszország 4 kiutazóval, míg a harmadik helyen Belgium és Németország áll 3-3 kiutazóval. Finnországba, Franciaországba, Angliába és Máltára 2-2-en utaztak, de Ausztria, Görögország, Hollandia és Lengyelország is megjelenik a statisztikában 1-1 kiutazóval.

64. ábra: Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak (2009) vs. Felnőttoktatói mobilitás (2007, 2008) pályázatok – célsorszámok a beadott pályázatok alapján

III.4.5 Grundtvig Látogatások és cserék

Ez a pályázattípus felnőtt tanulókkal foglalkozó tanároknak, tanácsadóknak, intézményvezetőknek, a felnőttoktatásba hosszabb kihagyás után visszatérő szakembereknek és felnőttoktatói pályára készülő hallgatóknak szóló pályázati lehetőség, mely támogatást biztosít konferenciákon, tanulmányutakon, szakmai (csere)látogatáson, job-shadowing tevékenységben való részvételre. A továbbképzés célja az oktatók és egyéb szakemberek szakmai (és nyelvi) fejlődése, valamint az intézmények közti együttműködés és tapasztalatcsere ösztönzése.

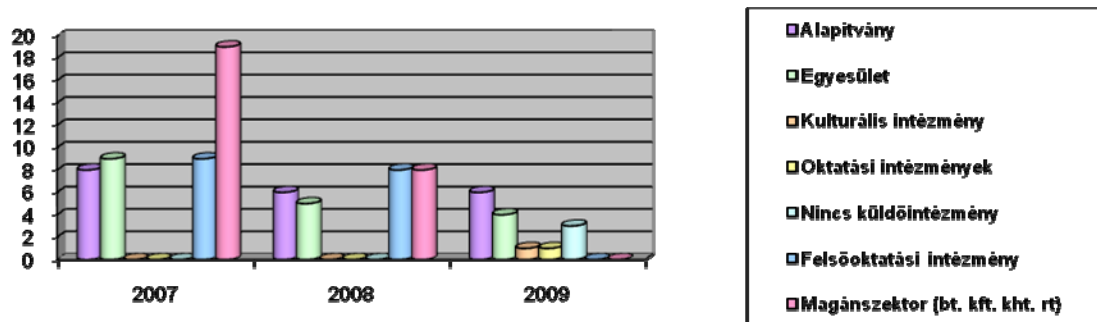
Eredmények

2009-ben 25 Látogatások és cserék pályázat érkezett, ami figyelembe véve azt, hogy a pályázattípus keretében megvalósítható tevékenységek az előző években létező Felnőttoktatói mobilitás pályázattípusban beadott pályázatok kis százalékát jelentették, igen pozitív tényként értékelhető. A formai hibás pályázatok száma alacsony (3 db), emellett a pályázatok minősége igen jónak mondható, mivel tartalmi okból összesen három elutasításra került sor. (A háromból 1 pályázat költségvetési hiány miatt tartaléklistán szerepelt, azonban a kiutazás kezdetéig nem szabadult fel forrás, melyből támogatni tudtuk volna a pályázatot.) Összességében 19 pályázatot támogattunk, végül a visszamondások miatt 17 pályázat valósult meg, így összesen 24 701 eurót kötöttünk le.

A pályázatok földrajzi eloszlását tekintve a megvalósult pályázatok 59%-a érkezett Budapestről, 23,5%-a Kelet-Magyarországról, 12%-a az ország nyugati feléből és 5,5%-a a Közép-magyarországi régióból. Összességében megállapítható, hogy az ország minden területe képviselteti magát a megvalósult pályázatok körében, azonban a főváros dominanciája egyértelmű.

A lehetőséggel, hogy küldő intézmény megjelölése nélkül pályázzanak, 5 pályázó élt, a támogatottak közül 3. A 2009-es évben a leggyakoribb küldő intézménytípus az alapítvány volt, ezen kívül megjelentek a különböző oktatási intézmények, az egyesületek és a kulturális intézmények. Az előző évekhez képest nagy változás, hogy a magánszektor teljesen eltűnt ebből a pályázattípusból.

65. ábra: *Látogatások és cserék (2009) vs. Felnőttoktatási mobilitás (2007, 2008) pályázatok – a leggyakoribb küldő intézmények megvalósult pályázatok alapján*

A nemek eloszlása igen aránytalan ebben a pályázattípusban, ugyanis a támogatott kiutazók közül 13 nő és csak 4 férfi.

A megpályázott tanulmányutak nagy része konferencián való részvétel, és csak a pályázatok igen kis százalékában irányulnak egy felnőttoktatási intézményben történő látogatásra vagy job-shadowing tevékenységre. A megvalósult pályázatok esetében 15 keretében vett részt az adott pályázó egy (általában 1- 2 napos) konferencián és csak 2 esetben irányult a kiutazás job-shadowing tevékenységre, melynek hossza elérte az egy hónapot.

Ez az egyetlen pályázattípus a Grundtvig program egyéni pályázattípusai közül, mely esetében a tanulmányutak munkanyelve nem dominánsan az angol. A 2009-es évben a támogatott pályázók által megvalósított tanulmányutak munkanyelve 10 esetben angol, míg 7 esetben német volt.

A tanulmányutak témái kevésbé változatosak, mivel egy-egy konferenciára több támogatott pályázó is utazott. A legtöbbször, 6-an, egy, a nőpolitikával foglalkozó konferenciára, ketten-ketten múzeumpedagógia, illetve a szülők bevonása a gyermek tanulási folyamataiba témájú konferenciára utaztak. Ketten végeztek job-shadowing tevékenységet, mely egyénileg kidolgozott munkaprogramot jelent a kiutazó számára. A korábbi évekkel ellentétben 2009-ben az európai konferenciákon való részvételre nem az előkészítő látogatások, hanem a Látogatások és cserék pályázattípusban kellett pályáznuk a résztvevőknek. A Grundtvig Tanulási kapcsolat konferencián 3 fő, míg a felnőttoktatók továbbképzése konferencián 2 fő képviselte Magyarországot.

A fogadó országok köre a többi pályázattípushoz hasonlóan széles. 2009-ben 6 kiutazás Németországba, 3-3 Spanyolországba és Svédországba, 2-2 Belgiumba és Dániába, míg 1 Ausztriába történt.

III.4.6 Grundtvig Asszisztensek

Ez a pályázattípus felnőtt tanulókkal foglalkozó tanároknak, szakértőknek, tanácsadóknak, intézményvezetőknek, a felnőttoktatásba hosszabb kihagyás után visszatérő szakembereknek, felnőttoktatási pályára készülő hallgatóknak, illetve egyéb, a felnőttoktatás területén dolgozó munkatársaknak biztosít lehetőséget hosszabb külföldi tartózkodásra és egy vagy több felnőttoktatással foglalkozó szervezet mindennapi munkájában való részvételre. A tanulmányút célja a szakemberek szakmai és nyelvi fejlődése.

Eredmények

A Grundtvig asszisztensek pályázattípust a 2009-es évben hirdette meg először az Európai Bizottság, ezért sikernek mondható, hogy már az első évben 8 pályázat érkezett irodánkhoz. A Grundtvig alprogram költségvetését figyelembe véve összesen 4 pályázat támogatására nyílt lehetőségünk, 1

pályázatot tartaléklísta-ra kellett helyeznünk (az év előrehaladtával a költségvetés lehetővé tette volna ennek a pályázatnak a támogatását is, azonban a pályázó lemondott a támogatásról), 2 pályázat a tartalmi értékelés során nem bizonyult megfelelő minőségűnek, és egy pályázat formai hibás volt. A támogatott pályázatokra 35 718 eurót kötöttünk le.

Az új pályázati lehetőség több olyan szakember érdeklődését felkeltette, akik korábban nem pályáztak a Grundtvig programban. A beadott pályázatok közül 6 új, 2 tapasztalt grundtvigos pályázótól érkezett. A támogatottak közé 2 új és 2 régi pályázó került.

A 2009-es évtől a pályázóknak lehetőségük nyílt küldő intézmény megjelölése nélkül pályázni. Ezzel a lehetőséggel a pályázók fele élt, és a támogatott pályázatok esetében is 50-50% az arány.

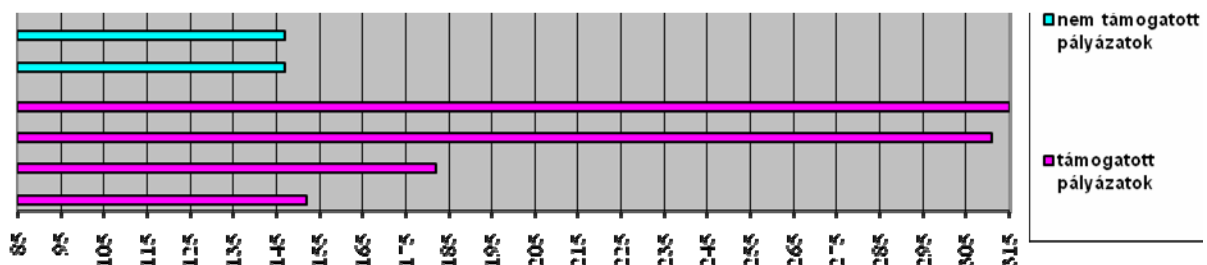
A pályázatok földrajzi eloszlása megfelelőnek mondható, mivel a beérkezett pályázatok szinte az ország egész területét lefedik. A Budapestről érkező pályázatok száma sem dominál sem a beadott, sem a támogatott pályázatok esetében, mindkét esetben fele-fele arányban képviselteti magát a főváros és a vidék.

A célországok listája elég változatos, minden támogatott pályázó más-más országba utazott. A nyertes pályázatok célországai Anglia, Olaszország, Románia és Spanyolország.

Az asszisztensi periódus során megvalósítani kívánt tevékenységek igen sokrétűek. Ami minden támogatott pályázat esetében azonos, hogy például a célország felnőttoktatási gyakorlatának tanulmányozása vagy a projektekben való közreműködés mellett tanítási tevékenységet is kívánnak végezni a pályázók.

A kiutazások időtartamát tekintve elmondható, hogy a pályázók a hosszabb időtartamot preferálják. A pályázattípusban a külföldön tölthető napok számának minimuma 85, azonban a legrövidebb támogatott kiutazás is 152 napos, a leghosszabb pedig a megpályázható maximum, 315 nap. A támogatott pályázók átlagosan 240 napot töltenek külföldön a pályázat keretében, mely jóval hosszabb időtartam, mint a megpályázható minimum.

66. ábra: A megvalósuló pályázatok keretében külföldön tölteni kívánt napok száma

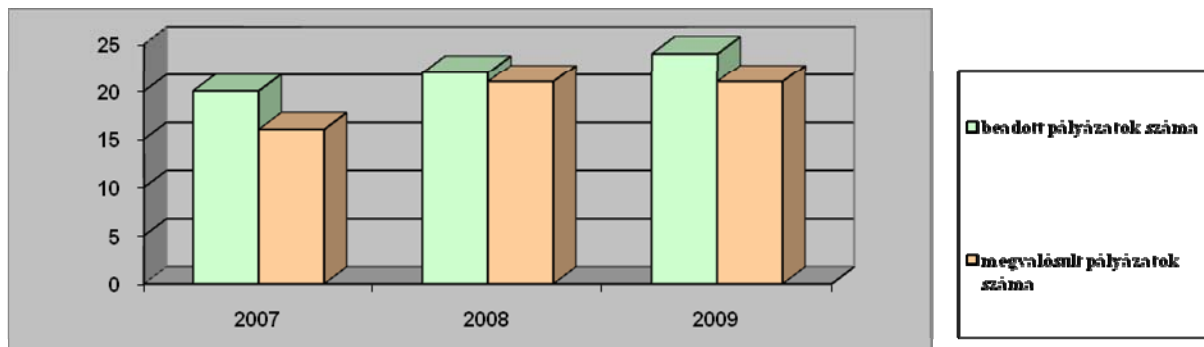

III.4.7. Grundtvig Előkészítő látogatások

Ez a pályázattípus a Grundtvig Tanulási kapcsolat, Grundtvig időskorú önkéntes projekt, Grundtvig Többoldalú projekt, Grundtvig Hálózat, Grundtvig Kiegészítő tevékenységek, illetve a Transzverzális program keretében megvalósuló projektekre pályázni kívánó szervezetek munkatársainak szól. A támogatás partnerkereső szemináriumon, valamint projektelőkészítő találkozón való részvételre használható fel. A cél a partnerintézmények közötti személyes kapcsolatfelvétel és a pályázatok előkészítésének elősegítése.

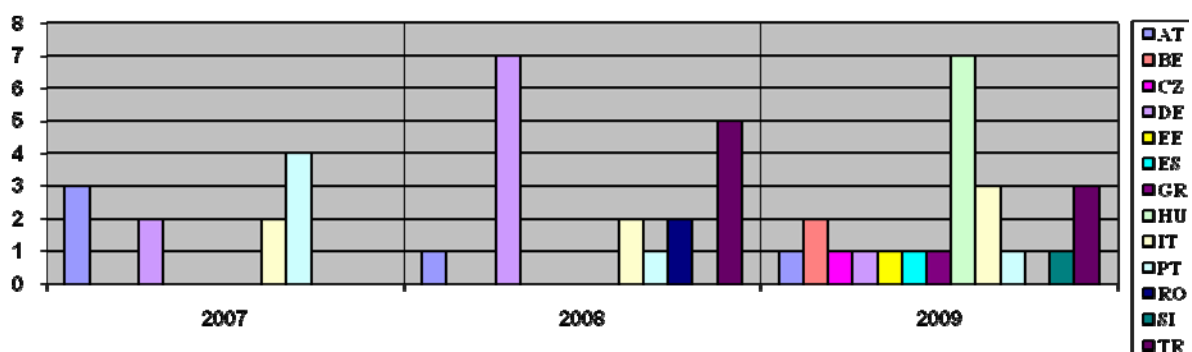
Eredmények

2009-ben összesen 24 Grundtvig előkészítő látogatás pályázat érkezett, amely az előző évhez képest a pályázói aktivitás további növekedését jelenti. A benyújtott pályázatok közül 23-at támogattunk, azonban 2 visszamondás történt, így végül 21 pályázat valósult meg. A megvalósult pályázatokat összesen 16 465 euró értékben támogattuk.

67. ábra: A benyújtott, illetve megvalósult Grundtvig *Előkészítő látogatás* pályázatok száma

Az Előkészítő látogatás támogatást 11 fő projektelőkészítő találkozón való részvételre használta fel. Az előző évekkel ellentétben, amikor nem érkezett pályázat partnerkereső szemináriumon való részvételre, 2009-ben 11 pályázat keretében kívántak a pályázók partnerkereső szemináriumon részt venni, mely pályázatok közül 10 volt támogatható minőségű.

A célszágok sora a 2009-es évben is rendkívül változatos. Kiemelendő, hogy ebben az évben a Tempus Közalapítvány is rendezett Grundtvig partnerkereső szemináriumot, így Magyarország is megjelenik a célszágok között. Az Egész életen át tartó tanulás program szabályai szerint lehetőség nyílik arra, hogy a partnerkereső szemináriumot szervező ország állampolgárai előkészítő látogatás pályázat segítségével fedezzék a szeminárium részvételi díját. Ennek eredményeképpen 2009-ben a legnépszerűbb célszág Magyarország lett, a második legnépszerűbb Olaszország, a harmadik helyen Belgium és Törökország osztozik. A 2009-es évben 7 olyan ország is felkerült a célszágok listájára, mely a korábbi években nem szerepelt rajta.

68. ábra: A Grundtvig *Előkészítő látogatás* pályázatok célszágai

2009-ben a két leggyakoribb küldőintézmény típus az alapítvány és az egyesület (4-4 db), a harmadik leggyakoribb típus az egyetem (3 db) volt.

III.5. Szakértői tanulmányutak oktatási döntéshozók és szakértők számára

A Szakértői tanulmányutak 2007-ben a korábbi ARION és a CEDEFOP tanulmányutak egyesítésével jött létre, s az Egész életen át tartó tanulás program Transzverzális programjai között kulcsfontosságú szerepet tölt be. Fő célja, hogy támogassa az Európai Uniónak az oktatási és képzési rendszereket érintő célkitűzéseit, ezen belül elősegítse az európai szintű információ- és tapasztalatcserét oktatási és képzési kérdésekben, terjessze a szakértői tanulmányutak résztvevői által megszerzett ismereteket és

nemzetközi tapasztalatokat, összekapcsolja a szakértői tanulmányutakat az Oktatás és képzés 2010 munkaprogrammal, valamint az Egész életen át tartó tanulás programjának más alprogramjaival.

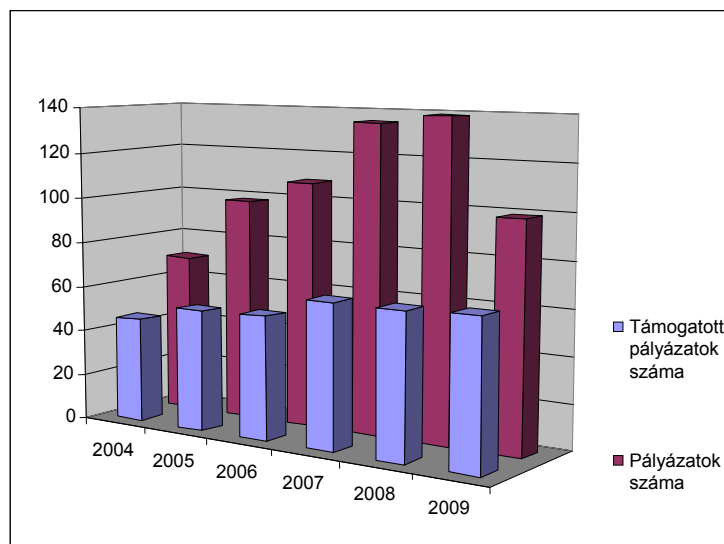
A tapasztalatcsere 3-5 napos nemzetközi tanulmányutak formájában valósul meg.

III. 5.1. Egyéni pályázatok

Az érdeklődő szakértők **egyéni ösztöndíjas** támogatásra nyújthattak be pályázatot a Nemzeti Irodához.

A beadott pályázatok száma az elmúlt két évhez képest valamelyest csökkent, azonban a 2009-ben beérkezett 99 pályázat lehetővé tette, hogy csak a magas szakmai színvonalat képviselő pályázatokat támogassuk. A költségvetési keret 64 tanulmányút megvalósulását tette lehetővé.

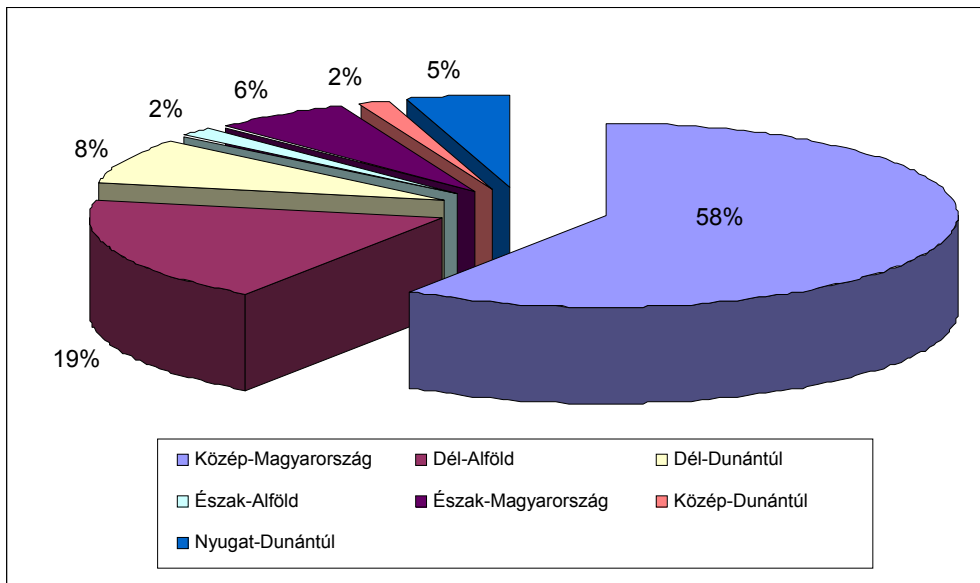
69. ábra: A beadott és támogatott Szakértői tanulmányutak pályázatok száma

A nemek közti arány 2009-ben is kiegyensúlyozottnak mondható; a résztvevők harmada volt férfi.

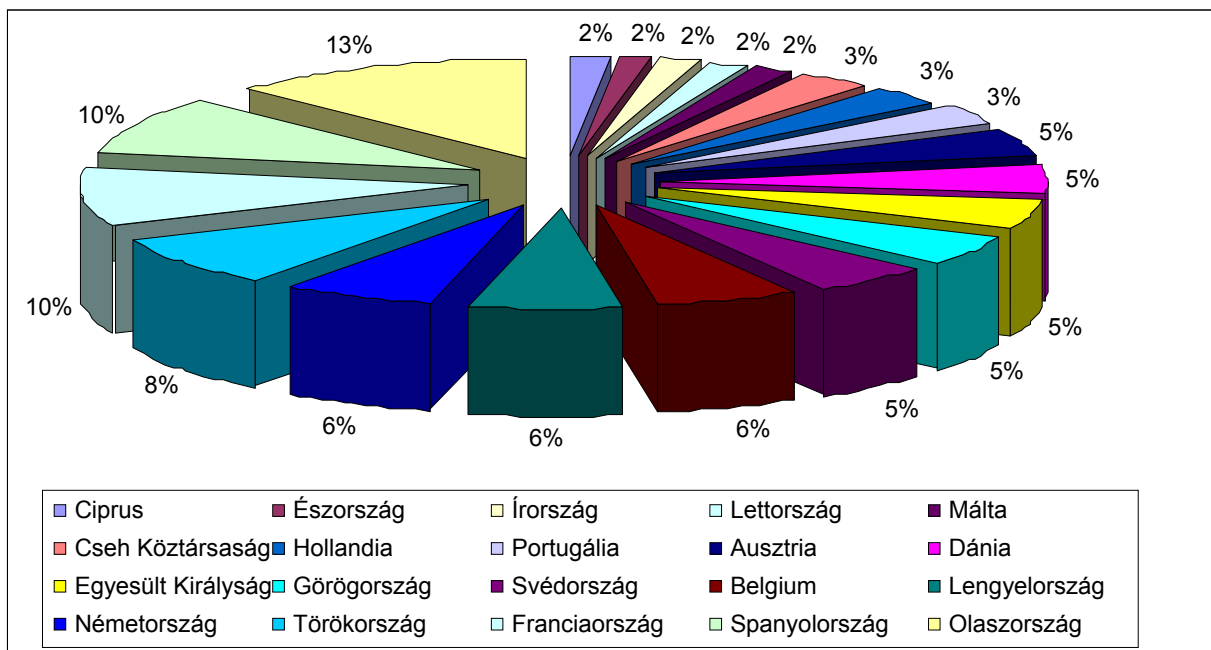
A földrajzi megoszlás esetében épp úgy, mint a többi program esetében a Közép-Magyarországi régióból érkezett a legtöbb pályázat, és a támogatott pályázók több mint fele is ebből a régióból származik.

70. ábra: A támogatott Szakértői tanulmányutak pályázatok régiók szerinti megoszlása

A célországok számát tekintve egy kisebb csökkenés jellemezte a 2009-es évet; 2008-ban összesen 24 tagországban vettek részt tanulmányúton szakértőink, míg 2009-ben 20 országban volt lehetőségük tapasztalatszerére. Az Egyesült Királyság már már állandó első helyét azonban Olaszország vette át, de ugyancsak népszerű volt Spanyolország, Franciaország és Törökország is. Örömteli, hogy a magyar szakértők olyan kis államokba is elutazhattak, mint Ciprus, Észtország, Málta vagy Lettország.

71. ábra: A támogatott Szakértői tanulmányutak célországok szerinti megoszlása

A Szakértői tanulmányutak katalógusban a tanulmányutakat 8 témakörbe, ezen belül 38 témába osztva találjuk. A 38 témából 22 esetében vettek részt magyarországi oktatási és képzési szakértők a 2009-es pályázati évben, összesen 59 különböző kurzuson. A legnépszerűbb témakörök a *nyelvtanulás és nyelvtanítás, az információs és kommunikációs technológiák használata a tanulásban és az átmenet az oktatási és képzési intézményekből a munka világába* voltak.

A támogatottak közel fele, összesen 30 szakértő érkezett a szakképzés területéről, illetve a szociális partnerek képviselőiben.

A legtöbben az elmúlt évekhez hasonlóan az angol nyelvet választották munkanyelvüként (bár az elmúlt évhez képest valamelyest kisebb mértékben, hiszen míg 2008-ban a pályázók 92%-a dolgozott ezen a nyelven, 2009-ben ez 86%-ra mérséklődött). A kurzusok 8%-át francia és 6%-át német nyelven rendezték meg.

III.5.2. Magyarországon szervezett szakértői tanulmányutak

III. 5.2.1. A 2009-ben benyújtott, Magyarországon megvalósítandó tanulmányutak

A 2010. szeptember 1. – 2011. június 30. között szakértői tanulmányutat rendezni kívánó intézmények 2009. október 21-i határidővel adhatták be pályázatukat. A megadott határidőre összesen 8 pályázat érkezett, melyből a szakértők az Európai Bizottság kérésével összhangban azt javasolták, hogy mind a hét, a formai követelményeknek megfelelő tanulmányút kerüljön be a katalógusba magyar felajánlásként.

36. táblázat: A kurzuskatalógusba 2009-ben bekerült magyar intézmények listája

Intézmény neve	Kurzus címe
Eszterházy Károly Főiskola	Enhancing Active Citizenship for Sustainable Development of the Civil Society
Roma Oktatási Alap	Moving Out of Segregation: Roma Support Programs in Primary Education
"Ab esse ad posse" - a létezőből a lehetségesbe – A Jövő Iskolájáért Alapítvány	"From experience to knowledge" - applying drama in education
Roma Oktatási Alap	Marketable professions for young Roma: reintegration into the labour market
Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány	Lifelong guidance for combating social exclusion with regards on SEN
Artemisszió Alapítvány	Social integration of disadvantaged young people through international mobility
WEXEdU Alapítvány	Organising high quality LdV learners' mobility

A támogatott 7 szakmai tanulmányút mindegyike az angol munkanyelvet választotta.

A program keretében általános, vegyes és szakképzési tematikájú tanulmányutak szervezése egyaránt megpályázható volt. Ennek megfelelően a támogatott pályázatok tematikus megoszlása az alábbiak szerint alakult.

37. táblázat: A támogatott pályázatok tematikus megoszlása

Általános tematika	3
Vegyes tematika	3
Szakképzési tematika	1

III. 5.2.2. – Magyarországon 2009-ben megvalósított tanulmányutak

A 2009-2010-es pályázati évben megvalósult tanulmányutak szervezői 2008. november 7-i határidővel adhattak be pályázatot. A pályázatok értékelésének eredményeként Magyarország 2009-ben is 7 tanulmányutat ajánlott fel a kurzuskatalógusba. Mivel a tagállamok minden évben több helyet biztosítanak, mint amennyi egyéni szakértő támogatást kaphat a program költségvetéséből, nem minden tanulmányutat tudnak megszervezni végül. Nagy örömünkre 2009-ben mind a hét magyar szervezésű program felkeltette az európai oktatási és képzési szakemberek figyelmét, így egyiket sem kellett törölni érdeklődés hiányában.

38. táblázat: A Magyarországon 2009-ben megvalósított tanulmányutak listája

Intézmény neve	Kurzus címe
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógiai Kar	Improved employability by cooperation between actors in VET
Magyar Környezeti Nevelési Egyesület	Conscious citizens - Sustainable communities
Kodolányi János Főiskola	Die brennenden Fragen der E-Methodik
Eszterházy Károly Főiskola	Mobilizing Civic Competences through Education
Roma Oktatási Alap	Moving Out of Segregation: Roma Support Program
Nyugat-magyarországi Egyetem Regionális Pedagógiai Szolgáltató Központ	Competence based language teaching – an institutional network
Eötvös József Főiskola	Vorbereitung auf die Entwicklung von Grundfertigkeiten für das LLL

A két német, és az öt angol munkanyelvű tanulmányút szakmai orientáció szerinti megoszlását az alábbi táblázat foglalja össze.

39. táblázat: A tanulmányutak szakmai orientáció szerinti megoszlása

Általános tematika	4
Vegyes tematika	2
Szakképzési tematika	1

A tanulmányutak a tervezett időpontban megvalósultak, s a beszámolók alapján egyértelmű, hogy az előzetesen kitűzött és a programkatalógusban közzétett szakmai célokat jól szolgálták. A résztvevők nem csak elméleti előadásokat hallgattak meg a különböző oktatási és képzési területeken Magyarországon és a fogadó intézményben elért eredményekről, hanem az intézménylátogatások során a gyakorlati megvalósulást is megfigyelhették és a tapasztalatok megvitatására is szántak időt. A külföldi szakértők számos hazai jó gyakorlatot azonosítani tudtak. Több más mellett a Szegedi Tudományegyetemen folyó felsőfokú szakképzés működését vagy Eger város oktatási és képzési intézményeiben komplex módon megvalósuló aktív állampolgársági nevelést hosszabb távon is szeretnék figyelemmel követni (utóbbi tanulmányút tapasztalatairól és sikerességéről, a 2009-ben a Hoppá disszeminációs füzetek sorozatunk 19. számaként megjelent Útinaplóban is számot adtak a szervezők). A szervezők a hazai és a külföldi szakértők közötti együttműködést kifejezetten jónak értékelték a tanulmányút előtti, alatti és az azt követő időszakban is. Ez már csak azért is biztató, mert

esélyt kínál a hosszú távú szakmai kapcsolatok kialakítására, s ezáltal a magyar intézményeket sikeresen integrálhatja az európai szakmai vérkeringésbe. Összességében elmondható, hogy a vendéglátó intézmények elégedettek voltak az elért eredményekkel és a rengeteg többletmunka ellenére többségük szívesen vállalkozna a jövőben is tanulmányút szervezésére.

IV. A Tempus Közalapítvány által koordinált további pályázatok

IV. 1. Európa a polgárokért

Az Európai Bizottság Európa a polgárokért programja különböző országok polgárainak és szervezeteinek együttműködését támogatja: lehetőséget teremt a személyes találkozásra, hogy közös tevékenységek, akciók során együtt alakítsák ki saját elképzelésüket egy nemzeteken túlmutató, de a sokszínűséget tiszteletben tartó európai környezetről.

A Tempus Közalapítvány, mint az Oktatási és Kulturális Minisztérium által kijelölt nemzeti koordinációs pont feladata a program népszerűsítése és információnyújtás a pályázati lehetőségekről az érintettek körében, pályázati tanácsadás és konzultáció biztosítása, valamint közvetítő szerep ellátása az Európai Bizottság, a pályázatokat kezelő Végrehajtó Ügynökség és a (potenciális) pályázók között.

Az Európa a polgárokért Nemzeti Információs Pont tevékenysége:

- A pályázati felhívások megjelentetése
- Naprakész információk közzététele a honlapon, jó gyakorlatokkal, pályázati tapasztalatok megosztásával, hírekkel
- „Európa a polgárokért: civileknek, önkormányzatoknak, polgároknak” címmel havi elektronikus hírlevél (1449 feliratkozott olvasónak)
- Aktív kapcsolatépítés, együttműködés a célcsoportok elérése szempontjából legjelentősebb partner szervezetekkel (NIOK, Európa Ház, önkormányzati szövetségek)
- Tájékoztató leporellók célcsoportonként
- Pályázati kézikönyv gyakorlati tanácsokkal, magyar nyelven
- Információs napok és pályázati szemináriumok
- Tájékoztató előadások tartása és információs anyagok elhelyezése a partner szervezetek rendezvényein
- Partnerkeresés segítése
- Személyes kapcsolatfelvétel a támogatást nyert pályázókkal, projektlátogatások
- Disszemináció: a „Hogyan vegyünk részt aktívan Európa építésében? Mozaik magyar koordinálású projektekről az Európa a polgárokért programban” című disszeminációs füzet bővített kiadása

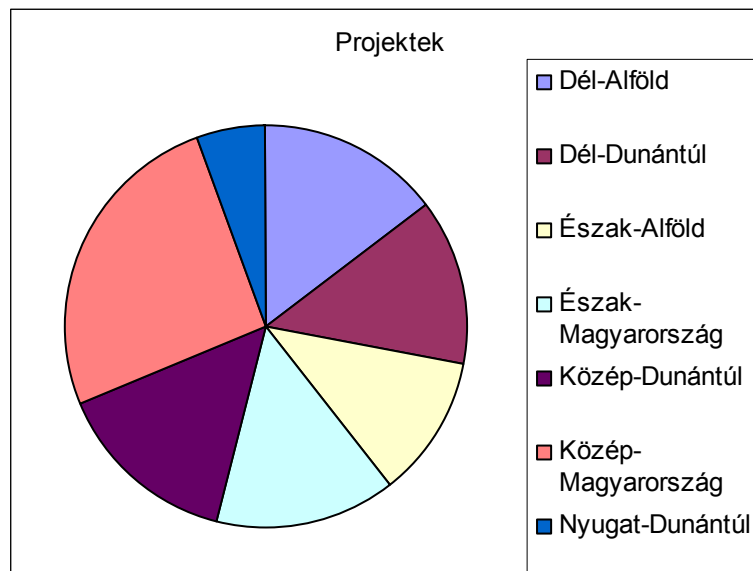
Magyarország továbbra is az egyik legaktívabb országnak számít az Európa a polgárokért programban¹⁵. A pályázati adatok alapján 87 sikeres magyar koordinálású testvérvárosi találkozó pályázat született, ami 959.344 EUR támogatást jelent. A civil szervezetek számára kiírt pályázati akcióban 23 nyertes magyar pályázat született, az elnyert támogatás 66.935 EUR. A náciizmus és a sztálinizmus áldozatainak emlékét őrző „Aktív emlékezet” akcióban 3 magyar koordinálású pályázat nyert támogatást, melynek összege összesen 55.651 EUR.

A testvérvárosi együttműködések esetében jellemzően községek (42) és városok (42) pályáztak sikeresen. A legtöbben Közép-Magyarországról, Pest megyéből pályáztak (23 db). Régiós szinten

¹⁵ A 2009-es pályázati aktivitásra vonatkozó adatok az Európai Bizottság és a Végrehajtó Ügynökség tájékoztatásán alapulnak

Közép-Magyarország után valamennyi régió aktív volt, jellemzően 10-13 db pályázat érkezett ezekről a területekről. A sor legvégén Nyugat-Magyarország áll, ahonnan mindössze 5 db pályázat érkezett. Megyei szinten az aktívabb megyékből átlagosan 5-7 db pályázat, a kevésbé aktív megyékből átlagban 1-3 db pályázat érkezett. Egyedül Vas megyéből nem érkezett egyetlen pályázat sem.

72. ábra: A 2009-es pályázatok regionális megoszlása

A magyar települések leggyakrabban román, lengyel, német és szlovák településekkel valósítottak meg projektet, de francia és olasz települések is gyakran szerepeltek a projektpartnerek között.

A magyar projektek esetében gyakran nehézséget okoz, hogy a magyar résztvevők nem beszélnek semmilyen idegen nyelvet, így a partnerekkel való kapcsolatok kevésbé tudnak elmélyülni. Ezért is preferálják a magyar pályázók a román és szlovák szervezeteket, mert ebben az esetben megoldható, hogy a magyar legyen a munkanyelv. Testvérvárosi találkozók esetében a helyi lakosok aktívan részt vesznek a szervezési munkákban, illetve szívesen vesznek részt a kulturális programokon is.

Európai szinten a leggyakoribb projekttemák között szerepelt az interkulturális párbeszéd, az aktív európai állampolgárság, valamint az esélyegyenlőség, és ez a tendencia érvényesült a magyar projektek esetében is.

A civil szervezetek által megvalósított projektek esetén is elmondható, hogy a legaktívabb régió Közép-Magyarország, ezen belül is Budapest. A projektek középpontjában legtöbbször az ifjúság állt, mégpedig az, hogy hogyan lehet őket aktívabb szerepvállalásra ösztönözni. Népszerű téma volt a sport, és ezen keresztül az állampolgárok aktivizálása, illetve, hogy a civil szervezetek hogyan tudnak minél hatékonyabban együttműködni.

IV. 2. EGT/ Norvég Alap – Mobilitási pályázatok

A Tempus Közalapítvány a 2004. évi pályázati fordulóban, a humánerőforrás-fejlesztés és oktatás prioritáshoz kapcsolódva nyert támogatást pályázati alap megvalósítására az EGT/Norvég Finanszírozási Mechanizmustól.

A pályázati alap megvalósítását 85%-ban az EGT/Norvég Finanszírozási Mechanizmus, 15%-ban a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség finanszírozta.

A pályázati alap célja az volt, hogy elősegítse a nemzetközi együttműködéseket, az intézmények közötti partnerségeket, és kétoldalú mobilitási programokat valósítson meg a lisszaboni / koppenhágai / bolognai folyamatokhoz való jobb kapcsolódás érdekében. Ezért aktuális oktatási, képzési témákhoz kapcsolódóan mobilitási tevékenységekre lehetett pályázni. A célszágok az Európai Gazdasági Térség nem uniós tagállamai, vagyis Norvégia, Izland vagy Liechtenstein lehettek. A mobilitás megvalósulása kölcsönösségi alapon is történhetett, vagyis a részt vevő országokból Magyarországra irányuló mobilitás támogatására is lehetett pályázni.

A program 2007 végén indult, a december 10-i határidőre összesen 79 pályázat érkezett. A pályázatok formai, pénzügyi és tartalmi bírálatára 2008 januárjában került sor. A bírálat eredményeképp 61 projekt kapott támogatást, 266 721 485 Ft értékben, 4 pályázat pedig tartaléklistára került. A rendelkezésre álló keret (euróról forintra átszámolva) 267 435 002 Ft volt, vagyis ezt 99%-ban sikerült lekötöni.

A projektek indulása és a megvalósítás során volt több visszamondás, több esetben alacsonyabb támogatási összegre kérték a szerződést a projektgazdák. Az így felszabaduló forrást a TKA tartaléklistás pályázatok támogatására használta fel, ami 3 projekt bevonását jelentette, és így összesen 63 projekt támogatását biztosíthatta a program.

A leszerződött 63 projekt futamideje 2008. április 1. és 2009. október 31. lehetett. A TKA a futamidő alatt több projekt megvalósulásáról monitoringlátogatások keretében tájékozódott: 2008-ban 4, míg 2009-ben 3 ilyen látogatás valósult meg. A látogatások során a TKA képviselői szakmailag mindent rendben találtak, nagyobb problémák, hibák nem adódtak. A látogatás tartalmáról és eredményéről minden esetben írásban kaptak visszajelzést a projektgazdák.

A TKA különböző rendezvények keretében igyekszik a projektek eredményeit terjeszteni. Ennek egyik eszköze az ún. tematikus monitoring szeminárium, amelynek célja, hogy a hasonló témájú projekteket kezelő szervezeteket összehozza, hogy a rendezvény alkalmából megoszthassák egymással jó gyakorlatokat, tapasztalataikat, a felmerült nehézségeket. Ilyen rendezvényre „Szakképzés kontra munkaerőpiac? A munkaerőpiac és a szakképzés világának közelítése nemzetközi (mobilitási) programokon keresztül” címmel került sor 2009. november 17-én, ahol olyan EGT/Norvég alaphoz és Leonardo da Vinci programból finanszírozott projektgazdák jöttek össze, ahol a fő téma a szakképzés, oktatás és a munka világának közelebb hozása, a különbségek, akadályok leküzdése a mobilitási programok segítségével volt a fő téma.

A projektek döntő többsége 2009. október 31-én zárult, a záróbeszámoló elkészítésének határideje 2009. november 30. volt. 2009 végéig a záróbeszámoló ellenőrzése indult meg, a projektek eredményeinek feldolgozása kezdődött el. 2010-es év feladata a pályázati alap végleges zárása: tartalmi szempontból a projektek eredményeinek feldolgozása és összegzése, a hátralévő támogatási összegek kifizetése, zárókonferencia szervezése és a támogatást biztosító EGT/Norvég Finanszírozási Mechanizmus és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség felé a beszámoló elkészítése.

A pályázati alap eredményeinek számszerű kimutatása így 2010-re lesz végleges, de az előzetes eredmények (kiutazók, beutazók létszáma, leszerződött – felhasznált támogatás) alapján úgy látjuk, hogy a pályázati alap sikerrel zárul, a kitűzött pályázati számok, ki- és beutazói létszámok teljesülnek.

IV.3. Európai Nyelvi Díj

Az Európai Nyelvi Díj az Európai Bizottság és a magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium által támogatott kezdeményezés, amelynek célja, hogy hivatalos elismerésben részesítse az idegen nyelvek tanítása terén megvalósuló, példaértékűnek minősülő és innovatív programokat, folyamatokat az oktatás és képzés bármely szintjén. Az Európai Nyelvi Díjat 1998-ban alapították az Európai Unió tagállamainak kezdeményezésére. A Díjra jogosult bármely, az európai nyelvek tanítása terén megvalósuló program, függetlenül attól, hogy annak oktatási, képző- vagy továbbképző-intézmény,

helyi vagy regionális hivatal, vállalat vagy más szervezet (illetve ezek önálló szervezeti egysége) ad otthont.

Az Európai Nyelvi Díj olyan programnak adományozható, amelynek kidolgozása a közelmúltban zárult le, és amelyet a mindennapok gyakorlatában már alkalmaznak – vagy még csak tervezik a program gyakorlati alkalmazását, de alaposan előkészítették azt. A Díjat nem kaphatják meg már lezárult programok, illetve hosszabb ideje futó, a pályázó alaptevékenységét képező folyamatok.

Az Európai Nyelvi Díjra jogosult bármely, az európai nyelvek tanítása terén megvalósuló innovatív program, a pályázók közül azonban előnyt élveznek az éves prioritások területén működő programok. 2009-ben az alábbi 4 prioritás érvényesült, amelyek közül kettőt a magyar szakértői bizottság határozott meg:

- Kultúrák közötti párbeszéd (európai prioritás)
- Nyelvek és az üzleti élet (európai prioritás)
- Egész életen át tartó tanulást támogató nyelvi programok (magyar prioritás)
- Tantárgyközi integráció (magyar prioritás).

A 2009. június 26-i pályázati határidőre 20 pályázat érkezett, és a pályázatok értékelését végző szakértői csoport az Európai Nyelvi Díjat három projektnek ítélte oda.

A díj az Oktatási és Kulturális Minisztérium által biztosított keretnek köszönhetően a szakmai elismerés mellett pénzbeli támogatással is járt. Az összeg a három díjazott között egyenlő arányban került felosztásra (intézményenként 350 000 forint), amit az intézmény a díjazott program továbbfejlesztésére, népszerűsítésére fordíthat. A díjazott programok 2009-ben a következők voltak:

- **ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskola, Budapest**
Nyelvi sokszínűség, sokszínű nyelvhasználat – nyelvi programok a Trefort Gimnáziumban

Az intézmény pályázatában bemutatott program valójában nem egy, hanem négy program, mely fejleszti a tanulók autonóm tanulási szokásait, és jó alapokat biztosít az élethosszig tartó nyelvtanuláshoz. A program keretében a diákok önálló nyelvtanulási módszereket sajátítanak el, nemzetközi diákszövetségben dolgoznak, környezetvédelmi programban és diákcsereprogramban vesznek részt. Újszerűségét elsősorban az adja, hogy tágabb dimenzióba helyezi a nyelvtanítást; nemcsak a nyelv tanulására helyezi a hangsúlyt, hanem a diákokat és a szülőket egyaránt bevonja a nyelvtanulás folyamatába, és tudatosítja a tanulóknál saját felelősségüket. A program logikus, átgondolt felépítése és részletes leírása lehetővé teszi a könnyű továbbadhatóságot, a tanulók tartós motiváltságát és a tanárok elhivatottságát.

- **M-Prospect Oktatási és Szolgáltató Kft., Székesfehérvár**
Egy nyelvet beszélünk – Standardizált üzleti kommunikáció európai munkavállalóknak

Az intézmény komplex, moduláris rendszerű programot dolgozott ki, mely többirányú képzésből, sokrétű háttérmunkából és kiegészítő szolgáltatásokból áll össze, mind a munkáltató, mind pedig a munkavállalók szempontjait figyelembe véve, ugyanakkor gondot fordít az oktatók továbbképzésére is. A képzés során a nyelvi program a nyelvi kompetenciák fejlesztése után az adminisztrációs, majd a számítástechnikai ismeretek elsajátíttatását valósítja meg. A bemutatott program standard és a konkrét szükségletekhez igazított flexibilis elemei, tartalma és a feldolgozás módja meggyőzően támasztják alá az innovativitást, kreativitást követelményének való megfelelést. A tananyag hatékonyan hasznosítható a munkahelyi feladatok elvégzésekor, mert összeállításakor a pályázó figyelembe vette a munkáltató elvárásait. A pályázó által nyújtott képzés hozzájárul az interkulturális tudatosság erősítéséhez, és ezáltal megkönnyíti a munkavállaló mobilitását az európai munkaerőpiacon.

- **Karinthy Frigyes Kéttannyelvű Gimnázium, Budapest**
- **Karinthy Modell ENSZ Konferencia**

Az intézmény nyelvi programja kreatív és tematikusan sokrétű, a program során jól érvényesül a tantárgyközi integráció elve. A program célja, hogy a középiskolás diákok bővítsék ismereteiket az ENSZ országairól, azok gazdaságáról, kulturális szokásairól idegen nyelven. A téma és a módszer motiválja a diákokat, megmozgatja és felkészíti őket a modern európai polgár szerepére, a program tematikája és az abban használt módszerek alkalmazása példaértékű és követendő. A program, ami alapvetően a diákok aktív és önálló munkájára épít, kifejezetten hatékony a résztvevők interkulturális kompetenciájának fejlesztése szempontjából, biztosítja a tanulók tartós motiváltságát, fejleszti előadói és vitakészségüket, és képességüket a kritikus gondolkodásra és a logikus érvelésre.

IV.4. Pestalozzi Program

Az Európa Tanács (ET) Pestalozzi tanártoábbképzési programban Magyarország 1994 óta vesz részt. A program hálózati rendszerként működik, a tagországok az ET projektjeihez kapcsoló témákban maximum hétnapos szemináriumokat szerveznek, amelyeken a pedagógusok valamennyi tagországból pályázat útján vesznek részt.

A meghirdetett kurzusok központi eleme az emberi jogok, a demokratikus értékek terjesztése, az esélyegyenlőség és a társadalmi szolidaritás mind szélesebb körű érvényesítése. Ezek mellett kiemelt terület az európai dimenzió megjelenítése az oktatásban, illetve az oktatás lehetőségeinek kutatása multikulturális környezetben, a többnyelvűség elősegítése. Ezek a témák nemzetközi környezetben valóban elmélyült, közös gondolkodást tesznek lehetővé olyan kérdésekben, melyek túlmutatnak a napi pedagógiai munkán, azonban a hozzájuk kapcsolódó tapasztalatcsere elengedhetetlen követelménye a pedagógusok szakmai, módszertani megújulásának.

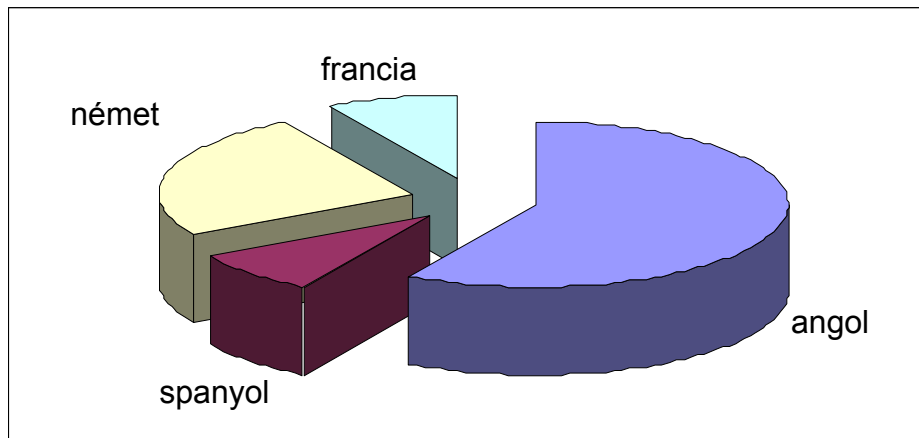
A 2009-ben meghirdetett tavaszi és őszi kurzusokra összesen 13 pályázat érkezett, melyből 12 a hazai, első forduló bírálaton sikerrel átjutott. A benyújtott pályázatok számát tekintve az előző évekhez képest sajnos csökkenés figyelhető meg (2007-ben 22, 2008-ban 24 pályázat érkezett). Ennek feltehetően egyik oka a pályázati rendszer azon eleme lehet, miszerint a pályázóknak meg kell előlegezniük a kiutazás költségét, és azt a beszámoló elfogadása után (mely időnként 2-3 hónap is lehet) visszatérítés formájában kapják meg az Európa Tanácstól.

2009-ben mindössze 1 férfi pályázott és kapott támogatást a programban, mely így a többi programhoz hasonlóan szintén igazolja az oktatás területén a férfiak és nők egyenlőtlen jelenlétét.

Az előző évhez hasonlóan nagyrészt a közoktatási terület képviselői pályáztak és nyertek el támogatást a program valamely szemináriumán való részvételre. A támogatott pályázók mindössze 16 %-a érkezett a felsőoktatásból.

A pályázók túlnyomó többsége (7 pályázat) angol munkanyelvű továbbképzést választott, emellett még kisebb számban (3 pályázat) német nyelvű szemináriumokra is pályáztak. E két munkanyelven kívül francia és spanyol nyelvű szemináriumot választott 1-1 pályázó.

73. ábra: A pályázatok munkanyelv szerinti megoszlása

A támogatott pályázók által választott szemináriumok témái között – összhangban a program által kitűzött célokkal - szerepelt a holokauszt tanítása és tanulása, a kreativitás és innováció mint az egész életen át tartó tanulás kulcselemei, kooperatív tanítás, és a minőségi oktatás is.

A program szakmai sikeressége érdekében a benyújtott pályázatok számának növelése szükséges, mert a pályázatok minőségi szelekciója csak így valósítható meg. A részt vevő tagországok mindegyikében kitűzött cél a pályázók mind aktívabb bevonása a programba mindamelllett, hogy a meghirdetett kurzusok számát is növelni szükséges ahhoz, hogy a program megfelelő érdeklődést váltson ki és megfelelően széles spektrumú továbbképzési választékot nyújthasson az érdeklődő pedagógusok számára.

IV.5. Erasmus Mundus

Az Erasmus Mundus az Európai Unió közösségi együttműködési programja, amely azért támogat európai felsőoktatási intézményeket, hogy azok színvonalas, közös/kettős/többszörös oklevélhez vezető képzéseket, valamint részképzéseket nyújtsanak az EU-n kívülről Európába érkező kiváló hallgatóknak. Az Európai Bizottság ezért támogatja a felsőoktatási intézmények együttműködését, és ösztöndíjat kínál európai és Európán kívüli hallgatóknak és oktatóknak. Olyan projekteket is támogat, amelyeknek növelik az európai felsőoktatás vonzerejét az EU-n kívül is.

Az Erasmus Mundus első szakasza 2004-2008 között működött, 2009-től a program megújulva és kibővülve folytatódik 2013-ig, – a korábbihoz képest ötszörös –, 1 milliárd eurós költségvetés mellett.

A programot az Európai Bizottság Oktatási, Kulturális és Audiovizuális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) kezeli az Oktatási és Kulturális Főigazgatóság, valamint az EuropeAid Együttműködési Hivatala felügyelete mellett. A pályáztatást az EACEA végzi. A program végrehajtásában részt vesznek továbbá az Európai Bizottság delegációi, valamint az EU-tagállamokban működő Erasmus Mundus nemzet irodák (National Structure). Az Oktatási és Kulturális Minisztérium felkérésére Magyarországon a Tempus Közalapítvány látja el ez utóbbi feladatot.

A Tempus Közalapítvány nemzeti koordinációs és információs tevékenységet végez az Erasmus Mundus-szal kapcsolatban. Az alábbi koordinációs és információs tevékenységeket végeztük 2009-ben:

- Fenntartjuk a www.erasmusmundus.hu honlapot (a Közalapítvány honlapján), folyamatosan megjelentettük az aktuális információkat a programról.
- A pályázati lehetőségeket, a program eredményeit széles körben terjesztettük (pl. TKA Felsőoktatási e-hírlevél, információs napok, TKA kiadványok) és más programok

koordinátorain keresztül is tájékoztattuk a felsőoktatási intézményeket (pl. Erasmus és CEEPUS koordinátorok).

- A TKA más felsőoktatási rendezvényein (CEEPUS, Erasmus, Regionális Bologna konferenciák) rövid bemutatóval szerepeltettük a programot.
- Közreműködtünk a partnerkeresésben leendő pályázók részére.
- Leendő és meglévő pályázóink számára ingyenes pályázati tanácsadást biztosítottunk.
- Tájékoztatást nyújtunk a magyar, illetve a külföldi pályázóknak a közös képzések magyarországi akkreditációjáról.
- Közreműködünk az Erasmus Mundus pályázatok bírálatában, amelyet az EACEA végez.
- Segítettük a magyar érdekltségű Erasmus Mundus mesterképzések működését, különösen a beérkező hallgatók vízummal, tartózkodási engedéllyel kapcsolatos problémáinak megoldásában.
- Részt vettünk az Erasmus Mundus nemzeti irodák találkozóin. Közös projektekben veszünk részt az érdeklődők minél alaposabb tájékoztatása érdekében, közreműködünk az európai felsőoktatás népszerűsítő projekt, a „Global Promotion” megvalósításában.
- Partnerként veszünk részt két nemzetközi konzorciumban, amelyek a nemzeti irodák információs tevékenységét hivatottak elősegíteni:
 - o EMAP (Erasmus Mundus Active Participation): A projekt keretében a programban alulreprezentált, jellemzően 2004-ben vagy 2007-ben csatlakozott tagállamok felsőoktatási intézményeinek aktívabb részvételét segítjük elő két nemzetközi pályázatíró szemináriummal. A rendezvényeken a leendő pályázókat készítetjük fel a pályázásra, egy-egy magyar részvételű, potenciális EM mesterképzésre pályázó intézményi konzorcium vehetett részt. Az eredeti tervet túllépve végül összesen öt magyar partner jelenhetett meg a rendezvényen.
 - o ASEMUNDUS: A DAAD által koordinált projekt az európai és az ázsiai felsőoktatási együttműködést kívánja elősegíteni az ASEM (Asia-Europe Meeting) felhívásának megfelelően, miközben népszerűsíti az Erasmus Mundus programot. A projekt 2009-ben indult, az irányító testület munkájában vettünk részt.

A támogatások eredményessége, hasznossága, hasznosíthatósága

2009-ben az összesen Európában elindult 116 Erasmus Mundus mesterképzés és 13 EM doktori képzés közül 11 mesterképzésben vett részt magyar egyetem, ami régiós összehasonlításban kiemelkedő. A közös oklevélhez vezető képzések mellett az Erasmus Mundus Partnerségek alprogramjában két projektben dolgozik magyar partner, az egyik brazíliai, a másik délkelet-ázsiai felsőoktatási intézményekkel működik együtt, és fogadhat hallgatókat és oktatókat. A részvétel lehetőséget nyújt a részt vevő magyar egyetemek nemzetköziesítésére, valamint hozzájárul a képzéseik minőségének fejlesztéséhez, ahogy a magyar felsőoktatás külföldi népszerűsítéséhez is.

40. táblázat: A magyar résztvevővel működő Erasmus Mundus projektek, 2009/10

Pályázat címe	Konzorciumvezető	Konzorcium tagok	Magyar partner	Támogatás ¹⁶ (euró)
CoDe - Joint European Master in Comparative Local Development	University of Trento (IT)	University of Ljubljana (SI) University of Regensburg (D)	Budapesti Corvinus Egyetem	743 400
IMESS - International Masters in Economy, State and Society	University College London (UK)	Univerzita Karlova v Praze (CZ) Tartu Ülikooli (EE) Helsingin Yliopisto (FI) Uniwersytet Jagiellonski (PL)	Budapesti Corvinus Egyetem	852 000
EMSRHS European Master in Sustainable Regional Health	Vilnius University (LI)	University of Verona (IT) University of Deusto (ES)	Budapesti Corvinus Egyetem	810 000

¹⁶ A teljes konzorcium számára (nem csak a magyar partnernek).

Systems				
International Master "Vintage", Vine, Wine and Terroir Management	Higher Agricultural Education Institute (ESA) of Angers (FR)	Technological Education Institution (T.E.I.) of Athens, (GR) Technical University of Valencia (ES) University of Bologna (IT) Catholic University of the Sacred Heart (IT) University of Tras-os-Montes and Alto Douro (PT)	Budapesti Corvinus Egyetem	775 000
ME3 - European joint Masters in Management and Engineering of Environment and Energy	Ecole Nationale Supérieure des Techniques Industrielles et des Mines de Nantes (FR)	Universidad Politécnica de Madrid (ES) Kungl Tekniska Högskolan (SE) Queen's University Belfast (UK)	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	823 000
EURO-AQUAE - Euro Hydro-Informatics and Water Management	University of Nice Sophia Antipolis (FR)	Brandenburg Technical University Cottbus (D) University of Newcastle upon Tyne (UK) Technical University of Catalonia (ES)	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	765 000
MUNDUS MAPP - Erasmus Mundus Masters in Public Policy	Közép-európai Egyetem (HU)	Institut Barcelona D'Estudis Internationas (ES) Stichting Internationaal Instituut voor Sociale Studiën (NL) University of York (UK)	Közép-európai Egyetem	865 000
GEMMA - Master's Degree in Women's and Gender Studies	Universidad de Granada (ES)	Universidad De Oviedo (ES) Università di Bologna (IT) Universiteit Utrecht (NL) Uniwersytet Łódzki (PL) Fakulteta za Podiplomske Humanisticne Studije - Institutum Studiorum Humanitis (SI) University of Hull (UK)	Közép-európai Egyetem	823 000
MESPOM: Masters of Environmental Sciences, Policy and Management	Lund University (SE)	University of Manchester (UK) University of the Aegean (GR)	Közép-európai Egyetem	875 000
EMMEP - Erasmus Mundus Minerals and Environmental Programme	Delft University of Technology (NL)	Helsinki University of Technology (FI) Wrocław University of Technology (PL) Rwth Aachen University (D) University of Exeter (UK)	Miskolci Egyetem	835 000
European Master in Agricultural, Food and Environmental Policy Analysis	Catholic University of Louvain (BE)	Swedish University of Agricultural Sciences (S) University of Bonn (D) Technical University of Catalonia (ES)	Budapesti Corvinus Egyetem	n.a ¹⁷
Magyar érdekeltségű konzorciumok összesen			11 db	8 166 400
Összes Erasmus Mundus konzorcium			129 db	50 121 600

¹⁷ A projektet 2009-ben választották ki, hallgatókat a 2010/11-es tanévben fogadhat először.

IV.6. Tempus program

A Tempus programot az Európai Bizottság a partnerországokban¹⁸ lezajló felsőoktatási reformtörekvések és ezeken keresztül a szociális és gazdasági felemelkedés támogatására hozta létre. A program elsődleges célja a nemzetközi együttműködések keresztül a felsőoktatási rendszerek fejlesztésének támogatása a bolognai folyamat és a lisszaboni stratégia szellemében. Ezen túlmenően célul tűzi ki a kultúrák közti egyetértésnek, valamint egymáshoz való közeledésének, illetve a felsőoktatási rendszerek fejlesztésének és adaptálásának elősegítését, ezáltal a felsőoktatással szemben jelentkező gazdasági, kulturális elvárásoknak való hatékonyabb megfelelést. Magyarország korábban kedvezményezett országgént vehetett részt a programban, 2004-től azonban már teljes jogú európai uniós tagként segíti a Tempus III és 2008-tól a Tempus IV partnerországok felsőoktatásának fejlesztését.

A programot az Európai Bizottság Oktatási, Kulturális és Audiovizuális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) kezeli az Oktatási és Kulturális Főigazgatósága felügyelete mellett. Az EACEA végzi a pályázatátást. A program végrehajtásában részt vesznek továbbá az Európai Bizottság delegációi, valamint a partnerországokban működő nemzeti Tempus irodák és az EU-tagállamokban működő nemzet kapcsolattartó pontok. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium felkérésére Magyarországon a Tempus Közalapítvány látja el ez utóbbi feladatot.

A Tempus Közalapítvány nemzeti koordinációs és információs tevékenységet végez a Tempus-szal kapcsolatban, hiszen a program teljes mértékben centralizált. Az alábbi tevékenységeket végeztük 2009-ben:

- A Közalapítvány honlapján folyamatosan megjelentettük az aktuális információkat a programról és minden partnerországról.
- Magyar nyelvű leoporellót adtunk ki és terjesztettünk a felsőoktatási intézmények körében, és szerepeltettük a programot a TKA felsőoktatási kapcsolódású kiadványaiban is.
- Részt vettünk a Tempus IV harmadik, 2010-es pályázati felhívás szerkesztésében, a nemzeti kapcsolattartó pontok és a nemzeti Tempus irodák találkozóin.
- A TKA más felsőoktatási rendezvényein (CEEPUS, Erasmus, Erasmus Mundus) rövid tájékoztatást adtunk a programról.
- Közreműködtünk a partnerkeresésben leendő pályázók részére.
- Leendő és meglévő pályázóink számára pályázati tanácsadást biztosítottunk.
- Információs napot és pályázati szemináriumot tartottunk.

A Tempus IV második, 2009-es pályázati felhívásában 54 projektet támogatott az Európai Bizottság, magyar érdekeltséggel 5 pályázat rendelkezik, közülük egy magyar felsőoktatási intézmény, a Szegedi Tudományegyetem által koordinált projekt. A magyar felsőoktatási intézmények a program keretein belül nemcsak átadják tapasztalataikat a hazai felsőoktatási reformokról, hanem továbbfejlesztik működésüket az EU felsőoktatási modernizációs törekvéseinek megfelelően.

IV.7. CEEPUS Ösztöndíjprogram

A Közép-Európai Felsőoktatási Csereprogram célja, hogy a felsőoktatás területén együttműködő partner intézmények között lehetővé tegye oktatói és hallgatói mobilitások lebonyolítását, nyelvi és szakmai kurzusok, nyári egyetemek, valamint hallgatói kirándulások szervezését, támogassa hosszú távú szakmai együttműködések kialakulását a térségben, ezzel elősegítve Közép-Európa stratégiai szerepének erősödését.

¹⁸ Albánia, Algéria, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Egyiptom, Fehéroroszország, Grúzia, Horvátország, Kazahsztán, Kirgizisztán, Koszovó, Libanon, Macedónia, Marokkó, Moldova, Montenegró, Oroszország, Örményország, Palesztina, Szerbia és Koszovó (az ENSZ BT 1244. sz. határozata alapján), Szíria, Tádzsikisztán, Tunézia, Türkmenisztán, Ukrajna, Üzbegisztán

A CEEPUS megállapodást 1993. december 8-án írták alá a tagországok oktatási miniszterei, így először az 1994/1995-ös tanév második szemeszterében indulhatott meg a hallgató- és oktatócsere a partner intézmények között. Többszöri meghosszabbítás után a jelenlegi CEEPUS II programszakasz 2005. január 1-jén lépett életbe, 2011. augusztus végéig tart. 2011-ben elkezdődik a CEEPUS III. szakasza, melyben a program nyit a kutatási tevékenységek felé is. A CEEPUS III keretét adó nemzetközi multilaterális szerződés kidolgozásában a többi nemzeti CEEPUS irodával, a központi CEEPUS irodával és a felsőoktatásért felelős minisztériumokkal közösen részt vettünk 2009-ben. A szerződést 2010 márciusában írták alá a tagországok képviselői Montenegróban.

A CEEPUS program pályázati kerete 2009-ben 46 millió forint volt, melyet a beérkező hallgatók és oktatók ösztöndíjára fordítottunk. Jelenleg a következő országok akkreditált felsőoktatási intézményeibe lehet utazni CEEPUS támogatással: Albánia, Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Csehország, Horvátország, Koszovó, Lengyelország, Macedónia, Magyarország, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia.

Sokéves szünet után a 2009/2010-es tanévben külön pályázati felhívással támogattuk öt CEEPUS hálózat koordinációs találkozóját is.

41. táblázat: Támogatott koordinációs találkozók

Intézmény	Hálózat	Partnerek	Megítélt támogatás
Debreceni Egyetem	HU-003	12	480 000 Ft
Miskolci Egyetem	HU-028	18	720 000 Ft
PTE/ELTE	HU-010	18	720 000 Ft
PTE	HU-309	13	480 000 Ft
SZTE	HU-011	8	320 000 Ft
Összesen			2 720 000 Ft

A Tempus Közalapítvány kiemelten fontos feladatnak kezeli a pályázók tájékoztatását, amely alapvetően két célcsoportot érint: a leendő intézményi és egyéni pályázókat; és a nyertes pályázókat a projekt során, a projektek eredményeinek széles körben való terjesztése érdekében.

Célunk, hogy a pályázati aktualitásokról történő folyamatos tájékoztatás mellett összegyűjtsük, és bemutassuk a már több mint tíz évre visszatekintő CEEPUS program keretében megvalósult együttműködések tapasztalatait, szakmai eredményeit, és széles körben terjesszük azokat.

A magyar felsőoktatási intézmények körében a CEEPUS program jelentős szerepet játszik a regionális kapcsolatok tekintetében, így törekszünk arra, hogy az érdeklődés továbbra is élénk maradjon, és újabb intézményeket is bevonjunk a programba.

Hálózati pályázatok

A 2008/2009-es tanévben 44 hálózatból hetet koordináltak magyar intézmények, és összesen 62 alkalommal vett részt magyar egyetem vagy főiskola valamely oktatási egysége. Az egyes országok aktivitása eltérő a hálózatokon belül, de jelentősen befolyásolja a lehetőségeiket a rendelkezésre álló hónapkeret, azaz a fogadó ország által biztosított költségvetés.

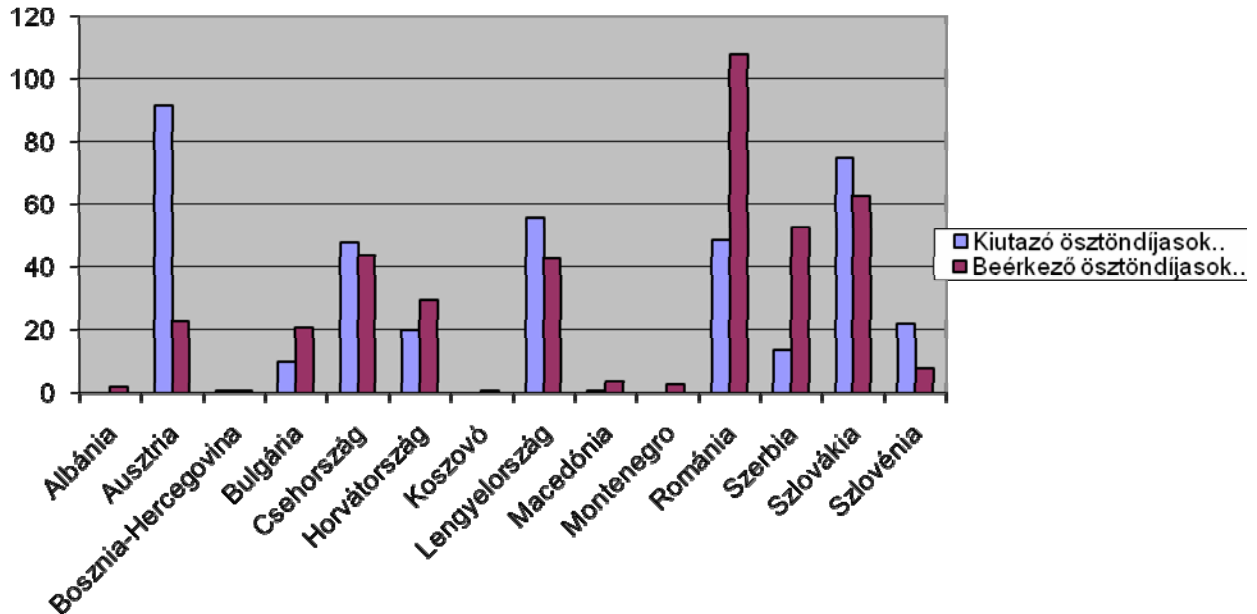
Egyéni mobilitás

A hallgatói és oktatói mobilitás a CEEPUS hálózatokon belül történik. Ha egy oktató vagy hallgató nem talál saját intézményében megfelelő hálózatot, freemoverként is részt vehet a programban, ha az adott célország hálózatai nem használták ki a teljes hónapkeretüket. A Magyarországról kiutazók az eredetileg rendelkezésre álló hónapkereteket maximálisan kihasználták, sőt a többi ország által fel nem használt hónapokat is igénybe vették. A felajánlott 550 beutazó ösztöndíjas hónap kihasználtsága a 2008/2009-es tanévben 98,5%. A kihasználatlan hónapok a késedelmes lemondások miatt keletkeznek. A 2008/2009-es tanévben a programban részt vevő felsőoktatási intézmények 404 főt

(244 hallgató + 160 oktató) fogadtak Magyarországon, míg 388 magyar (234 hallgató + 154 oktató) töltött ösztöndíjas időszakot (összesen 682 hónapot) más CEEPUS országban.

A 2008/2009-es tanévben a magyar kiutazó ösztöndíjasok legkedveltebb célországa Ausztria, de igen nagy népszerűségnek örvend még Románia, Szlovákia, Cseh- és Lengyelország is. A legtöbb beutazó hallgató – szintén mondhatjuk már, hogy hagyományosan – Romániából érkezik, majd sorrendben Szlovákia, Szerbia, Csehország, Lengyelország és Ausztria küldi hozzánk a legtöbb hallgatót.

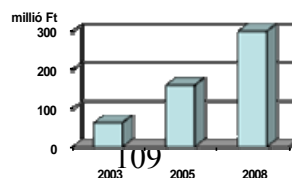
74. ábra: A kiutazó és beérkező ösztöndíjasok száma (2008/2009)

IV.8. Szakiskolai mobilitás

A Tempus Közalapítvány kezdeményezésére és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács javaslatára az Oktatási és Kulturális Miniszter, valamint a Szociális és Munkaügyi Miniszter 2008-ban 300 millió forintos forrást különített el a Munkaerő-piaci Alap Képzési Alaprészének terhére szakiskolai tanulók külföldi szakmai gyakorlatának megvalósítására. A kezdeményezés a 2003-ban és 2005-ben megjelentetett pályázati felhívás folytatásaként, a Szakiskolai Fejlesztési Program első vagy második szakaszában résztvevő iskolák tanulói számára támogatja minimum 3, maximum 39 hetes külföldi szakmai gyakorlat megvalósítását. A program tartalma és céljai megegyeznek a Leonardo mobilitási programmal, vagyis a szakiskolai kiutazóknak arra lesz lehetőségük, hogy külföldön gyakorolják szakmájukat valós munkakörülmények között, emellett nyelvet tanuljanak, valamint megismerjék a fogadó ország kultúráját.

75. ábra: A szakiskolai mobilitási program költségvetésének alakulása (2003-2008)

A döntés után 2008 őszén indult el a pályázati program előkészítése; a pályázati felhívás októberben jelent meg. A Tempus Közalapítvány a potenciális pályázók segítése érdekében információs napot és pályázati szemináriumot tartott. A pályázatok beadásának határideje 2009. január 12-e volt.

Szakiskolai mobilitási program 2009. évi I. forduló

A beadási határidőre 21 db pályázat érkezett, amelyek közül egy pályázat formai szempontból nem volt megfelelő; ugyanis beadási határidőn túl adták postára. A sikerességi mutató igen magas a beadott pályázatok tekintetében; a pályázatok 71 %-a támogatást nyert, 6 pályázat kiváló értékelést, 9 pályázat pedig jó értékelést kapott.

Az első forduló eddigi eredményeinek összefoglalása

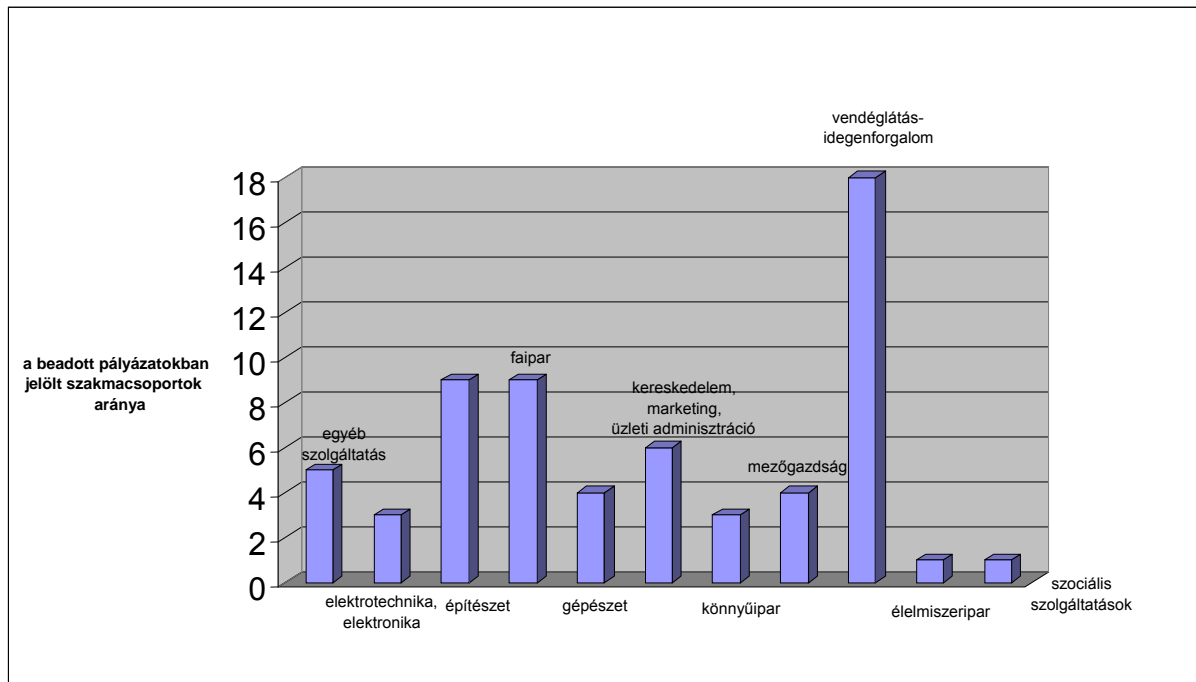
A 2009-es szakiskolai mobilitási program I. pályázati fordulójában formailag megfelelő pályázatot benyújtott 20 intézményből kettő nem rendelkezett előzetes Leonardo da Vinci vagy szakiskolai projekt megvalósítási tapasztalattal, mindkét újnak számító intézmény projektje támogatást nyert. A Tempus Közalapítvány kuratóriumának döntése értelmében 172 szakiskolai tanuló szakmai gyakorlatra kap támogatást (31 kísérő bevonásával).

A támogatást nyert projektek projektgazdái kizárólag szakképző iskolák/szakiskolák. A projektek Magyarország 7 régiója közül négy régióból képviseltetik magukat; három nyertes projekt a közép-magyarországi régióból (ebből két projekt budapesti), három projekt a dél-alföldi régióból, két projekt a nyugat-dunántúli régióból nyert támogatást. Az első fordulóban kimagasló számban nyertek támogatást az észak-alföldi régió pályázó szakiskolái; itt hat projekt kapott támogatást mobilitások megvalósítására. A leírtak alapján elmondható, hogy a projektek nem fedik le Magyarország teljes területét, viszont a közép-magyarországi dominancia sem jellemző, mint ahogyan az az LLP hasonló pályázattípusainál látható.

A projektek kétharmadában 3-4 hetes szakmai gyakorlatokat valósítanak meg az intézmények, míg egyharmadukban ennél hosszabb, 6-12 hetes szakmai gyakorlatokat. A rövid kinttartózkodások gyakorisága miatt a szakmai gyakorlatok átlagos időtartama ebben a körben kb. 6 hét.

A szakmai gyakorlatok célországának legtöbbször Németországot (7) és Belgiumot (3) választották, ezen túlmenően az Európai Unió további 7 tagországába valósulnak/valósultak meg kiutazások.

77. ábra Az egyes szakmacsoportok aránya a szakiskolai mobilitási program második fordulójában beadott pályázatok esetében

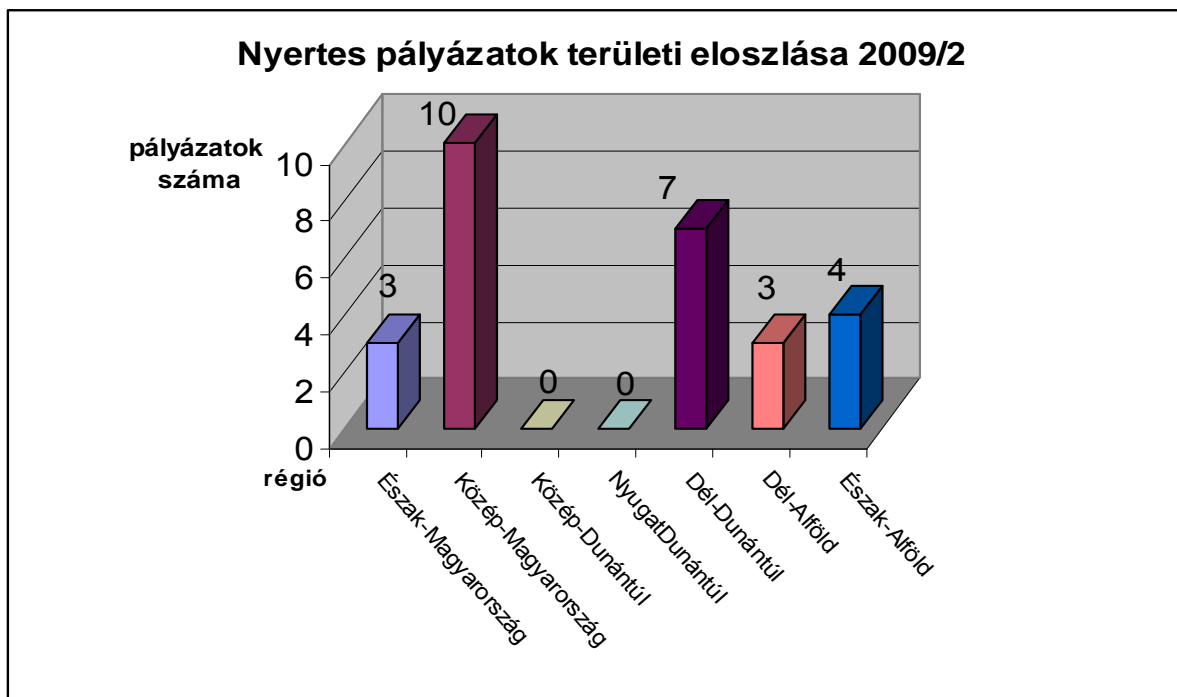

Ebben a fordulóban is a vendéglátás-idegenforgalom szakmacsoportához tartozó szakmákat tanuló diákokat kívánják legnagyobb számban külföldre juttatni szakmai gyakorlatra. Az arány nem meglepő; az iparág jellemzően globális; de egységes szakmai elvárásokat tartalmaz, és magas szintű nyelvtudást igényel, valamint nagy számban foglalkoztat idénymunkásokat. A listán ebben a körben soron következő építészeti és faipari szakmacsoportok szintén nem tartoznak a hagyományosan jó nyelvismeretet megkívánó szakmák közé, azonban itt a külföldi eljárások és módszertanok különösen ösztönzőek lehetnek.

A 2009-es második pályázati fordulóban a beadott pályázatok 65,9 %-át javasolta támogatásra az Iroda. A támogatásra javasolt pályázatok közül **7 db kiváló, 11 db nagyon jó**, és további **12 db megfelelő** minőségű pályázat született. A minőség alapján történt kiválasztást kiegészítette a rendelkezésre álló költségvetési keret figyelembevétele, ezért a pályázatok közül **27-et** javasolt a Közalapítvány támogatására, további 3-at pedig tartaléklistára. A projektek 2010 február 1-jével indulhattak el.

A nyertes pályázatok területi eloszlása itt már a korábbi évek tendenciájának megfelelően alakult, legnagyobb számban a Közép-Magyarországi régió intézményei képviseltetik magukat, ebből is kiemelkednek a budapesti székhelyű intézmények, szám szerint 7 db. A Dunántúl esetében valószínűsíthető, hogy határon átnyúló kapcsolataik révén a régiókkal határos országokba irányuló szakmai gyakorlatokat más forrásokból (esetleg saját forrásból) valószínűsítenek meg.

78. ábra A második körben támogatást nyert pályázatok területi eloszlása

A szakmai gyakorlatok célországai esetében a legtöbb gyakorlat Németországba irányul (12 esetben), a „népszerűségi listán” a következő célállomások Olaszország és Hollandia (4-4 esetben), összességében az Európa Unió további 9 tagországa képviselteti magát a programban.

V. A TKA mint tudásközpont 2009-ben

V.1. A Kutatók Éjszakája 2009-ben

A Tempus Közalapítvány 2009. szeptember 25-én együttműködő partnereivel¹⁹ közösen negyedik alkalommal rendezte meg a magyarországi Kutatók Éjszakáját.

A már hagyományosnak tekinthető tudományos-szórakoztató eseménysorozat programjait az OKM és az NKTH Mecenatúra programjának támogatásából szerveztük. A rendezvény egy népszerű, fesztiváljellegű eseménysorozat, amelynek célja, hogy **növelje a pályaválasztó fiatalok körében a tudományos pályák vonzerejét**, és hozzájáruljon a tudósok és a nagyközönség közötti közvetlen kapcsolat létrejöttéhez, illetve népszerűsítse a tudományos munkát. 2009-ben minden eddiginél sokszínűbb programkínálat, nyitott laborok, látványos kísérletek, lelkes és elhivatott kutatók várták az érdeklődőket a Kutatók Éjszakáján. A programsorozatban minden társadalmi célcsoportot igyekeztünk elérni óvodásoktól a nyugdíjasokig; ennek megfelelően széles skálán mozogtak a közönség

¹⁹Bajai Csillagvizsgáló; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem; Debreceni Egyetem; Eötvös Loránd Tudományegyetem; Eszterházy Károly Főiskola; Halászati és Öntözési Kutatóintézet, Szarvas; Kecskeméti Főiskola; Miskolci Egyetem; Modern Üzleti Tudományok Főiskolája; MTA Mezőgazdasági Kutatóintézet; MTA Enzimológiai Intézet; Nyíregyházi Főiskola; Nyugat-Magyarországi Egyetem; Pannon Egyetem; Pázmány Péter Katolikus Egyetem; Pécsi Tudományegyetem; Semmelweis Egyetem; Szegedi Tudományegyetem; Szent István Egyetem; a Széchenyi István Egyetem; Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.

bevonásával zajló rendezvények: a gyermekvetélkedőktől, kreatív műhelyektől a kulturális-szórakoztató programokon át a különféle tudományos bemutatókig.

2009-ben 20 városban szerveztük meg ezt az országos rendezvénysorozatot, Soprontól Debrecenig több mint 600 interaktív program várta a látogatókat több száz kutató és felsőoktatási oktató közreműködésével. A különböző programokat az est folyamán országszerte több mint 40.000 érdeklődő látogatta meg. A Kutatók Éjszakája honlapját (www.kutatokejszakaja.hu) 2009. január 1. és október 31. között 182.143 látogató kereste fel. Országos sajtókampányunk eredményeként 410 média-megjelenést regisztráltunk a rendezvényel kapcsolatban.

A rendezvény ismertségét/elismertségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy nemcsak a látogatók, de a programot kínáló intézmények száma is évről évre nő. Nemcsak a látogatók élvezik, hogy bepillanthatnak a laikusok számára zártak tűnő világba, de a kutatók, oktatók, programgazdák is örömmel és lelkesen mutatják meg kutatási, illetve tudományterületük rejtelseit az est közönségének.

2009-ben is örömmel nyugtáztuk, hogy nemcsak egyéni látogatók, gyerekes családok, de egyre több iskolai csoport is ellátogat programjainkra, tanáraik vezetésével. Sok lelkes és elhivatott pedagógus hoz teljes iskolai osztályokat a különböző előadásokra és bemutatókra, felismerve, hogy milyen komoly hatással lehet a diákok iskolai munkájára, ha testközelből, az iskolai kereteket hátrahagyva, játékosan és szórakoztatóan lépnek kapcsolatba a tankönyvekből már ismert (és sokszor száraznak, unalmasnak értékelt) tananyaggal. A visszajelzések alapján mind a diákok, mind pedig a tanárok, valamint a bemutatót és előadást tartó kutatók számára is egyaránt nagy élményt és motivációt jelent ez a fajta játékos találkozás a tudománnyal és a tudományos eredményekkel.

A rendezvény látogatottságához és kedvező fogadtatásához hozzájárult a közreműködő intézmények nagy száma, a vidéki városok bekapcsolódása, a partnerintézmények, helyszínek és a kínált rendezvények sokszínűsége, valamint a szervezők előző évi tapasztalatainak felhasználása.

Az előző évek egyértelmű sikerei után a Tempus Közalapítvány 2010-ben is megszervezi a Kutatók Éjszakáját, kibővült konzorciummal (várhatóan 18 partner, 4 csatlakozó partner²⁰ és 22 település). A konzorciumi tagokon kívül számos más intézmény és vállalat is jelezte érdeklődését a programsorozatban való részvétel iránt, így a rendezvény időpontjáig (2010. szeptember 24.) még bővíthet a részt vevő partnerek, a városok, illetve a programok száma.

V.2. A bolognai folyamattal kapcsolatos tanácsadás

Az Európai Bizottság a bolognai folyamat megvalósulásának elősegítésére számos kezdeményezést indított, többek között megalakította a nemzeti Bologna tanácsadói hálózatokat Európa-szerte, így Magyarországon is. A tanácsadók olyan felsőoktatási szakemberek, akik kiemelkedő szakértelemmel és tapasztalattal rendelkeznek a bolognai reformok területén. A tanácsadók feladata az országon belüli tájékoztatás, intézményi tanácsadás. A nemzeti tanácsadói hálózatok 46 országban működnek 2004 óta, mellettük az EU 27 partnerországában működnek ún. felsőoktatási reform tanácsadók is.

Nemzetközi rendezvények

2008/09-ben hat nemzetközi rendezvényen vettek részt a magyar Bologna tanácsadók. Ezek a konferenciák a bolognai folyamat aktuális kérdéseiről szóltak, mint az egész életen át tartó tanulás; a hallgatók szerepe; tanulási eredmények alkalmazhatósága az oktatásszervezésben; tantervfejlesztés és foglalkoztathatóság. A részvétel lehetőséget adott arra, hogy Magyarország részt vegyen a problémák megfogalmazásban, az együtt gondolkodásban, és tanulságokat szűrjön le a hazai megvalósítással

²⁰ Szín és Fény Nemzetközi Alapítvány; „Matrica” Múzeum, Százhalombatta; Bihari Múzeum, Berettóújfalú; Pannon Egyetem.

kapcsolatban. A konferenciákról szóló jelentéseket a magyar Bologna tanácsadói hálózat a Nemzeti Bologna Bizottság rendelkezésére bocsátotta.

Magyarországi rendezvények

A Közalapítvány 2009-ben három kutatás megvalósítására adott megbízást két, magyar egyetemen működő felsőoktatási kutatócsoportnak. A kutatások témái az alábbiak.

1. A tanulási eredmények alkalmazása az oktatásban (tantervfejlesztés, tantárgyi tematikák készítése) és az értékelésben

A bolognai folyamat egyik legfontosabb célkitűzése, hogy megvalósuljon a kétszintű felsőoktatás kimenet felőli szabályozása. A tanulási eredmények leírják, hogy egy frissdiplomásnak milyen tudással, készségekkel és attitűddel kell rendelkeznie egy adott képzési program elvégzése után, így az átlátható felsőoktatási rendszer és képesítések egyik fontos építőkövét jelenítik meg. Az eredményalapú megközelítés a képzési programok tervezésében, a modulok oktatásában és a tanulmányi munka értékelésében is alapvető követelmény.

Mivel a magyar felsőoktatás hagyományosan oktató-centrikus, ezért ez az új tanulóorientált megközelítés, mely a hallgatót helyezi a középpontba, rendkívül újszerű gondolkodásmódot és tervezést kíván meg az érintettektől. A bolognai folyamat teljes végrehajtására kitűzött céldátum közeledtével az átalakítási program hazai sikeres megvalósulásának egyik stratégiai kérdése, hogy a felsőoktatásnak mennyire sikerült ezt az új koncepciót tudatosítania, elfogadnia, és alkalmaznia a gyakorlatban. Az ELTE PPK Felsőoktatás-menedzsment Intézeti Központja ezt a stratégiai kérdést vizsgálta a kutatásban.

2. A hallgatói tanulmányi tanácsadás helyzete, esetei, módszerei

A bolognai folyamat megvalósulása nagy rugalmasságot, alkalmazkodási képességet követel a magyar oktatóktól és hallgatóktól, illetve a felsőoktatásba frissen bekerült fiataloktól egyaránt. A felsőoktatási tanácsadás különösen fontos feladatot lát el ebben a megváltozott, illetve változóban lévő rendszerben.

A Tempus Közalapítvány megbízásából a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület és az ELTE PPK Felsőoktatás-menedzsment Intézeti Központ a kutatás keretében áttekintette a hazai felsőoktatási tanácsadás jellemzőit, eredményeit. Összegezte a felsőoktatási diáktanácsadás jellemző feladatait, a tanácsadói szolgáltatások jellemző területeit. Áttekintette és rendszerezte az ország területén rendelkezésre álló tanácsadói potenciál sajátosságait. A kutatás keretében felmért jellemzők mentén felvázolta a rendelkezésre álló módszertani kapacitást, a tanácsadói tapasztalatokat, és vizsgálta a fejlődés trendjeit.

3. A magyar felsőoktatás nemzetköziesedésének folyamata

A magyar felsőoktatás integrálódása a nemzetközi folyamatokba egyenetlen. Beosztástól, a nemzetközi életben való részvételtől, a különböző célcsoportoknak szóló üzenetektől függően hallhatunk pozitív és negatív véleményeket, amelyek néha lesújtóak, néha pedig lelkesítőek. Abban viszont mindenki egyetért, hogy a XXI. század globális versenyében nem lehet bezárkózni, az egyetemeknek nagyobb mértékben kell a külvilág felé fordulniuk. Ezt a nyitást támogatja a bolognai folyamat is.

A Tempus Közalapítvány megbízásából a Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központja kutatta a magyar felsőoktatás nemzetköziesedésének folyamatát. A kutatási program elsősorban a felsőoktatásban a nemzetközi területen dolgozó azon munkatársakat, vezetőket célozta meg, akiknek a munkájától, felkészültségétől, kitartásától függ, hogy miként valósulnak meg a nagyvonalú koncepciók, illetve azok hiányában mik történnek a mindennapokban.

A kutatások eredményeit műhelykonferenciákon mutattuk be, a résztvevők hozzászólásaikkal, tapasztalataikkal segítették a kutatási eredmények feldolgozását. A konferenciák anyagai megtekinthetők honlapunkon: www.bolognafolyamat.hu. A folyamat végén három tanulmányt publikáltunk a fenti három témában, ezzel elindítva a „Bologna füzetek” c. sorozatot.

Egyéb információs szolgáltatások a bolognai folyamatról

Mivel a felsőoktatási szféra a legtöbb információt elektronikus úton szerzi be, fenntartjuk a www.bolognafolyamat.hu IP címet. Ez a TKA honlapjának tudásközpontja alatt a bolognai folyamattal foglalkozó szekcióra mutat, amelyen elérhető a Bologna Tanácsadói Hálózattal kapcsolatos minden információ, így például a megszervezett szemináriumok, regionális konzultációs napok részletes programja és előadásainak a vázlatai is. A bolognai folyamat 2006-tól külön részt kapott a TKA Felsőoktatási elektronikus hírlevelében.

A Közalapítvány egy információs kiadványt jelentetett meg mind nyomtatásban, mind pedig honlapunkon elektronikusan. A „*Bolognai iránytű*” elsősorban a középiskolásoknak és a hallgatóknak szól; célja, hogy segítsen eligazodni a bolognai folyamatban, megérteni, hogy mi a célja és milyen előnyökkel jár.

2009. június 24-én mintegy 25 fős, kísérleti jellegű, a résztvevők aktív hozzájárulására építő eszmeeserét rendeztünk, amelynek a célja a Leuveni Nyilatkozat magyarországi megvalósításával kapcsolatos feladatoknak a megtárgyalása volt. A rendezvényen alkalmazott szervezési módszer – open space – igen sikeresnek és népszerűnek bizonyult, ezért azt tervezzük, hogy 2009/10-ben további hasonló alkalmakat szervezünk a felsőoktatás átalakításában érintetteknek.

2009 második felében új együttműködést indítottunk a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájával közösen. Az együttműködés keretében évente kétszer a HÖÖK rendes, félévenként megrendezett vezetőképzőjén egy-másfél napos szemináriumot szervezünk a hallgatói képviselőknek a bolognai folyamatról. A szeminárium eredményeit egy útmutatóban foglaljuk össze, amelyet évente frissítve eljuttatunk a képviselők részére.

ECTS, Oklevélmelléklet minőségi díjak

A Bologna tanácsadói hálózat tevékenysége a 2008/2009-es évben bővült az ún. ECTS / Oklevélmelléklet minőségi díj újraindításával. Az Európai Bizottság 2003-2006 között is működő kezdeményezése 2008-tól változatlanul azt célozza, hogy az ECTS-t és az Oklevélmellékletet példaértékűen alkalmazó intézményeket népszerűsítse.

A díjat korábban teljesen centralizáltan ítelték oda, 2008-tól viszont a Bizottság a Bologna tanácsadói hálózatok bevonásával decentralizálta az információs tevékenységet és a díjra pályázók előbírálását. A Tempus Közalapítvány 2008 novemberében információs napot rendezett, és felkínálta az intézmények számára az intézménylátogatásban megvalósuló konzultáció lehetőségét. A konzultációk során azt tapasztaltuk, hogy az ECTS minőségi díj kritériumainak egyetlen magyar intézmény sem felel meg teljes mértékben.

Két pályázat érkezett Oklevélmelléklet Minőségi Díjra, azonban mindkettő formai hibásnak bizonyult. A bírálat során bebizonyosodott, hogy bár a magyar szabályozás szinte teljesen összhangban van az Oklevélmelléklet minőségi díj feltételeivel, egy lényeges ponton azonban eltér: hiányzik az Oklevélmelléklet kialakulására utaló preambulum. (A TKA kérésére ezt a követelményt a 2010-es pályázati felhívásból már kihagyta az Európai Bizottság, így a magyar FOI-eknek is lehetőségük nyílt pályázni.)

Összefoglalás

A Bologna tanácsadói hálózat munkája továbbra is sikeres; a kutatásokkal aktívan bevontuk a felsőoktatási intézményeket, szereplőket a folyamat törekvéseiről szóló párbeszédbe. A rendezvények résztvevőit érdeklik a bolognai folyamattal kapcsolatos aktuális témák. Mindegyik hazai rendezvényünket érdeklődés övezte az intézmények vezetői, irányítói részről, természetesen ez legfőképpen a meghívott előadók magas szintű szakmai felkészültségének köszönhető.

A tanácsadók aktívan részt vettek a felsőoktatás szakmai kérdéseinek megvitatásában, nemzetközi tapasztalatukkal segítették a bolognai folyamat, az egész életen át tartó tanulás magyarországi megvalósulását.

Elektronikus hírleveleinken, honlapunkon és kiadványainkon keresztül azonban nemcsak a szűken vett célcsoportunkat (felsőoktatási intézmények, vezetők, oktatók, alkalmazottak) tájékoztattuk a bolognai folyamat aktualitásairól, hanem a felsőoktatás más érintettjeit is (hallgatók, közoktatás, tanárok).

Az Európai Bizottsággal 2009-2011-re kötött szerződésünk 2011. június 30-ig szól. A következő két év alatt folytatjuk a korábbi három kutatást a következő horizontális témák bevonásával:

- Szociális dimenzió
- A képzés és a munka világának kapcsolata, ezen belül különösen a (külföldi) gyakorlati képzés
- Nemzetközi együttműködésekben megvalósuló projektek tapasztalatai

A kutatások eredményeit ismét publikálni fogjuk, és műhelykonferenciákat szervezünk a témákkal kapcsolatban. A cél továbbra is az, hogy a kutatás folyamata, az eredmények ismertetése és feldolgozása egy megismerési és tanulási folyamatot indítson el a résztvevőkben.

V.3. Szakmai és disszeminációs projektek

V.3.1. Oktatás és Képzés 2010

Az Európai Unió oktatási minisztereinek Tanácsa által 2000-ben elindított lisszaboni folyamat részeként elfogadott „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram meghatározta az oktatás és képzés területén 2010-ig elérendő átfogó és közös célokat. Ezek között szerepel az oktatás minőségének javítása, az oktatáshoz való hozzáférés támogatása, az oktatás nyitása a külvilág felé minden tagállamban, valamint a nemzeti oktatáspolitikák európai folyamatokba való illesztése.

Az elmúlt években számos olyan eszközt és munkamódszert dolgoztak ki, amelyek elősegítik a szereplők bevonását és aktivizálódását mind politikai, mind szakmai szinten.

2006 óta tematikus klaszterek segítik a tagállamok együttműködését, melyben érdeklődés és érintettség alapján vehetnek részt, és egy-egy kulcsfontosságú oktatáspolitikai témakört dolgoznak fel a tagállami jó gyakorlatok bemutatásával, eszmecserével, kutatásokkal, szakmai tanulmányutakkal, az egymástól tanulás lehetőségének biztosításával.

Az Európai Bizottság évente pályázati úton támogatja a tagállamok akcióterveit, amelyek a folyamat láthatóságát és az érintettek minél szélesebb körének bevonását, illetve a Munkaprogram eredményeinek tagállami disszeminációját célozzák.

V.3.1.1 Az EU klaszterekben folyó munka hazai disszeminációja

A projekt célja a hazai szakmapolitikai fejlesztések szempontjából kiemelt témájú EU tematikus oktatási klaszterekben folyó munka eredményeinek eljuttatása a széles szakmai közönséghez, valamint az érintettek aktív bevonása az egyes témákhoz kapcsolódó eszmecserékbe, műhelymunkákba. Fókusz témák 2009-ben:

- Az egész életen át tartó tanulást szolgáló kulcskompetenciák
- A felsőoktatás modernizációja
- A tanulási eredmények elismerése

Az év programját és a kapcsolódó tevékenységeket a 2008-ban megkezdett munka folytatásaként terveztük és valósítottuk meg, melyet több szakértői csoport is segített (összetétel: döntés-előkészítők, oktatáspolitikai fejlesztők és szakértők, klasztertagok, intézményi szakemberek).

A. Tevékenységek:

- a téma szakértőivel és az OKM képviselőivel való kapcsolattartás (core teamek)
- az egyes témák érintettjeinek felkutatása, tájékoztatás a szakmai tevékenységekről (formális csatornák: e-mailes levelezőlisták, hírlevelek, műhelymunkák, kiadványok, tematikus honlap)
- műhelymunkák szakmai és technikai előkészítése, lebonyolítása, az eredmények feldolgozása és terjesztése
- a témához kapcsolódó tematikus honlap működtetése, tartalmi szerkesztése, fejlesztése, jó gyakorlatok gyűjtése
- az eredmények elektronikus terjesztése (zárótanulmányok, műhelymunkák dokumentálása, kapcsolódó szakmai anyagok közzététele)

Az év során 8 műhelymunka került megrendezésre, ezeket rendszeres szakmai egyeztetések előzték meg a szakértői körrel. A rendezvények fókuszában a jó gyakorlatok és tapasztalatok megosztása, vélemények cseréje és ütköztetése, közös következtetések levonása állt. A formális fórumok mellett nagy hangsúlyt fektettünk az informális kapcsolati háló kiépítésére is, hogy mind a nemzetközi munka, mind a hazai projekt eredményei ezáltal is a lehető legszélesebb körhöz jussanak el.

A tematikus műhelymunkák összefoglalása:

Az egész életen át tartó tanulást szolgáló kulcskompetenciák

A Három azonos című ("*Aktuális ürügyeink az együttműködésre*") interaktív rendezvény került megvalósításra a program keretében regionális szinten annak érdekében, hogy a kulcskompetenciák fejlesztése a napi pedagógiai munka szerves része legyen.

A műhelymunkák célkitűzései:

- A kulcskompetencia-fejlesztés hazai és nemzetközi tendenciáinak bemutatása
- A szakrendszerű és nem szakrendszerű oktatás törvényi háttere, helyi jó gyakorlatok bemutatása
- A bevezető, kezdő és alapozó szakasz módszertani és tanulásszervezési technikáinak interaktív fejlesztése és gyakorlása

Meghívott célcsoport: intézményvezetők, munkaközösség-vezetők, pedagógusok, iskolai szövetségek, hálózatok képviselői

Időpontok, helyszínek, résztvevők száma, dokumentáció:

- 2009. április 2. Pécs, 58 fő
 - 2009. április 17. Kecskemét, 60 fő
 - 2009. június 2. Nyíregyháza, 66 fő
- http://www.oktataskepzes.tka.hu/oktatas_es_kepzes_2010.php?subMenuId=884

A felsőoktatás modernizációja

Két budapesti műhelymunka került megvalósításra, amely jó gyakorlatok bemutatásával segítette a résztvevőket, valamint olyan fórum létrehozásával nyújtott lehetőséget, hogy saját eredményeiket elhelyezhessék a jellemző hazai és nemzetközi folyamatokban, továbbá tapasztalatot cserélhessenek egymással.

A műhelymunkák célkitűzései:

- Elősegíteni a bolognai folyamattal kiépülő felsőoktatásban elvárt új szemlélet és gyakorlat terjedését, különös tekintettel a tanulási eredményeken alapuló programfejlesztési és tanulásszervezési megközelítésre.
- A hazai és nemzetközi trendek megismertetése; külföldi és hazai jó gyakorlatok, projektek, kutatási eredmények, esettanulmányok ismertetése.

Meghívott célcsoport: a felsőoktatási intézményekben zajló programfejlesztés gyakorlati megvalósítói, felsőoktatási vezetők, oktatók, hallgatók

Időpontok, helyszínek, résztvevők száma, dokumentáció:

- 2009. június 10. Budapest, 32 fő: (A tanulási eredmények szerepe a felsőoktatás programfejlesztési gyakorlatában – eltérő megközelítések²¹)
- 2009. december 10. Budapest, 38 fő (Kinek az érdeke a változás? Összefüggések a tanulási eredményekben való gondolkodás és a felsőoktatási képzés minősége között)

http://www.oktataskepzes.tka.hu/oktatas_es_kepzes_2010.php?subMenuId=902

A tanulási eredmények elismerése

3 műhelymunka került megvalósításra a nem-formális és informális tanulás eredményeinek elismerése és a tanulási eredményeken alapuló Nemzeti Képesítési Keretrendszerek (NKKR) fejlesztése és alkalmazása témákban.

A műhelymunkák célkitűzései:

- Szakmai műhely keretében egybegyűjteni a téma hazai szakértőit és rendszeres lehetőséget biztosítani számukra a szakmai konzultációra (nyitott, bővíthető, önkéntes fórum).
- A folyamatos tájékoztatás biztosítása a tematikailag kapcsolódó nemzetközi és hazai projektekről, különös tekintettel a hazai OKKR fejlesztési munkákra.
- Feldolgozni és megosztani a kapcsolódó dokumentumokat, nemzetközi jó gyakorlatokat.

Meghívott célcsoport: oktatási szakértők, az OKKR fejlesztői, valamint a szélesebb érintett kör – munkáltatói és munkavállalói érdekképviseletek, civil szervezetek, kamarák képviselői, kis- és nagyvállalati HR vezetők

Időpontok, helyszínek, résztvevők száma, dokumentáció:

- 2009. április 9. Budapest, 24 fő (a szakképzési rendszer megújítását szolgáló koncepció fő elemeinek bemutatása állt a többi oktatási alszektor számára)
- 2009. június 26. Budapest, 22 fő (A képesítési keretrendszereket alkotó szintleírások szerkezete)
- 2009. november 27. Budapest, 40 fő (A képesítések tanulási eredményekben való megfogalmazása – Híd az oktatás a munka és az oktatás világa között)

http://www.oktataskepzes.tka.hu/oktatas_es_kepzes_2010.php?subMenuId=894

B. Egyéb disszeminációs eszközök: tanulmányok, kiadványok:

- „Oktatás és képzés 2010 – Műhelybeszélgetések 2008” A 2008-as tevékenységeket és eredményeket összegző kiadvány.

http://klaszterek.tpf.hu/upload/docs/oktatas_es_kepzes_muhelybeszelgetesek_2008_hatalyos.pdf

- A „Kompetencia, tanulási eredmények, képesítési keretrendszerek – Támpontok az uniós képzési politika új fogalmainak és törekvéseinek megértéséhez a nemzetközi szakirodalom alapján” című kiadvány a nemzetközi szakirodalom magyar nyelvű értelmező feldolgozása.

http://www.oktataskepzes.tka.hu/upload/docs/tanulasi%20eredmenyek%20elismerese/tudastar/kompetencia_kiadvany_2009.pdf

- Kompetenciafejlesztés a hazai gyakorlatban – interjú és tanulmánykötet
- Összefoglaló tanulmányok a 2009-es nemzetközi klasztermunkáról és kapcsolódó PLA-król

²¹ A műhelymunka kapcsolódott a Bologna Tanácsadó Hálózat által szervezett június 9-i rendezvényhez, melyen bemutatásra került az a kutatás, mely a hazai felsőoktatási intézményekben mérte fel a tanulási eredmények megjelenését az oktatásban és az értékelésben.

V.3.1.2 A lisszaboni célkitűzések felé - Az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram nemzeti megvalósításának helyzete

Az Oktatás és Képzés 2010 munkaprogram lezárásához közeledve, annak értékelése céljából a Tempus Közalapítvány 2009 januárjában ajánlattételi felhívást tett közzé a munkaprogram magyarországi megvalósítását és előrehaladását feltáró nemzeti jelentést megalapozó háttér tanulmány elkészítésére.

A cél megvalósítása érdekében a nyertes ajánlattevőnek adatgyűjtést, elemzést, értékelést kellett végeznie oktatáspolitikai döntéshozók, kutatók, gyakorló szakemberek és az oktatás-képzés érintetteinek bevonásával, interjúk útján, szakirodalom felhasználásával, valamint egyéb módszerekkel.

4 ajánlat érkezett a január 19-i határidőre, amelyből a TÁRKI-Tudok Zrt. adta a feltételeknek leginkább megfelelő, ezért a Tempus Közalapítvány vele kötött szerződést a feladatok teljesítésére.

A háttér tanulmány elkészítésének alapjául az Európai Bizottság által közreadott útmutató szolgált, melynek a kompetenciafejlesztés állt a fókuszában.

A háttér tanulmány értékelte az oktatás minden szintjén elért előrehaladást, a megtett intézkedéseket, rámutatott a hazai oktatás erősségeire és gyengeségeire, a munkaprogram megvalósítását elősegítő, illetve hátráltató elemekre.

A tanulmány kibővített, szélesebb szakértői kör számára is ajánlott verzióját a megbízott 2009 októberére készítette el, amelynek szakmai vitát követő végleges változatából nyomtatott kiadvány készült. A kiadvány elérhető a Tempus Közalapítvány tematikus portálján:

[http://klasterek.tpf.hu/upload/docs/nemzeti_jelentes/vegleges_attekintes_a_hazai_kepzesi_rendszerol_2009_web.pdf](http://klasterek.tpf.hu/upload/docs/nemzeti_jelentes/vegleges_attekintes_a_hazai_kepzesi_rendszerrol_2009_web.pdf)

A kiadványt egy disszeminációs workshop keretében mutattuk be, amelynek a programja az alábbi linken olvasható:

http://www.oktataskepzes.tka.hu/oktatas_es_kepzes_2010.php?subMenuId=899

V.3.2. Az LLL Stratégia elterjesztése Magyarországon

V.3.2.1 Partnerségépítés: regionális LLL hálózatok fejlesztése

A projekt célja

A projekt célja az egész életen át tartó tanulás fogalmának közös értelmezése volt a témában érintett szakértők, helyi, közösségi szinten elismert szakemberek, valamint szélesebb társadalmi csoportok bevonásával. A projekt a 2008-ban megvalósított hasonló témájú projekt folytatása, ennek kapcsán 2009-ben a korábban kialakított LLL témájú hálózatok továbbfejlesztését végeztük további szereplők bevonásával és mélyebb tudatosítással a célcsoport körében.

A TKA által megvalósított tevékenységek

A projekt keretében 2009 tavaszán és őszén 3-3 hálózatépítő-kommunikációs tréninget valósított meg a TKA a kiválasztott 3 régióban (Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld) LLL témájú hálózatok generálására és működtetésére Békéscsabán, Debrecenben és Egerben. A rendezvényeken többek között pedagógusok, oktatási és képzési, valamint közművelődési szakemberek voltak, de képviselte magát a felsőoktatás, az önkormányzatok, szakmai kamarák, munkaügyi központok és a civil szektor is. A résztvevők száma 25-30 fő volt az egyes eseményeken.

Megvalósítók

A programba bevont 3 regionális koordinátor olyan elismert szaktekintély, aki behatóan ismeri a

témához kapcsolódó helyi tevékenységeket, kiterjedt szakmai kapcsolatrendszerrel rendelkezik az adott régióban és biztosítja, hogy a program a helyi igényekre épüljön.

Eredmények

- 1-1 szakértői összefoglaló az adott régiókra vonatkozóan, (eredmények bemutatása hiányosságok, problémák, és azok okainak feltárása)
- disszeminációs kiadvány 500 példányban (jól működő LLL témájú hálózatok és az LLP keretében megvalósított példaértékű projektek bemutatására. A kiadvány elérhető a következő linken: http://www.tpf.hu/pages/books/index.php?page_id=35&books_id=204

Tervek: A projekt 2010-es folytatásának keretében tovább folytatjuk az LLL Stratégia társadalmatisztását regionális szintű rendezvények megvalósításával, valamint egy országos szintű médiakampány keretében jól működő, példaértékű LLL témájú hálózatok bemutatásával.

V.3.2.2 Közép-Európai együttműködések az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó Stratégia megvalósításában

1. Az iskolavezetés szerepe a tanulási környezet javításában és a tanári munka minőségének és motivációjának fokozásában

A 2008-ban megvalósított projektesemények folytatásaként az eredmények disszeminációjára a Tempus Közalapítvány egy nagyszabású, kb. 100 fős nemzetközi konferenciát rendezett 2009. május 29.-én Budapesten a partnerországokból (Ausztria, Csehország, Szlovákia, Szlovénia) érkező szakemberek számára. A rendezvényen kutatók, gyakorló iskolavezetők, pedagógusok, döntéshozók, civil szervezetek képviselői, valamint egyéb, a témához kapcsolódó szakemberek vettek részt.

2008-ban a CECE (Central European Cooperation for Education) minisztériumi szintű együttműködés keretében a fent jelzett öt térségbeli ország részvételével 2 nemzetközi projektet valósított meg a Tempus Közalapítvány az iskolavezetés szerepe a tanári motiváció fejlesztésében és az oktatás méltányossága témakörökben. Az adott témákban az egyes országokban országtanulmányok készültek, melyek eredményeit egy-egy összefoglaló tanulmányban összegezték a szakértők.

A két elkészült tanulmánykötet az alábbi linkeken elérhető:

http://www.tpf.hu/pages/books/index.php?page_id=35&books_id=183

http://www.oktataskepzes.tka.hu/upload/docs/eselyegyenloseg/tudastar/equity_tankonyv_2009_szept.pdf

A 2008-as projekteseményekről bővebb információk:

http://www.oktataskepzes.tka.hu/life_long_learning_strategia.php?subMenuId=861

A zárókonferenciáról bővebb információk, program és összefoglaló:

http://www.tpf.hu/pages/content/index.php?page_id=918

A projekt eredményeit összefoglaló angol nyelvű zárókiadvány, mely tartalmazza az 5 országban készült nemzeti tanulmányt az iskolavezetés helyzetéről és ezek szintézisét döntéshozóknak szóló ajánlásokkal: http://www.tpf.hu/pages/books/index.php?page_id=35&books_id=183

2. Az oktatás méltányossága Közép-Európában (a regional analysis)

A 2008-ban megvalósított, a pályázatba foglalt események zárásaként egy angol nyelvű kiadványt jelentetett meg a Tempus Közalapítvány. A publikáció tartalmazza a projektbe bevont 5 országban (Ausztria, Csehország, Magyarország, Szlovákia, Szlovénia) készült nemzeti tanulmányt az oktatás méltányosságáról, valamint ezek szintézisét döntéshozóknak szóló ajánlásokkal.

A 2008-as projekteseményekről bővebb információk:

http://www.oktataskepzes.tka.hu/life_long_learning_strategia.php?subMenuId=860

A zárókiadvány online változata:

http://www.oktataskepzes.tka.hu/upload/docs/eselyegyenloseg/tudastar/equity_tankonyv_2009_szept.pdf

V.3.2.3. CBI NLLS: Cross Border Improvement of National LLL Strategies (LLL Stratégiák határon átnyúló fejlesztése)

A projekt célja

A nemzetközi együttműködés célja az volt, hogy segítse a partnerországok tudás- és tapasztalatcseréjét az egész életen át tartó tanulás stratégiájának megvalósításával kapcsolatban, és olyan tevékenységeket támogasson, melyek hozzájárulnak a stratégiával kapcsolatos szakmai diskurzus elindításához hazai és nemzetközi szinten. Részt vevő országok: Ausztria, Szlovákia, Magyarország
Mindhárom partner projektben való részvétele az adott oktatásért felelős minisztérium támogatásával zajlott.

A TKA által megvalósított tevékenységek

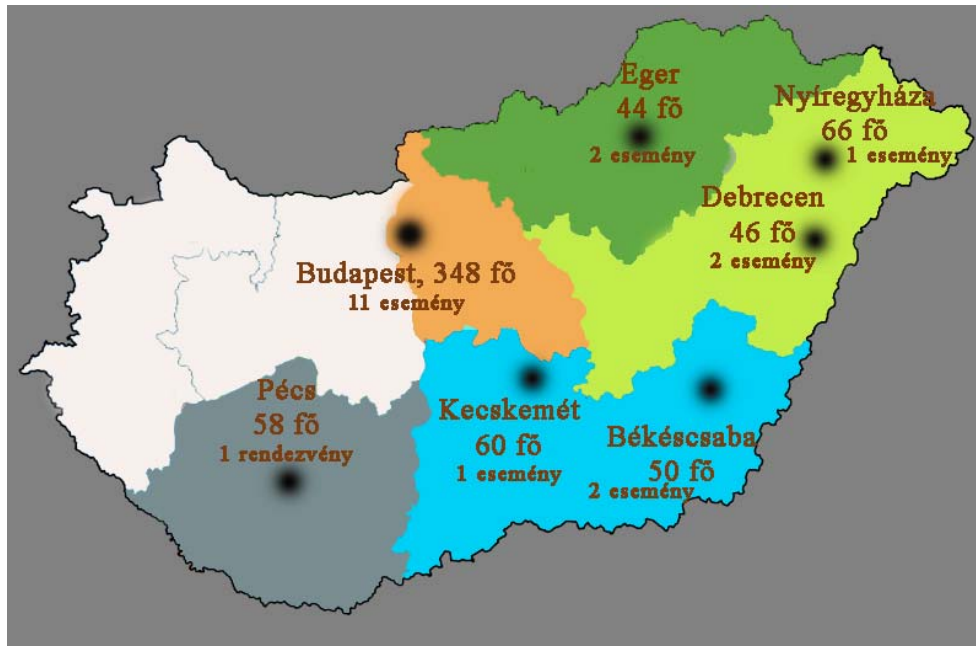
Az egyéves futamidejű projekt megvalósítása során hazai és nemzetközi tevékenységek váltakoztak. A Tempus Közalapítvány által megvalósított tevékenységek a következők voltak:

1. 2009. április 29. LLL vitadélután és SWOT elemzés a stratégia céljainak megvalósulására, Bővebb információk, program és a rendezvényről készült összefoglaló:
http://www.oktataskepzes.tka.hu/life_long_learning_strategia.php?subMenuId=880
2. 2009. június 2-4. Magyarországi tanulmányút: Hazai eredmények bemutatása a kompetenciafejlesztés terén, Bővebb információk, program és a rendezvényről készült összefoglaló:
http://www.oktataskepzes.tka.hu/life_long_learning_strategia.php?subPageId=18
3. 2009. június 22. Nemzeti workshop 1: Motivációk a tanulásra Bővebb információk, program és a rendezvényről készült összefoglaló:
http://www.oktataskepzes.tka.hu/life_long_learning_strategia.php?subMenuId=881
4. 2009. szeptember 30.-október 1. Nemzetközi tematikus workshop: Hátrányos helyzetű, aluliskolázott felnőttek motivációja és részvétele a felnőttkori tanulásban, jó gyakorlatok bemutatása.. Bővebb információk, program és a rendezvényről készült összefoglaló:
http://www.oktataskepzes.tka.hu/life_long_learning_strategia.php?subPageId=17
5. 2010. január 15. Nemzeti workshop 2: Felkészülés a CBI-NLLS projekt zárókonferenciájára A műhelymunka keretében a projekt zárókonferenciájára delegált 15 hazai szakember számára tartottunk felkészítést a projekt záróeseményére. Bővebb információk, program és a rendezvényről készült összefoglaló:
http://www.oktataskepzes.tka.hu/life_long_learning_strategia.php?subPageId=30

Eredmények

- 2010. február 2-4. Nemzetközi disszeminációs zárókonferencia, Pozsony, 50 fő Bővebb információk, program és a rendezvényről készült összefoglaló:
http://www.oktataskepzes.tka.hu/life_long_learning_strategia.php?subMenuId=901
- közös zárókiadvány 500 példányban az éves munka eredményeinek összefoglalására, a döntéshozók számára javaslatok megfogalmazásával.
http://klastterek.tpf.hu/upload/docs/CBI_NLLS/cbi_nlls_hu.pdf
http://klastterek.tpf.hu/upload/docs/CBI_NLLS/cbinlls_en.pdf

79. ábra: A rendezvények földrajzi megoszlása és látogatottsága

V.3.3. Kreativitás és Innováció Európai Éve

A 2009-es Kreativitás és Innováció Európai Éve célja az volt, hogy felhívja a figyelmet a kreativitás és innováció egyéni, társadalmi és gazdasági jelentőségére, hiszen a kreativitásra és az innovációra összpontosítva az egyes emberek alkotó és újító potenciáljának erősítésével lehet biztosítani Európa jövőjét a globális versenyben.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium megbízásából a Tempus Közalapítvány látta el a Kreativitás és Innováció Európai Évének hazai koordinációját. E munkában kiemelt partnereink voltak: az ARC kiállítás, az Educatio Kht., a KultúrPont Iroda, a Kutatás-Fejlesztésért Felelős Tárca Nélküli Miniszter Hivatala, a Külügyminisztérium Kommunikációs és Közkapcsolati Főosztálya, a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Innovációs Szövetség, a Magyar Szabadalmi Hivatal, a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, a 100 csoda tévésorozat és internetes portál.

A meghirdetett nyílt ötletpályázat eredményeként összesen 109 szervezet több mint 180 eseménye szerepelt a hivatalos programban, szakmai rendezvények és közönségrendezvények egyaránt. Különösen az oktatás-képzés, a K+F és a design területén működő szervezetek voltak aktívak. Az események között volt többek között innovációs díjátadó, számos kiállítás, irodalmi fesztivál, kkv-k számára szervezett innovációs klub, készségfejlesztés témájú kiállítás, járműtervező verseny, oktatási konferenciák és workshopok, tévésorozat kortárs találmányokról, a természettudományokat népszerűsítő road show, valamint az idén kapcsolódtak az évhez olyan hagyományos rendezvények is, mint a Kutatók Éjszakája, a Design Hét és a novemberi Tudomány Ünnepe.

Az év folyamatosan frissülő honlapját a www.kreativitas2009.hu címen 47.034-en keresték fel és 227.411 oldalt töltöttek le. A havi programajánló 20.000 regisztrált olvasóhoz jutott el. 285 médiamegjelenést regisztráltunk, ami európai viszonylatban is kiemelkedőnek számít.

Az év egyik kiemelt eseményeként konferenciát rendeztünk a kreativitásról az oktatásban, az Egész életen át tartó tanulás program (LLP) által támogatott projektek bemutatásával, amelynek anyagából egy disszeminációs kiadvány is megjelent magyar és angol nyelven.

Kerekasztal-beszélgetéseket szerveztünk az akadémiai, a gazdasági és a kormányzati szféra együttműködéséről (az év nyitóeseményén), a kreativitásról az oktatásban (az LLP konferencián), illetve a tudás értékesíthetőségéről, a kutatói, feltalálói pálya lehetőségeiről (a Kutatók Éjszakáján).

Az év egyik fontos hozadéka, hogy kialakult egy informális hálózat, megindult a párbeszéd és egyfajta önszerveződés is az év eseményeiben részt vevő partner szervezetek között. A másik legfontosabb hazai eredmény az alulról induló, helyi kezdeményezések fókuszba kerülése, amelyek példaként szolgálhatnak más hasonló profilú intézmények számára, vagy akár regionális vagy nemzeti szintű reformokhoz. Az évhez kapcsolódó egyes projektek eredményeiről a www.kreativitas2009.hu honlapon található részletes áttekintés szakterületenkénti bontásban. A résztvevők tapasztalatai alapján konkrét javaslatokat is tartalmazó jelentést készítettünk a döntéshozók számára.

V.3.4. LLP tematikus monitoring

A Tempus Közalapítvány Tematikus monitoring munkacsoportban való részvétele a 2009-es évben egyrészt a korábbi, folyamatban lévő együttműködés lezárásából, másrészt az új tevékenység elindításából állt.

A 2008 végén indult, egyéves együttműködés címe „**Sínen maradni** – szociális és egészségügyi szolgáltatásokban dolgozó idős munkavállalók, nők és bevándorlók szakképzettségének felfrissítése” (Keeping on track), melynek finanszírozási forrását az Egész életen át tartó tanulás program központi támogatási kerete biztosította. A projekt 13 európai ország nemzeti irodájának, valamint az NVL (Nordic Network for Adult Learning) részvételével valósult meg. Olyan jó gyakorlatokat (projekteket) keresett, amelyek elsődleges célja idősödő munkavállalók, nők vagy migránsok szaktudásának felfrissítése az egészségügyben, szociális területen és a szolgáltatásokban. A „Sínen maradni” projekt azt tűzte ki elsődleges céljául, hogy azonosítsa azokat a Grundtvig, Leonardo és ESZA projekteket, melyek e három hátrányos helyzetű csoportnak nyújtanak lehetőséget az egész életen át tartó tanulásra, elősegítve munkahelyi (re)integrációjukat képzések szervezésével, illetve ezt kiegészítő más szolgáltatások nyújtásával, és melyek Európa-szerte átvehető módszereket adnak. Az eredményeket bemutató nemzetközi konferenciára 2009 júniusában került sor Prágában. A partnerországok a jó gyakorlatok terjesztésére nemzeti szemináriumokat szerveztek a hazai érdekeltek számára. A magyar rendezvényen 2009. október 15-én a prágai konferencián jelen lévő magyar résztvevők előadásai mellett két témában (Finanszírozási források – korlátok; Nők és idős munkavállalók munkavállalási esélyei) kerekasztal-beszélgetéseket is szerveztünk. Az együttműködés sikeres volt, célját maradéktalanul elérte, hiszen olyan hazai, a tématerületen megvalósult, jó projektek is lehetőséget kaptak a bemutatkozásra, amelyeknek nemzetközi szinten eddig nem volt lehetőségük megjelenni. A projekt eredményeiről disszeminációs füzet is megjelent, cd-melléklettel: http://www.tpf.hu/pages/books/index.php?page_id=35&books_id=198

A folyamatban lévő együttműködés mellett 2009-ben zárt felhívás jelent meg a Nemzeti Irodák közötti tematikus együttműködés elősegítésére, mely új, hároméves projektek megvalósítását teszi lehetővé. A korábbi szakmai terület kitérítése érdekében irodánk az „**Új készségek – új munkahelyek**” címmel megpályázott tevékenység megvalósításához csatlakozott. A projekt 2009 decemberében indult, a korábbiakhoz képest kibővült partnerséggel 15 nemzeti iroda részvételével. A projekt fő koordinátora az Izlandi Nemzeti Iroda.

A projekt fő céljai:

- Helyzetfeltárás a 'New Skills for New Jobs' téma kapcsán;
- A témához kapcsolódó legjobb gyakorlatok azonosítása, hasznosításuk - értékesítésük támogatása európai szinten;
- A korábbi fejlesztési eredmények hatásának növelése új megjelenési lehetőség biztosításával;

- Hozzájárulás a szakmapolitika fejlődéséhez;
- Az LLP program által biztosított lehetőségek jobb megismertetése;
- Projektgazdák hálózatának, új projektek létrejöttének támogatása.

V.3.5. Nyelvoktatási konferencia

2008 második félévében és 2009 első felében négy tanulmány készült el a közoktatásban folyó idegen nyelv oktatás egyes területéről. Ezek a tanulmányok a következők voltak:

1. Dr. Morvai Edit, Öveges Enikő, Dr. Ottó István: Idegennyelv-oktatás az általános iskolák 1-3. évfolyamán
2. Nikolov Marianne, Ottó Mihály, Öveges Enikő: A nyelvi előkészítő évfolyam értékelése az első érettségi tükrében
3. Fazekas Márta: Felmérés a 2008-ban Magyarországon érettségizettek idegennyelv-tudásáról
4. Nikolov Marianne, Ottó Mihály, Öveges Enikő: Az idegennyelv-tanulás és tanítás helyzete és fejlesztésének lehetőségei a szakképző intézményekben

A **2009. november 21-én** megrendezett konferencia célja az volt, hogy a fenti tanulmányok publicitást kapjanak, illetve az oktatáspolitikusokon és szakértőkön túl, szélesebb célközönség előtt is ismertté váljanak, valamint a tanulmányok eredményeire építve tájékoztatást nyújtson az idegen nyelvek oktatásának aktuális helyzetéről, eredményeiről, irányelveiről és a fejlesztésekről.

A konferencia programjának összeállításakor a tanulmányok változatos bemutatását tűztük ki célul. A 123 résztvevő a rendezvény plenáris részében tájékoztatást kapott a nyelvoktatáshoz kapcsolódó jogszabályváltozásokról, valamint a tanulmányok szerzői bemutatták a kutatások eredményeit. Az Európai Nyelvi Díj átadása után műhelymegbeszélések formájában ismerhették meg a tanulmányok részleteit. A workshopok az interaktív, közös munkára épülve kerültek megszervezésre.

A tanulmányokat CD formájában is a résztvevők rendelkezésére bocsátottuk, illetve a fenti felsorolásban negyedikként szereplő tanulmányt kötet formájában adtuk át az érdeklődőknek. A konferencia teljes dokumentációja elérhető elektronikusan a Tempus Közalapítvány honlapján.

Minden rendezvény esetén, így ez alkalommal is megkérdeztük a résztvevőket a konferenciáról alkotott véleményükről, amely azt igazolta, hogy a rendezvény nagymértékben megfelelt az elvárásainak. A konferencia minden műhelymegbeszélése jó hangulatban telt; az elégedettséget az értékelő kérdőívek eredményei is megmutatják, hiszen az 5-ös skálán átlagban 4,65-ös minősítést kaptak a műhelymunkák, mely rendkívül jónak mondható. A rendezvény színvonalát és technikai hátterét szintén 4,65-ös átlaggal értékelték. A rendezvény a szakértői visszajelzések alapján is sikeresnek mondható.

A kitöltött értékelő kérdőívek alapján a konferencia egésze az 5-ös skálán 4,7-es minősítést kapott a résztvevőktől.

V. 4. Alumni for Europe diákhálózat

A Tempus Közalapítvány alapító okirat szerinti feladata az Alumni for Europe (AfE) Hálózat működtetése. Az interaktív hálózat tagjai a Magyarországon a Tempus Közalapítvány által koordinált európai uniós oktatási és képzési programokban ösztöndíjat nyert diákok, fiatal diplomások.

Az AfE Hálózat célja:

- a kiemelkedő képességű, speciális szakmai, nyelvi és kulturális ismeretekkel rendelkező személyek ösztöndíjas időszak utáni támogatása,
- a TKA programjainak keretében ösztöndíjban részesült diákok közötti hálózatépítés elősegítése,
- a Magyarországra érkező külföldi hallgatók beilleszkedésének megkönnyítése,
- és e két célcsoport kapcsolatépítésének elősegítése.

Az AfE Hálózat biztosítja a volt ösztöndíjasok hálózatépítését (pl. kiadványokkal és rendezvényekkel), tanácsadói szolgáltatást és képzést biztosít, így járul hozzá a végzett diákok sikeres álláskereséséhez, valamint tájékoztatással támogatja a leendő ösztöndíjasokat a külföldi tanulmányaikra való felkészülésben.

A Tempus Közalapítvány 2009-ben is számos, már több éve futó programtípust szervezett a hálózati tagok számára, valamint új eseményekkel is gazdagította a szolgáltatásait. Célunk volt, hogy rendezvényeinken keresztül interaktív kapcsolatrendszer építsünk ki tagjainkkal, melyben közösen segítjük egymást az előrehaladásban.

Ennek szellemében az Iroda szervezésében előadásokon, tréningeken vettek részt volt ösztöndíjasaink. Újraindítottuk a munkaerő-piaci készségek fejlesztését célzó drámakört, és törekedtünk a magyar AfE tagok mellett minél több Magyarországon tanuló külföldi diákot is bevonni a programjainkba azért, hogy egy olyan hálózatot építsünk ki, amely a közös programokon keresztül lehetőséget biztosít a magyar és a külföldi ösztöndíjasoknak egymás – több kultúra – megismerésére és tapasztalataik kicserélésére. A Magyarországra érkező hallgatók Welcome partyn, rendhagyó városnézésen, színházlátogatáson vehettek részt. A rendezvények a magyar hallgatók számára is nyitva állnak.

Az AfE tevékenysége kapcsán az elmúlt évben is nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk a (volt) hallgatóktól és a nemzetközi programok keretében a felsőoktatási intézményekben a Magyarországra érkező külföldi hallgatók beilleszkedésének segítéséért felelős munkatársaktól is.

A Közalapítvány 2009-ben is jól tudta biztosítani a szinergiát és az egymást erősítő jelleget az AfE Hálózat munkája és a TKA egyéb tevékenységei között (pl. volt Erasmus hallgatók, akik szakmai gyakorlatukat külföldön végezték, megosztották tapasztalataikat az érdeklődőkkel).

V.5. Az Europass mobilitási igazolvány

Az Europass keretrendszer 5 elemből álló dokumentumcsomag. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium döntése alapján a Tempus Közalapítvány a felelős az *Europass mobilitási igazolvánnyal* (EMI) kapcsolatos feladatok koordinálásáért. Az EMI az előre rögzített minőségi kritériumoknak megfelelő, egy másik uniós tagállamban, tagjelölt országban vagy 3 EFTA országban (Norvégiában, Izlandon vagy Liechtensteinben) lebonyolított szakmai gyakorlatok, tanulmányok illetve önkéntes munkák dokumentálására szolgáló egységes európai okmány. A TKA feladata az Europass mobilitási igazolvánnyal kapcsolatos tájékoztatás (elsősorban a magyar küldő intézmények és a kiutazók számára), a dokumentum elérhetőségének biztosítása és alkalmazásának segítése, illetve a beérkezett igénylések jogosságának elbírálása és a felhasználás ellenőrzése.

A mobilitási adatbázis

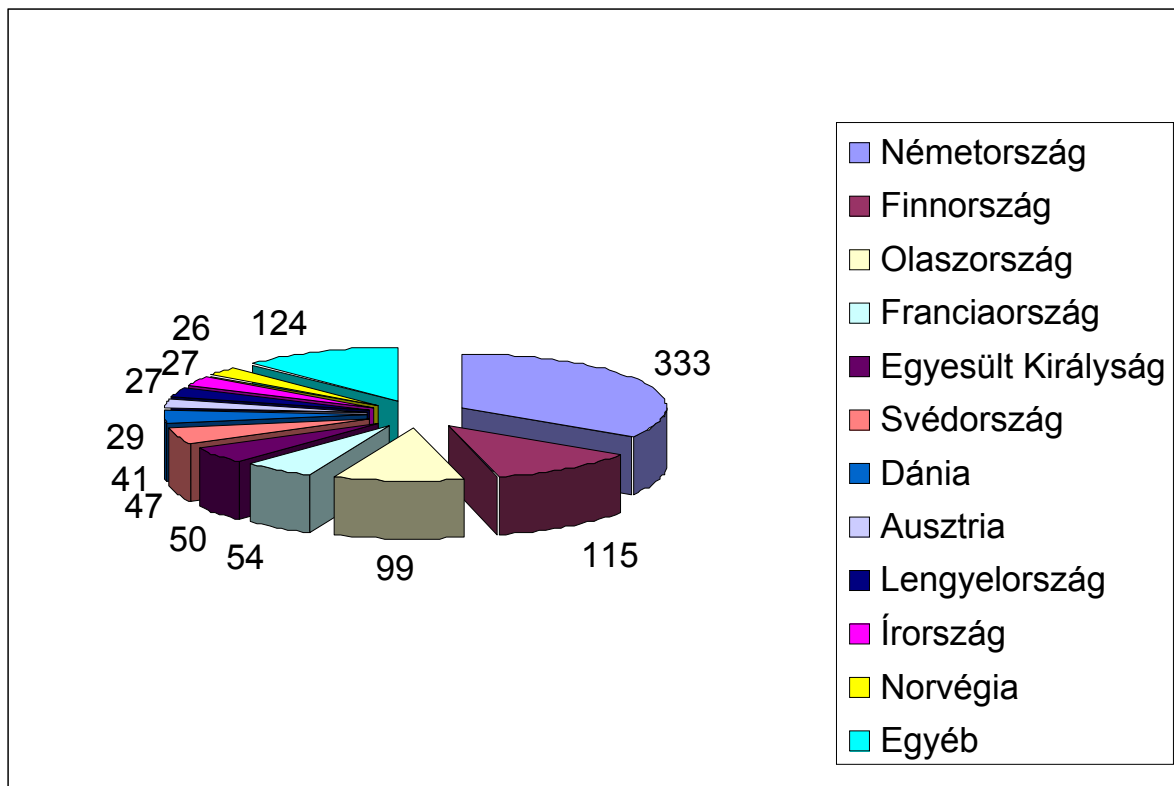
A Tempus Közalapítvány és a Nemzeti Europass Központ (NEK) 2006-ban kifejlesztett egy adatbázist az Europass mobilitási igazolvány igénylésére és kibocsátására. Az adatbázis két részből áll: az egyik a külföldi tanulmányi időszakokhoz, a másik a külföldi szakmai gyakorlatokhoz kapcsolódó mobilitási igazolványok kiadására szolgál. A két részből az utóbbi, a szakmai gyakorlatok igazolására szolgáló rész működik. Az adatbázist a NEK fejlesztette ki, illetve tartja karban, míg az ezzel kapcsolatos információszolgáltatás és a kitöltés támogatása a TKA feladata.

Az Europass mobilitási igazolványok kiállítása 2009-ben

2009-ben eddig összesen 972 mobilitási igazolvány kiállítására került sor – túlnyomó többségében a Leonardo mobilitási projektekhez kapcsolódóan. Mivel a dokumentumot utólag is ki lehet állítani, de az az elnyert projekt pályázati évéhez kapcsolódik, így az adott évben kiállított Europass mobilitási igazolványok száma folyamatosan növekedhet.

Érthető módon a hazai mobilitási projektek legnépszerűbb célországába irányuló mobilitások kapcsán került sor a legtöbb mobilitási igazolvány kiállítására, így a sort Németország (333), Finnország (115), Olaszország (99), Franciaország (54), Nagy-Britannia (50) és Svédország (47) vezeti.

80. ábra: A kibocsátott Europass Mobilitási Igazolványok száma 2009-ben

Promóciós feladatok

A Tempus Közalapítvány elsődleges feladata az Europass mobilitási igazolvánnyal kapcsolatos információk terjesztése. Erre elsősorban az egyes pályázati akciók kapcsolódó információs napjain és pályázati író, illetve projektmenedzser szemináriumain került sor; írásban pedig a TKA különböző kiadványaiban: Pályázati Pávilon, elektronikus hírlevelek. A NEK-vel történő együttműködés szintén megvalósult: 2009-ben 2 alkalommal összehívott irányítótestületi üléseken (az Europass dokumentumokat koordináló szervezetek találkozója) a TKA képviseltette magát. Ezen kívül segít a NEK-nek az információ terjesztésében, a munkaterv, beszámoló megírásában, információs anyagok elkészítésében.

A Tempus Közalapítvány két, Europass mobilitási igazolvánnyal foglalkozó munkatársa tanulmányi célú látogatást tett a Cseh Nemzeti Europass Központnál, hogy ismereteiket gazdagítsák, és így elősegítsék az Europass dokumentumok még nagyobb arányú használatát.

Az Europass mobilitási igazolvánnyal kapcsolatos feladatok ellátása 2009-ben is felemás eredményekkel járt: a szakképzési mobilitási projektek körében stabilnak nevezhető a használata, a felsőoktatási intézmények azonban nem kezdték meg a tömeges igénybevételét.

VI. Tervek és kihívások 2011-ig

A Tempus Közalapítvány előtt 2011 végéig álló legjelentősebb kihívások az alábbiak:

- A 2011-es **magyar elnökség** feladataiban való aktív szerepvállalás, többek között
 - aktív részvétel a Nemzeti Erőforrás Minisztérium által működtetett munkacsoportokban,

- LLP elnökségi konferencia szervezése,
- a magyar elnökségi prioritásokhoz kapcsolódó szakmai projektek koordinálása a Tudásmenedzsment egység által,
- a minisztérium támogatása az elnökségi feladatok végrehajtása során;
- Az **Oktatás és képzés 2020 folyamatban** való kiemelt részvétel a korábban megkezdett szakmai projektek folytatása által, illetve a felsőoktatás modernizációja klaszterre és a Bologna promóteri hálózatra épülő, **a bolognai folyamat hazai megvalósulását támogató** szerep.
- Az **Oktatás és Képzés 2020**-hoz kapcsolódó szakmai projektek és az **LLP közötti lehetséges szinergiák** további kiaknázása;
- Részvétel az LLP-hez kapcsolódó **nemzetközi tematikus hálózatokban** (*New skills for new jobs, ECVET*).
- A 2009-ben létrehozott tanácsadó bizottságok segítségével az **LLP-hez kapcsolódó nemzeti stratégiai célkitűzések** kidolgozása és elfogadása, összhangban a kapcsolódó európai folyamatokkal (közös indikátorok kidolgozása);
- Az LLP **következő programgenerációjának kidolgozásában** való aktív részvétel;
- Az LLP mobilitási projektjei számára **nemzeti társfinanszírozás** biztosítása a Strukturális Alapok forrásaiból;
- A **szakiskolai mobilitási program** folytatása;
- Valamennyi pályázattípus esetében az információs tevékenység révén elérni, hogy **kellő számú, jó minőségű pályázat** kerüljön benyújtásra;
- Az LLP-ben alkalmazott **informatikai eszközök** (LLPLink) teljesebb körű használata;
- A nemzetközi Erasmus mobilitási tevékenységek beépítése a felsőoktatási intézmények tantervébe, azaz a hallgatók **külföldi tanulmányainak és gyakorlatának elismerésével** kapcsolatos problémás esetek számának csökkentése;
- Tovább szeretnénk dolgozni azon, hogy Magyarországon egyszerűsödjön **a közös oklevélprogramok akkreditációja**, illetve azon, hogy a felsőoktatás nemzetköziesítése keretében lehetőleg a legtöbb alapképzési és mesterképzési tanterv keretében lehetőség nyíljon egy külföldi tanulmányi vagy gyakorlati periódus megvalósítására;
- Sort kell keríteni **a pályázók és a nem pályázók igényeinek felmérésére**, a nem pályázó, ám kiemelt fontosságú szereplők (pl. fenntartók) fokozottabb tájékoztatására.
- **Új képzések akkreditálása és megvalósítása**, elsősorban olyan területen, ahol a TKA speciális tudással és tapasztalatokkal rendelkezik (pl. mobilitás pedagógia, EU angol);
- Az **EGT / Norvég Alap következő programgenerációjának** keretében társfinanszírozás biztosítása az általunk kezelt programokhoz;
- A **Kutatók Éjszakája** programsorozat szakmai és tartalmi előkészítése, illetve a megszervezéshez források biztosítása;
- A 2010 őszén lejáró **ISO tanúsítvány megújítása**.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Csernus Sándor
elnök